

RP 54/2026 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av medborgarskapslagen och till lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att medborgarskapslagen, lagen om Migrationsverket och lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen ändras.

Syftet är att revidera medborgarskapslagen i enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering genom att skärpa villkoren för naturalisation. Syftet är att befästa utgångspunkten att förvärv av medborgarskap förutsätter bevis på lyckad integration i samhället. Genom propositionen strävar man efter att främja att de utlänningar som är intresserade av ett finskt medborgarskap sätter in sig i hur samhället fungerar och i sådana centrala grundprinciper som stöder ett aktivt deltagande i samhället och som behövs för att fungera i samhället.

I denna proposition föreslås ett nytt villkor för naturalisation. Enligt villkoret ska sökanden visa en tillräcklig nivå av samhällskunskap för att förvärva finskt medborgarskap. Utgångspunkten är att villkoret uppfylls genom att avlägga ett medborgarskapsprov med godkänt resultat. I provet mäts kunskaperna om hur det finländska samhället fungerar och dess grundprinciper samt kunskaperna om individens rättigheter och skyldigheter. I vissa fall kan man också visa att villkoret uppfylls genom studier som genomförts i Finland.

För medborgarskapsprovet utvecklas ett helt nytt provsystem, vars genomförande förutsätter ny lagstiftning. Enligt förslaget svarar Migrationsverket för myndighetsuppgifterna i anslutning till medborgarskapsprovet. Det är fråga om ett allmänt förvaltningsansvar av systemet med medborgarskapsprov. I detta ingår förutom tillsyn och utveckling ingående av avtal som hänför sig till utarbetandet och ordnandet av medborgarskapsprovet med de i propositionen föreslagna aktörer som uppfyller villkoren.

Enligt förslaget fogas ett nytt kapitel till medborgarskapslagen. I kapitlet föreskrivs närmare om det nya medborgarskapsprovet och dess genomförande, såsom innehållet i medborgarskapsprovet, utarbetandet och anordnandet av det samt om uppgifterna för den som utarbetar och anordnar provet.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft vid ingången av 2027.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING	5
1 Bakgrund och beredning	5
1.1 Bakgrund	5
1.2 Beredning	5
2 Nuläge och bedömning av nuläget	6
2.1 Allmänt	6
2.2 Samhällskunskap som ett villkor för naturalisation	8
2.2.1 Villkor för naturalisation	8
2.2.2 Utredningar om ämnet	9
2.2.2.1 Inrikesministeriets utredning av införande av ett medborgarskapsprov	9
2.2.2.2 Forskningsdata	11
2.2.2.3 Andra länder	12
2.2.3 Samhällskunskap som invandrare erhåller	13
2.2.3.1 Kunskaper och studier i inledningskedet	13
2.2.3.2 Läromedel för samhällsorientering	15
2.2.3.3 Undervisning som ingår i övriga studier	16
2.2.4 Sammanfattande observationer om samhällskunskap	18
2.3 Genomförande av medborgarskapsprovet och nytt provsystem	19
2.3.1 Centrala observationer i inrikesministeriets utredning	19
2.3.2 Befintliga examens- och provsystem	20
2.3.2.1 Allmän språkexamen	21
2.3.2.2 Vissa andra system	25
2.3.3 Migrationsverkets uppgifter	27
2.3.4 Sammanfattande observationer om det nya provsystemet	28
2.4 Sammanfattning av bedömningen av nuläget	30
3 Målsättning	33
4 Förslagen och deras konsekvenser	33
4.1 De viktigaste förslagen	33
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	35
4.2.1 Allmänt	35
4.2.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet	36
4.2.2.1 Det nya samhällskunskapsvillkorets konsekvenser för myndigheterna	36
4.2.2.2 Uppgifter i anslutning till verkställandet av medborgarskapsprovet	38
4.2.2.3 Helhet av informationssystem som behövs för medborgarskapsprovet	40
4.2.3 Ekonomiska konsekvenser	43
4.2.4 Konsekvenser för de grundläggande fri och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna	45
4.2.4.1 Jämlikhet	46
4.2.4.2 Rösträtt och rätt till inflytande	48
4.2.4.3 Rörelsefrihet och skydd mot utvisning	48
4.2.4.4 Tillgodoseende av rättsskyddet	49
4.2.4.5 Kulturella rättigheter	50
4.2.4.6 Rätt till social trygghet	50

4.2.4.7 Rätt till medborgarskap.....	50
4.2.4.8 Skydd för privatlivet och av personuppgifter	51
4.2.5 Konsekvenser för integrationen.....	52
4.2.6 Konsekvenser för säkerheten.....	53
4.2.7 Konsekvenser för förverkligande av jämställdheten	54
4.2.8 Konsekvenser för olika människogrupper	55
4.2.8.1 Konsekvenser för familjer och barn	55
4.2.8.2 Konsekvenser för personer som får internationellt skydd och statslösa personer	57
4.2.8.3 Konsekvenser för internationella experter.....	57
4.2.8.4 Konsekvenser för utlandsfinländare och återflyttare	59
4.2.8.5 Konsekvenser för personer med långtidssjukdom eller funktionsnedsättning	60
4.2.9 Sammanfattande observationer om samverkan av de ändringar som gäller medborgarskap.....	60
5 Alternativa handlingsvägar.....	62
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser	62
5.1.1 Ansvar för förvaltningen av medborgarskapsprovet	62
5.1.2 Medborgarskapsprovets innehåll och genomförandesätt.....	64
5.1.3 Sätt att påvisa samhällskunskap.....	65
5.1.4 Samhällskunskapsvillkorets förhållande till språkkunskapsvillkoret.....	66
5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet	68
5.2.1 Sverige	68
5.2.2 Norge	69
5.2.3 Danmark	69
5.2.4 Island.....	70
5.2.5 Tyskland	70
5.2.6 Österrike	70
5.2.7 Nederländerna.....	71
5.2.8 Frankrike.....	71
5.2.9 Förenade kungariket	72
5.2.10 Förenta staterna.....	72
5.2.11 Kanada	72
5.2.12 Sammanfattning av medborgarskapsproven i olika länder.....	73
6 Remissvar	75
6.1 Remissbehandling.....	75
6.2 Rådet för bedömning av lagstiftningen.....	76
7 Specialmotivering.....	77
7.1 Medborgarskapslagen	77
7.2 Lagen om Migrationsverket.....	95
7.3 Lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen.....	96
8 Reglering på lägre nivå än lag	96
9 Ikraftträdande	97
10 Verkställighet och uppföljning	98
11 Förhållande till grundlagen och lagstiftningsordning.....	98
11.1 Bestämmelserna om medborgarskap i grundlagen	98
11.1.1 Förvärv av medborgarskap	99
11.2 Bestämmelserna om jämlikhet i grundlagen.....	100

11.3 Bestämmelserna om skyddet för privatliv och personuppgifter i grundlagen	104
11.4 Bestämmelserna om rättsskyddet i grundlagen	109
11.5 Tilldelande av en offentlig förvaltningsuppgift till någon annan än en myndighet	115
11.6 Utfärdande av bestämmelser om statsförvaltningens organ	119
11.7 Bemyndiganden att utfärda förordning.....	120
11.8 Internationella konventioner	122
11.8.1 Konventionen om barnets rättigheter.....	122
11.8.2 Konventionen angående flyktingars rättsliga ställning.....	124
11.8.3 Konventionen angående statslösa personers rättsliga ställning	124
11.8.4 Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning	125
11.8.5 Internationella konventionen om avskaffande av alla former av rasdiskriminering	126
11.8.6 Den europeiska konventionen om medborgarskap.....	126
11.8.7 Konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.....	127
11.9 Unionsrätten.....	128
11.10 Till slut.....	129
LAGFÖRSLAG.....	130
1. Lag om ändring av medborgarskapslagen	130
2. Lag om ändring av 2 § i lagen om Migrationsverket.....	136
3. Lag om ändring av 1 § i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen.....	137
BILAGOR	138
PARALLELLTEXTER.....	138
1. Lag om ändring av medborgarskapslagen	138
2. Lag om ändring av 2 § i lagen om Migrationsverket.....	147
3. Lag om ändring av 1 § i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen.....	148
FÖRORDNINGSSUTKAST	149
Statsrådets förordning om medborgarskapsprov	149

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

I regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering ”Ett starkt och engagerat Finland 20.6.2023” finns flera skrivningar om ändring av villkoren för naturalisation (10; En trygg och kriställig rättsstat; 10.3; Invandrings- och integrationspolitiken, s. 208). Enligt regeringsprogrammet är finskt medborgarskap inte någonting man får automatiskt, utan förutsättningen för det är en lyckad integration. Enligt programmet ska medborgarskapslagen (359/2003) revideras så att villkoren för naturalisation skärps.

De åtgärder i regeringsprogrammet som gäller medborgarskapslagen genomförs stegvis i tre separata projekt vid inrikesministeriet (SM034:00/2023, SM055:00/2023 och SM056:00/2023). I det första skedet genomfördes ändringarna gällande boendetidsvillkoret enligt regeringsprogrammet i medborgarskapslagen (RP 27/2024 rd, GrUU 16/2024 rd, FvUB 14/2024 rd). Riksdagen godkände lagförslaget i regeringens proposition den 1 juli 2024 (RSv 65/2024 rd). Lagen trädde i kraft den 1 oktober 2024. I det andra skedet genomfördes de ändringar i medborgarskapslagen enligt regeringsprogrammet som gällde identitet, den nationella säkerheten, oförvitlighet och försörjningsvillkoret samt förlust av medborgarskap (RP 19/2025 rd, GrUU 25/2025 rd, FvUB 19/2025 rd). Riksdagen godkände ändringarna i medborgarskapslagen den 15 oktober 2025 (RSv 96/2025 rd). Lagen trädde i kraft den 17 december 2025.

Denna proposition om det tredje skedet av ändringar i medborgarskapslagen innehåller förslag till genomförande av skrivningen om ett medborgarskapsprov i regeringsprogrammet. Ett mål i regeringsprogrammet är att som villkor för naturalisation införa ett krav på ett godkänt medborgarskapsprov.

1.2 Beredning

Beslutet om att tillsätta projekt för att revidera medborgarskapslagen fattades den 16 oktober 2023.¹ Projektet för det tredje skedet av ändringarna i medborgarskapslagen tillsattes för tiden 16 oktober 2023–30 juni 2025. Den 28 maj 2025 beslutade man att förlänga projektets mandatperiod till den 31 mars 2026.

Som en del av projektet för det tredje skedet tillsatte inrikesministeriet den 29 november 2023 en tväradministrativ arbetsgrupp för att utreda införandet av medborgarskapsprovet.² Arbetsgruppens mandatperiod var den 29 november 2023–31 maj 2024. Arbetsgruppen bestod förutom av inrikesministeriet även av representanter för arbets- och näringsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, Migrationsverket, Polisstyrelsen, Utbildningsstyrelsen, närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland, Finlands Kommunförbund och nätverket av C6-städer. Dessutom hörde arbetsgruppen utomstående sakkunniga.

Arbetsgruppen hade i uppgift att göra en utredning om hur det medborgarskapsprov som förutsätts för naturalisation kan genomföras i Finland. Arbetsgruppen fick i uppgift att kartlägga

---

¹ https://intermin.fi/-/kansalaisuuslain-uudistaminen-kaynnistyy-sisaministeriossa?languageId=sv_SE

² https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/1e6ba95e-e303-4947-858a-626d1b18235f/d3645e65-367e-408a-b895-084517e18f35/ASETTAMISPAATOS_20231129110128.PDF

olika alternativ i fråga om vilken instans som ska förvalta medborgarskapsprovet och hurdan medborgarskapsprov som ska tas i bruk. Dessutom hade arbetsgruppen i uppgift att utreda vilka åtgärder som är effektiva i anslutning till genomförandet av medborgarskapsprovet i praktiken och de praktiska arrangemangen samt hur medborgarskapsprovet har genomförts i de jämförelseländer som är centrala för Finland. Arbetsgruppen skulle också bedöma medborgarskapsprovets förhållande till språkkunskapsvillkoret som är ett villkor för naturalisation. Arbetsgruppens utredning offentliggjordes den 19 februari 2025.³

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid inrikesministeriets migrationsavdelning. I beredningen har man utnyttjat ovan nämnda utredning som utarbetats av den tväradministrativa arbetsgruppen. Beredningen gjordes i nära samarbete med Migrationsverket. Även undervisnings- och kulturministeriet, arbets- och näringsministeriet och Utbildningsstyrelsen har hörts under beredningen samt under den fortsatta beredningen dessutom justitieministeriet.

Propositionsutkastet sändes på remiss mellan den 19 december 2025 och den 6 februari 2026.

Ett utlåtande begärdes av följande instanser: justitieministeriet, finansministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, arbets- och näringsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, justitiekanslern i statsrådet, riksdagens justitieombudsman, diskrimineringsombudsmannens byrå, barnombudsmannens byrå, dataombudsmannens byrå, Ålands landskapsregering, Migrationsverket, Utbildningsstyrelsen, Polisstyrelsen, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland, utvecklings- och förvaltningscentret för närings-, trafik- och miljöcentralerna UF-centret, Domstolsverket, högsta förvaltningsdomstolen, Helsingfors, Tavastehus, Östra Finlands, Norra Finlands, Åbo och Vasa förvaltningsdomstolar, Finlands Kommunförbund, nätverket av C6-städer, Helsingfors, Östra Finlands, Jyväskylä, Lapplands, Tammerfors och Åbo universitet, Åbo Akademi, Rektorsrådet för Finlands universitet UNIFI rf, Rektorsrådet för yrkeshögskolorna Arene rf, Amnesty International Finlands Avdelning, Finlands Näringsliv EK, Delegationen för etniska relationer Etno, Familia ry, Ihmisoikeusliitto, Finlands Dövas förbund rf, Moniheli ry, Synskadades förbund rf, Flyktingrådgivningen rf, Finlands Advokater, Suomi-Seura ry, UNHCR Northern Europe och Stödcentret för funktionshindrade invandrare Hilma.

Rådet för bedömning av lagstiftningen gav ett utlåtande om utkastet till proposition den 26 mars 2026.

Remissvaren behandlas närmare i avsnitt 6 i propositionen.

Beredningsdokumenten för propositionen finns till påseende på inrikesministeriets webbplats på adressen <https://intermin.fi/sv/projekt-och-lagberedning/projektsida?tunnus=SM056:00/2023>.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Allmänt

Bestämmelser om finskt medborgarskap finns i Finlands grundlag medan närmare bestämmelser finns i medborgarskapslagen. I medborgarskapslagen föreskrivs det om förutsättningarna för att förvärva, behålla eller förlora finskt medborgarskap samt om förfarandet vid behandlingen av ett sådant ärende. Syftet med medborgarskapslagen är att

---

³ Inrikesministeriets publikationer 2025:5 (<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-974-5>)

reglera förvärv och förlust av finskt medborgarskap med beaktande av såväl privatpersoners som statens intressen, förhindra och minska statslösheten samt genomföra och främja principerna för god förvaltning och rättsskydd vid behandlingen av och beslutsfattandet i ärenden som gäller medborgarskap.

Finskt medborgarskap kan förvärvas vid födseln, genom föräldrarnas medborgarskap, på ansökan eller efter anmälan. Med naturalisation avses enligt etablerad praxis finskt medborgarskap som söks på ansökan. Det handlar om hur en utländsk medborgare som är permanent bosatt i Finland på ansökan kan förvärva finskt medborgarskap och vilka förutsättningar personen ska uppfylla. Ansökningsförfarandet är möjligt för alla utlänningar som bor i Finland.

Medborgarskapet kan allmänt anses definiera en ram som bidrar till att gestalta individens koppling till samhället bland annat genom rättigheter, skyldigheter, roller och ansvar, och därtill kan medborgarskapet ur individens synvinkel stärka känslan av samhörighet med samhället. I medborgarskapslagen definieras medborgarskap som ett rättsligt förhållande mellan individen och staten som anger individens ställning i staten och med hjälp av vilket de viktigaste rättigheterna och skyldigheterna i förhållandet mellan individen och staten bestäms. Allmänt taget kan de rättigheter och skyldigheter som förknippas med medborgarskapet grunda sig på statens nationella lagstiftning och därmed variera från stat till stat, eller till exempel Europeiska unionens rätt och därmed vara gemensamma för alla medborgare i unionens stater. Ansökan om medborgarskap grundar sig alltid på frivillighet och individens egen bedömning av betydelsen av ett medborgarskap i den stat där personen i fråga bor. Medborgarskap kan anses visa att staten har förtroende för individen och för att han eller hon har tillräckliga färdigheter att agera självständigt och fullt ut i samhället.

Det finska medborgarskapets rättsliga betydelse har minskat när man jämför individens rättigheter mellan statens egna medborgare och andra personer, eftersom de grundläggande fri- och rättigheterna till följd av reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna som trädde i kraft 1995 i princip tillhör alla som vistas i Finland. Medborgarskapet utgör dock fortfarande ett viktig anknytning mellan individen och staten, och ur individens synvinkel kan medborgarskapet anses vara såväl ett juridiskt och som ett faktiskt viktigt förhållande. Medborgarskapet förknippas med betydande rättigheter och skyldigheter och det definierar fortfarande till exempel en del av val- och deltagarrättigheterna. I och med medborgarskapet godkänns individen som fullvärdig medlem av samhället och kan då i högre grad än tidigare delta i den politiska, samhällliga och ekonomiska verksamheten i den mottagande staten.

I medborgarskapsregleringen ska förutom individens intresse även statens intresse beaktas, och staten kan därmed fastställa sådana villkor för förvärv av medborgarskap som staten anser vara ändamålsenliga när den bestämmer vem som kan beviljas medborgarskap. Till exempel permanent boende i landet, iakttagande av samhällets regler samt självständigt deltagande i samhället kan anses vara centrala faktorer till exempel med tanke på möjligheterna att skaffa en egen försörjning och språkstudier. Likaså kan det anses ligga i statens intresse att säkerställa att personerna är tillräckligt medvetna om bland annat de centrala grundprinciperna i sitt boplatans land samt om de rättigheter och skyldigheter som tillkommer dem som medborgare i landet.

Såsom ovan konstaterats kan det föreskrivas om olika villkor för att få medborgarskap och som har ett nära samband med integrationen. Man kan närma sig kopplingen mellan regleringen av förvärv av medborgarskap och integrationen ur olika synvinklar. Det handlar bland annat om i vilken utsträckning statens intresse betonas i naturalisationen. Förhållandet mellan

naturalisations- och integrationspolitiken har behandlats närmare i den tidigare regeringspropositionen om medborgarskapslagen (RP 19/2025 rd, s. 6–9).

Utgångspunkten för de reformer som görs i medborgarskapslagen är att krävs en lyckad integration för att förvärva finskt medborgarskap, varvid medborgarskap kan beviljas som ett resultat av den integrationsprocess som eftersträvas. För att förvärva medborgarskap ska personen påvisa att han eller hon engagerar sig i samhället bland annat genom att skaffa sig sådana kunskaper och färdigheter som anses förutsättas av en fullvärdig medlem i samhället. I förslagen i denna proposition betonas särskilt förtrogenhet med det finländska samhället och kännedom om de viktigaste grundprinciperna i samhället.

2.2 Samhällskunskap som ett villkor för naturalisation

2.2.1 Villkor för naturalisation

Bestämmelser om de allmänna villkoren för naturalisation, dvs. beviljande av medborgarskap på ansökan, finns i 13 § i medborgarskapslagen. En utlänning beviljas på ansökan finskt medborgarskap, om han eller hon när ansökan avgörs 1) har fyllt 18 år, 2) har och har haft sitt egentliga bo och hemvist i Finland de senaste åtta åren (*boendetidsvillkor*), 3) inte har gjort sig skyldig till någon annan straffbar gärning än en sådan för vilken straffet är ordningsbot och inte heller har meddelats besöksförbud (*oförvitlighetsvillkor*), 4) inte väsentligt har försummat sin underhållsskyldighet eller sina offentlighetsrättsliga betalningsförpliktelser, 5) har tryggt försörjning (*försörjningsvillkor*), och 6) har nöjaktig förmåga att i tal och skrift använda finska eller svenska eller i stället har motsvarande kunskaper i finskt eller finlandssvenskt teckenspråk (*språkkunskapsvillkor*).

Genom de olika villkoren för naturalisation visar de sökande i praktiken att de har förmåga att fungera självständigt i samhället och anpassa sig till det finländska samhället. Kravet på boendetid återspeglar att den sökande är permanent bosatt i Finland och under boendetiden skaffar sig personer färdigheter att leva i det finländska samhället. Språkkunskaperna är en viktig del av integrationen och när de ökar blir möjligheterna till sysselsättning, utbildning och annat deltagande i det finländska samhället lättare och snabbare. Oförvitlighet innebär att den sökande inte bedriver någon kriminell verksamhet som kan skada samhället och att den sökande följer samhällets regler. Syftet med kravet på försörjning är att den sökande ska kunna försörja sig själv ekonomiskt utan att i betydande grad ty sig till stöd från samhället.

Genom de olika villkoren för naturalisation enligt den gällande medborgarskapslagen säkerställs att personer som förvärvar medborgarskap kan agera ansvarsfullt och självständigt i samhället. Bland villkoren för naturalisation saknas dock ett villkor som berör sökandens kännedom om det finländska samhället och som den sökande för att uppfylla har varit tvungen att sätta sig in i central och grundläggande information om det finländska samhället. Med samhälls- eller medborgarkunskap (civic knowledge) avses allmänt kännedom om och förståelse för samhällsliga frågor samt rättigheter och skyldigheter.

Enbart uppfyllande av kravet på samhällskunskap kan i sig inte anses vara det enda beviset på integration till exempel med tanke på hur väl den sökande lyckas sysselsätta sig eller delta i samhällslig verksamhet. Med hjälp av kravet på samhällskunskap kan man dock mäta om den sökande har tillägnat sig kunskaper och färdigheter som är centrala ur ett samhällsligt perspektiv och som hänför sig till integration och verksamhet inom olika delområden av samhället. Kravet på att påvisa samhällskunskap är därmed ett sätt att säkerställa att personer som ansöker om medborgarskap är förtrogna med och engagerade i samhället och dess grundläggande värderingar, lagar och verksamhetssätt.

Ur individens synvinkel kan kravet på att påvisa samhällskunskap uppmuntra personer att sätta sig in i de kunskaper och färdigheter som är centrala för att fungera i samhället, vilket i sin tur stöder delaktigheten i samhället. På så sätt uppmuntras invandrare att djupare än tidigare bekanta sig med bland annat de samhällsliga strukturerna, lagarna och allmän praxis i sitt bostättningsland samt landets historia, kultur och seder. Insikt i vilka rättigheter och skyldigheter som följer av medborgarskapet kan också anses vara central bland annat med tanke på utövandet av den rösträtt som medborgarskapet ger.

Som konstaterats innehåller bestämmelserna om förvärv av medborgarskap inget krav på samhällskunskap. Därför är det nödvändigt att se över lagstiftningen så att man genom de olika villkoren för naturalisation kan beakta den sökandes integration i Finland på ett mer heltäckande sätt än i nuläget.

2.2.2 Utredningar om ämnet

2.2.2.1 Inrikesministeriets utredning av införande av ett medborgarskapsprov

En arbetsgrupp som leddes av inrikesministeriet konstaterade i sin utredning att syftet med medborgarskapsprovet är att stärka integrationen av personer som ansöker om medborgarskap genom att mäta deras kunskaper om samhället, lagar och regelefterlevnad samt värderingar. Medborgarskapsprovet fungerar enligt utredningen som en konsekvent fortsättning på den samhällskunskap som tillhandahålls i samhällsorientering, integrationsutbildning och andra utbildningsformer avsedda för invandrare. Arbetsgruppen ansåg det vara viktigt att den som ansöker om medborgarskap vet hur samhället fungerar, vad en rättsstat är och vilka rättigheter och skyldigheter personer som bor i Finland har och att personen på ett allmänt plan känner till de mest centrala myndigheternas roller. Arbetsgruppen ansåg att det är viktigt att känna till de värderingar som råder i samhället samt frågor som berör säkerheten i samhället. Dessutom ansåg arbetsgruppen att det är väsentligt att den som förvärvar medborgarskap respekterar de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna samt förbinder sig att följa Finlands lagstiftning och inte utgör ett hot mot säkerheten i samhället (s. 44–45).

Ett objekt som granskades i utredningen om medborgarskapsprovet var vilka frågor medborgarskapsprovet borde innehålla. Arbetsgruppen framförde som sin uppfattning att frågorna i medborgarskapsprovet ska återspegla vad man vill att den sökande ska förstå och kunna. På så sätt kan man med hjälp av frågorna mer genuint mäta den sökandes kunskaper om och förståelse för det finländska samhället och hur saker och ting fungerar här och varför man agerar på ett visst sätt. Frågorna i medborgarskapsprovet handlar således snarare om att behärska saker som hör till allmänbildningen än om att behärska mycket detaljerad information. Arbetsgruppen framförde också som sin åsikt att frågorna skulle kunna styra invandrare att i högre grad följa med det finländska samhället och nyheter i det. På så sätt skulle medborgarskapsprovet motivera och uppmuntra invandrare att sätta sig in i verksamheten i samhället (s. 44–45).

Nedan listas de ämnesområden som arbetsgruppen anser vara centrala och som frågorna i medborgarskapsprovet skulle kunna beröra (s. 45–47):

- 1) Grundläggande fri- och rättigheter och mänskliga rättigheter. Den som integreras ska veta att alla är jämlika i samhället och att ingen får diskrimineras på grund av ålder, kön, religion eller någon annan omständighet som gäller den enskilde som person. Den som integreras bör också känna till den finländska jämställdheten och kvinnornas rättigheter i familjen, på offentliga platser och i arbetslivet. Samhället skyddar minoriteter (inklusive könsminoriteter och sexuella minoriteter) och utsatta personer, bland annat barn.

2) Samhällskunskap. Den som integreras ska vara förtrogen med samhället och veta hur samhället fungerar. Frågorna i provet kan handla om demokrati, det politiska systemet, påverkningsmöjligheter, medborgarnas rättigheter och skyldigheter, rättsstaten, lagstiftningen och de mest centrala myndigheternas roller.

3) Historia och geografi. Arbetsgruppen ansåg att en person som integrerats på ett allmänt plan borde känna till de viktigaste fakta i Finlands historia och geografi. Frågorna kan handla om samhällets utveckling, självständighet, krig, viktiga händelser och personer. Kännedom om ämnesområdet hjälper invandrare att förstå hur det finländska samhället är uppbyggt och hur det har utvecklats till det nuvarande.

4) Vardagskunskap. Arbetsgruppen ansåg det vara viktigt att den som ansöker om medborgarskap har grundläggande kunskaper om boende, hälso- och sjukvård, arbetsliv, beskattning, utbildning och studiemöjligheter. Till vardagskunskaperna hör hur man ska agera i sjukdomsfall samt i farliga situationer och nödsituationer. I vardagskunskaperna kan också inkluderas frågor om till exempel trafikulturen.

5) Seder och värderingar. Arbetsgruppen ansåg att kännedom om finländska seder och traditioner är ett delområde i integrationen. Kännedom om finländska seder och traditioner bygger upp och stärker känslan av samhörighet med det finländska samhället och ökar på så sätt den allmänna trygghetskänslan. Frågor kring ämnet kan handla om seder och bruk, helger med tillhörande seder och varför man firar vissa fester. Det ansågs vara ett viktigt krav att invandrare känner till och tillägnar sig de centrala värderingar i det finländska samhället som framgår av grundlagen.

6) Säkerhet. Arbetsgruppen ansåg att ämnet är viktigt, men samtidigt konstaterades det vara omfattande eftersom termen används i flera sammanhang, till exempel när man hänvisar till militär säkerhet, säkerhet i samhället, förebyggande av olyckor och farliga situationer, arbetssäkerhet, livsmedelssäkerhet, trafiksäkerhet, cybersäkerhet och nationell säkerhet. Frågor som handlar om att identifiera faktorer som hotar säkerheten i samhället kan komma fram i andra frågor inom de ämnesområden som arbetsgruppen identifierat och som berör individens skyldigheter (bl.a. skyldigheten att försvara landet), grundläggande fri- och rättigheter och mänskliga rättigheter, jämlikhet, samhällets och rättssystemets funktion i Finland samt medvetenhet om polisens verksamhet.

7) Digitala färdigheter. Arbetsgruppen diskuterade också om ett av temana i medborgarskapsprovet borde vara förmågan att fungera i ett samhälle som digitaliseras.

Såsom konstaterats ovan hörde den arbetsgrupp som utreder införandet av ett medborgarskapsprov också utomstående sakkunniga. Även i dessa samråd med sakkunniga identifierades vilken betydelse samhällskunskap har (s. 17–19). Det konstaterades att integration kräver att personen själv är aktiv. Det ansågs viktigt att upprätthålla förtroendet för myndigheternas verksamhet, även om myndighetsprocesserna tidvis kan kännas avlägsna ur individens perspektiv. Med tanke på detta vore det bra om invandrare hade djupare kännedom om samhällets strukturer och de principer som styr myndigheternas verksamhet. Det ansågs också viktigt att invandrare får information om allvarliga problem som till exempel arbetsrelaterat utnyttjande och tvångsåktenskap samt vilka åtgärder som vidtas mot dessa fenomen i Finland. Vid samråden lyftes dessutom upp bland annat kännedom om saker som gäller försvaret och värnplikten och att det vore bra om personer som ansöker om finskt medborgarskap hade grundläggande kunskaper om Finlands försvars- och värnpliktssystem.

2.2.2.2 Forskningsdata

I vissa undersökningar har man behandlat villkoren för att förvärva medborgarskap, inklusive samhällskunskapsvillkoret och medborgarskapsprovet. Teman för undersökningen har bland annat varit vilken inverkan de krav som ställs för att förvärva medborgarskap har haft på ansökan och erhållande av medborgarskap. Det har observerats att det finns ett samband mellan villkoren för att förvärva medborgarskap och integrationen. Till exempel sådana omständigheter i anslutning till medborgarskapet som medborgarskapsprovet och handläggningsavgifterna påverkar viljan att ansöka om medborgarskap.⁴

Härnäst granskas forskningsdata särskilt med tanke på vad som är motiverat att ta i beaktande när medborgarskapsprovet införs. Medborgarskapsproven kan bedömas både med tanke på hur de genomförs och deras innehåll. Det kan till exempel anses vara av betydelse att deltagarna har rimliga möjligheter att förbereda sig för provet och att provet inte handlar om att bedöma deltagarnas individuella värderingar och övertygelser. Medborgarskapsproven kan bli problematiska om det fastställs en för hög kravnivå. Med tanke på förberedelserna inför provet är det viktigt att de läromedel som används är allmänt tillgängliga till exempel på en webbplats och att de rätta svaren på provfrågorna framgår av informationen i läromedlet. Det är också viktigt att nivån på kostnaderna för att delta i provet hålls skälig.⁵

Kunskaper i landets språk, om grundläggande principer och om de viktigaste historiska händelserna kan allmänt anses vara godtagbara krav för personer som ansöker om medborgarskap. I medborgarskapsprov kan vanligtvis krävas sådana kunskaper som personer som är permanent bosatta i landet inhämtar och lär sig. Medborgarskapsprovet ska genomföras så att provet och frågorna i det inte kränker till exempel deltagarnas åsiktsfrihet. Kunskapsbaserade medborgarskapsprov, vare sig de gäller landets historia, kultur eller värderingar, kan anses motiverade ur denna synvinkel, eftersom man kan lära sig och använda den information som krävs för att svara på frågorna i provet. Ett standardiserat och förbundet medborgarskapsprov kan anses vara ett mer förutsägbart alternativ än en individuell och behovsprövad intervju.⁶

Genom medborgarskapsprovet kan man testa till exempel tillägnandet av sådana omständigheter i den lokala historien som är viktiga med tanke på deltagandet i det lokala politiska samfundet. På så sätt kan man ställa sådana krav på dem som är intresserade av medborgarskap som kan anses vara motiverade och godtagbara, och medborgarskapsprovet kan därmed genomföras på ett rättvist sätt.⁷

När man granskar medborgarskapsprovet i Förenta staterna har man bland annat observerat att tanken bakom provet är att invandrare ska ha sådana kunskaper om landet som de måste lära sig och tillägna sig för att förvärva medborgarskap. De kunskaper som ska inhämtas för medborgarskapsprovet kan också komplettera tidigare kunskaper hos dem som förbereder sig för provet. Med ett standardiserat (förbundet) medborgarskapsprov kan man mäta till exempel

---

⁴ Gathmann & Garbers 2022: Citizenship and integration, IZA Discussion Papers, s. 34. De nya villkorens och det nya provets inverkan på ansökan om och erhållande av medborgarskap behandlas dessutom nedan i samband med bedömningen av propositionens konsekvenser (4.2).

⁵ Bauböck & Joppke (red.) 2010: How liberal are citizenship tests? EUI Working Papers 2010/41, s. 1.

⁶ Bauböck & Joppke 2010, s. 1–4.

⁷ Blake 2022: In defense of citizenship testing – a reply to Daniel Sharp, Ethics & Global Politics 15:1, s. 8.

sådana aspekter som kunskaper i historia, men det kan också finnas alternativa sätt att avlägga medborgarskapsprovet, till exempel att delta i någon utbildning eller samhällsverksamhet⁸

2.2.2.3 Andra länder

I avsnitt 5.2 beskrivs närmare hur vissa jämförelseländer som valts i propositionen förhåller sig till mätning av samhällskunskap och medborgarskapsprov. Allmänt taget kan emellertid konstateras att påvisande av samhälls- eller medborgarkunskap i många stater är ett villkor för att förvärva medborgarskap. Till exempel enligt en undersökning som Europeiska migrationsnätverket (EMN) publicerade 2020 krävde ungefär hälften av EU-länderna bevis på samhällskunskap för naturalisation.⁹ Utanför Europa kräver till exempel Förenta staterna och Kanada ett medborgarskapsprov. Av de övriga nordiska länderna använder sig Danmark och Norge av ett medborgarskapsprov.

Även i Sverige håller man på att skärpa villkoren för att förvärva medborgarskap så att de utökas med ett krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap. Två utredningar om detta nya krav har gjorts 2021 och 2025, i vilka även innehållet i och sättet att genomföra det särskilda medborgarskapsprovet har behandlats.¹⁰ Dessutom har Universitets- och högskolerådet fått i uppgift att genomföra en förstudie om genomförandet av medborgarskapsprovet.¹¹

Genom kravet på språkkunskaper och samhällskunskaper försöker man i Sverige stärka medborgarskapets betydelse och främja ett inkluderande samhälle som baserar sig på samhörighet.¹² Tyngdpunkten i samhällsdelen i medborgarskapsprovet ligger på sådana kunskaper som behövs för att leva och fungera i samhället i Sverige, till exempel kunskaper om landets centrala lagstiftning och principer, demokrati och jämställdhet samt individens rättigheter och skyldigheter.¹³ Enligt en utredning från 2025 borde medborgarskapsprovet utökas med ämnen som berör mediernas roll i samhället och barnets rättigheter som en del av de mänskliga rättigheterna.¹⁴

Som en del av arbetet i inrikesministeriets arbetsgrupp genomfördes ännu en ad hoc-enkät via EMN som är mer aktuell än ovan nämnda EMN-undersökning. Enkäten skickades till 32 länder,

---

⁸ Loring 2013: The Meaning of citizenship – tests, policy, and English proficiency, The CATESOL Journal 24.1, s. 215–217.

⁹ Pathways to citizenship for third-country nationals in the EU – EMN Synthesis Report for the EMN Study 2019, s. 20
(<https://emnbelgium.be/sites/default/files/publications/EMN%20study%20synthesis%20report%20citizenship.pdf>).

¹⁰ Krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för svenskt medborgarskap (SOU 2021:2, <https://www.regeringen.se/contentassets/b23619ff933047688f64b8f0051f0dfd/krav-pa-kunskaper-i-svenska-och-samhallskunskap-for-svenskt-medborgarskap-sou-20212/>), Skärpta krav för svenskt medborgarskap (SOU 2025:1, <https://www.regeringen.se/contentassets/98678c2a40d64ccd9f16e6017923bbce/sou-20251-skarpta-krav-for-svenskt-medborgarskap.pdf>).

¹¹ Uppdrag att genomföra en förstudie i fråga om medborgarskapsprov
(<https://www.regeringen.se/contentassets/6b27b23246334f04bd7c1a173fe5d071/uppdrag-att-genomfora-en-forstudie-i-fraga-om-medborgarskapsprov/>).

¹² SOU 2021:2, s. 153–155.

¹³ SOU 2025:1, s. 200–201.

¹⁴ SOU 2025:1, s. 300.

varav 21 svarade. Endast tre av de länder som besvarade enkäten använde sig inte av ett medborgarskapsprov, och dessutom var ett av dessa länder Sverige, där man enligt det som konstaterats ovan planerar att införa ett prov. Därmed använder övriga länder som svarat även på denna enkät sig av ett medborgarskapsprov eller något annat sätt att mäta den sökandes samhällskunskap och integration.

Samhällskunskapen mäts bland annat genom ett skriftligt medborgarskaps- eller integrationsprov, en intervju eller en integrationskurs. De kunskaper testas berör i de olika länderna ofta såväl samhället som även landets historia, geografi och kultur samt medborgarnas rättigheter och skyldigheter.

Bestämmelserna om förvärv av medborgarskap omfattas av statens suveränitet, vilket innebär att varje stat med stöd av sin egen lagstiftning fastställer vilka förutsättningar som fastställs för att förvärva medborgarskap. Som en allmän bild av det som nämns ovan kan dock konstateras att mätningen av samhällskunskap som en del av statens förfarande för naturalisation ses som en central delfaktor i att individen godkänns som fullvärdig medlem i samhället.

2.2.3 Samhällskunskap som invandrare erhåller

I inrikesministeriets arbetsgruppsutredning granskades de kunskaper som invandrare får om det finländska samhället i olika skeden av vistelsen i landet (s. 20–29). Det här är centralt bland annat med tanke på vilka färdigheter invandrare ska ha för att påvisa tillräckliga samhällskunskaper och vardagskunskaper som kan krävas av dem. Å andra sidan är det också fråga om hur man kan förbereda sig inför det medborgarskapsprov som är avsett till exempel för att påvisa samhällskunskap.

Nedan granskas ärendet först med tanke på tjänster i inledningsskedet av vistelsen i landet, vilket innebär tjänster enligt lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel (746/2011, nedan *lagen om mottagande*) och lagen om främjande av integration (681/2023, nedan *integrationslagen*). Därefter granskas hur undervisning om samhället ges inom den grundläggande utbildningen, gymnasieutbildningen, den grundläggande utbildningen för vuxna och den grundläggande yrkesutbildningen. Syftet är att kort beskriva hur man inom ramen för nämnda utbildningar förverkligar ett sådant undervisningsinnehåll som kan anses vara centralt med tanke på medborgarskapsprovet.

2.2.3.1 Kunskaper och studier i inledningsskedet

I lagen om mottagande definieras de tjänster som personer som kommer som asylsökande får och hur omfattande de är. I mottagningstjänsterna ingår enligt 13 § i lagen om mottagande också arbets- och studieverksamhet, om vilken det föreskrivs närmare i lagens 29 §. Enligt paragrafen ska det vid andra förläggningar än transitförläggningar ordnas möjligheter till arbete och studier för att främja självständigt handlande hos klienten. Arbets- och studieverksamhet är obligatorisk och vägran att delta kan leda till att mottagningspenningen minskas.

Migrationsverket har gett anvisningar om hur arbets- och studieverksamheten ska ordnas vid förläggningarna. Den studieverksamhet som ordnas vid förläggningarna avviker från den egentliga integrationsutbildningen som ordnas för personer som redan fått uppehållstillstånd i Finland, men studieverksamheten erbjuder ändå förutsättningar för integration genom att förbereda de studerande för att leva i det finländska samhället. Studierna vid förläggningen stöder övergången till integrationsutbildning och andra studier eller arbetslivet.

Varje asylsökande ska som en del av arbets- och studieverksamheten avlägga en kurs om det finländska samhället. Syftet med kursen om det finländska samhället är att göra klienten på förläggningen förtrogen med det finländska samhället och hur man fungerar i det. Kursen ger grundläggande information om samhället, lagstiftningen, historia, samhällsordningen samt den finländska kulturen och finländska seder. Kursen om det finländska samhället består av självstudiematerial och föreläsningar samt en webbkurs. Allt material i kursen om det finländska samhället finns tillgängligt på förläggningarna och självstudiematerialet finns också på Migrationsverkets webbplats. Självstudiematerialet har översatts till finska och flera andra språk.¹⁵

Integrationslagen tillämpas på personer som har ett giltigt uppehållstillstånd i Finland enligt utlänningslagen (301/2004). Lagen tillämpas även på personer vars uppehållsrätt har registrerats eller som har beviljats ett uppehållskort i enlighet med utlänningslagen.

Enligt lagens 11 § ska myndigheter informera invandrare om deras rättigheter och skyldigheter i det finländska samhället och arbetslivet i samband med delgivningen av beslutet om uppehållstillstånd, registreringen av uppehållsrätt, beviljandet av uppehållskort eller registreringen av hemkommuns- och befolkningsuppgifter. Guiden Välkommen till Finland är ett informationspaket i enlighet med lagen om främjande av integration. Guiden delas ut av till exempel Migrationsverket och finska beskickningar. Informationsmaterialet finns tillgängligt i skriftlig och elektronisk form.¹⁶

Därtill har kommunen en mer omfattande skyldighet att ge vägledning och rådgivning i syfte att främja integrationen. Integrationsfrämjande åtgärder och tjänster ordnas som en del av integrationsprogrammet, som är en tjänstehelhet som kommunen ordnar för invandrare i inledningsskedet av integrationen. Enligt 13 § i integrationslagen ska integrationsprogrammet innehålla bland annat flerspråkig samhällsorientering, integrationsutbildning och slutttestning av språkkunskaperna.

I 26 § i integrationslagen föreskrivs om integrationsutbildningen. Integrationsutbildningen är en integrationstjänst som är avsedd för invandrare som passerat läropliktsåldern. Integrationsutbildningen innehåller undervisning i finska eller svenska och annan undervisning som främjar tillgång till arbetslivet och fortsatta studier samt förbättrar de samhälleliga färdigheterna. Integrationsutbildningen genomförs i regel som arbetskraftsutbildning. Det språkliga målet med integrationsutbildningen är att integrationskunden når fungerande och grundläggande språkkunskaper i finska eller svenska. Slutttestning i finska eller svenska ska ordnas som en del av integrationsutbildningen.

Integrationsutbildning kan också ordnas i form av frivilliga studier. De vanligaste studierna som genomförs i form av frivilliga studier enligt integrationslagen är utbildningar i läs- och skrivfärdigheter och grundläggande utbildning för vuxna. Dessutom avläggs bland annat utbildning som förbereder för examensutbildning, olika andra språkkurser samt utbildningar som förbereder för högskolestudier.

I 25 § i integrationslagen föreskrivs om flerspråkig samhällsorientering. Enligt 1 mom. i paragrafen ska kommunen ordna samhällsorientering för integrationskunderna, i den mån det är möjligt på deras modersmål eller på språk som de annars har goda kunskaper i, med beaktande av integrationskundernas behov av tjänster och språkliga behov i kommunen. Flerspråkig

---

¹⁵ <https://migri.fi/sv/kurs-om-det-finlandska-samhallet>

¹⁶ <https://tem.fi/sv/valkommen-till-finland>

samhällsorientering kan genomföras av kommunen eller av en serviceproducent. Enligt 2 mom. ska samhällsorienteringen åtminstone innehålla information om att bo, leva och arbeta i Finland, om hur det finländska samhället fungerar och om individens rättigheter och skyldigheter.

Det är fråga om en integrationsfrämjande tjänst som syftar till att öka invandrarnas kännedom bland annat om det finländska samhället och om rättigheter och skyldigheter (RP 208/2022 rd, s. 233). Samhällsorientering ordnas på integrationskundens eget språk eller på ett språk kunden behärskar väl. Målet är att ge invandraren en bild av hur det finländska samhället fungerar samt att stöda och påskynda tillträdet till samhällets verksamhet. Närmare bestämmelser om innehållet i samhällsorienteringen, hur den genomförs och hur länge den varar utfärdas genom förordning av statsrådet (576/2024).

Enligt 1 § i statsrådets förordning ska det i den flerspråkiga samhällsorienteringen ingå undervisning om åtminstone det finländska samhällets värderingar och normer samt den centrala lagstiftningen, grundläggande och mänskliga rättigheter samt jämlikhet, jämställdhet mellan könen och sexuella rättigheter, målen för integrationen samt integrationsfrämjande tjänster, sysselsättning och företagande samt arbetsmarknaden, studier och studiemöjligheter, organisations- och frivilligverksamhet samt delaktighet, planering av ekonomin samt annan verksamhet i vardagen och Finlands historia och kultur. Enligt 2 § i förordningen ska samhällsorienteringen omfatta sammanlagt minst 70 timmar undervisning och självständiga studier och den ska i regel genomföras i form av undervisning.

Med tanke på samhällskunskapen ska kommunen eller Arbetskraftsmyndigheten erbjuda väsentlig flerspråkig samhällsorientering till en integrationskund i vars integrationsplan man kommer överens om deltagande i tjänsten i fråga. Med en integrationskund avses en invandrare som har en giltig integrationsplan eller sektorsövergripande integrationsplan. En integrationsplan eller sektorsövergripande integrationsplan utarbetas senast inom tre år efter det att det första uppehållstillståndet eller uppehållskortet beviljades eller den första uppehållsrätten registrerades för en invandrare som är arbetslös arbetssökande, får hemvårdsstöd, får utkomststöd annat än tillfälligt, är kvotflykting eller får internationellt skydd, är offer för människohandel eller är ett sådant barn eller en sådan ung person som avses i 2 § 6 mom. i integrationslagen. En plan utarbetas också i det fall att det för att främja en persons integration förutsätts samordning av de tjänster som kommunen och välfärdsområdet ansvarar för att ordna. Integrationsplanen är individuell och den gäller i regel i två år. I praktiken deltar största delen av de invandrare som till exempel arbetar eller studerar på heltid inte i flerspråkig samhällsorientering eller integrationsutbildning.

2.2.3.2 Läromedel för samhällsorientering

För den samhällsorientering som beskrivs i föregående avsnitt har utarbetats ett riksomfattande webbundervisningsmaterial som finns tillgängligt gratis.¹⁷ Utbildningsstyrelsen och Finlands Flyktinghjälp rf uppdaterade den finskspråkiga läroboken för samhällsorientering riktad till vuxna invandrare i ett samprojekt under 2023–2025. Under projektet uppdaterades det läromedel för samhällsorientering som tidigare producerats genomgående, illustrerades och digitaliserades till ett användarorienterat och tillgängligt inlärningsmaterial som finns på webben. Projektet genomfördes i ett omfattande samarbete och det nya läromedelskonceptet och textmaterialet kommenterades av myndigheter, sakkunniga inom integrationsbranschen, utbildare, aktörer inom organisationsområdet och invandrare. Det är fråga om den enda läromedelshelhet som utarbetats uttryckligen för samhällsorienteringen. Läromedlet på webben

---

¹⁷ <https://yhteiskuntaorientaatio.fi/sv/laromedel>

upprätthålls och uppdateras av sysselsättnings-, utvecklings- och förvaltningscentret (UF-centret).

Ett enhetligt läromedel som finns tillgängligt på webben hjälper kommunerna att genomföra en jämlik samhällsorientering, och materialet kan förutom av utbildningsanordnarna även utnyttjas av studerande på orienteringskursen och andra som är intresserade av samhällskunskap. Det enhetliga läromedlet på webben tryggar att samhällsorienteringen kan genomföras på ett jämlikt sätt i hela landet. Läromedlet erbjuder en grund för en högklassig utbildning i samhällsorientering med ett aktuellt sakinnehåll.

Till sitt innehåll motsvarar läromedlet statsrådets förordning om flerspråkig samhällsorientering. Läromedlet på webben är omfattande och indelat i tio delhelheter, som alla dessutom innehåller flera underdelar. De tio delarna i läromedlet är integration, människorna och kulturen, vardagen, arbete, studier och utbildning, familj, hälsa och välbefinnande, samhälle och påverkan, lag och rätt samt Finlands historia.

De allmänna inlärningsmålen för webb läromedlet för samhällsorientering är att när samhällsorienteringen har genomförts med hjälp av läromedlet har den som deltagit i utbildningen bättre förutsättningar att integrera sig i Finland, känner till värderingarna och kulturen i det finländska samhället, förstår verksamheten i det finländska samhället, känner till sina egna rättigheter och skyldigheter i Finland, kan själv sköta myndighetsärenden och andra ärenden bättre samt kan bättre delta i samhället och utvecklingen av det.

2.2.3.3 Undervisning som ingår i övriga studier

Den grundläggande utbildningen omfattar nio år. För invandrare kan dessutom ordnas undervisning som förbereder för grundläggande utbildning, vars omfattning motsvarar ett års lärokurs. Den grundläggande utbildningen upphör när den grundläggande utbildningens lärokurs har slutförts eller senast när skolarbetet under läsåret slutar det kalenderår då eleven fyller 17 år. Läroplikten upphör när den studerande fyller 18 år eller dessförinnan avlägger en examen på andra stadiet eller genomgår en motsvarande utländsk utbildning.

Den grundläggande utbildningen är allmänbildande utbildning och handlar både om fostran och utbildning. Den grundläggande utbildningen innehåller vissa ämnen som är gemensamma för alla, däribland läroämnet samhällslära. Uppdraget i undervisningen i samhällslära att stödja elevernas utveckling till aktiva, ansvarsfulla och företagsamma medborgare. Eleverna ska vägledas att iaktta demokratiska värden och principer i ett pluralistiskt samhälle som har förståelse för olikhet och respekterar jämlikhet och mänskliga rättigheter. Läroämnets uppdrag är att ge teoretisk kunskap om hur samhället fungerar och hur en medborgare kan påverka samt uppmuntra eleverna att utvecklas till handlingskraftiga och initiativrika samhälleliga och ekonomiska aktörer.¹⁸

I undervisningen i årskurserna 7–9 ska man betona elevernas möjligheter och kompetens att påverka i ett demokratiskt samhälle samt elevernas ansvar i fråga om egna livsval. I undervisningen ska man fästa vikt vid samhällets och samhällslivets strukturer samt begrepp i anslutning till dessa. Eleven ska vägledas att fälla omdöme om samhälleliga och ekonomiska

---

¹⁸ Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014.

frågor och att jämföra olika åsikter och strategier inom olika folkgrupper och gällande olika värdemål. Studierna av samhällsfrågor ska vidgas till att omfatta även globala frågor.¹⁹

Den grundläggande utbildningen för vuxna består av tre skeden: ett läskunnighetskede, ett inledningsskede och ett slutskede. Målgrupper i den grundläggande utbildningen för vuxna är till exempel 17–25-åringar med invandrarbakgrund, som på grund av sin ålder inte kan delta i den grundläggande utbildningen för barn och unga, men som behöver ett avgångsbetyg från den grundläggande utbildningen och studiefärdigheter för att fortsätta studera på andra stadiet, samt övriga vuxna med invandrarbakgrund, som på grund av sin svaga grundutbildning har behov i synnerhet av undervisning i inledningsskedet i den grundläggande utbildningen, såsom läs- och skrivfärdigheter och matematiska färdigheter, eller som behöver ett avgångsbetyg för att kunna söka till fortsatta studier. Syftet med utbildningen i inledningsskedet är att ge den studerande behövliga färdigheter i modersmål och litteratur samt övriga färdigheter för övergång till den grundläggande utbildningens slutskede, liksom att främja de studerandes balanserade utveckling. Efter inledningsskedet kan studierna fortsätta till slutskedet, där det är möjligt att studera läroämnen som bland annat samhällslära.

I alla yrkesinriktade grundexamina ingår obligatoriska examensdelar som berör kunnande om samhälle och arbetsliv. Dessa är att verka i samhället och som medborgare, att verka i arbetslivet, färdigheter i studie- och karriärplanering, företagsamhet och företagarinriktad verksamhet, upprätthållande av arbetsförmågan och välbefinnandet och främjande av hållbar utveckling. I delen om att om att verka i det finländska samhället behandlas bland annat medborgarnas grundläggande fri- och rättigheter och skyldigheter, principerna för jämställdhet och likabehandling och iakttagandet av dem samt hur man agerar som en aktiv medborgare och utnyttjar mångsidiga sätt att påverka.

Gymnasieutbildningen är allmänbildande utbildning, och den studentexamen som avläggs efter gymnasiestudierna ger allmän högskolebehörighet. Enligt gymnasielagen (714/2018) är syftet med gymnasieutbildningen är att stödja de studerandes utveckling till goda, harmoniska och bildade människor och aktiva samhällsmedlemmar samt att ge dem sådana kunskaper, färdigheter och beredskaper som de behöver i arbetslivet, för fritidsintressen och för en allsidig personlighetsutveckling. Därtill är syftet med utbildningen att ge de studerande beredskap för livslångt lärande och för att utveckla sig själva kontinuerligt.

Gymnasieutbildningens uppdrag är att stärka en bred allmänbildning. Allmänbildningen i gymnasieutbildningen består av värderingar, kunskaper, färdigheter, attityder och vilja med vars hjälp en kritiskt och självständigt tänkande individ kan handla på ett ansvarsfullt och empatiskt sätt samt samverka med andra och utveckla sig själv. Under gymnasietiden fördjupar den studerande kunskaper och engagemang som är väsentliga i förhållande till människan, olika kulturer, miljön och samhället. Undervisningen handleder den studerande att förstå komplexa beroendeförhållanden i livet och i världen och att analysera omfattande företeelser.²⁰

Den målsatta tiden för gymnasiestudier är tre år och studiernas omfattning är 150 studiepoäng. Som avslutning på studierna avläggs studentexamen. Enligt gymnasielagen ingår i gymnasieutbildningens lärokurs studier i modersmålet och litteratur, det andra inhemska språket och främmande språk, matematisk-naturvetenskapliga studier, humanistisk-samhälleliga studier, studier i religion eller livsåskådningskunskap och studier i konst- och färdighetsämnen (läroämnesgrupper) samt studiehandledning. Gymnasieutbildningens lärokurs kan innefatta

---

¹⁹ Samma som ovan.

²⁰ Grunderna för gymnasietets läroplan 2019

tematiska studier som utvecklar den mångsidiga kompetensen. Gymnasieutbildningens lärokurs kan också innehålla studiehelheter som genomgås i olika läroämnesgrupper eller läroämnen och som innefattar ett arbete som påvisar särskilt kunnande och intresse (gymnasiediplom).

I gymnasiets undervisning i samhällslära ingår både obligatoriska och valfria studier. Undervisningen i samhällslära ska fördjupa den studerandes kunskaper om det omgivande samhället och ge den studerande förutsättningar att utvecklas till en aktiv och engagerad medborgare med intresse för samhällsfrågor. Undervisningen i samhällslära ska ge den studerande förutsättningar för att kritiskt granska och bedöma aktuella företeelser samt reflektera över framtida trender och alternativ. Undervisningen ska också stärka den studerandes ekonomiska kunnande och juridiska förståelse samt uppmuntra den studerande till aktivt samhälleligt deltagande. Utgångspunkten för undervisningen är att väcka ett personligt intresse för samhällsfrågor och världshändelser. I undervisningen i samhällslära ska värdegrunden präglas av demokratiska principer, som jämlikhet, socialt ansvar, respekt för de mänskliga rättigheterna, åsiktsfrihet och aktivt medborgarskap samt uppskattning av arbete och företagsamhet.²¹

Utöver det som beskrivits ovan omfattar utbildningssystemet utbildning på högre nivå som kan avläggas efter studier på andra stadiet. Högskolesystemet består av universitet och yrkeshögskolor. Det finns sammanlagt tiotals universitets- och yrkeshögskoleexamina.²² Universiteten och yrkeshögskolorna har undervisnings- och forskningsfrihet samt konstnärlig frihet. Innehållet i högskoleexamina regleras inte på lagnivå. Till högskolornas autonomi hör att de själva kan bestämma vad examina ska innehålla. Vid universitet och yrkeshögskolor kan man studera såväl på finska och svenska som på engelska.

2.2.4 Sammanfattande observationer om samhällskunskap

Kunskap om samhället har en central roll i invandrarnas integration eftersom den bland annat hjälper invandraren att förstå individens rättigheter och skyldigheter samt stöder politisk och samhällelig delaktighet, vilket är en väsentlig del av en djupare integration. Samhällskunskap ger också en bred bild av olika strukturer i samhället, till exempel förvaltnings- och utbildningssystemet, arbetsmarknaden och kulturen samt historien. Dessa kunskaper stöder individens förmåga att klara sig i vardagen och underlättar den sociala och kulturella anpassningen, vilket främjar en smidig växelverkan i samhället. Även ur samhällets synvinkel är det viktigt att invandraren känner till de centrala principerna och verksamhetssätten i samhället.

Invandrarnas samhällskunskap främjas bland annat genom kurser, orientering och utbildning. Deltagandet kan till vissa delar vara obligatoriskt och följas upp, men när undervisningen avslutas bedöms deltagarens samhällskunskaper inte nödvändigtvis alltid. De invandrare som omfattas av antingen lagen om mottagande eller integrationslagen får grundläggande kunskaper om det finländska samhället redan i ett mycket tidigt skede av sin vistelse i Finland. I det finländska utbildningssystemet utvecklas samhällskunskapen i enlighet med läroplanen både inom den grundläggande utbildningen och studier på andra stadiet, vilket stöder invandrarnas integration och aktiva deltagande i samhället.

---

²¹ Samma som ovan.

²² Statsrådets förordning om examina och specialiseringsutbildningar vid universitet (764/2004), 10 och 16 §, Statsrådets förordning om yrkeshögskolor (352/2003), 10 §.

Sammanfattningsvis kan konstateras att samhällskunskap främjas på flera nivåer i Finland, till exempel genom lagstiftning (lagen om mottagande, integrationslagen), särskilda kurser och orienteringar samt i olika skeden av utbildningssystemet. Målet är att säkerställa att även invandrare får tillräckligt med information om det finländska samhället, dess värderingar, verksamhet och om sina egna rättigheter och skyldigheter oberoende av i vilket skede av vistelsen eller utbildningen de befinner sig. Dessutom samlar invandraren naturligt på sig samhällskunskap också genom att agera på egen hand i ett interaktivt förhållande till samhället.

I nuläget förutsätts inte samhällskunskap i samband med ansökan om medborgarskap. Betydelsen av kunskap om samhället och internationella jämförelseuppgifter talar för att komplettera bestämmelserna i medborgarskapslagen så att villkoren för naturalisation utökas med ett samhällskunskapsvillkor. Det finns också utrednings- och forskningsdata om ett sådant villkor och om medborgarskapsprovet som kan utnyttjas vid genomförandet av lagändringen till exempel med tanke på vad som är motiverat att beakta då medborgarskapsprovet införs.

Ett medborgarskapsprov i samhällskunskap visar att den sökande har integrerats tillräckligt i samhället med tanke på förvärvandet av medborgarskap. Det nya samhällskunskapsvillkoret och införandet av ett medborgarskapsprov ger i större utsträckning än de övriga gällande villkoren för naturalisation möjlighet att mäta integrationen. Genom att avlägga medborgarskapsprovet kan man säkerställa att personer som förvärvar medborgarskap behärskar de grundläggande kunskaperna om det finländska samhället, till exempel om dess historia, lagstiftning och verksamhetssätt samt om individens rättigheter och skyldigheter. Villkoret om tillräcklig samhällskunskap i naturalisationsskedet och det medborgarskapsprov som är avsett att påvisa detta kan fungera som en naturlig fortsättning på all den samhällskunskap som invandrare får och tillägnar sig under sin vistelse i landet.

2.3 Genomförande av medborgarskapsprovet och nytt provsystem

2.3.1 Centrala observationer i inrikesministeriets utredning

Målet med den tväradministrativa arbetsgrupp som inrikesministeriet tillsatt var att utreda hur medborgarskapsprovet kan genomföras och hurdant medborgarskapsprov som ska införas. I detta arbete ingår bland annat frågor om förvaltningen av provet och åtgärder i anslutning till de praktiska arrangemangen kring provet. Nedan beskrivs i korthet de centrala synpunkter som arbetsgruppen framfört om genomförandet av medborgarskapsprovet.

En av de centrala uppgifterna för den arbetsgrupp som utrett införandet av medborgarskapsprovet var att granska vilken som är den mest ändamålsenliga instansen för att förvalta medborgarskapsprovet. Förvaltningen av medborgarskapsprovet behandlades i kapitel 6 i utredningen (s. 68–76). I arbetsgruppens utredning konstaterades att det inte finns någon sådan enskild myndighet vars nuvarande verksamhet motsvarar förvaltningen av medborgarskapsprovet. I arbetsgruppens utredning lades inte fram någon enskild aktör som borde sörja för förvaltningen av medborgarskapsprovet. Däremot ansåg arbetsgruppen att samarbete mellan olika aktörer är centralt med tanke på förvaltningen av provet.

Dessutom ansåg arbetsgruppen att den instans som ansvarar för förvaltningen kan komma överens om anordnandet av medborgarskapsprovet med någon annan instans eller aktör. I utredningen konstaterades till exempel att uppgifter i anslutning till genomförandet av medborgarskapsprovet kan utkontrakteras även om en viss myndighet ansvarar för förvaltningen av medborgarskapsprovet. När provet ordnas kan man utnyttja aktörer som ordnar utbildningar och testtillfällen i anslutning till dem. I mån av möjlighet kan även privata tjänsteleverantörer utnyttjas.

I utredningen behandlades testmetoder och typer av uppgifter med vilka samhällskunskapen kan mätas (s. 47–49). Arbetsgruppen ansåg att ett digitalt, det vill säga elektroniskt, prov lämpar sig bäst för att genomföra medborgarskapsprovet. Vad gäller typer av uppgifter identifierade arbetsgruppen olika möjliga alternativ för att testa kunskaperna. Till denna del ansåg arbetsgruppen att flervalfrågor där den sökande ska välja rätt svar bland flera alternativ är det mest ändamålsenliga alternativet.

Arbetsgruppen behandlade också språkvalet i medborgarskapsprovet (s. 49–50) och medborgarskapsprovets förhållande till språkkunskapsvillkoret (s. 54–58). Språkvalet i medborgarskapsprovet ansågs allmänt taget vara betydelsefullt i utredningen. Arbetsgruppen ansåg det vara viktigt att medborgarskapsprov som genomförs på finska eller svenska utarbetas med beaktande av nivån på de språkkunskaper som är ett villkor för naturalisation.

Ett av de ämnen som arbetsgruppen behandlade gällde förberedelserna för medborgarskapsprovet och läromaterial för provet (s. 65–67). Arbetsgruppen ansåg det vara viktigt att det finns möjlighet att förbereda sig för medborgarskapsprovet med hjälp av läromedel och att provfrågorna grundar sig på detta förhandsmaterial. Arbetsgruppen ansåg emellertid inte att det skulle förespråkas att ett helt nytt läromedel utarbetas för medborgarskapsprovet. Arbetsgruppen ansåg att det är ändamålsenligt att utnyttja befintliga utbildningsmaterial och läromedel, till exempel läromedlet för samhällsorientering för integrationskunder.

I arbetsgruppens utredning behandlades olika åtgärder för att förebygga missbruk (s. 63–64). Arbetsgruppen konstaterade att missbruk kan förebyggas både genom åtgärder före provet och genom övervakning under provet. Särskilt viktiga ansågs åtgärder för att fastställa identiteten samt förebyggande av svikligt förfarande genom övervakning. Dessutom framfördes sanktioner i samband med svikligt förfarande.

I utredningen behandlades specialarrangemang i samband med medborgarskapsprovet (s. 64–65). Syftet med specialarrangemangen är att garantera att en person har samma möjligheter att avlägga provet som alla andra. I utredningen konstaterades att det inte är fråga om en avvikelse från villkoret eller en annorlunda bedömning av provprestationen, utan att specialarrangemangen gäller själva provtillfället. I utredningen lyftes fram exempel på situationer med specialarrangemang, till exempel tilläggstid för att utföra uppgiften eller användning av överenskomna hjälpmedel. Arbetsgruppen ansåg att det ska vara möjligt att ansöka om specialarrangemang för att avlägga provet.

2.3.2 Befintliga examens- och provsystem

Den arbetsgrupp som utredde medborgarskapsprovet identifierade flera delfaktorer i anslutning till genomförandet av provet (s. 68–69). Dessa omfattar bland annat planering av provet, till exempel utarbetande av frågor. Dessutom borde innehållet i provet förnyas och utvecklas i syfte att upprätthålla dess tillförlitlighet och aktualitet. Även testets effektivitet bör utvärderas regelbundet. I förvaltningen ingår också arrangemang för övervakning av provet.

Anordnandet av medborgarskapsprovet omfattar bland annat lokaler som behövs för provet, provövervakare och teknisk utrustning. Enligt arbetsgruppens utredning kan den tekniska utrustningen omfatta till exempel användning av digitala plattformar, utdelning av pappersprov eller anordnande av muntliga tester. Andra viktiga delområden i genomförandet av medborgarskapsprovet är anmälan till provet, registrering av provresultat och information om provresultat till deltagarna.

Nedan granskas några befintliga examens- och provsystem med tanke på hur sättet på vilket de genomförs skulle kunna utnyttjas för att skapa ett system för medborgarskapsprovet.

2.3.2.1 Allmän språkexamen

Bestämmelserna om allmänna språkexamina kan anses vara betydelsefulla även med tanke på genomförandet av det kommande medborgarskapsprovet eftersom det är fråga om ett befintligt examenssystem vars användning redan har etablerats. Nedan granskas de centrala bestämmelserna om allmänna språkexamina samt vissa detaljer i det praktiska genomförandet. Föremål för granskningen är i synnerhet anordnandet och övervakningen av examenstillfällen, det anmälningssystem som används samt ombesörjandet av nödvändiga specialarrangemang.

Bestämmelser om allmänna språkexamina och anordnandet av dem finns i lagen om allmänna språkexamina (964/2004) och statsrådets förordning om allmänna språkexamina (1163/2004). De allmänna språkexamina är språkexamina som ordnas för att visa funktionella språkkunskaper och i vilka språkkunskaper kan testas i nio olika språk. I examina bedöms kunskaperna i standardspråket i praktiska situationer. Efter avlagd examen får man ett intyg med vilket man officiellt kan påvisa språkkunskaper till exempel i anslutning till arbetsuppgifter och studier eller när man ansöker om finskt medborgarskap. De allmänna språkexamina och språkexamina för statsförvaltningen förnyades i ett projekt vid undervisnings- och kulturministeriet (OKM001:00/2025) Målet med projektet var att digitalisera språkexamina och göra processerna för språkexamina ändamålsenliga i syfte att svara på det ökande antalet personer som avlägger examina.

I 2 § i lagen om allmänna språkexamina föreskrivs om examensförvaltning. Utbildningsstyrelsen svarar för systemet med allmänna språkexamina, systemets utveckling och tillsynen över det. Utbildningsstyrelsen kan ingå avtal om utarbetande och bedömning av allmänna språkexamina med högskolor eller andra sådana offentliga samfund eller sammanslutningar som har tillräcklig sakkunskap för att utarbeta och bedöma språkexamina. Utbildningsstyrelsen har ingått ett avtal med Centret för tillämpad språkforskning (Solki) vid Jyväskylä universitet. Solki utarbetar de tester som används i de allmänna språkexamina och koordinerar bedömningen av examensprestationerna. Detta arbete omfattar bland annat planering av testet, till exempel utarbetande av frågor och fastställande av bedömningskriterier.

I anslutning till Utbildningsstyrelsen finns en kommission för allmänna språkexamina, vilken tillsätts av Utbildningsstyrelsen för högst tre år i sänder (3 §). Det är ett sakkunnigorgan vars medlemmar besitter sakkunskap som är central för de allmänna språkexamina. Kommissionen för allmänna språkexamina har till uppgift att behandla principiella frågor som hänför sig till utvecklingen av allmänna språkexamina och frågor som är viktiga för samhället eller för examinandan samt att ta initiativ till utvecklingen av språkexamina (3 a §). Närmare bestämmelser om kommissionens uppgifter får utfärdas genom förordning av statsrådet.

I 4 § i lagen om allmänna språkexamina finns bestämmelser om anordnande av examina. Utbildningsstyrelsen kan avtala om anordnande av examina med sådana offentliga samfund eller sammanslutningar som har tillräcklig sakkunskap och förutsättningar att ordna examina. När avtal ingås ska det beaktas att det regionalt ordnas tillräckligt med examenstillfällen och att tillfällen ordnas tillräckligt ofta. Ett avtal kan hävas om anordnaren försummar sina avtalsenliga uppgifter.

Enligt 5 § i lagen om allmänna språkexamina har examensanordnarna bland annat till uppgift att ordna examina i enlighet med avtalsvillkoren, informera om examina, svara för övervakningen av examenstillfällena, underrätta om brott mot ordning och svikligt förfarande,

lämna in examensprestationerna för bedömning samt lämna myndigheter inom undervisningsväsendet de uppgifter som dessa behöver om anordnandet av examina. Närmare bestämmelser om examensanordnarnas uppgifter och innehållet i de avtal som gäller dessa får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Såsom konstaterats ovan kan ett sådant offentligt samfund eller en sådan sammanslutning som har ingått ett avtal om anordnande av examenstillfällena med Utbildningsstyrelsen ordna allmänna språkexamina. Anordnare av allmänna språkexamina sörjer för den yttre ramen för och övervakningen av examenstillfällena.²³ Det ingår i examensanordnarens uppgifter att reservera nödvändiga lokaler och anordningar samt personer som övervakar provtillfällena. I beredningen av examenstillfällena ingår också att ge övervakarna utbildning och anvisningar. Examensarrangören får det testmaterial som används vid examenstillfället och tillhörande anvisningar från Centret för tillämpad språkforskning (Solki) vid Jyväskylä universitet, som likaså är Utbildningsstyrelsens avtalspart. Även det kommande medborgarskapsprovet skulle kunna genomföras genom avtal med aktörer som anordnar provtillfällena så att de som deltar i provtillfällena svarar på sådana provfrågor som har utarbetats centraliserat på basis av ett separat avtal med en aktör med nödvändig sakkunskap. Utgångspunkten skulle alltså vara att anordnandet av provtillfällena och utarbetandet av provfrågor ankommer på olika aktörer.

Den som ordnar examenstillfällena ska se till att examen avläggs under övervakning. Examensanordnarnas övervakningsuppgift lades till i lagen genom en lagändring som trädde i kraft den 1 januari 2023. Enligt regeringens proposition om ändringen ingår i examensanordnarens övervakningsskyldighet bland annat alla föregripande åtgärder som syftar till att förhindra brott mot ordningen och svikligt förfarande vid examenstillfällena (RP 230/2022 rd, s. 17). Examensanordnaren övervakar för det första att samma person som har anmält sig till examen deltar i examen. Identiteten hos dem som deltar i en allmän språkexamen kontrolleras innan examenstillfället börjar. För att identiteten ska kunna kontrolleras ska deltagaren ha med sig ett godtagbart identitetsbevis, till exempel ett giltigt pass. Försök att utge sig vara en annan person anmäls och rapporteras till Utbildningsstyrelsen och Solki samt eventuellt till polisen. Den person som kontrollerar identiteten registrerar deltagaren vid examenstillfället. Samtidigt samlas elektroniska apparater, till exempel telefon och smartklocka, in av deltagarna under examenstillfället.

Anordnaren av en allmän språkexamen övervakar också själv examenstillfället och sörjer för att det råder allmän ordning och lugn och ro under tillfället. Om det vid examenstillfället förekommer förseelser eller försök till fusk ska examensanordnaren lämna en redogörelse för situationen till Utbildningsstyrelsen. Vid misstanke om fusk skickar Utbildningsstyrelsen en begäran om hörande till examinanden. Efter att ha utrett ärendet fattar Utbildningsstyrelsen beslut om huruvida fusk har begåtts.

I 6 a § i lagen om allmänna språkexamina finns bestämmelser om påföljder för brott mot ordning och för svikligt förfarande. Om examinanden under examenstillfället gör sig skyldig till svikligt förfarande, medverkar till svikligt förfarande eller gör sig skyldig till försök till fusk, betraktas examensprestationen som underkänd och examinanden förlorar rätten att delta i examen i språket i fråga för sex månader från dagen för examenstillfället. Om förfarandet upprepas eller är synnerligen grovt och skadligt kan examinanden förlora rätten att delta i examen för tolv månader. I regeringens proposition motiverades behovet av bestämmelser om sanktioner bland

---

²³ Anordnandet av allmänna språkexamina beskrivs i den finskspråkiga publikationen Yleiset kielitutkinnot 30 vuotta (Utbildningsstyrelsen, rapporter och utredningar 2024:8, s. 133–137 https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Yleiset_kielitutkinnot_30_vuotta_060125.pdf).

annat med att man genom ändringen kan minska antalet fall av svikligt förfarande, vilket i sin tur sparar in på den arbetstid som går åt till att behandla dem samt på andra resurser (RP 230/2022 rd, s. 10). Bestämmelserna om sanktioner till följd av svikligt förfarande har varit i kraft sedan 2023 och den gällande lagen har till denna del bedömts ha förbättrat och balanserat situationen avsevärt.²⁴ Det skulle vara motiverat att inkludera motsvarande bestämmelser i lagstiftningen om medborgarskapsprovet i syfte att förebygga svikligt förfarande. Bestämmelser om sanktioner för svikligt förfarande bidrar till att stöda medborgarskapsprovets trovärdighet och tillförlitlighet.

Anmälan till en allmän språkexamen görs elektroniskt i Studieinfo-systemet.²⁵ Den som anordnar examenstillfällena lägger till uppgifter om examenstillfället och det maximala antalet deltagare i systemet. Efter att anmälningstiden löpt ut kallar arrangören deltagarna till examenstillfället. Deltagarna får då också en länk till anvisningen för deltagare på Utbildningsstyrelsens webbplats. Den som anordnar examenstillfällena använder därmed själv det system där uppgifter om anmälan till examen behandlas. Å andra sidan utnyttjas i samband med anmälan en gemensam anvisning för alla deltagare, som har centraliserats.

Anmälningssystemet för den allmänna språkexamen ingår i den nationella webbplatsen Studieinfo, där Utbildningsstyrelsens digitala tjänster för privatpersoner, inklusive gemensamma ansökningar för olika utbildningsstadier, finns samlade. Det centraliserade elektroniska anmälningssystemet för allmänna språkexamina togs i bruk i alla anmälningar till allmänna språkexamina 2020. Anmälningssystemet för allmänna språkexamina består av ett användargränssnitt som är synligt för examensdeltagarna och av ett sådant tjänstemannagränssnitt som syns för Utbildningsstyrelsen och examensanordnare.

Den som är intresserad av att delta i en examen kan söka examenstillfällena i anmälningssystemet till exempel enligt examensspråk och ort. Sökresultaten kan också begränsas till exempel till examina där det finns lediga platser. Man kan dock anmäla sig till ett examenstillfälle i systemet endast under anmälningstiderna. För att anmäla sig ska personen identifiera sig elektroniskt antingen med Suomi.fi-identifikation eller per e-post. Efter att ha skickat in anmälningsblanketten får personen per e-post en betalningslänk för att betala examensavgiften. Länken gäller i tre dygn. I systemet kan man också beställa aviseringar om platser som blir lediga om något examenstillfälle redan är fullt.

I tjänstemannagränssnittet lägger anordnare av examenstillfällena till uppgifter om tidpunkterna för och antalet platser vid examenstillfällena i systemet. Både anordnarna och Utbildningsstyrelsen kan följa hur platserna fylls. Dessutom samlar anordnarna via tjänstemannagränssnittet in uppgifter till Utbildningsstyrelsen för fakturering. Utbildningsstyrelsen, som ansvarar för förvaltningen av examensavgifterna, använder gränssnittets uppgifter för att granska fakturor.

De som deltar i examen bör beakta att de examensplatser som erbjuds reserveras snabbt. För att ha möjlighet att avlägga examen ska man anmäla sig i tid och eventuellt också resa till en ort där provtillfällena ordnas.

Enligt 11 § i lagen om allmänna språkexamina tar Utbildningsstyrelsen ut en examensavgift hos examinanderna. Examensavgifterna tas ut för att täcka kostnaderna för att ordna en allmän

---

²⁴ Yleiset kielitutkinnot 30 vuotta, s. 27.

²⁵ Den elektroniska anmälan till en allmän språkexamen beskrivs i den finskspråkiga publikationen Yleiset kielitutkinnot 30 vuotta, s. 47–50.

språkexamen. Examensavgifterna betalades tidigare till examensanordnarna. Genom ändringen att examensavgiften betalas till Utbildningsstyrelsen i stället för till examensanordnaren strävade man efter att öka transparensen och tydligheten i fråga om uppföljningen av de totala kostnaderna för systemet (RP 230/2022 rd, s. 11). Examensavgiften återbetalas till en person som anmält sig till examen om han eller hon är förhindrad att delta i examen på grund av egen sjukdom. Avgiften återbetalas dock inte om den som anmält sig till examen inte har annullerat sin anmälan innan examenstillfället börjar. Ansökan om återbetalning ska göras hos Utbildningsstyrelsen inom två veckor från dagen för examenstillfället (11 § 2 mom.).

Den som deltar i en allmän språkexamen kan beviljas specialarrangemang på grund av sjukdom, funktionsnedsättning, särskilda läs- och skrivsvårigheter eller av någon annan jämförbar orsak.²⁶ Provpuppgifterna för en deltagare som behöver specialarrangemang är dock desamma som för andra deltagare. Antalet personer som ansökt om specialarrangemang vid allmän språkexamen har uppgått till några tiotal per år. Antalet har varierat något från år till år, men andelen deltagare som begärt specialarrangemang har ändå varit relativt liten. Till exempel 2014–2023 avlade sammanlagt 71 607 personer examen i finska på mellannivå i allmänna språkexamina.²⁷ Under samma tid ansöktes det sammanlagt 511 gånger om specialarrangemang för allmänna språkexamina. Utifrån dessa uppgifter kan konstateras att andelen som begärt specialarrangemang av alla som deltagit i examen därmed ligger klart under en procent.

Vid allmänna språkexamina gäller följande uppgiftsfördelning för specialarrangemang. Utbildningsstyrelsen ger anvisningar om examensarrangemang och även om hur specialarrangemang genomförs och begärs. Centret för tillämpad språkforskning, Solki, vid Jyväskylä universitet behandlar begäranden om specialarrangemang från enskilda personer. Den som ordnar examenstillfällena informerar deltagaren om beviljade specialarrangemang och sörjer för att de genomförs. Även i fråga om begäranden om specialarrangemang i det framtida medborgarskapsprovet kan anvisningar ges och begäranden behandlas centraliserat, medan anordnare av provtillfällena kan se till att de beviljade specialarrangemangen genomförs.

Information om specialarrangemang i allmänna språkexamina finns både på Utbildningsstyrelsens webbplats och i det system som används för anmälan till examen. Den som deltar i en allmän språkexamen begär specialarrangemang i samband med anmälan till examenstillfället. Ett expertutlåtande om funktionsnedsättning, sjukdom eller till exempel inlärningssvårigheter skickas till Solki. Av läkarens, psykologens eller speciallärarens utlåtande ska framgå hur deltagarens funktionsnedsättning eller övriga tillstånd påverkar avläggandet av examen. Expertutlåtanden som innehåller deltagarnas hälsouppgifter bevaras inte, utan de förstörs efter examenstillfället.

Examensanordnaren har i uppgift att i praktiken genomföra sådana specialarrangemang som deltagaren på förhand har beviljats på begäran. Specialarrangemangen kan omfatta olika paus-, grupp- och lokallösningar. Det kan till exempel vara fråga om att deltagaren ges tilläggstid för att avlägga provet eller att deltagaren avlägger provet i ett separat utrymme i en övervakares närvaro. Deltagare har också kunnat beviljas möjlighet att använda något hjälpmedel, till exempel förstoringsglas eller handledsstöd. Hjälpmedlens funktion kan vid behov testas dagen före examenstillfället. En del synskadade deltagare använder datorns skärmläsningssystem (talsyntetisator) som omvandlar texten på skärmen till tal.

---

²⁶ Mer information om specialarrangemang i allmänna språkexamina finns i publikationen Yleiset kielitutkinnot 30 vuotta, s. 41–46.

²⁷ Yleiset kielitutkinnot 30 vuotta, s. 56.

2.3.2.2 Vissa andra system

I utredningen om medborgarskapsprovet föreslog arbetsgruppen att provet ska kunna genomföras digitalt, det vill säga elektroniskt. I sin utredning behandlade arbetsgruppen också bland annat genomförandet av övervakningen av provet och förebyggandet av olika typer av missbruk (s. 63–64). Nedan granskas genomförandet av tre digitala prov – studentexamen, yrkeshögskolornas urvalsprov och teoriprovet för förarexamen – särskilt med tanke på övervakningen. Dessutom granskas specialarrangemangen kring provet samt omständigheter i anslutning till granskningen av provprestationen och erhållandet av provresultatet.

Enligt 4 § i lagen om studentexamen (502/2019) ordnar läroanstalter som ger gymnasieutbildning proven i studentexamen samtidigt två gånger per år. Proven i studentexamen ordnas skriftligt eller digitalt. Studentexamensnämnden bestämmer närmare om anordnande av prov samt om tidtabeller och arrangemang.

Studentproven avläggs elektroniskt i Abitti-systemet.²⁸ Provsystemet består av tre delar: examinandernas datorer, provlokalens egentliga server och reservserver samt ett slutet lokalt nätverk.²⁹ Studentprovet avläggs i en övervakad provlokal antingen med skolans datorer eller med examinandens egen dator. Kraven på utrustningen är låga och det behöver inte göras några permanenta ändringar på datorn, till exempel programinstallationer. Studentexamensproven utarbetas på ett särskilt kodningsspråk i nämnden. Nämnden skickar examensresultaten till alla gymnasier samtidigt genast när de är klara. Resultaten får meddelas examinanderna genast när de har anlänt till gymnasiet. Resultaten och de provprestationer som bedömts för examinanden ges till examinanden och vårdnadshavaren till en examinand under 18 år till påseende i Utbildningsstyrelsens tjänst Studieinfo.

Enligt 9 § i lagen om studentexamen kan en examinand få specialarrangemang på grund av bland annat sjukdom, funktionsnedsättning eller särskilda läs- och skrivsvårigheter. Studentnämnden beslutar om användning av specialarrangemang och bestämmer också närmare om ansökan om och användning av specialarrangemang.

De specialarrangemang som beviljas i studentprovet kan i praktiken omfatta bland annat förlängd tid och vissa hjälpmedel.³⁰ Examinanden kan utan särskilt tillstånd av studentnämnden använda sedvanliga hjälpmedel som till exempel en funktionsnedsättning förutsätter. Sådana hjälpmedel kontrolleras innan provet inleds. Trådlös elektronisk utrustning får tas in i provlokalen endast med läkarintyg. Om Folkpensionsanstalten har beviljat examinanden rätt till studietolk till exempel på grund av en hörselskada, kan examinanden använda sig av tolk utan separat beslut om specialarrangemang då provtillfället inleds och då det avslutas. Under själva provet kan tolken finnas tillgänglig så att en examinand som har behov av tolk kan kommunicera med övervakaren. Rätten till tolkning gäller inte innehållet i uppgifterna och svaren. Den tolk som används vid provet får inte vara jävig enligt jävsgrunderna i 28 § i förvaltningslagen.

Enligt 28 a § i yrkeshögskolelagen (932/2014) ordnas antagning av studerande till studier som leder till yrkeshögskoleexamen eller högre yrkeshögskoleexamen med en gemensam ansökan till högskolorna. Även yrkeshögskolorna använder sig av ett digitalt prov för att bedöma sökandens färdigheter för yrkeshögskolestudier. Yrkeshögskolornas urvalsprov avläggs i en

---

²⁸ <https://www.abitti.fi/>

²⁹ <https://www.ylioppilastutkinto.fi/sv/verkstallandet-av-examen/tekniska-arrangemang-av-prov>

³⁰ <https://www.ylioppilastutkinto.fi/sv/verkstallandet-av-examen/foreskrifter-och-anvisningar/hur-skall-som-forsamrar-en-examinands>

separat provlokal på en egen bärbar dator i Vallu-tjänsten för urvalsprov.³¹ Man kan inte delta i provet med en surfplatta eller telefon. Ungefär en vecka före provet får den sökande en länk till en identifierare samt information om tidpunkten och platsen för urvalsprovet. Vid provtillfället ska den sökande uppvisa ett identitetsbevis och identifieraren för övervakaren, ansluta sin dator till elnätet och logga in på det trådlösa provnätverket enligt instruktionerna. Endast en bärbar dator och en stängd mobiltelefon får tas in i provlokalen.

Yrkeshögskolornas urvalsprov består av flera delar. Varje del av urvalsprovet ska utföras inom en på förhand bestämd tid. När tiden tar slut, stängs delen automatiskt. Urvalsprovssystemet beräknar den sökandes totala poäng automatiskt utifrån urvalsprovet. Endast urvalsprovssystemet och det elektroniska material som ingår i provet får vara öppna på datorn. Alla andra program är förbjudna att använda och användning av andra program kan leda till att provet underkänns. Användning av telefon under provet betraktas som fusk och leder till att provprestationen underkänns. Även innehav av andra förbjudna anordningar eller saker eller annat svikligt förfarande kan leda till att provet underkänns. Sökanden kan beviljas individuella arrangemang på grund av sjukdom, funktionsnedsättning, lässvårigheter eller av någon annan särskild orsak.

Även teoriprovet i anslutning till körkort och förarexamen har genomförts som ett elektroniskt prov. Bestämmelser om körkort och förarexamina som krävs för framförande av motordrivna fordon finns i körkortslagen (386/2011). För att köra till exempel en personbil behövs ett körkort, för vilket man måste avlägga den utbildning som avses i 35 § i körkortslagen. Enligt 53 § i körkortslagen ingår i förarexamen ett teoriprov och ett körprov. Närmare bestämmelser om teoriprov, examensfordon och andra krav på förarexamen får utfärdas genom förordning av statsrådet. Transport- och kommunikationsverket får utfärda närmare föreskrifter om innehållet i teoriprov, körprov och manöverprov samt hur de genomförs i praktiken.

Transport- och kommunikationsverket Traficom har utfärdat en föreskrift om teoriprovet för förarexamen.³² Den som avlägger körkort ska påvisa sina kunskaper genom att svara på frågor som kan vara verbala flervalfrågor, bildfrågor om trafiksituationer eller riskidentifieringsfrågor som handlar om identifiering av farliga situationer och undvikande av risker. Frågorna i teoriprovet grundar sig på innehållet i vägtrafiklagstiftningen och fordonslagstiftningen samt författningar som utfärdats med stöd av dessa samt allmänna principer i vägtrafiken.

Teoriprovet för förarexamen avläggs vid ett av Transport- och kommunikationsverkets tjänsteleverantörs serviceställen. Det är inte tillåtet att ta med mobiltelefoner eller annan kommunikationsutrustning eller lagringsmedium till provtillfället. Provet består av tre olika delar och svaren granskas automatiskt. Den som deltar i provet ser sina resultat omedelbart efter att ha avlagt provet och får också sitt provresultat per e-post. Vid behov kan olika specialarrangemang ordnas för provet och det får till exempel under vissa förutsättningar avläggas muntligt med förlängd svarstid. Ändring i beslutet om provresultatet får sökas bland annat genom en begäran om omprövning, även om den automatiserade granskningen av svaren

---

³¹ <https://www.yrkeshogskolestudier.fi/till-sokanden/urvalsmetoder/yh-urvalsprovet/>

³² Föreskrift om teoriprov för förarexamen 30.6.2021, TRAFICOM/149520/03.04.03.00/2021 (<https://traficom.fi/sites/default/files/media/regulation/F%C3%B6reskrift%20om%20teoriprov%20%C3%B6r%20%C3%B6rarexamen%202021.pdf>).

kan antas minska behovet av att söka ändring. Behandlingen av en begäran om omprövning kostar 50 euro.³³

Sammanfattningsvis kan konstateras att man vid övervakningen av prov som genomförs elektroniskt kan använda både tekniska och fysiska övervakningsmetoder. Med tekniska medel kan man till exempel begränsa åtkomsten till webbplatser och andra filer som inte ingår i provet. De övervakare som närvarar vid provtillfället kan bland annat konstatera identiteten hos deltagarna i provet, upprätthålla ordningen och se till att de som deltar i provet inte använder några förbjudna anordningar eller hjälpmedel. De olika metoderna i fråga kan också utnyttjas vid övervakningen av medborgarskapsprov som genomförs elektroniskt.

2.3.3 Migrationsverkets uppgifter

Nedan granskas Migrationsverkets nuvarande uppgiftsfält särskilt med tanke på vilken roll Migrationsverket skulle kunna ha i verkställandet av medborgarskapsprovet. Enligt 1 § i lagen om Migrationsverket (156/1995) finns Migrationsverket inom inrikesministeriets förvaltningsområde. I lagens 2 § föreskrivs om Migrationsverkets uppgifter. Migrationsverket handlägger och avgör de ärenden i fråga om utlänningar och finskt medborgarskap som hör till verkets uppgifter enligt lag eller med stöd av lag.

För det andra svarar Migrationsverket för styrningen, planeringen och övervakningen av den praktiska verksamheten vid mottagande av personer som söker internationellt skydd och mottagande av personer som får tillfälligt skydd. Migrationsverket svarar för styrningen och övervakningen av förvarsenheternas praktiska verksamhet. Verket ansvarar också för driften av de statliga förläggningarna och flyktingslussarna samt statens förvarsenheter. Dessutom bär verket ansvar för styrningen av verkställigheten av hjälp till offer för människohandel.

För det tredje ansvarar Migrationsverket för förvaltningen och utvecklingen av ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden. För det fjärde ska Migrationsverket tillhandahålla inrikesministeriet och övriga myndigheter samt internationella organisationer information som gäller frågor inom dess verksamhetsområde.

I 3 § i medborgarskapslagen föreskrivs särskilt om Migrationsverkets uppgifter i anslutning till medborgarskap. Enligt 1 mom. i paragrafen beslutar Migrationsverket om förvärv, behållande och förlust av finskt medborgarskap samt om bestämmande av medborgarskapsstatus. I 37 § i medborgarskapslagen föreskrivs dessutom om Migrationsverkets uppdrag att informera om behållande av medborgarskap. Detta har att göra med att man kan förlora sitt finska medborgarskap när man fyller 22 år om man också är medborgare i en annan stat och inte har påvisat tillräcklig anknytning till Finland.

På handläggningen och avgörandet av ärenden som gäller utlänningar tillämpas utlänningslagen samt i vissa situationer lagen om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för säsongsanställning (907/2017) och lagen om villkor för inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare inom ramen för företagsintern förflyttning av personal (908/2017).

Bestämmelser om Migrationsverkets uppgifter finns också i lagen om mottagande. Enligt lagens 9 § svarar Migrationsverket för driften av statliga förläggningar. Migrationsverket ingår avtal i

---

33

https://traficom.fi/sites/default/files/media/file/Anvisningar%20om%20hur%20man%20beg%C3%A4r%20ompr%C3%B6vning_Traficom.pdf

enlighet med 10 § om inrättande av andra förläggningar. I paragrafens 1 mom. föreskrivs om med vilka instanser avtal kan ingås. Av paragrafens 2 mom. framgår vad avtalet ska innehålla bestämmelser om. Enligt regeringens proposition (RP 131/2016 rd, s. 14) ska Migrationsverket vid ingåendet av avtal sträva efter lösningar som med tanke på statens intresse som helhet är förmånliga och flexibla samt beakta avtalsparternas tillförlitlighet.

Vad gäller lagstiftningen om Migrationsverket kan således konstateras att verkets uppgifter i anslutning till medborgarskap framför allt fokuserar på beslutsfattande. Migrationsverket har emellertid även andra uppgifter. Det ansvarar för att upprätthålla och utveckla det system som används även i medborgarskapsärenden, det vill säga ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden. Verket styr också den praktiska verksamheten vid mottagnings- och förvarsheterna samt verkställandet av hjälp till offer för människohandel. I verkets uppgifter ingår dessutom att producera informationstjänster. Uppgiftsfältet sträcker sig således till många delar över ett större område än beslutsfattandet. I detta avseende bör beaktas att Migrationsverket skaffar nödvändiga tjänster även av andra instanser, varvid det konkurrensutsätter tjänsteleverantörer och ingår avtal om köpta tjänster med dem. Såväl mottagnings- och utlännings- som ändringar i datasystemen genomförs som sådana upphandlingar.

I arbetsgruppens utredning av införandet av medborgarskapsprovet (s. 75–76) ansågs det möjligt att Migrationsverket ansvarar för förvaltningen av medborgarskapsprovet. Å andra sidan funderade arbetsgruppen också på i vilken mån samma aktör både kan ansvara för medborgarskapsprovet och besluta om beviljande av medborgarskap. I uppgiftsfördelningen i anslutning till det kommande provsystemet är det viktigt att fästa uppmärksamhet vid att de aktörer som deltar i genomförandet av provet kan anses vara så objektiva och neutrala som möjligt. Således kan till exempel någon annan aktör än Migrationsverket sörja för utarbetandet av proven. Samtidigt bör det beaktas att medborgarskapsprovet avläggs uttryckligen i syfte att ansöka om och förvärva medborgarskap. Medborgarskapsprovet anknyter därmed framför allt till Migrationsverkets verksamhetsområde, varvid det är verket som har mest nytta av ett smidigt system.

På dessa grunder kan Migrationsverket ha en central roll i genomförandet av medborgarskapsprovet, särskilt när det gäller den allmänna förvaltningen av provet. Därtill ingår det i systemet för medborgarskapsprovet uppgifter där man kan utnyttja andra aktörers sakkunskap.

2.3.4 Sammanfattande observationer om det nya provsystemet

I nuläget finns det inte ett färdigt examens- eller provsystem som sådant lämpar sig för att påvisa att den sökande har tillräcklig samhällskunskap för att förvärva medborgarskap. Detta innebär att ett helt nytt medborgarskapsprovsystem bör utvecklas för förfarandet för naturalisation. När man granskar andra befintliga examens- och provsystem samt inrikesministeriets utredning och forskningsdata om sättet att genomföra provet kan man identifiera flera olika delfaktorer som bör beaktas vid genomförandet av provet och i lagstiftningen i anslutning till det.

De examenssystem som granskats i propositionen har utvecklats för ett visst syfte som fastställts i lag, varvid lagstiftningen om systemen och verkställandet av den inte till alla delar kan utnyttjas för att förverkliga ett system för medborgarskapsprovet. I synnerhet när det gäller allmänna språkexamina och anordnandet av dem kan man emellertid specificera sådana aspekter i såväl lagstiftningen som det praktiska genomförandet som också kan utnyttjas för att utveckla ett system för medborgarskapsprovet. När det gäller systemet för medborgarskapsprovet är det i synnerhet fråga om omständigheter i anslutning till förvaltningen av provsystemet och skötseln av olika uppgiftshelheter.

I den allmänna språkexamen har en del av uppgifterna centraliserats till den myndighet som ansvarar för förvaltningen av examenssystemet medan andra uppgifter sköts av de aktörer som ordnar examenstillfällena på basis av avtal och allmänna anvisningar. Utarbetandet av prov för allmän språkexamen har i sin tur centraliserats till en aktör som har den sakkunskap som är nödvändig och med vilken den myndighet som förvaltar examenssystemet har ingått ett avtal. Även vid genomförandet av medborgarskapsprovet utgör förvaltningen av provsystemet, utarbetandet av provfrågor och ordnandet av provtillfällena centrala uppgiftshelheter.

Förvaltningen av examenssystemet omfattar i den allmänna språkexamen centraliserade uppgifter såsom allmän kommunikation och anvisningar till examinanderna samt anvisningar till examenanordnarna om till exempel kontroll av identiteten. I den allmänna språkexamen finns ett centraliserat anmälningssystem som används av såväl den myndighet som förvaltar examenssystemet som av examinanderna och de aktörer som anordnar examenstillfällena. Den myndighet som förvaltar examenssystemet fattar också beslut om till exempel huruvida något som inträffat vid examenstillfallet ska betraktas som fusk eller försök till fusk och vilka följder handlingen eventuellt medför för den som deltagit i provet.

I det praktiska genomförandet av den allmänna språkexamen ingår å andra sidan uppgifter som delegerats till anordnarna av examenstillfällena, till exempel att sörja för de lokaler som behövs för examenstillfällena och andra ramar samt att kontrollera examensdeltagarnas identitet och övervaka examenstillfällena. De som ordnar examenstillfällena använder anmälningssystemet för allmänna språkexamina och inför uppgifter om examenstillfällena i systemet. Vid misstanke om fusk lämnar anordnarna av examenstillfällena in en utredning till den myndighet som förvaltar examenssystemet och som efter att ha utrett ärendet och hört parten fattar beslut om eventuella påföljder.

Även de specialarrangemang som behövs vid examenstillfällena omfattar olika uppgifter i den allmänna språkexamen. Den allmänna kommunikationen och anvisningarna om specialarrangemang har centraliserats, likaså behandlingen av begäranden om specialarrangemang och beviljandet av eventuella specialarrangemang. Anordnarna av examenstillfällena ansvarar i sin tur för det praktiska genomförandet av beviljade specialarrangemang i enlighet med de anvisningar de fått. Även i fråga om begäranden om specialarrangemang i det framtida medborgarskapsprovet kan anvisningar ges och begäranden behandlas centraliserat, medan anordnare av provtillfällena kan se till att de beviljade specialarrangemangen genomförs.

Missbruk förhindras på flera olika sätt i andra examens- och provsystem. Till de metoder som används hör bland annat kontroll av deltagarnas identitet, en tekniskt sluten elektronisk provmiljö och närvaro av övervakare vid provtillfallet samt påföljder som ges till följd av svikligt förfarande, till exempel underkännande av provprestationen och tidsbundet förbud mot deltagande. Även i det kommande systemet för medborgarskapsprovet är det viktigt att konstatera identiteten hos dem som deltar i provet, övervaka provtillfallet med tekniska medel och med hjälp av övervakare på plats samt ge anvisningar till dem som ordnar provtillfällena. Påföljder till följd av missbruk kan omfatta såväl underkännande av en provprestation som ett tidsbegränsat förbud att delta i provet på nytt.

Migrationsverket kan ha en central roll i förvaltningen av systemet för medborgarskapsprovet eftersom medborgarskapsprovet framför allt kopplas till inrikesministeriets förvaltningsområde och Migrationsverkets ansvarsområde. Detta helhetsansvar som ankommer på myndighetsinstansen kan fullgöras på ett ändamålsenligt sätt som beaktar myndighetens nuvarande uppgifter och funktioner samt uppgifter i anslutning till systemet för medborgarskapsprovet som kräver olika slags sakkunskap. Centrala uppgiftshelheter i det

kommande systemet för medborgarskapsprovet är att utarbeta ett prov och ordna provtillfällen. Enligt exemplet med de allmänna språkexamina kan dessa uppgifter ordnas så att den myndighet som ansvarar för förvaltningen kan utnyttja andra aktörers sakkunskap för att genomföra uppgifterna.

2.4 Sammanfattning av bedömningen av nuläget

Uppfylldandet av de olika villkoren för naturalisation påvisar den sökandes engagemang och integration i samhället ur flera synvinklar. I praktiken återspeglar villkoren faktorer såsom permanent bosättning i landet, språkkunskaper, iakttagande av samhällets regler och omsorg om den egna försörjningen. Genom de villkor som fastställts för att förvärva medborgarskap kan man bedöma och säkerställa att medborgarskap beviljas personer som visar att de har förmåga att fungera självständigt och ansvarsfullt i det finländska samhället. Medborgarskapslagen innehåller dock inget villkor som gäller den sökandes kännedom om det finländska samhället och som förutsätter att den sökande sätter sig in i centrala och grundläggande information om det finländska samhället.

Den lyckade integration som krävs för att förvärva medborgarskap enligt de gällande bestämmelserna i medborgarskapslagen granskas inte uttryckligen med tanke på kännedom om det finländska samhället. Det nya samhällskunskapsvillkoret kompletterar den helhet av eftersträlvade kunskaper och färdigheter som anses kunna krävas av en fullvärdig medlem i samhället. Utifrån en internationell jämförelse kan konstateras att påvisande av samhällskunskap ses som en central delfaktor i olika staters förfaranden för naturalisation. Vanligtvis testas samhällskunskap med ett medborgarskapsprov, vilket är fallet till exempel i de nordiska länderna Danmark och Norge.

Kravet på påvisande av samhällskunskap möjliggör en mer omfattande bedömning av en persons integration med tanke på förvärvande av medborgarskap än till exempel enbart en bedömning av språkkunskaperna. Villkoret gällande samhällskunskap bör emellertid uppfyllas så att språkkunskapernas betydelse som ett villkor för naturalisation inte minskar, eftersom språkkunskaper är en central del av integrationen. Därmed är det mest ändamålsenligt att bevara bestämmelserna om språkkunskaper i sin nuvarande form. Å andra sidan bör man i genomförandet av det nya samhällskunskapsvillkoret beakta den nivå på språkkunskaper som är ett villkor för att förvärva medborgarskap.

Förutom att det att personen sätter sig in i grundläggande information om samhället ska fastställas som ett nytt villkor för att förvärva medborgarskap, bör särskild uppmärksamhet fästas vid regleringslösningar som gäller villkoret. Det är fråga om omständigheter som gäller både själva villkoret och sättet att genomföra medborgarskapsprovet.

Det ovan nämnda gäller till exempel vem alla som berörs av det nya villkoret. Då bör man vid sidan av de grunder som hänför sig till sökandenas ålder i regleringen gällande samhällskunskap beakta bland annat eventuella möjligheter att avvika från och jämställa villkoret. I regleringen bör för det första beaktas att medborgarskap även i fortsättningen kan beviljas sökande som inte har en faktisk möjlighet att uppfylla det nya samhällskunskapsvillkoret till exempel på grund av orsaker som hänför sig till hälsotillståndet eller funktionsnedsättning.

Möjligheten att jämställa villkoret handlar om att bedöma om studier på en viss nivå kan jämföras med den information som det nya villkoret avses gälla. Det är inte nödvändigtvis ändamålsenligt att en person som redan tillägnat sig information som kan jämföras med den information som testas i medborgarskapsprovet därtill deltar i medborgarskapsprovet. Ovan i propositionen beskrivs hur samhällskunskap ingår i undervisningen på olika nivåer i det

finländska utbildningssystemet. I synnerhet i gymnasiet ger undervisningen i samhällslära djupgående information om samhällets strukturer, medborgarnas roll och olika sätt att påverka. Därtill är syftet med gymnasieutbildning att stärka den breda allmänbildningen. Därmed kan den studentexamen som avläggs i slutet av gymnasieutbildningen fungera som ett alternativt sätt att påvisa tillräcklig samhällskunskap för att förvärva medborgarskap i stället för att avlägga medborgarskapsprovet. Högskoleexamina kan däremot inte avgränsas tydligt utifrån det innehåll som berör samhällskunskap och som motsvarar medborgarskapsprovet, men även personer som avlagt högskoleexamen kan beaktas i regleringen så att de inte behöver påvisa samhällskunskap genom ett medborgarskapsprov.

Såsom konstaterats i propositionen finns det i nuläget inget färdigt prov- eller examenssystem som sådant lämpar sig för att påvisa att det samhällskunskapsvillkor som avses läggs till i medborgarskapslagen uppfylls. Således bör ett helt nytt medborgarskapsprovsystem utvecklas för förfarandet för naturalisation. För att genomföra provsystemet förutsätts en ny regleringshelhet. I enlighet med det som nämnts tidigare är det då viktigt att fästa uppmärksamhet vid hur det nya provet genomförs och hurdan reglering provsystemet kräver. I regleringslösningarna bör man beakta synvinklar i anslutning till provsystemets tydlighet, rättvisa och kvalitet. Detta gäller till exempel reglering som berör olika aktörers uppgifter, innehållet i provet och rättsskydd.

I fråga om regleringen av det nya provsystemet kan man på ett ändamålsenligt sätt utnyttja vissa liknande lösningar som ingår i de befintliga examens- eller provsystem som behandlas i propositionen. I synnerhet när det gäller allmänna språkexamina och anordnandet av dem kan man specificera sådana aspekter i såväl lagstiftningen som det praktiska genomförandet som också kan utnyttjas för att utveckla ett system för medborgarskapsprovet.

Med tanke på systemet för medborgarskapsprovet är lösningar som hänför sig till förvaltningen av provsystemet, utarbetandet och anordnandet av provet samt provets innehåll särskilt viktiga. Uppmärksamhet bör också fästas vid övervakningen i samband med provet samt vid jämlika möjligheter att avlägga provet.

Det nya systemet för medborgarskapsprovet omfattar uppgifter som bör anvisas en myndighet. Sådana uppgifter är till exempel förvaltningen, övervakningen och utvecklingen av medborgarskapsprovet. Dessa uppgifter som hänför sig till det allmänna förvaltningsansvaret för systemet för medborgarskapsprovet kan anvisas Migrationsverket, eftersom det föreslagna medborgarskapsprovet är avsett att utnyttjas framför allt i det förfarande för naturalisation som hör till Migrationsverkets verksamhetsområde.

Centrala uppgiftshelheter i systemet för medborgarskapsprovet är att utarbeta ett prov och ordna provtillfällen. Det är fråga om uppgifter som till sin natur avviker från Migrationsverkets övriga uppgifter. Därför kan dessa uppgifter ordnas så att de skaffas som köpta tjänster av aktörer som har tillräcklig sakkunskap för att sköta dem. Därmed fästs också uppmärksamhet vid att de aktörer som deltar i genomförandet av provet kan anses vara så objektiva och neutrala som möjligt.

När medborgarskapsprovet utarbetas bör det beaktas att man genom provet ska kunna bedöma kunskaperna hos den som deltar i provet på ett tillförlitligt och tillräckligt entydigt sätt. Därmed bör den som utarbetar provet ha tillräckligt högklassig och mångsidig sakkunskap. I detta avseende kan till exempel ett universitet komma i fråga. Av den aktör som anordnar medborgarskapsprovet krävs å sin sida att aktören har tillräckliga förutsättningar att anordna provet bland annat i fråga om lokaler, anordningar, personal och övervakning.

Innehållet i medborgarskapsprovet kan bestå av grundläggande information som gäller verksamheten i det finländska samhället samt individens rättigheter och skyldigheter. Sådan information kan beröra till exempel central lagstiftning i det finländska samhället samt grundläggande fri- och rättigheter och mänskliga rättigheter. Dessutom kan det vara fråga om information om likabehandling, jämställdhet mellan könen samt Finlands historia och kultur. Genom ett kunskapsbaserat prov kan man bedöma hur en person som ansöker om medborgarskap kan, behärskar och förstår till exempel nämnda centrala kunskaper om hur det finländska samhället fungerar.

Med tanke på såväl den som utarbetar medborgarskapsprovet som den som avlägger provet är det ändamålsenligt att frågorna i provet grundar sig på ett på förhand fastställt och allmänt tillgängligt läromedel. På så sätt kan man säkerställa att provet är transparent och jämlikt. I fråga om innehållet i provet kan befintliga läromedel utnyttjas. Läromedel som används för samhällsorientering enligt integrationslagen kan komma i fråga.³⁴ Samhällsorienteringen innehåller sådan information om olika ämnesområden som berör det finländska samhället som kan anses vara central med tanke på provets syfte och mål. I läromedlet behandlas i omfattande utsträckning till exempel hur det finländska samhället fungerar och hur man kan påverka det, det finländska rättssystemet och dess olika drag samt Finlands historia. Utifrån läromedlet för samhällsorientering kan man utarbeta ett läromedel för medborgarprovet som motsvarar provets innehåll och omfattning och som på ett ännu mer ändamålsenligt sätt lämpar sig för medborgarskapsprovets användningsändamål och som självstudiematerial för personer som förbereder sig för provet.

Det är ändamålsenligt att genomföra medborgarskapsprovet i elektronisk form, varvid avläggandet av provet i sig återspeglar sådana digitala färdigheter som krävs för att fungera i det finländska samhället. Med tanke på de kunskaper som testas i medborgarskapsprovet skulle den lämpligaste provformen kunna vara ett flervalsprov som innehåller frågor och svarsalternativ som utarbetats utifrån läromedlet. Då finns det inget behov av att bedöma provprestationen utifrån separata bedömningskriterier. Således skulle ett relativt enkelt genomförandesätt möjliggöra ett effektivt genomförande av provet till exempel i fråga om granskningen av provresultaten, på samma sätt som när det gäller till exempel det teoriprovet som ingår i förarexamen och som beskrivs i propositionen. Av den som förvärvar medborgarskap förutsätts att personen behärskar finska eller svenska, så det är motiverat att ordna även medborgarskapsprovet på finska och svenska. Denna lösning understöds också av perspektiv som hänför sig till hur smidigt och kostnadseffektivt genomförandet av provet är.

Dessutom bör man sörja för att det finns lämpliga och tillräckliga förfaranden för underkända provprestationer. Såsom lyftes fram ovan förutsätter ett medborgarskapsprov som genomförs i form av ett flervalsprov inte en likadan bedömning av prestationen som grundar sig på olika kriterier som till exempel vissa delprov som ingår i den allmänna språkexamen. Det behövs inga separata bedömningskriterier för att fastställa om en examinand bland de olika alternativen valt rätt svar på frågorna i flervalsprovet. Ett flervalsprov som granskas elektroniskt lämnar således i regel inget utrymme för sådan tolkning vid bedömningen av provprestationen som kan ge anledning till ändringssökande när det gäller bedömningen av en prestation i en allmän språkexamen. Omprövning får begäras i ett beslut om bedömning av en allmän språkexamen eller ett delprov i den. Även i fråga om medborgarskapsprovet är det ändamålsenligt att trygga möjligheten att söka ändring i en provprestation som underkänts genom ett omprövningsförfarande.

---

³⁴ <https://yhteiskuntaorientaatio.fi/sv/laromedel>

3 Målsättning

Det allmänna målet med propositionen är att i enlighet med regeringsprogrammet skärpa villkoren för naturalisation genom att införa en skrivning om införande av ett medborgarskapsprov. Målet är att stärka det förhållningssätt enligt vilket medborgarskap beviljas till följd av en lyckad integration.

Ett centralt mål är att betona betydelsen av kännedom om det finländska samhället med tanke på naturalisationen, eftersom tillräcklig samhällskunskap kan anses vara ett motiverat bevis på den integration som eftersträvas. Genom propositionen strävar man således efter att främja att en person som är intresserad av att förvärva medborgarskap gör sig förtrogen med samhällets grundprinciper, regler och värderingar, individens rättigheter och skyldigheter samt betydelsen av att förvärva medborgarskap. Ett syfte är att betona betydelsen av att personen själv aktivt agerar för att förvärva medborgarskap. En eftersträvad effekt är att förändringen uppmuntrar till integration och därmed också främjar att personen deltar i samhällets verksamhet i högre grad än tidigare. Även ur samhällets synvinkel är en önskvärd effekt att en person som naturaliserats har bättre färdigheter än tidigare att fungera i det finländska samhället.

Dessutom är målet att regleringen ska möjliggöra en tydlig och exakt helhet för att verkställa ett sådant system för medborgarskapsprovet som är tillförlitligt, högklassigt och rättvist.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås att regleringen av de allmänna villkoren för naturalisation utökas med ett nytt samhällskunskapsvillkor. Den gällande regleringen innehåller inget villkor genom vilket man kan granska den sökandes integration med tanke på personens kunskaper om det finländska samhället. Därför förutsätts det av personer som ansöker om medborgarskap i fortsättningen att de har tillräckliga kunskaper om samhället och dessa kunskaper påvisas på finska eller svenska. Villkoret föreskrivs separat från språkkunskapsvillkoret och även i fortsättningen förutsätts att sökanden visar sina språkkunskaper utöver den samhällskunskap som föreslås.

Till medborgarskapslagen fogas bestämmelser om hur uppfyllandet av det nya samhällskunskapsvillkoret kan visas. Utgångspunkten är att villkoret uppfylls genom att med godkänt resultat avlägga medborgarskapsprovet, som är ett kunskapsbaserat prov som baserar sig på ett på förhand fastställt läromedel. I provet mäts kunskaperna om hur det finländska samhället fungerar och dess grundprinciper samt om individens rättigheter och skyldigheter. Det är fråga om ett helt nytt provsystem som utvecklas för förfarandet för naturalisation. De lagförslag som krävs för att genomföra systemet ingår i denna proposition.

Tillräcklig samhällskunskap som krävs för naturalisation kan också påvisas genom vissa studier som genomförts i Finland. Sådana studier är en studentexamen på finska eller svenska eller en högskoleexamen på finska eller svenska. På så sätt strävar man för det första efter att eliminera en sådan oändamålsenlig situation där en sökande som erhållit kunskaper som kan jämföras med medborgarskapsprovet inom ramen för gymnasieutbildningen blir tvungen att delta i ett avgiftsbelagt medborgarskapsprov. Genom att jämföra högskoleexamina kan man också öka Finlands hållkraft gentemot personer som avlagt högskoleexamen.

Villkoret gäller inte sökande under 18 år eller sökande som fyllt 65 år. Avvikelse kan dessutom göras om den sökande inte kan uppfylla villkoret på grund av sitt hälsotillstånd eller en funktionsnedsättning. Den sökande ska visa att det är fråga om ett sådant betydande och

långvarigt medicinskt skäl som gör att personen inte skäligen kan antas uppfylla villkoret. Undantag från villkoret kan dessutom göras i övrigt av synnerligen vägande skäl.

Enligt förslaget svarar Migrationsverket för de nya myndighetsuppgifterna i anslutning till medborgarskapsprovet. Dessa är allmän förvaltning, övervakning och utveckling av medborgarskapsprovet samt ingående av avtal om utarbetande av medborgarskapsprovet och anordnande av provtillfällen. Det är fråga om ett allmänt ansvar för att förvalta det nya systemet för medborgarskapsprovet som genomförs med beaktande av Migrationsverkets nuvarande uppgifter och funktioner. Till exempel utarbetandet av medborgarskapsprovet och anordnandet av provtillfällen handlar om uppgifter som till sin natur avviker från Migrationsverkets övriga uppgifter. Därför är det ändamålsenligt att ordna nämnda uppgifter i form av köpta tjänster som verket skaffar av aktörer som har tillräcklig sakkunskap för att sköta dem. Migrationsverket avtalar om utarbetandet och anordnandet av medborgarskapsprovet med de aktörer som uppfyller de villkor som föreslås i propositionen.

Enligt förslaget fogas ett nytt kapitel till medborgarskapslagen. I kapitlet föreskrivs närmare om det nya medborgarskapsprovet och dess genomförande, såsom innehållet i medborgarskapsprovet, utarbetandet och anordnandet av det samt om uppgifterna för den som utarbetar och anordnar provet. Kapitlet innehåller också bestämmelser om provavgiften, specialarrangemang som gäller avläggande av prov, påföljder för brott mot ordning och svikligt förfarande samt en sakkunnigkommission i anslutning till utvecklingen av medborgarskapsprovet.

Medborgarskapsprovet testar grundläggande kunskaper om hur det finländska samhället fungerar samt om individens rättigheter och skyldigheter. Flervalsprovet avläggs elektroniskt på finska eller svenska. För att säkerställa ett transparent och jämlikt prov baseras frågorna i provet på ett på förhand fastställt och allmänt tillgängligt läromedel. Medborgarskapsprovet föreslås utarbetas utifrån innehållet i det läromedel som används i samhällsorienteringen enligt integrationslagen eftersom det är ändamålsenligt att utnyttja sådant befintligt läromaterial som innehåller information som är central med tanke på provets syfte och mål. Utifrån läromedlet för samhällsorientering utarbetas ett läromedel som motsvarar dess innehåll och omfattning och som lämpar sig för medborgarskapsprovets användningsändamål. Samhällsorienteringen inbegriper undervisning i bland annat normer i det finländska samhället, central lagstiftning, grundläggande fri- och rättigheter och mänskliga rättigheter, jämlikhet och jämställdhet mellan könen samt Finlands kultur och historia. Således föreslås det att frågorna i medborgarskapsprovet handlar om till exempel dessa nämnda ämnen.

För att utarbeta medborgarskapsprovet förutsätts tillräckligt högklassig och mångsidig sakkunskap eftersom man genom provet måste kunna bedöma deltagarnas kunskaper på ett tillförlitligt och tillräckligt entydigt sätt. Således kan Migrationsverket ingå ett avtal om utarbetande av provet med ett universitet, eftersom det kan anses ha den sakkunskap som förutsätts för att utarbeta provet. Den som utarbetar medborgarskapsprovet producerar ett läromedel för medborgarskapsprovet som baserar sig på läromedlet för samhällsorientering. Den som utarbetar medborgarskapsprovet har också i uppgift att bereda provfrågor och svar på dem. Provfrågorna ska basera sig på ovan nämnda på förhand fastställda läromedel och det ska utarbetas tillräckligt många frågor så att förutsebarhet kan förhindras, och dessutom bör man vid utarbetandet av frågorna beakta den nivå på språkkunskaperna som är ett villkor för naturalisation. Den som utarbetar provet sörjer dessutom för att frågorna och svarsalternativen samt läromedlet utvecklas bland annat utifrån respons på provet.

Den aktör som anordnar medborgarskapsprovet ska erbjuda lokaler och ramar för avläggandet av provet samt sörja för övervakningen av provtillfällena. Därmed kan Migrationsverket avtala

om anordnandet av provtillfällen med sådana aktörer som har tillräckliga förutsättningar att ordna provet bland annat i fråga om lokaler, anordningar, personal och övervakning. Anordnarna av provtillfällen kan vara såväl offentliga samfund som andra samfund som uppfyller villkoren. I praktiken kan provtillfällen genomföras av ett nätverk av anordnare som består av flera olika aktörer. Då det ingås avtal om anordnande av provtillfällen bör det beaktas att ett tillräckligt antal provtillfällen erbjuds regionalt och att provtillfällen erbjuds tillräckligt ofta.

Genom specialarrangemang som gäller avläggande av prov ser man till att de som avlägger medborgarskapsprovet har skäligen och jämlika möjligheter att avlägga provet och att så många som möjligt avlägger provet. I praktiken kan det till exempel vara fråga om tilläggstid för att avlägga provet. Den som avlägger provet ska lägga fram en motiverad begäran och utredning om behovet av specialarrangemang. Migrationsverket beslutar om användningen av specialarrangemang.

Enligt förslaget kan den som deltar i medborgarskapsprovet påföras påföljder på grund av brott mot ordning eller svikligt förfarande. Brott mot ordningen vid provtillfället kan leda till att provprestationen underkänns. Även ett svikligt förfarande leder till att provprestationen underkänns, och därtill förlorar examinandens rätt att delta i ett provtillfälle för en viss tid. Migrationsverket fattar beslut i nämnda situationer.

För medborgarskapsprovet inrättas en tväradministrativ sakkunnigkommission som verkar i anslutning till Migrationsverket. Syftet med sakkunnigkommissionen är framför allt att stödja Migrationsverket i den allmänna utvecklingen av medborgarskapsprovet.

Medborgarskapslagen kompletteras också med bestämmelser om begäran om omprövning av en underkänd provprestation.

Lagen om Migrationsverket föreslås ändras genom att de uppgifter i anslutning till medborgarskapsprovet som utförs av Migrationsverket läggs till. Lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen (615/2020) föreslås ändras till följd av Migrationsverkets nya uppgifter i anslutning till medborgarskapsprovet, i vilka ingår behandling av personuppgifter.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Allmänt

De ändringar som föreslås i denna proposition är en del av helheten av ändringar som görs i medborgarskapslagen. Till samma helhet hör också en förlängning av den boendetid som är ett villkor för naturalisation, i fråga om vilken ändringarna trädde i kraft i oktober 2024, samt ändringar i bland annat försörjnings- och oförvitlighetsvillkoret, som trädde i kraft i december 2025. Nedan presenteras bedömningar av såväl konsekvenserna av det samhällskunskapsvillkor och medborgarskapsprov som föreslås i denna proposition som av de samverkans effekter som de förändringar som gjorts i olika skeden kan medföra.

Det föreslagna systemet för medborgarskapsprovet är helt nytt och det finns ännu inga tidigare erfarenheter av det i Finland. Det finns inget provsystem som helt motsvarar det. Bedömningen av konsekvenserna av det nya samhällskunskapsvillkoret och medborgarskapsprovet är således också förknippad med flera osäkerhetsfaktorer.

4.2.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet

I denna proposition föreslås att det ska föreskrivas om ett nytt samhällskunskapsvillkor för naturalisation och om införande av ett medborgarskapsprov, vilket påverkar Migrationsverket mest av alla myndigheter. I Migrationsverkets uppgifter ingår att besluta om beviljande av medborgarskap på ansökan. Införandet av ett samhällskunskapsvillkor som ett nytt villkor för naturalisation påverkar således Migrationsverkets beslutsprövning. Det ankommer också på Migrationsverket att bedöma om det i vissa fall finns grunder för att avvika från det nya villkoret. I och med införandet av medborgarskapsprovet får Migrationsverket helt nya uppgifter. Migrationsverket föreslås ha en central roll i förvaltningen och samordningen av det nya systemet för medborgarskapsprov.

Nedan behandlas till en början närmare hur införandet av ett krav på samhällskunskap som ett villkor för naturalisation påverkar myndigheternas verksamhet. Därefter granskas närmare hur de olika uppgifterna i anslutning till verkställandet av medborgarskapsprovet påverkar i synnerhet Migrationsverkets verksamhet.

4.2.2.1 Det nya samhällskunskapsvillkorets konsekvenser för myndigheterna

I propositionen föreslås att ett samhällskunskapsvillkor ska läggas till som ett villkor för att finskt medborgarskap ska beviljas på ansökan. För att finskt medborgarskap ska kunna beviljas på ansökan ska den sökande påvisa att han eller hon har skaffat sig grundläggande kunskaper om hur det finländska samhället fungerar och om individens rättigheter och skyldigheter. Innehållet i det nya villkoret är kunskaper om samhället som kan påvisas genom att avlägga det nya medborgarskapsprovet med godkänt resultat samt genom en student- eller högskoleexamen.

De ändringar i boendetidsvillkoret i medborgarskapslagen som genomfördes 2024 bedömdes påverka antalet ansökningar till Migrationsverket. Innan ändringarna gällande boendetiden trädde i kraft gjordes klart fler ansökningar än tidigare. Ikraftträdandet av ändringarna bedömdes emellertid leda till att det under en tid görs något färre ansökningar, eftersom eventuella sökande ännu inte uppfyller kravet på boendetid. De ändringar i medborgarskapslagen som gjordes i följande skede 2025 bedömdes å sin sida påverka antalet ansökningar framför allt på grund av att en person som fått arbetslöshetsförmån eller utkomststöd inte nödvändigtvis längre uppfyller det nya försörjningsvillkoret. I propositionen bedömdes att en del av de eventuella sökandena kan skjuta upp ansökan om medborgarskap på grund av arbetslöshet. Det ansågs också möjligt att det fattas fler negativa beslut för arbetslösa personer som ansöker om medborgarskap.

År 2025 lämnades sammanlagt 11 237 ansökningar om medborgarskap till Migrationsverket (2024: 17 063, 2023: 18 296). Migrationsverket fattade sammanlagt 15 809 beslut på medborgarskapsansökningar 2025 (2024: 14 112, 2023: 13 322), av vilka 1 742 beslut var negativa (2024: 1 258, 2023: 1 330). År 2025 utgjorde andelen negativa beslut av alla beslut som fattades på medborgarskapsansökningar cirka 11 procent (2024: 9 %, 2023: 10 %). Den vanligaste grunden för ett negativt beslut 2021–2025 var att den sökande inte uppfyllde språkkunskapsvillkoret. År 2025 fattades sammanlagt 539 beslut, det vill säga cirka 31 procent av de negativa besluten, på den grunden att den sökande inte hade de språkkunskaper som krävs och att det inte fanns någon grund för att avvika från språkkunskapsvillkoret.

Tabell 1: Beslut på medborgarskapsansökningar 2023–2025.

Beslut på medborgarskapsansökningar	2023	2024	2025
Alla	13 322	14 112	15 809
Negativa beslut	1 330	1 258	1 742
Negativa beslut, språkkunskaper	400	382	539

Antalet negativa beslut på medborgarskapsansökningar som fattats på grund av bristfälliga språkkunskaper har betydelse eftersom samhällskunskapsvillkoret är ett liknande villkor för naturalisation som det språkkunskapsvillkor som redan finns i medborgarskapslagen. Även grunderna för att göra undantag från villkoret är i viss mån likartade. I den utredning om införandet av medborgarskapsprovet (s. 59–60) som arbetsgruppen gjort bedömdes att det krävs att cirka 5 000–10 000 personer avlägger medborgarskapsprovet varje år. Uppskattningen grundade sig på antalet 18–64-åringar som ansökte om medborgarskap 2020–2023. Språkkunskapsvillkoret och samhällskunskapsvillkoret gäller till stor del samma personer. Å andra sidan kan man bedöma att det åtminstone delvis är samma sökande som kommer att begära undantag från villkoret. Därför ökar antalet negativa beslut på medborgarskapsansökningar inte nödvändigtvis nämnvärt till följd av införandet av det nya samhällskunskapsvillkoret och medborgarskapsprovet.

En del av de eventuella sökandena kan dock skjuta upp ansökan om medborgarskap på grund av medborgarskapsprovet. På samma sätt som de tidigare skärpningarna av boendetiden och försörjningen påverkar också kravet på samhällskunskap som ett villkor för naturalisation i synnerhet antalet medborgarskapsansökningar i framtiden. I vissa andra länder har det observerats att införandet av ett medborgarskapsprov har minskat och skjutit upp erhållandet av medborgarskap.³⁵

Införandet av ett krav på samhällskunskap som ett nytt villkor för naturalisation leder till att Migrationsverket måste uppdatera ansökningsblanketterna i elektronisk form och pappersform. Såväl den personal som arbetar med medborgarskapsansökningar som kundservicepersonalen vid verket behöver få utbildning och anvisningar om det nya villkoret. Uppgifterna om villkoren för naturalisation på Migrationsverkets webbplats måste uppdateras. På webbplatsen ska anges vem det nya villkoret gäller, hur man kan påvisa att det uppfylls och på vilka grunder man kan

³⁵ Sådana konsekvenser har observerats i Nederländerna och Danmark, där påvisandet av språkkunskaper och samhällskunskap lades till villkoren för att förvärva medborgarskap i början av 2000-talet (Vink m.fl. 2021: Long-term heterogeneity in immigrant naturalization – the conditional relevance of civic integration and dual citizenship, *European Sociological Review* 37:5, s. 751, 753, 763). Även i Tyskland har införandet av prov konstaterats ha påverkat erhållandet av medborgarskap (Van Oers 2021: Deserving citizenship in Germany and The Netherlands – citizenship tests in liberal democracies, *Ethnicities* 21:2, s. 284).

avvika från villkoret. Information om avläggande av medborgarskapsprovet ska också finnas tillgänglig antingen på Migrationsverkets webbplats eller via den. Det nya villkoret medför också behov av ändringar i de informationssystem som Migrationsverket använder, i ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden och i webbtjänsten Enter Finland. För medborgarskapsprovet behövs dessutom en interoperabel helhet av informationssystem. De olika konsekvenserna för informationssystemen granskas närmare nedan.

Ändringarna i villkoren för naturalisation påverkar förutom Migrationsverket även förvaltningsdomstolarna, hos vilka beslut om medborgarskap kan överklagas. Migrationsverkets beslut får överklagas hos förvaltningsdomstolen, vars beslut kan överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

I synnerhet de ändringar som gjorts i försörjningsvillkoret bedömdes kunna påverka antalet ärenden även vid förvaltningsdomstolarna. Enligt Domstolsverkets statistik lämnades sammanlagt 337 klagomål som berörde medborgarskapsärenden till förvaltningsdomstolarna 2023 (2022: 206). Försörjningsvillkoret förknippas delvis med liknande undantagsgrunder som språkkunskapsvillkoret. Det nya försörjningsvillkoret bedömdes leda till att det årliga antalet besvär till förvaltningsdomstolarna eventuellt ökar med cirka 80 (mindre än 1 % av de ärenden som anhängiggjordes vid förvaltningsdomstolarna 2024).

Även införandet av medborgarskapsprovet kan öka antalet besvär till förvaltningsdomstolarna om medborgarskapsansökningar. Såsom konstaterats ovan kan det dock delvis vara samma personer som begär undantag från de olika villkoren till exempel på grund av hälsotillståndet. Medborgarskapsprovet ökar således inte nödvändigtvis i väsentlig grad antalet besvär som gäller medborgarskap, varvid medborgarskapsprovets konsekvenser för förvaltningsdomstolarnas resursbehov eventuellt blir ringa.

4.2.2.2 Uppgifter i anslutning till verkställandet av medborgarskapsprovet

Migrationsverket har en central roll i verkställandet av medborgarskapsprovet och i synnerhet i förvaltningen av systemet för medborgarskapsprovet. Migrationsverket konkurransutsätter utarbetandet av medborgarskapsprovet och anordnandet av provtillfällen och ingår avtal om köp av sådana tjänster. För medborgarskapsprovet behövs också en interoperabel helhet av informationssystem.

Migrationsverkets uppgifter omfattar bland annat allmän kommunikation om medborgarskapsprovet, skötsel av betalningsrörelsen kring provet, skötsel av den helhet av informationssystem som behövs och beslut om eventuella specialarrangemang. Verket informerar på sin webbplats om de läromedel som används för förberedelserna för provet, om anmälan till provet samt om styrkande av identiteten i samband med provtillfället.

Det föreslås att Migrationsverket i regel avtalar om utarbetandet av det nya medborgarskapsprovet med något universitet. Migrationsverket köper medborgarskapsprovet och provfrågorna som en tjänst. I denna köpta tjänst ingår ett brett utbud av provfrågor med svarsalternativ samt det läromedel för provet som flervalfrågorna baserar sig på. Läromedlet för medborgarskapsprovet utarbetas på basis av det läromaterial som används i samhällsorienteringen enligt integrationslagen så att det motsvarar dess innehåll och omfattning. Frågorna och svarsalternativen samt läromedlet för medborgarskapsprovet bör utformas så att de beaktar den nivå på språkkunskaperna som krävs för medborgarskap, vilken är bedömningen B1 enligt skalan i den gemensamma europeiska referensramen för språk.

Innan medborgarskapsprovet införs ska provfrågorna testas och i fortsättningen ska de utvecklas. Vid anskaffningen av en helhet av provfrågor bör man således beakta det utvecklingsarbete och den testning som utarbetandet av medborgarskapsprovet förutsätter. Efter att medborgarskapsprovet införts bör provfrågorna fortsättningsvis uppdateras och nya frågor med svarsalternativ bör utvecklas för provet.

Migrationsverket konkurrensutsätter nätverket av anordnare av medborgarskapsprov och ingår avtal om anordnande av provtillfällen. Anordnarna av provtillfällen ska tillhandahålla lämpliga lokaler och ramar för det elektroniska flervalssprovet. Anordnarna av provtillfällen erbjuder vid tidpunkten för ett prov lokaler för att avlägga provet och använder systemet avsett för anmälan till provet. I anordnandet av provtillfällen ingår att kontrollera identiteten hos dem som deltar i provet innan provet inleds samt att övervaka provtillfällena. Anordnarna av provtillfällen övervakar att de som deltar i provet börjar avlägga provet i en tekniskt sluten miljö. Dessutom ska anordnarna av prov sörja för de anpassningar och specialarrangemang som deltagarna eventuellt behöver.

Migrationsverket ska på sin webbplats lägga upp nödvändig information om avläggande av medborgarskapsprovet, till exempel en länk till de läromedel som används för att förbereda sig för provet, exempelfrågor med tillhörande svar, tidpunkter och platser för prov, information om att identitetsbevis ska uppvisas i samband med provtillfället samt en länk till anmälan till provet. Migrationsverket sköter också betalningsrörelsen i anslutning till provet och beslutar om återbetalning av avgiften till personer som är förhindrade att delta i provet.

Det inrättas en sakkunnigkommission för den allmänna utvecklingen av medborgarskapsprovet. Migrationsverket är ordförande för kommissionen. Vice ordförande är i möjligaste mån en företrädare för sakkunskap inom integration. Sakkunnigmedlemmarna ska dessutom företräda åtminstone sakkunskap inom utbildning samt den som utarbetar och anordnar medborgarskapsprovet.

Om störande eller svikligt förfarande observeras vid provtillfället ska Migrationsverket sörja för att fallet utreds och hörandet i anslutning till det. Migrationsverket beslutar också om eventuella påföljder. I en sådan situation ser Migrationsverket till att ärendet utreds i efterhand och att parten hörs i enlighet med förvaltningslagen. Provpresentationen kan anses underkänd på grund av brott mot ordningen. Likaså kan provpresentationen anses underkänd på grund av svikligt förfarande, deltagande i sådant förfarande eller försök till det under provtillfället, och därtill kan parten förlora rätten att delta i medborgarskapsprovet för en viss tid.

I fråga om resultatet av medborgarskapsprovet kan omprövning begäras hos Migrationsverket, som i egenskap av myndighet som ansvarar för förvaltningen av medborgarskapsprovet behandlar begäranden om omprövning centraliserat. En godkänd prestation i det föreslagna medborgarskapsprovet förutsätter att den som deltar i provet väljer ett tillräckligt antal rätta svarsalternativ på frågorna i provet. Det finns således i regel knappt något utrymme för tolkning av huruvida provresultatet kan godkännas. Omprövningsförfarandet är nödvändigt framför allt för att utreda om till exempel en teknisk störning utgjort ett hinder för att avlägga provet med godkänt resultat. I förfarandet beaktas dock även sådana situationer där omprövning begärs på grund av att flervalssfrågorna är tolkningsbara. Behovet av att söka ändring minskas genom att medborgarskapsprovet kan avläggas på nytt om antalet rätta svar som valts i provet inte räcker till för en godkänd prestation.

4.2.2.3 Helhet av informationssystem som behövs för medborgarskapsprovet

Såsom konstaterats ovan (4.2.1.1) leder det nya villkoret för naturalisation till behov av ändringar i Migrationsverkets informationssystem, ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden och den elektroniska webbtjänsten Enter Finland. För att verkställa medborgarskapsprovet behövs dessutom informationssystemlösningar, som Migrationsverket kan konkurransutsätta och skaffa som köpta tjänster. En del av lösningarna kan Migrationsverket eventuellt också själv genomföra. Båda alternativen förutsätter utvecklingsarbete och testning innan de införs.

För ett medborgarskapsprov som genomförs i form av ett flervalssprov behövs ett elektroniskt system för de frågor jämte svarsalternativ som används vid olika provtillfällen. Ordningen på provfrågorna kan vara slumpmässig och variera för olika deltagare. Granskningen av provsvaren görs elektroniskt. Deltagarens tillgång till andra webbplatser eller material som sparats på anordningen förhindras under provtillfället. I samband med att identiteten kontrolleras kan man till exempel ge deltagarna en separat webblänk och ett separat lösenord till provsystemet.

För medborgarskapsprovet behövs också ett system eller en funktion för anmälan till provet, i samband med vilken deltagaravgiften för provet betalas. För medborgarskapsprovet behövs dessutom ett system eller en funktion för registrering av provresultat. Systemet eller funktionen kan eventuellt kopplas till ovan nämnda elektroniska provsystem och behandlingen av medborgarskapsansökningar.

Tabell 2: Delar i den helhet av informationssystem som hör till systemet för medborgarskapsprovet.

Del	Provfrågor	Anmälan till provet	Avläggande av provet	Registrering av provprestationer
Innehåll	Tillräckligt många flervalssfrågor med svarsalternativ	System/del för anmälan till provet	System/del för avläggande av medborgarskapsprovet	Uppgifter om provprestationer
Användning	Medborgarskapsproven sammanställs av frågor jämte svarsalternativ.	Anordnarna av provtillfällen anger information om lediga provplatser i systemet. Deltagarna anmäler sig till provet och betalar provavgiften.	Deltagarna avlägger provet vid ett övervakat provtillfälle på dator med hjälp av ett elektroniskt testsystem.	Information om provprestationerna registreras i ett informationssystem där de finns tillgängliga i samband med behandling av ärenden som gäller naturalisation.

Del	Provfrågor	Anmälan till provet	Avläggande av provet	Registrering av provprestationer
Kopplingar till andra delar	Koppling till det elektroniska testsystem som används för att avlägga medborgarskapsprovet	Koppling till det elektroniska testsystem i vilket de som anmält sig till provet avlägger provet efter att deras identitet kontrollerats.	Koppling till provfrågorna och registreringen av provprestationer	Koppling till det elektroniska testsystemet och behandlingen av medborgarskapsansökningar
Migrationsverkets roll	Verket skaffar frågorna och svarsalternativen samt läromedlet som en köpt tjänst.	Verket förvaltar betalningsrörelsen i anslutning till provet.	Verket skaffar systemet eller tjänsten.	Verket fungerar som personuppgiftsansvarig.
Övrigt	Frågorna jämte svaren baserar sig på läromedlet för medborgarskapsprovet. Frågorna behöver uppdateras.	Migrationsverket kan i systemet anteckna tillfälliga förbud mot deltagande på basis av ett svikligt förfarande som uppdagats vid provtillfället.	Prestationerna i flervalsprovet granskas elektroniskt.	Vid bedömningen av huruvida villkoret för naturalisation uppfylls utnyttjas uppgifter om provprestationerna.

Enligt 8 § 2 mom. i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019) ska det ministerium som ansvarar för verksamhetsområdet göra en bedömning enligt 5 § 3 mom. då bestämmelser som är under beredning återverkar på informationsmaterial och informationssystem. Dessutom ska ministeriet bedöma planerade bestämmelsers konsekvenser för handlingsoffentligheten och handlingssekretessen. Vid planeringen av väsentliga administrativa reformer och i samband med att informationssystem tas i bruk ska man i enlighet med 5 § 3 mom. bedöma förändringarnas konsekvenser i förhållande till ansvaren för informationshanteringen och informationssäkerheten.

Förslagen i denna proposition har sådana konsekvenser för Migrationsverkets informationshantering som avses i 8 § 2 mom. i lagen om informationshantering.

Medborgarskapsprovet medför nya uppgifter för Migrationsverket och för provet behövs olika ändringar i helheten av informationssystem. Helheten av informationssystem ska i fortsättningen möjliggöra sådana funktioner i anslutning till medborgarskapsprovet som anmälan till medborgarskapsprovet och betalning av deltagaravgiften för provet, avläggande av ett elektroniskt flervalssprov som utarbetats på basis av ett läromedel och automatisk granskning av provsvaren samt registrering av provprestationer och utnyttjande av information om avläggandet av provet i behandlingen av medborgarskapsansökan.

Tabell 3: Hur införandet av medborgarskapsprovet påverkar informationshanteringen.

Del av informationshanteringen	Konsekvenser av ändringarna
Ansvar för informationshanteringen	Migrationsverket är personuppgiftsansvarig för den helhet av informationssystem som behövs för medborgarskapsprovet. Uppgifter om dem som anmält sig till provet behandlas också av tjänsteproducenter som ingått ett avtal om anordnande av provtillfällen med Migrationsverket.
Informationssäkerhetsåtgärder	För de uppgifter som behandlas i samband med medborgarskapsprovet krävs ingen särskild tillförlitlighet jämfört med de uppgifter som i nuläget finns i ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden. I samband med anmälan till provet kan man i informationssystemet anteckna uppgifter om sådana specialarrangemang som de som deltar i provet behöver på grund av sitt hälsotillstånd eller sin funktionsnedsättning eller av någon annan jämförbar orsak. Informationssäkerheten i informationssystemet ska således ligga på den nivå som sekretessbelagda uppgifter och personuppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter förutsätter.
Skapande av informationsmaterial	Informationsmaterial bildas genom att kunderna anmäler sig till provet och avlägger det.
Handlingars offentlighet och sekretess	I propositionen föreslås inga ändringar av regleringen om handlingars offentlighet och sekretess.
Interoperabilitet	De olika delarna av helheten av informationssystem ska kopplas till varandra så att uppgifterna i en del kan utnyttjas i en annan.

Enligt 24 § 1 mom. 22 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999, *offentlighetslagen*) inbegriper sekretessbelagda myndighetshandlingar handlingar som innehåller uppgifter om inträdesprov eller andra prov eller test, om utlämnandet av uppgifter ur dem skulle äventyra provens eller testens syfte eller en användning av testen i framtiden. Att lämna ut uppgifter om frågorna och svarsalternativen i medborgarskapsprovet skulle äventyra

syftet med provet. En handling som innehåller sådana uppgifter är således sekretessbelagd. De som deltar i genomförandet av medborgarskapsprovet ska se till att medborgarskapsprovet och i synnerhet dess frågor och svarsalternativ behandlas på det sätt som förutsätts i offentlighetslagen.

4.2.3 Ekonomiska konsekvenser

Enligt uppskattningar uppgår engångskostnaderna för de inledande investeringarna i medborgarskapsprovet till sammanlagt cirka 4,2 miljoner euro och de bestående kostnaderna till cirka 2,35 miljoner euro. De ekonomiska konsekvenserna av de föreslagna ändringarna har framför allt att göra med att medborgarskapsprovet är helt nytt i Finland och att införandet av provet orsakar olika kostnader. En del av kostnaderna beror på det nya villkoret och den ökade mängden arbete för Migrationsverket i anslutning till det. Största delen av kostnaderna kommer dock att orsakas av det nya systemet för medborgarskapsprovet, den helhet av informationssystem som behövs för det, utarbetandet av frågor och svarsalternativ för själva provet samt anordnandet av provtillfällen. I planen för de offentliga finanserna har det inte beviljats anslag för behövliga ändringar. Ett eventuellt behov av tilläggsanslag bedöms i samband med beredningen av den andra tilläggsbudgeten för 2026.

I den utredning om införandet av medborgarskapsprovet (s. 59–60) som arbetsgruppen gjort bedömdes att cirka 5000–10 000 personer borde delta i medborgarskapsprovet i Finland varje år. Uppskattningen grundar sig på antalet 18–64-åringar som ansökte om medborgarskap 2020–2023. Arbetsgruppens utredning innehöll också preliminära observationer om de resurser som krävs för att införa medborgarskapsprovet (s. 81–82). I utredningen granskades kostnaderna för vissa andra liknande system och den tid som utvecklingsarbetet kräver. Till exempel uppgår de årliga underhållskostnaderna för den allmänna språkexamen som Utbildningsstyrelsen förvaltar till sammanlagt 1 912 000 euro. På basis av utredningen bör man reservera åtminstone tre till sex månader för konkurrensutsättningarna. För Migrationsverkets nödvändiga systemutveckling behövs utifrån erfarenheter från tidigare projekt eventuellt fyra till åtta månader.

I denna proposition föreslås att frågorna i medborgarskapsprovet ska basera sig på ett läromedel för medborgarskapsprovet som utarbetas utifrån läromedlet för samhällsorientering enligt integrationslagen. För medborgarskapsprovet och förberedelserna för det behöver således inte utarbetas ett helt nytt läromedel. Frågorna i medborgarskapsprovet och läromedlet utarbetas och provtillfällena anordnas genom köpta tjänster som konkurrensutsätts och skaffas av Migrationsverket. För anmälan till medborgarskapsprovet, det elektroniska flervalssprovet och registreringen av provresultaten behövs en helhet av informationssystem som åtminstone i viss mån kräver utvecklingsarbete och testning. Medborgarskapsprovet ska också testas som en helhet före det första provtillfället. Även systemutvecklingen och testningen medför kostnader.

Nedan anges enligt de olika uppgiftshelheterna uppskattningar av vilka olika kostnader medborgarskapsprovet medför. I tabellen specificeras kostnaderna av engångskaraktär för de inledande investeringar som medborgarskapsprovet kräver samt de bestående årliga kostnaderna som systemet för medborgarskapsprovet medför i fortsättningen. Förberedelserna för införandet av medborgarskapsprovet vid Migrationsverket omfattar sammanlagt två och ett halvt årsverken. Efter införandet omfattar förvaltningen, övervakningen och utvecklingen av provet sammanlagt tre årsverken vid verket. Kostnaderna för den helhet av informationssystem som behövs för medborgarskapsprovet fördelas på flera år. Den mest nödvändiga utveckling av informationssystemet som behövs för att införa medborgarskapsprovet sker 2026. Det slutliga helhet av informationssystem som behövs för medborgarskapsprovet genomförs i sin tur under 2027.

Tabell 4: Kostnader som orsakas av samhällskunskapsvillkoret och medborgarskapsprovet.

Uppgift	Engångskostnader 2026–2027	Bestående kostnader/år (från 2027)
Informationssystemet för medborgarskapsprovet och ändringar i ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden	2 000 000 €	60 000 €
Utarbetande av medborgarskapsprovet (frågor och läromedel)	200 000 €	
Upprätthållande och utveckling av medborgarskapsprovet		60 000 €
Anordnande och inledande av provtillfällen	1 320 000 €	1 900 000 €
Beredning av införandet av medborgarskapsprovet vid Migrationsverket, inkl. kommunikation	680 000 €	
Förvaltning och övervakning av medborgarskapsprovet vid Migrationsverket		330 000 €
Totalt	4 200 000 €	2 350 000 €

De totala kostnaderna för införandet av medborgarskapsprovet uppgår till cirka 4,2 miljoner euro.³⁶ Införandet genomförs i sin helhet 2026–2027. Efter att medborgarskapsprovet införts uppgår de bestående kostnaderna till cirka 2,35 miljoner euro per år. Dessa kostnader täcks med deltagaravgifterna under en längre tid. Investeringskostnaderna för medborgarskapsprovet täcks med avskrivningar på investeringar.

Ovan beskrivs propositionens konsekvenser för den offentliga ekonomin. De föreslagna ändringarna påverkar hushållen framför allt genom att vuxna i arbetsför ålder som är intresserade av att ansöka om medborgarskap i fortsättningen i regel ska avlägga medborgarskapsprovet. Till följd av medborgarskapsprovet förknippas ansökan om medborgarskap också med en ny kostnad eftersom en separat provavgift tas ut för deltagande i medborgarskapsprovet. Det finns ännu ingen exakt uppskattning av avgiftens storlek, men till exempel i den allmänna språkexamen, som ofta avläggs innan en person ansöker om

³⁶ Uppskattningarna av engångskostnaderna i synnerhet för införandet av provet preciserades efter remissbehandlingen. Enligt propositionsutkastet som var på remiss uppskattades de totala kostnaderna till 4,9 miljoner euro. Olika kostnader för informationssystem bedömdes dock vara lägre under beredningen.

medborgarskap, är examensavgiften 190 euro.³⁷ I granskningen av medborgarskapsproven i vissa andra länder nedan (5.2) framgår dessutom att avgiften för medborgarskapsprovet i allmänhet varierar mellan några tiotals euro till över hundra euro i de olika länderna.

Samhällskunskapsvillkoret och medborgarskapsprovet gäller dock inte personer under 18 år, så i barnfamiljer berör provavgiften i praktiken endast ansökan om medborgarskap för vuxna i familjen. Om antalet korrekta svar i medborgarskapsprovet inte räcker till för en godkänd prestation, kan man anmäla sig till provet och delta i det på nytt. Då måste man också betala provavgiften på nytt på samma sätt som i nuläget i samband med att den allmänna språkexamen tas om. Utöver de konsekvenser som provavgiften medför påverkar medborgarskapsprovet hushållens tidsanvändning eftersom man i fortsättningen måste avlägga medborgarskapsprovet med godkänt resultat innan ansökan om medborgarskap lämnas in. Man måste också förbereda sig på provet på förhand genom att studera läromedlet för medborgarskapsprovet.

De indirekta konsekvenserna för företag bedöms vara ringa. Förslagets indirekta konsekvenser för till exempel företagens tillgång på arbetskraft kommer sannolikt inte att vara betydande. Nätverket av anordnare av medborgarskapsprov kan eventuellt också omfatta företag med vilka Migrationsverket avtalar om anordnande av provtillfällen. Provtillfällen anordnas i systemet för medborgarskapsprovet genom köpta tjänster som konkurrensutsätts och anskaffas av Migrationsverket.

4.2.4 Konsekvenser för de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna

Grundlagens bestämmelser om de grundläggande fri- och rättigheterna gäller i regel alla som omfattas av Finlands jurisdiktion. I fråga om de flesta grundläggande fri- och rättigheter har ett finskt medborgarskap således ingen inverkan på tillgodoseendet av rättigheten. I samband med tidigare ändringar i villkoren för naturalisation bedömdes att en förlängning av boendetiden och andra ändringar framför allt har en uppskjutande inverkan på tillgodoseendet av rättigheterna till den del vissa rättigheter hänför sig till finskt medborgarskap. De tidigare ändringarna i medborgarskapslagen gällde utöver boendetiden även identiteten, oförvitligheten och försörjningsvillkoret samt beaktandet av säkerheten i samband med beviljandet av medborgarskap. I medborgarskapslagen gjordes också vissa sådana ändringar utifrån vilka finskt medborgarskap och därmed förknippade rättigheter kan förloras i något fler situationer än tidigare.

En del rösträtter och rättigheter till inflytande gäller endast finska medborgare, liksom rätten att rösta i statliga val. Likaså gäller vissa rättigheter som hör till rörelsefriheten också särskilt finska medborgare. Finska medborgare får inte hindras att resa in i landet eller landsförvisas. Finskt medborgarskap anknyter också till unionsmedborgarskapet och unionsmedborgarnas rättigheter. Om en person ännu inte är medborgare i en medlemsstat i Europeiska unionen, förvärvar han eller hon genom sitt finska medborgarskap samtidigt unionsmedborgarskap med därtill hörande rättigheter, till vilka hör rätten att fritt röra sig och vistas inom medlemsstaternas territorium samt rösträtt och valbarhet vid val till Europaparlamentet. En skärpning av villkoren för naturalisation kan ha en uppskjutande inverkan när det gäller tillgodoseendet av dessa rättigheter.

---

³⁷ Examensavgiften är 190 euro i examina på mellannivå, med vilken den nivå på språkkunskaperna som krävs för medborgarskap kan påvisas (<https://www.oph.fi/sv/utbildning-och-examina/anmalan-till-yki-test>).

I denna proposition föreslås att det ska införas ett nytt samhällskunskapsvillkor för att förvärva medborgarskap och ett nytt medborgarskapsprov i anslutning till villkoret. Även samhällskunskapsvillkoret och avläggandet av medborgarskapsprovet påverkar möjligheten att förvärva medborgarskap. I praktiken måste de flesta innan de ansöker om medborgarskap avlägga medborgarskapsprovet, som de förbereder sig på genom att studera läromedlet för medborgarskapsprovet. Medborgarskapsprovet och förberedelserna för det kan å andra sidan ha en indirekt inverkan på tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna i och med att individens rättigheter och skyldigheter är ett centralt ämnesområde i medborgarskapsprovet och det läromedel som används för det.³⁸

Nedan behandlas i närmare detalj bedömningar av hur de föreslagna ändringarna påverkar tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna. Granskningen omfattar i synnerhet jämlikhet, rösträtt och rätt till inflytande, rörelsefrihet och skydd mot utvisning, rättsskydd, kulturella rättigheter, rätt till social trygghet, rätt till medborgarskap samt skydd för privatlivet och av personuppgifter.

4.2.4.1 Jämlikhet

Enligt 6 § i grundlagen är alla lika inför lagen. Ingen får utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. Barn skall bemötas som jämlika individer och de skall ha rätt till medinflytande enligt sin utvecklingsnivå i frågor som gäller dem själva.

Uppfylldandet av det nya samhällskunskapsvillkoret kan påvisas med en student- eller högskoleexamen eller med det nya medborgarskapsprovet, i vilket man testar de grundläggande kunskaperna om hur det finländska samhället fungerar samt individens rättigheter och skyldigheter. Dessa ämnen ingår också i samhällsorienteringen enligt integrationslagen, för vilken det utarbetats läromedel³⁹ som läromedlet för medborgarskapsprovet baserar sig på. Frågorna i provet handlar om information som är central i läromedlet. Läromedlet finns allmänt tillgängligt så att det kan användas för förberedelser för medborgarskapsprovet. Personer som är intresserade av att ansöka om medborgarskap har således lika möjligheter att avlägga medborgarskapsprovet.

Medborgarskapsprovet är ett kunskapsbaserat prov som kan avläggas efter att man studerat central information i ett läromedel som är tillgängligt för alla. Frågorna i provet handlar inte om mycket detaljerad information, utan enligt förslaget ska man genom provet testa grundläggande kunskaper om ämnen som berör hur samhället fungerar och som behandlas i läromedlet. Ett kunskapsbaserat prov försätter ingen i ojämlig ställning till exempel på grund av övertygelse eller åsikt.

Nivån på det finska eller svenska språket som används i medborgarskapsprovet motsvarar den nivå på språkkunskaper som krävs för medborgarskap, det vill säga B1 enligt skalan i den gemensamma europeiska referensramen för språk. Medborgarskapsprovet försätter således inte

---

³⁸ Det ingår också ett avsnitt som behandlar ämnet i läromedlet för samhällsorientering, utifrån vilket läromedlet för medborgarskapsprovet utarbetas (<https://yhteiskuntaorientaatio.fi/sv/laromedel/lag-och-ratt/individens-rattigheter-och-skyldigheter>).

³⁹ <https://yhteiskuntaorientaatio.fi/sv/laromedel>

sökande i olikvärdig ställning på basis av en nivå på språkkunskaper som överskrider den lagstadgade nivån.

Enligt förslaget krävs det inte att barn, det vill säga personer under 18 år, påvisar samhällskunskap. Alla barn som är permanent bosatta i Finland är läropliktiga tills de fyller 18 år. Dessutom är barn oftast medsökande i föräldrarnas ansökningar. Om den medsökande fyller 18 år innan ansökan avgörs, förutsätts inte att personen separat påvisar samhällskunskap.

Den samhällskunskap som krävs kan också påvisas med en studentexamen som avlagts på finska eller svenska. I gymnasieutbildningen som föregår studentexamen ingår studier i samhällslära och det är inte nödvändigt att kräva att den som avlagt studierna i fråga också avlägger medborgarskapsprovet. Syftet med samhällsläran i gymnasiet är att ge den studerande förutsättningar att utvecklas till en medborgare med intresse för samhällsfrågor och läroämnets värdegrund präglas av demokratiska principer såsom jämlikhet och respekt för de mänskliga rättigheterna. Den som avlagt studentexamen har således påvisat den kunskap om samhället som krävs för medborgarskap.

Såväl läromedlet för medborgarskapsprovet som utarbetats på basis av läromedlet för samhällsorientering som frågorna i medborgarprovet som baserar sig på det omfattar ämnen såsom central lagstiftning i det finländska samhället samt grundläggande fri- och rättigheter och mänskliga rättigheter. Provet kan innehålla frågor om informationen i läromedlet, till exempel om jämlikhet, jämställdhet mellan könen samt om Finlands historia och kultur. Jämlikhet hör således till de ämnen som behandlas i medborgarskapsprovet och i det läromedel som används för det. Förberedelserna för medborgarskapsprovet kan därför ha en indirekt positiv inverkan på jämlikheten i och med att personen får mer kunskaper om ämnet.

Medborgarskapsprovet är ett skriftligt prov där det utöver centrala kunskaper om samhället i praktiken i allmänhet förutsätts att de som avlägger provet förstår texten så att de kan välja rätt svarsalternativ på frågorna. Migrationsverket kan till exempel bevilja en person som anmält sig till provet tilläggstid vid provtillfället om personen har lämnat in en nödvändig redogörelse för sina lässvårigheter till verket. Syftet med specialarrangemangen vid provet är att trygga lika möjligheter att avlägga provet för dem som är intresserade av att ansöka om medborgarskap. I förberedelserna för provet främjas likabehandling av att en del av dem som är intresserade av medborgarskap har deltagit i samhällsorientering och studerat de ämnen som ingår i den som kommunens integrationskunder.

Hälsotillståndets och funktionsnedsättningens inverkan på provet har beaktats på två sätt i propositionen. Migrationsverket kan på begäran av en person som anmält sig till provet bevilja specialarrangemang vid provtillfället genom vilka bland annat personer med funktionsnedsättning kan avlägga medborgarskapsprovet på lika villkor som andra. Dessutom kan man enligt förslaget avvika från samhällskunskapsvillkoret om den sökandes hälsotillstånd eller funktionsnedsättning under en lång tid hindrar personen från att uppfylla kravet.

Personer som inte är läs- och skrivkunniga och som avses i 18 b § 2 och 3 mom. i medborgarskapslagen kan genom specialarrangemang avlägga medborgarskapsprovet muntligt. Det finska eller svenska språket som används i det muntliga provet anpassas till exempel till en form som till sin struktur är mer begriplig än allmänspråket. På så sätt beaktas att en person som inte är läs- och skrivkunnig endast förutsätts ha muntliga språkkunskaper för att förvärva medborgarskap. Läromedlet för medborgarskapsprovet ska också finnas tillgängligt i ett format så att man kan förbereda sig för provet genom att lyssna på materialet. Medborgarskapsprovet motsvarar till sitt innehåll innehållet i den samhällsorientering som avses i 25 § i integrationslagen. Kommunen ska i mån av möjlighet ordna samhällsorientering för

integrationskunder på deras modersmål eller på språk som de annars har goda kunskaper i. Åtminstone en del av de icke läs- och skrivkunniga personer som avses i 18 b § 2 och 3 mom. har genomgått samhällsorientering eller deltagit i någon annan utbildning där det finländska samhället har behandlats. Dessutom är det möjligt att under en boendetid på åtta år avlägga även andra utbildningar som syftar till att öka samhällskunskapen samt förbättra läs- och skrivfärdigheterna och språkkunskaperna.

Även det att de som deltar i det kommande provet har olika bostadsorter beaktas. När avtal om anordnande av medborgarskapsprov ingås bör man enligt förslaget beakta att det regionalt finns tillräckligt många provtillfällen. Av deltagaren kan för att avlägga medborgarskapsprovet förutsättas en resa som kan anses skälig.

I propositionen föreslås inga ändringar i fråga om hörande av barn, utan bestämmelserna om hörande av barn och vårdnadshavare i 5 § i medborgarskapslagen förblir oförändrade.

4.2.4.2 Rösträtt och rätt till inflytande

Enligt 14 § i grundlagen har varje finsk medborgare som fyllt aderton år rätt att rösta i statliga val och folkomröstningar. Varje finsk medborgare och varje i Finland bosatt medborgare i Europeiska unionen som har fyllt aderton år har rätt att rösta vid val till Europaparlamentet enligt vad som bestäms genom lag. Varje finsk medborgare och varje i Finland stadigvarande bosatt utlänning som har fyllt aderton år har rätt att rösta i kommunalval och kommunala folkomröstningar enligt vad som bestäms genom lag.

Rätten att rösta i statliga val och folkomröstningar har begränsats till endast finska medborgare. Vissa rösträtter och rättigheter till inflytande kan även i fortsättningen förvärfvas när förutsättningarna för förvärv av medborgarskap uppfylls. I denna proposition föreslås att förutsättningarna i fråga utökas med ett samhällskunskapsvillkor. För att uppfylla samhällskunskapsvillkoret bör man oftast avlägga medborgarskapsprovet, som man förbereder sig för på förhand genom att studera läromedlet. Det nya villkoret för naturalisation och medborgarskapsprovet kan påverka möjligheterna för medborgare i tredjeländer att förvärva finskt medborgarskap och därmed också medborgarskap i EU och de rättigheter som detta medför. Det krävs inte finskt medborgarskap för att delta i områdes- och kommunalval, och därför påverkar propositionen till denna del inte tillgodoseendet av rösträtten och rätten till inflytande.

4.2.4.3 Rörelsefrihet och skydd mot utvisning

Enligt 9 § i grundlagen har finska medborgare samt utlänningar som lagligen vistas i landet rätt att röra sig fritt inom landet och att där välja bostadsort. Enligt paragrafens 2 mom. har var och en rätt att lämna landet. Denna rätt kan begränsas genom lag, om det är nödvändigt för att säkerställa rättegång eller verkställighet av straff eller för att säkerställa att skyldigheten att försvara landet fullgörs. Enligt paragrafens 3 mom. får finska medborgare inte hindras att resa in i landet, landsförvisas eller mot sin vilja utlämnas eller föras till ett annat land. Genom lag kan dock föreskrivas att finska medborgare får utlämnas eller föras till ett land där deras mänskliga rättigheter och rättssäkerhet kan garanteras, när åtgärden vidtas med anledning av brott eller när syftet med den är rättegång eller verkställighet av ett beslut som gäller vårdnad om eller vård av barn. Enligt paragrafens 4 mom. regleras rätten för utlänningar att resa in i Finland och att vistas i landet genom lag. En utlänning får inte utvisas, utlämnas eller återsändas, om han eller hon till följd härav riskerar dödsstraff, tortyr eller någon annan behandling som kränker människovärdet.

Det finns flera rättigheter i anslutning till rörelsefriheten som inte begränsats till endast finska medborgare. De ändringar som föreslås gällande förvärv av medborgarskap påverkar till stor del således inte tillgodoseendet av de rättigheter som ingår i rörelsefriheten. De ändringar som föreslås i fråga om villkor för naturalisation påverkar dock möjligheterna att få tillgång till de rättigheter som en finsk medborgare har. Medborgarskap ger medborgaren rätt att resa in i landet och skydd mot utvisning. I denna proposition föreslås ett nytt samhällskunskapsvillkor som den sökande i fortsättningen ska uppfylla för att få de rättigheter som ett finskt medborgarskap ger. De föreslagna ändringarna påverkar också indirekt till exempel möjligheterna att få ett finskt pass.

4.2.4.4 Tillgodoseende av rättsskyddet

Enligt 21 § i grundlagen har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan. Offentligheten vid handläggningen, rätten att bli hörd, rätten att få motiverade beslut och rätten att söka ändring samt andra garantier för en rättvis rättegång och god förvaltning ska tryggas genom lag.

Ett centralt sätt att påvisa samhällskunskap enligt denna proposition är ett nytt medborgarskapsprov vars läromedel baserar sig på läromedel som utarbetats för samhällsorientering enligt integrationslagen och som avläggs genom att deltagaren väljer de rätta svaren på provfrågorna bland flera alternativ. Det föreslagna nya provet är således relativt enkelt vad gäller genomförandesätt och provprestationen godkänns om examinanden har valt det antal rätta svar som krävs. Den som inte uppnår godkänd prestation i provet kan senare delta i provet på nytt. Behovet av att söka ändring i en provprestation är således relativt ringa. I propositionen föreslås ändå att omprövning av provresultatet kan begäras hos Migrationsverket. Verket kan då utreda om till exempel en teknisk störning har hindrat deltagaren från att avlägga provet med godkänt resultat.

I vissa situationer kan det också uppstå ett behov av en begäran om omprövning på grund av att flervalsfrågorna lämnar rum för tolkning. För bedömningen av huruvida provfrågorna lämnar rum för tolkning föreslås ett förfarande där Migrationsverket begär ett utlåtande om begäran om omprövning av sakkunnigkommissionen. På så sätt tryggas den sakkunskap som behövs för att bedöma innehållet i flervalsfrågorna och deras svarsalternativ och deras tolkningsbarhet.

Ett beslut som Migrationsverket fattat med anledning av en begäran om omprövning får inte överklagas hos förvaltningsdomstolen. I övrigt får Migrationsverkets beslut överklagas hos förvaltningsdomstolen i enlighet med lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019). Rättsskyddet i anslutning till medborgarskapsprovet förverkligas i domstol i situationer där Migrationsverket har fattat ett beslut om återbetalning av provavgiften, beviljande av specialarrangemang eller utfärdande av påföljder för brott mot ordning eller svikligt förfarande.

I propositionen föreslås inga ändringar som gäller överklagande av ett negativt beslut på medborgarskapsansökan. Om den som ansökt om medborgarskap inte uppfyller det nya samhällskunskapsvillkoret och det fattas ett negativt beslut på personens ansökan, har personen tillgång till en besvärinstans enligt lagen om rättegång i förvaltningsärenden. I en sådan situation får Migrationsverkets beslut därmed överklagas hos förvaltningsdomstolen, vars beslut kan överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. Propositionen har till denna del ingen inverkan på tillgodoseendet av rättsskyddet.

4.2.4.5 Kulturella rättigheter

Enligt 16 § i grundlagen har alla rätt till avgiftsfri grundläggande utbildning. Bestämmelser om läroplikten utfärdas genom lag. Det allmänna skall, enligt vad som närmare bestäms genom lag, säkerställa lika möjligheter för var och en att oavsett medellöshet enligt sin förmåga och sina särskilda behov få även annan än grundläggande utbildning samt utveckla sig själv. Vetenskapens, konstens och den högsta utbildningens frihet är tryggad.

De ändringar som föreslås i detta proposition påverkar inte den grundläggande utbildningen, läroplikten, småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen eller högskolestudier, eftersom dessa inte är beroende av att en person förvärvat finskt medborgarskap.

4.2.4.6 Rätt till social trygghet

Enligt 19 § i grundlagen har alla som inte förmår skaffa sig den trygghet som behövs för ett människovärdigt liv rätt till oundgänglig försörjning och omsorg. Genom lag skall var och en garanteras rätt att få sin grundläggande försörjning tryggad vid arbetslöshet, sjukdom, arbetsoförmåga och under ålderdomen samt vid barnafödelse och förlust av en försörjare.

De ändringar som föreslås i denna proposition påverkar inte tillgodoseendet av den sociala tryggheten, eftersom rätten till social trygghet inte är beroende av förvärv av finskt medborgarskap.

4.2.4.7 Rätt till medborgarskap

Enligt 5 § i grundlagen får barn finskt medborgarskap vid födelsen och genom föräldrarnas medborgarskap enligt vad som närmare bestäms genom lag. Enligt grunder som bestäms i lag kan medborgarskap också beviljas efter anmälan eller på ansökan. Ingen kan fräntas eller befrias från sitt finska medborgarskap annat än på i lag bestämda grunder och under förutsättning att han eller hon har eller får medborgarskap i en annan stat.

Enligt artikel 15 i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna har var och en rätt till en nationalitet. Ingen får godtyckligt fräntas sin nationalitet eller nekats rätten att ändra nationalitet. Rätten till medborgarskap ingår också i bestämmelserna i flera internationella avtal. Den nämns till exempel i principerna i den europeiska konventionen om medborgarskap (FördrS 94/2008, *medborgarskapskonventionen*). Enligt motiveringspromemorian⁴⁰ till konventionen om medborgarskap syns rätten till medborgarskap i konventionen särskilt i bakgrunden till bestämmelser om att undvika statslöshet. Rätten till ett visst medborgarskap beror på sin sida på bestämmelserna om medborgarskap i respektive land.

Det nya samhällskunskapsvillkor och tillhörande medborgarskapsprov som föreslås i denna proposition påverkar möjligheten att förvärva medborgarskap på basis av ansökan. I propositionen föreslås inga ändringar i förvärvet av medborgarskap på grundval av födelse och föräldrarnas medborgarskap eller gällande förlust av medborgarskap. De föreslagna ändringarna har ingen inverkan på förebyggandet av statslöshet eller förbudet mot att göra en person statslös, vilka ingår både i 5 § i grundlagen och i 4 § i medborgarskapslagen. De ändringar som föreslås i medborgarskapslagen påverkar till denna del inte hur rätten till medborgarskap förverkligas i fortsättningen.

---

⁴⁰ Explanatory Report to the European Convention on Nationality (<https://rm.coe.int/16800ccde7>), s. 9.

Det nya samhällskunskapsvillkoret gäller i regel även statslösa personer. Den boendetid som krävs av statslösa förblir även i fortsättningen kortare än vanligt (20 § i medborgarskapslagen). Dessutom ska medborgarskapsansökningar som gäller statslösa personer i enlighet med 20 a § behandlas skyndsamt och senast inom ett år.

4.2.4.8 Skydd för privatlivet och av personuppgifter

I 10 § i grundlagen föreskrivs om skydd för privatlivet. Enligt 1 mom. är vars och ens privatliv, heder och hemfrid tryggade. Närmare bestämmelser om skydd av personuppgifter utfärdas genom lag. Skyddet av personuppgifter är således en del av det skydd för privatlivet som tryggas i 10 § 1 mom. i grundlagen.

I behandlingen av en medborgarskapsansökan ingår numera även behandling av personuppgifter då man bedömer huruvida den person som ansöker om medborgarskap uppfyller de föreskrivna villkoren för naturalisation. Vid bedömningen av begäran om undantag från dessa villkor behandlas också känsliga personuppgifter, till exempel om sökanden har begärt ett undantag från språkkunskapsvillkoret på grund av hälsotillstånd eller funktionsnedsättning. Även det nya samhällskunskapsvillkoret förknippas med en möjlighet att göra ett undantag på en sådan grund. En person som åberopar en sådan grund för undantag ska på samma sätt som i nuläget bifoga ett läkarintyg eller någon annan utredning till sin ansökan.

I denna proposition föreslås förutom ett nytt samhällskunskapsvillkor även ett helt nytt system för medborgarskapsprovet, och de aktörer som sörjer för genomförandet av systemet behandlar också personuppgifter om dem som deltar i provet. På grund av specialarrangemang som behövs för att avlägga provet behandlas i samband med provet i vissa situationer också uppgifter om personens hälsotillstånd eller funktionsnedsättning. Dataskyddsriskerna i anslutning till medborgarskapsprovet berör således uppgifter som till exempel personens namn och medborgarskap samt hälsotillstånd och funktionsnedsättning. Genom åtgärder för behandling av sådana uppgifter bör man till exempel hantera riskerna för att uppgifterna behandlas för andra ändamål än de som krävs för medborgarskapsprovet eller att utomstående får tillgång till uppgifterna. Hanteringen av dataskyddsrisker gäller såväl informationssystem som även aktörer och personer vars uppgifter omfattar behandling av personuppgifter om personer som deltar i medborgarskapsprovet.

Migrationsverket ansvarar för den allmänna förvaltningen av det nya systemet för medborgarskapsprovet, helheten av informationssystem och tillsynen. I verkets uppgifter ingår redan bland annat ovan nämnda behandling av medborgarskapsansökningar och beslutsfattande som gäller medborgarskap. För detta ändamål används ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden, som Migrationsverket ansvarar för att förvalta och utveckla (2 § 3 mom. i lagen om Migrationsverket). Riskerna i anslutning till systemet för medborgarskapsprovet ska hanteras med hjälp av såväl tekniska egenskaper hos den helhet av informationssystem som används för att genomföra provet som med hjälp av övervakning av användningen av systemet. Det är också viktigt att ge den utbildning och de anvisningar som behövs till alla vars uppgifter omfattar behandling av personuppgifter om personer som deltar i medborgarskapsprovet. Till metoderna för att hantera dataskyddsrisker hör dessutom bland annat att exakt reglera vilka villkor som ställs på de aktörer som deltar i genomförandet av medborgarskapsprovet samt att begränsa av behandlingen av personuppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter till det som är nödvändigt samt att det finns bestämmelser om att sådana uppgifter ska raderas omedelbart efter att de blivit onödiga.

Förslagen i propositionen behandlas nedan i detalj ur ett dataskyddsperspektiv (11.3).

4.2.5 Konsekvenser för integrationen

Enligt forskningsrön har det konstaterats att det finns ett samband mellan förvärv av medborgarskap och integration.⁴¹ Det är skäl att granska de ändringar i förvärvandet av medborgarskap som genomförs i tre skeden ur perspektivet för hur ändringarna påverkar integrationen.

När den boendetid som krävs för medborgarskap allmänt förlängdes till åtta år betonades samtidigt också incitamentet för att skaffa sig språkkunskaper jämfört med tidigare. Då ändras lagen så att en person kan förvärva medborgarskap upp till tre år innan det allmänna boendetidsvillkoret uppfylls, om språkkunskapsvillkoret uppfylls före det. En sådan ändring av boendetiden bedömdes ha en integrationsfrämjande effekt genom att en kortare boendetid uppmuntrar till snabbt förvärv av språkkunskaper.

Efter ändringarna i boendetiden utökades villkoren för naturalisation med ett krav på tryggad försörjning. Det som är centralt i fråga om villkoret är att den sökande inte har fått arbetslöshetsförmån eller utkomststöd i mer än tre månader under de två år som föregår beviljandet av medborgarskap. I ändringen beaktades att integrationen av personer som flyttat till Finland framskrider med tiden. Arbetsinkomsterna och sysselsättningen utvecklas under boendetiden i Finland även för personer av vilka det i samband med uppehållstillståndet inte har krävts att personerna ska påvisa att deras försörjning är tryggad. Av tidsperioden på två år bedömdes följa att till exempel en person som varit arbetslös efter att ha sysselsatts kan uppfylla det nya försörjningsvillkoret inom en skäligen tid.

Såsom konstaterats i den föregående regeringspropositionen till riksdagen med förslag till lag om ändring av medborgarskapslagen (RP 19/2025 rd, s. 7–8) kan man närma sig kopplingen mellan regleringen av förvärv av medborgarskap och integrationen ur olika synvinklar. Det nya samhällskunskapsvillkoret och införandet av medborgarskapsprovet är en del av helheten av ändringar i medborgarskapslagen, där utgångspunkten är att det krävs en lyckad integration för att förvärva finskt medborgarskap. Det nya villkoret kompletterar de villkor för naturalisation som föreskrivits i den gällande lagen och uttrycker en tanke om att man ska vara förtrogen med de centrala förhållandena i landet innan man förvärvar medborgarskap.

Läromedlet för medborgarskapsprovet ska basera sig på ett sådant riksomfattande läromedel som har utarbetats för att användas i kommunernas samhällsorientering för integrationskunder.⁴² Enligt 25 § i lagen om främjande av integration ska kommunen ordna samhällsorientering för integrationskunderna. Samhällsorienteringen ska åtminstone innehålla information om hur det finländska samhället fungerar och om individens rättigheter och skyldigheter. Närmare bestämmelser om innehållet i och genomförandet av flerspråkig samhällsorientering får utfärdas genom statsrådets förordning. I och med det läromedel som utarbetats för samhällsorienteringen har innehållet i medborgarskapsprovet en stark koppling till just sådana åtgärder som är avsedda att främja integrationen. Därför kan förberedelser för medborgarskapsprovet ha en positiv inverkan på integrationen.

I medborgarskapsprovet testas de grundläggande kunskaperna om hur det finländska samhället fungerar samt om individens rättigheter och skyldigheter. Frågorna berör central och grundläggande information om dessa ämnen. I provet testas inte hur personen behärskar kunskaper om mycket små detaljer, utan för medborgarskap förutsätts sådana allmänna

---

⁴¹ T.ex. Gathmann & Garbers 2023: Citizenship and integration, Labour Economics 82:2023.

⁴² <https://yhteiskuntaorientaatio.fi/sv/laromedel>

kunskaper som kan anses nödvändiga för en blivande finsk medborgare. Frågorna i medborgarprovet omfattar ämnen såsom central lagstiftning i det finländska samhället samt grundläggande fri- och rättigheter och mänskliga rättigheter. Provet kan innehålla frågor om informationen i läromedlet, till exempel om jämlikhet, jämställdhet mellan könen samt om Finlands historia och kultur.

Även avläggande av studentexamen, som är ett möjligt sätt att påvisa samhällskunskap, har en positiv inverkan på integrationen. Studentexamen avläggs i slutet av gymnasieutbildningen som inbegriper bland annat studier i samhällslära. Syftet med gymnasiets samhällslära är att fördjupa den studerandes kunskaper om det omgivande samhället och ge den studerande förutsättningar att utvecklas till en aktiv och engagerad medborgare med intresse för samhällsfrågor. I gymnasiets samhällslära ska värdegrunden präglas av demokratiska principer, inklusive jämlikhet och respekt för de mänskliga rättigheterna. Innehållet i samhällsläran kan anses vara särskilt lämpligt med tanke på att en del av de politiska rättigheterna enligt grundlagen uttryckligen hänför sig till finskt medborgarskap.

Det nya samhällskunskapsvillkoret är till vissa delar ett likadant incitament för medborgarskap som det redan befintliga språkkunskapsvillkoret. Medborgarskapsprovet kan i praktiken avläggas när en person själv upplever sig vara redo för det. Tidpunkten för att påvisa språkkunskaper och i fortsättningen även samhällskunskap påverkar när personen i fråga kan förvärva medborgarskap. Ur denna synvinkel inbegriper det nya samhällskunskapsvillkoret och medborgarskapsprovet positiva incitamentseffekter med tanke på integrationen.

4.2.6 Konsekvenser för säkerheten

I samband med ändringarna av boendetiden bedömdes att det till följd av den förlängda boendetiden kan finnas sådana uppgifter om sökanden som är betydelsefulla med tanke på den nationella säkerheten och som kan ta längre tid att samla in. Ändringarna av boendetiden bedömdes till denna del ha en positiv inverkan på den nationella säkerheten.

Även i det andra skedet av ändringarna i medborgarskapslagen gjordes ändringar som påverkar säkerheten. De bestämmelser som redan tidigare tillämpats på ansökningsförfarandet utvidgades till att gälla även anmälningsförfarandet så att den nationella säkerheten beaktas i både ansökningsförfarandet och anmälningsförfarandet. I bestämmelserna om utredd identitet föreslås en ändring som syftar till att uppmuntra sökandena att utreda sin identitet med hjälp av dokument. Dessutom gjordes ändringar i bestämmelserna om förlust av medborgarskap. Till följd av de föreslagna ändringarna kan beslut om förlust av medborgarskap fattas i något större utsträckning än tidigare om en person genom att göra sig skyldig till landsförräderibrott, högförräderibrott eller terroristbrott allvarligt äventyrat Finlands vitala intressen. Dessa ändringar som berör förvärv och förlust av medborgarskap bedömdes ha positiva konsekvenser för den nationella säkerheten.

I denna proposition föreslås att det ska införas ett nytt samhällskunskapsvillkor för naturalisation och ett nytt medborgarskapsprov. I och med det föreslagna villkoret krävs det att personen påvisar kunskaper om samhället för att förvärva medborgarskap. För att finskt medborgarskap ska kunna beviljas på ansökan måste den sökande ha påvisat att han eller hon har skaffat sig grundläggande kunskaper om hur det finländska samhället fungerar och om individens rättigheter och skyldigheter. Det nya villkoret kompletterar de villkor för naturalisation som föreskrivits i den gällande lagen och uttrycker en tanke om att man ska vara förtrogen med de centrala förhållandena i landet innan man förvärvar medborgarskap. Kravet på samhällskunskap kan indirekt ha en positiv inverkan även på säkerheten. För att avlägga medborgarskapsprovet bör man sätta sig in i innehållet i det läromedel som utarbetats på basis

av läromedlet för samhällsorientering och förbereda sig på att svara på frågor om bland annat Finlands centrala lagstiftning.

4.2.7 Konsekvenser för förverkligande av jämställdheten

Ändringarna av boendetiden bedömdes inte påverka jämställdheten mellan könen. År 2022 var kvinnornas andel av alla som naturaliserades 55 procent och männens 45 procent. En förlängning av boendetiden bedömdes inte särskilt påverka till exempel män eller kvinnor.

Försörjningsvillkoret eller andra ändringar som gjorts i det andra skedet bedömdes inte heller ha någon särskild påverkan på män eller kvinnor. I regeringens proposition (RP 19/2025 rd, s. 45–46) konstaterades på basis av uppgifter om sysselsättning och utbildning att skillnaden mellan könen minskar ju fler år personen bott i Finland. Män deltar i högre grad i arbete eller utbildning än kvinnor särskilt under de första åren i Finland, men andelen sysselsatta kvinnor ökar dock anmärkningsvärt snabbt. Efter att ha bott tio år i landet är nästan 70 procent av kvinnorna sysselsatta, vilket är bara tio procentenheter mindre än motsvarande siffra för män. Efter tio års boende i Finland är andelen kvinnor i utbildning som leder till examen större än motsvarande andel för män. Kravet på tryggad försörjning bedömdes därför inte påverka jämställdheten mellan könen, när man beaktade att granskningsperioden för försörjningsvillkoret infaller under de två år som omedelbart föregår naturalisationen.

I denna proposition föreslås att det ska införas ett nytt samhällskunskapsvillkor för naturalisation och ett nytt medborgarskapsprov. Samhällskunskapsvillkoret gäller i regel alla personer i arbetsför ålder som är intresserade av att ansöka om medborgarskap. Den samhällskunskap som krävs för medborgarskap kan påvisas antingen genom en student- eller högskoleexamen eller genom ett särskilt medborgarskapsprov. Medborgarskapsprovet baserar sig på läromedlet för medborgarskapsprovet, som utarbetas utifrån det läromedel som utarbetats för samhällsorienteringen för kommunernas integrationskunder.

Medborgarskapsprovet är detsamma för män och kvinnor. Syftet är att alla 18–64-åringar ska ha möjlighet att avlägga medborgarskapsprovet oberoende av kön. Frågorna i medborgarskapsprovet omfattar bland annat individens rättigheter och skyldigheter samt jämställdhet mellan könen. Att förbereda sig för medborgarskapsprovet och sätta sig in i det läromedel som används för provet kan indirekt ha en positiv inverkan på förverkligandet av jämställdheten mellan könen. I läromedlet för samhällsorientering, på basis av vilket läromedlet för medborgarskapsprovet utarbetas, ingår ett separat avsnitt om jämställdhet och likabehandling.⁴³

Personer som deltagit i samhällsorienteringen som integrationskunder i kommunen har i praktiken delvis bekantat sig med ämnena i medborgarskapsprovet redan innan de börjar förbereda sig för medborgarskapsprovet. I samhällsorienteringen inkluderas bland annat hemmaföräldrar, och på detta sätt strävar man efter att stärka integrationen av föräldrar som vårdar barn hemma och i synnerhet kvinnor i det finländska samhället. Det att medborgarskapsprovet och läromedlet för det baserar sig på läromedlet i samhällsorienteringen kan därför i viss mån främja kvinnornas möjligheter att avlägga provet och på så sätt ha en positiv inverkan på förverkligandet av jämställdheten mellan könen. Detta har betydelse i synnerhet eftersom till exempel fördelningen av omsorgsansvaret i familjerna kan påverka

---

⁴³ I avsnittet finns bland annat information om förbudet mot diskriminering på grund av kön och kvinnors ställning i arbetslivet (<https://yhteiskuntaorientaatio.fi/sv/laromedel/lag-och-ratt/jamstalldhet-och-likabehandling>).

möjligheterna att förbereda sig för provet och därmed också tidpunkten för provet och för att förvärva medborgarskap. Genom ett medborgarskapsprov som baserar sig på samhällsorientering kan man sträva efter att främja jämlika möjligheter att avlägga provet.

4.2.8 Konsekvenser för olika människogrupper

Nedan granskas propositionens konsekvenser enligt människogrupp. Dessa grupper kan också delvis överlappa varandra.

4.2.8.1 Konsekvenser för familjer och barn

En förlängning av boendetiden bedömdes påverka barnen särskilt genom att barnen oftast får medborgarskap som medsökande tillsammans med sin vårdnadshavare. År 2022 var barnens andel av alla som naturaliserades ca 28 %. År 2022 var cirka 13 procent av de personer som naturaliserades makar till finska medborgare. Antalet dagar då den sökande vistats utomlands som godkänns som boendetid minskades, vilket i vissa situationer bedömdes kunna påverka den andra förälderns möjligheter att resa till bakgrundslandet eller förvärva medborgarskap. Bestämmelserna bedömdes dock fortfarande möjliggöra både förvärv av medborgarskap och sådana utlandsresor till den andra förälderns bakgrundsland som har betydelse för barnets identitet och språkkunskaper samt släktskapsförhållanden.

I följande skede gjordes ändringar i bland annat den försörjning som krävs för medborgarskap. Kravet på tryggad försörjning ledde till att en person som i huvudsak lever med arbetslöshetsförmån eller utkomststöd i regel inte kan förvärva medborgarskap. Ändringarna bedömdes påverka hela familjens möjligheter till medborgarskap om föräldrarna är arbetslösa. Om en arbetslös förälder inte uppfyller försörjningsvillkoret och det fattas ett negativt beslut på hans eller hennes ansökan, förvärvat inte heller de barn som är medsökande finskt medborgarskap. Det väsentliga är om den vårdnadshavare för barnen som är sökande har fått arbetslöshetsförmån eller utkomststöd i mer än tre månader under de senaste två åren. Försörjningsvillkoret kan också uppfyllas om sökanden får sin försörjning genom sin makes arbete eller företagsverksamhet, om personen inte själv hade behövt ty sig till arbetslöshetsförmån eller utkomststöd annat än tillfälligt.

I denna proposition föreslås ett nytt samhällskunskapsvillkor samt att det ska införas ett medborgarskapsprov avsett för att påvisa samhällskunskap. Dessa ändringar berör framför allt vuxna personer i arbetsför ålder. Medborgarskapsprovet påverkar således indirekt barns möjlighet att förvärva medborgarskap genom att barnen i regel kan förvärva medborgarskap tillsammans med sin förälder endast om föräldern först har klarat medborgarskapsprovet.

Det nya samhällskunskapsvillkoret och medborgarskapsprovet i anslutning till det berör inte barn, det vill säga personer under 18 år. Av ett barn som är medsökande i samband med en förälders ansökan om medborgarskap förutsätts inte påvisande av samhällskunskap. Ett barn som är sökande (24 §) omfattas heller inte av samhällskunskapsvillkoret. Samhällskunskapsvillkoret gäller däremot den medsökandes förälder. Uppfyllandet av villkoret kan enligt förslaget påvisas genom medborgarskapsprovet eller en student- eller högskoleexamen. Utgångspunkten är fortfarande att den sökande ska uppfylla villkoren för naturalisation för att personen och eventuella medsökande ska kunna förvärva medborgarskap.

Alla barn som är permanent bosatta i Finland är läropliktiga tills de fyller 18 år. Barn, det vill säga personer under 18 år, går således ännu i skola och därför är det inte nödvändigt att kräva att de avlägger ett separat medborgarskapsprov. Å andra sidan kan det också anses vara förenligt med barnets bästa att barnets förälder har grundläggande kunskaper om hur det finländska

samhället fungerar samt om individens rättigheter och skyldigheter. I och med de föreslagna ändringarna förutsätts det i fortsättningen att alla vuxna i arbetsför ålder påvisar sådana kunskaper för att medborgarskap ska kunna beviljas på ansökan. Även föräldrar som ansöker om medborgarskap för sig själva och sina barn ska således genom ett medborgarskapsprov eller en student- eller högskoleexamen påvisa att de har inhämtat centrala kunskaper om det finländska samhället.

Migrationsverket kan enligt förslaget bevilja en sökande förälder sådana specialarrangemang för att avlägga medborgarskapsprovet som föräldern behöver bland annat på grund av sin funktionsnedsättning. Dessutom kan man enligt förslaget avvika från samhällskunskapsvillkoret bland annat på grund av en sådan funktionsnedsättning som långvarigt hindrar sökanden från att uppfylla kravet. Samhällskunskapsvillkoret och medborgarskapsprovet hindrar således inte ett barn från att förvärva medborgarskap på grund av föräldrarnas funktionsnedsättning.

År 2025 gjordes sammanlagt 11 237 medborgarskapsansökningar, av vilka 3 535 var ansökningar från barn som var medsökande. År 2024 anhängiggjordes sammanlagt 17 063 ansökningar, av vilka 5 255 gällde barn som var medsökande. År 2025 beviljades sammanlagt 13 483 personer medborgarskap på basis av en ansökan om medborgarskap, och 3 975 av dessa var medsökande barn. År 2024 beviljades 12 417 personer medborgarskap, av vilka 3 622 var medsökande barn. År 2024 och 2025, då villkoren för naturalisation inte omfattade ett samhällskunskapsvillkor, förvärvade således färre än 4 000 medsökande barn medborgarskap. Utifrån denna statistik kan det uppskattas att samhällskunskapsvillkoret varje år indirekt påverkar cirka 4 000 barn, vars förälder måste uppfylla det nya samhällskunskapsvillkoret för att förvärva medborgarskap. Antalet negativa beslut som fattades för medsökande uppgick till sammanlagt 514 år 2025 och till sammanlagt 350 år 2024.

Tabell 5: Barn som varit medsökande i föräldrarnas ansökan om medborgarskap 2024–2025.

Medsökande barn/år	2024	2025
Personer som ansökt om medborgarskap	5 255	3 535
Naturaliserats	3 622	3 975
Personer som fått avslag	350	514

Det nya samhällskunskapsvillkoret ökar inte nödvändigtvis avsevärt antalet negativa beslut som gäller medsökande barn. Det nya villkoret med tillhörande medborgarskapsprov kan emellertid påverka en del av barnens föräldrar så att de skjuter upp ansökan om medborgarskap för sig själva och sina barn. Å andra sidan är medborgarskapsprovet ett flervalssprov som baserar sig på ett läromedel som finns allmänt tillgängligt och vars frågor handlar om information som är central i läromedlet. Läromedlet för medborgarskapsprovet ska utarbetas utifrån det befintliga nationella läromedlet för samhällsorientering. Syftet är att det nya samhällskunskapsvillkoret inte ska utgöra ett oskäligt krav för personer som har barn och som är intresserade av att ansöka om medborgarskap. Om ett barn emellertid inte förvärvar medborgarskap som föräldrarnas medsökande och fyller 18 år, kan barnet under vissa förutsättningar förvärva medborgarskap på

basis av en ung persons medborgarskapsanmälan (28 § i medborgarskapslagen), varvid barnet inte själv behöver uppfylla samhällskunskapsvillkoret ens efter att ha blivit myndig⁴⁴

4.2.8.2 Konsekvenser för personer som får internationellt skydd och statslösa personer

Avskaffandet av undantaget i fråga om boendetid för personer som får internationellt skydd bedömdes ha den inverkan att den boendetid som krävs av vissa sökande fördubblas, såvida det inte föreligger några andra grunder för att avvika från boendetiden. Utöver avskaffandet av undantaget i anslutning till internationellt skydd ändrades lagen så att den tid som gått åt till att behandla asylansökan inte längre räknas in i boendetiden, och denna ändring bedömdes beröra något över tusen personer årligen. Lagen ändrades dock också så att en medborgarskapsansökan i regel ska behandlas inom ett år, om sökanden får internationellt skydd eller är statslös. Den nya lagstadgade maximitiden bedömdes påverka en sådan sökande så att tiden för behandling av medborgarskapsansökan i praktiken blir cirka ett år kortare.

Efter ändringarna i boendetiden ändrades medborgarskapslagen bland annat så att ett nytt försörjningsvillkor lades till för att förvärva medborgarskap. Det gäller i regel även sökande som får internationellt skydd och statslösa sökande. I ändringen beaktas att alla som ansöker om medborgarskap inte har haft förutsättningar för försörjning i ett tidigare skede. Granskningsperioden för tryggad försörjning är de två år som föregår naturalisationen. Sysselsättningen under den tid personen bott i Finland påverkar också möjligheterna att förvärva medborgarskap för personer som får internationellt skydd och statslösa personer. I fortsättningen kommer det att vara svårare för en arbetslös person att förvärva finskt medborgarskap, eftersom försörjningsvillkoret inte uppfylls om sökanden under de senaste två åren har tytt sig till arbetslöshetsförmån eller utkomststöd i mer än tre månader sammanlagt.

I denna proposition föreslås ett nytt samhällskunskapsvillkor för naturalisation, och dessutom införs ett medborgarskapsprov avsett för påvisande av samhällskunskap. Samhällskunskapsvillkoret gäller i regel alla vuxna i arbetsför ålder, även personer som får internationellt skydd och statslösa personer. Uppfyllandet av villkoret kan påvisas med en student- eller högskoleexamen eller ett medborgarskapsprov. Frågorna i medborgarskapsprovet baserar sig på ett läromedel för medborgarskapsprovet som utarbetas utifrån läromedlet för samhällsorientering enligt integrationslagen. Ur denna synvinkel är det viktigt att man i integrationsplanen för bland annat en kvotflykting eller en person som får internationellt skydd kan komma överens om att personen deltar i samhällsorientering. Personer som deltagit i samhällsorienteringen har i praktiken delvis bekantat sig med ämnena i medborgarskapsprovet redan innan de börjar förbereda sig för medborgarskapsprovet. Deltagandet i samhällsorienteringen kan således främja möjligheterna för bland annat personer som får internationellt skydd att avlägga provet.

4.2.8.3 Konsekvenser för internationella experter

I samband med ändringarna av boendetiden bedömdes att en förlängning av boendetiden i viss mån kan minska Finlands dragningskraft för sådana utländska personer som utför expertarbete. En minskning av antalet dagar då den sökande vistats utomlands som godkänns som boendetid bedömdes ha betydelse särskilt för personer som reser mycket på grund av sitt arbete. Ändringarna av boendetiden kan medverka till att minska eller fördröja en mer permanent etablering av utbildad arbetskraft i Finland, men landets dragningskraft påverkas också av andra faktorer än möjligheten att förvärva medborgarskap, till exempel karriärmöjligheter och ett

---

⁴⁴ En ung persons medborgarskapsanmälan är avsedd för 18–22-åringar som bott länge i Finland.

familjevänligt samhälle. Förlängningen av boendetiden och minskningen av antalet dagar då den sökande vistats utomlands som godkänns som boendetid kan också påverka utländska studerandes planer, men det bedömdes att bestämmelserna även efter ändringarna fortfarande gör det möjligt att kombinera studentutbyte och ansökan om medborgarskap.

I det andra skedet av ändringarna i medborgarskapslagen granskades särskilt det nya försörjningsvillkorets inverkan (RP 19/2025 rd, s. 48–49). Utifrån den utredning som genomförts av Datarummet, som verkar i anslutning till Statens ekonomiska forskningscentral, bedömdes att ändringarna inte har någon betydande inverkan på hur personer som kommer till Finland på grund av arbete i fortsättningen uppfyller försörjningsvillkoret.

I denna proposition föreslås att det ska införas ett nytt samhällskunskapsvillkor och ett nytt medborgarskapsprov. Även i flera andra länder förutsätts att man för att förvärva medborgarskap antingen avlägger ett medborgarskapsprov eller på annat sätt påvisar motsvarande kunskaper till exempel genom avlagd utbildning. Medborgarskapsproven innehåller i allmänhet olika frågor om samhället. Det kan antas att medborgarskapsprovet inte utgör något betydande hinder för att förvärva medborgarskap för personer som utför expertarbete i Finland. För naturalisation förutsätts även nu att man påvisar nöjaktiga kunskaper i finska eller svenska. Utbildade personer som utför expertarbete antas ha färdigheter att avlägga olika prov som krävs för medborgarskap.⁴⁵

Dessutom kan sökanden påvisa att samhällskunskapsvillkoret uppfylls om personen avlagt en högskoleexamen på finska eller svenska, varvid det inte krävs att personen avlägger medborgarskapsprovet. Syftet med att beakta högskoleexamina är att öka Finlands hållkraft för personer som avlagt högskoleexamen.

Utifrån statistik över utlänningar som studerat i Finland kan man uppskatta det eventuella antalet personer som inte behöver avlägga medborgarskapsprovet för att förvärva medborgarskap. Den statistik som finns tillgänglig omfattar å ena sidan utlänningar som inlett gymnasieutbildning och å andra sidan utlänningar som avlagt en yrkeshögskoleexamen och högre yrkeshögskoleexamen på finska eller svenska, det vill säga personer som inte har finskt medborgarskap. Sammanlagt cirka 1 300–1 800 personer som inte hade finskt medborgarskap inledde en gymnasieutbildning i Finland 2021–2023.⁴⁶

Tabell 6: Utländska studerande som inlett gymnasieutbildning i Finland.

Studier/år	2021	2022	2023
Personer som inlett gymnasieutbildning	1 272	1 575	1 752

⁴⁵ Till exempel för en del personer i utsatt ställning kan medborgarskapsprovet i praktiken utgöra ett mer kännbart krav (jfr bl.a. Cooke 2009: Barrier or entitlement? The language and citizenship agenda in the United Kingdom, *Language Assessment Quarterly* 6:1, s. 76–77). I Danmark och Nederländerna har man observerat att det finns ett samband mellan utbildningsnivån och i vilken mån införandet av prov i anslutning till medborgarskap har minskat intresset för att ansöka om medborgarskap och skjutit upp förvärvandet av medborgarskap (Vink m.fl. 2021, s. 759, 763).

⁴⁶ https://vipunen.fi/fi-fi/_layouts/15/WopiFrame.aspx?sourcedoc=%7BF5D99143-A9B5-421A-B522-D7DD211E36C4%7D&file=Lukiokoulutus%20-%20uudet%20opiskelijat%20-%20ulkomaalaiset%20-%20kansalaisuus.xlsb&action=default

År 2024 avlade sammanlagt 197 personer som inte hade finskt medborgarskap en yrkeshögskoleexamen på finska eller svenska (2023 sammanlagt 142 personer). År 2024 avlade sammanlagt 17 personer som inte hade finskt medborgarskap en högre yrkeshögskoleexamen på finska eller svenska (2023 sammanlagt 13 personer).⁴⁷

Tabell 7: Utlänningar som avlagt yrkeshögskolestudier på finska eller svenska.

Studier/år	2023	2024
Yrkeshögskoleexamen på finska eller svenska	142	197
Högre yrkeshögskoleexamen på finska eller svenska	13	17

På basis av statistiken ovan kan man uppskatta att det varje år sammanlagt finns cirka 2 000 personer som inte behöver avlägga medborgarskapsprovet för att förvärva medborgarskap i den mån det med beaktande av andra omständigheter är aktuellt för personen att ansöka om medborgarskap. I fråga om de siffror som presenteras ska man till exempel beakta att det bland dem som avlagt studier också kan finnas personer som över huvud taget inte ansöker om finskt medborgarskap eller för vilka det av någon annan orsak ännu inte är aktuellt eller möjligt. Dessutom ska även en person som avlagt studier uppfylla de övriga villkoren för naturalisation, till exempel boendetidsvillkoret och försörjningsvillkoret.

4.2.8.4 Konsekvenser för utlandsfinländare och återflyttare

Förlängningen av den boendetid som krävs för medborgarskap bedömdes kunna ha en indirekt inverkan på hur lockande återflyttning är för såväl utlandsfinländare som deras familjemedlemmar. För utlandsfinländare och återflyttare är dock också frågor som berör till exempel familjemedlemmars inresa och uppehållstillstånd centrala.

I följande skede gjordes ändringar i vissa andra villkor för att förvärva medborgarskap, till exempel i försörjningsvillkoret, och gällande förlust av medborgarskap. Ändringarna bedömdes som sådana inte nödvändigtvis medföra några konsekvenser för utlandsfinländares och deras familjers flytt till Finland.

Det samhällskunskapsvillkor och medborgarskapsprov som föreslås i denna proposition har sannolikt inte heller någon avgörande betydelse för flyttningsbeslutet. En allmän skärpning av villkoren för naturalisation kan dock påverka flyttplanerna för utlandsfinländare och deras familjer.

---

⁴⁷ Statistik enligt utbildningens språk finns endast att tillgå om yrkeshögskoleutbildningen. Enligt en bedömning av undervisnings- och kulturministeriet ligger siffrorna inom universitetsutbildningen emellertid på samma nivå som vid yrkeshögskolorna.

4.2.8.5 Konsekvenser för personer med långtidssjukdom eller funktionsnedsättning

I det föregående skedet av ändringarna i medborgarskapslagen infördes bland annat ett nytt försörjningsvillkor för naturalisation. Vid bedömningen av konsekvenserna av ändringen konstaterades att till exempel en person som får sin utkomst av sjuk- eller invalidpension också uppfyller det nya villkoret. Även till exempel en person som får handikappbidrag kan uppfylla villkoret. Dessutom kan undantag från försörjningsvillkoret göras på den grund att sökanden är långvarigt sjuk eller har en sådan funktionsnedsättning som långvarigt hindrar personen från att uppfylla villkoret.

I denna proposition föreslås ett nytt samhällskunskapsvillkor och att det ska införas ett medborgarskapsprov avsett för att påvisa samhällskunskap. Specialarrangemang kan beviljas för att avlägga medborgarskapsprovet, till exempel på grund av funktionsnedsättning. Syftet med specialarrangemangen är att omständigheter såsom sjukdom, funktionsnedsättning eller särskilda läs- och skrivsvårigheter inte ska utgöra ett hinder för att avlägga provet. Genom specialarrangemangen tryggas personer som är intresserade av att ansöka om medborgarskap jämlika och skäliga möjligheter att avlägga medborgarskapsprovet och därmed också förvärva medborgarskap.

Beslut om beviljande av eventuella specialarrangemang fattas av Migrationsverket. Som specialarrangemang kan till exempel beviljas tilläggstid för att avlägga provet eller möjlighet att avlägga provet i en separat och tillgänglig provlokal. Specialarrangemangen kan också hänföra sig till särdrag i det elektroniska provet och inkludera till exempel möjlighet att använda en större skärm eller att förstora teckenstorleken. Specialarrangemangen för personer med funktionsnedsättning kan dessutom omfatta olika hjälpmedel, möjlighet att använda sin egen dator eller någon annan motsvarande anordning tillsammans med de hjälpmedel som finns i den samt personlig assistans enligt lagen om funktionshinderservice (675/2023). De aktörer med vilka Migrationsverket avtalat om anordnande av provtillfällen sörjer för att de specialarrangemang som Migrationsverket beviljat genomförs.

Utgångspunkten är således att den samhällskunskap som krävs vid behov kan påvisas med hjälp av specialarrangemang. Undantag från samhällskunskapsvillkoret kan emellertid göras när man till exempel på grund av en funktionsnedsättning inte skäligen kan förutsätta att medborgarskapsprovet kan avläggas ens med hjälp av specialarrangemang. Genom möjligheten till undantag säkerställs att även sådana sökande som inte har någon faktisk möjlighet att uppfylla det nya samhällskunskapsvillkoret kan beviljas medborgarskap.

Undantag från samhällskunskapsvillkoret kan göras om det föreligger en sådan grund för undantag som hänför sig till den sökandes hälsotillstånd eller funktionsnedsättning och som gör att personen inte kan påvisa att villkoret uppfylls. Regleringen täcker i omfattande utsträckning täcka alla sådana situationer där den sökandes fysiska eller psykiska funktionsförmåga är så pass allvarligt och under en lång tid nedsatt av medicinska skäl att personen inte skäligen kan förväntas uppfylla samhällskunskapsvillkoret. Orsaker som hänför sig till hälsotillståndet kan till exempel vara en psykisk eller fysisk kronisk sjukdom, intellektuell funktionsnedsättning, neuropsykiatrisk störning, CP-skada eller långvarig skada orsakad av en yttre faktor.

4.2.9 Sammanfattande observationer om samverkan av de ändringar som gäller medborgarskap

Det har tillsatts sammanlagt tre olika projekt för att bereda ändringarna i medborgarskapslagen. Till helheten hör förutom en förlängning av boendetiden även andra skärpningar av villkoren för att förvärva medborgarskap, inklusive ett nytt försörjningsvillkor. I det föregående skedet

gjordes också vissa ändringar som berörde förlust av medborgarskap. I denna proposition föreslås att det ska införas ett nytt samhällskunskapsvillkor och ett nytt medborgarskapsprov.

Ändringarna i villkoren för naturalisation påverkar i omfattande utsträckning personer som ansöker om medborgarskap och möjligheten att förvärva medborgarskap. År 2025 gjorde sammanlagt 11 237 personer en ansökan om medborgarskap (sammanlagt 17 063 personer 2024 och sammanlagt 18 296 personer 2023). År 2025 beviljades sammanlagt 14 067 personer medborgarskap på ansökan (2024 sammanlagt 12 417 personer och 2023 sammanlagt 11 594 personer). Antalet ärenden som gäller förlust av medborgarskap har varit betydligt mindre, och de ändringar som gjorts gällande förlust av medborgarskap gäller i praktiken ett litet antal personer. Andelen negativa beslut av alla medborgarskapsansökningar har varit 9–11 procent under de nämnda åren.

I samband med ändringen av boendetiden och andra ändringar har man redan preliminärt bedömt de sammantagna konsekvenserna av att skärpa de olika villkoren för naturalisation. En skärpning av de olika villkoren leder inte nödvändigtvis till att det fattas klart fler negativa beslut på medborgarskapsansökningar än tidigare. De olika ändringarna kan dock bidra till att det görs färre ansökningar än tidigare, om eventuella sökande efter att ändringarna trätt i kraft bedömer att de inte uppfyller villkoren för naturalisation. Hur de ändringar som gjorts i olika skeden har påverkat såväl antalet ansökningar som antalet negativa beslut kan granskas noggrannare först när ändringarna har varit i kraft en längre tid.

Det försörjningsvillkor som trädde i kraft i det föregående skedet av ändringarna i medborgarskapslagen skiljer sig avsevärt från den tidigare regleringen. Arbetslöshet kan påverka möjligheten att förvärva medborgarskap betydligt mer än tidigare, eftersom försörjningsvillkoret inte uppfylls om sökanden har tytt sig till arbetslöshetsförmån eller utkomststöd i mer än tre månader under de senaste två åren. Lagändringen om försörjningsvillkoret har endast varit i kraft en tid, så det är inte möjligt att göra en noggrannare bedömning av dess konsekvenser i detta skede.

I denna proposition föreslås att villkoren för naturalisation utökas med ett krav på att påvisa kunskaper om samhället. I praktiken är det fråga om grundläggande kunskaper om hur det finländska samhället fungerar samt om individens rättigheter och skyldigheter. Dessa kunskaper kan i stället för genom det nya medborgarskapsprovet också påvisas genom en student- eller högskoleexamen som avlagts på finska eller svenska. Frågorna i medborgarskapsprovet baserar sig på läromedlet för medborgarskapsprovet, som utarbetas utifrån läromedlet för den samhällsorientering som ordnas för kommunens integrationskunder. Medborgarskapsprovet är skriftligt och den som deltar i provet ska välja rätt svar på frågorna bland de givna alternativen. Avläggandet av ett sådant medborgarskapsprov kan också i ljuset av en internationell jämförelse anses vara ett rimligt nytt krav. Också ändringarna i denna proposition kan dock bedömas bidra till att det görs färre ansökningar än tidigare, om eventuella sökande efter att ändringarna trätt i kraft bedömer att de inte uppfyller villkoren för naturalisation. Medborgarskapsprovet utgör ett nytt skede som föregår ansökan om medborgarskap och för naturalisation krävs i fortsättningen oftast att medborgarskapsprovet avlagts med godkänt resultat.

Införandet av det nya medborgarskapsprovet leder till nya uppgifter i synnerhet för Migrationsverket, som ansvarar för den allmänna förvaltningen, övervakningen och utvecklingen av samt informationen om systemet för medborgarskapsprovet. För att anmäla sig till medborgarskapsprovet, avlägga provet och registrera provresultaten behövs en interoperabel helhet av informationssystem, och Migrationsverket ansvarar även för denna. Det föreslås att Migrationsverket avtalar om utarbetandet av medborgarskapsprovet till exempel med något universitet. Migrationsverket avtalar om anordnandet av provtillfällen till exempel med

utbildningsanordnare eller aktörer som upprätthåller läroanstalter. För medborgarskapsprovet inrättas också en tväradministrativ sakkunnigkommission som bland annat stöder Migrationsverket i utvecklingen av medborgarskapsprovet. Införandet av medborgarskapsprovet kräver inledande investeringar på sammanlagt 4,2 miljoner euro. Senare är avsikten att kostnaderna för medborgarskapsprovet ska täckas med provavgifter enligt självkostnadsprincipen.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

5.1.1 Ansvar för förvaltningen av medborgarskapsprovet

En av de centrala uppgifterna för den arbetsgrupp som utrett införandet av medborgarskapsprovet var att granska vilken som är den mest ändamålsenliga instansen för att förvalta medborgarskapsprovet. Det är alltså fråga om en helt ny uppgift. I arbetsgruppens utredning granskades i synnerhet sådana myndighetsaktörer som har någon form av koppling till anordnandet av examina eller prov eller till medborgarskaps- eller integrationsärenden.

Som ett alternativ för genomförandet bedömdes om undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde lämpar sig för att förvalta medborgarskapsprovet. Utarbetandet, upprätthållandet och utvecklingen av provet förutsätter en bred sakkunskap om planering och organisering av pedagogik och testning. Undervisnings- och kulturministeriet fastställer riktlinjerna och de strategiska riktlinjerna för utbildningspolitiken samt bereder lagstiftning och statsrådets beslut som berör utbildning. En central nationell aktör i genomförandet och utvecklingen av utbildningspolitiken är Utbildningsstyrelsen, som lyder under undervisnings- och kulturministeriet. Till exempel i integrationsutbildningen enligt integrationslagen iaktas Utbildningsstyrelsens grunder för läroplanen för integrationsutbildning. Dessutom har Utbildningsstyrelsen varit med och uppdaterat och utvecklat ett läromedel för samhällsorientering, utifrån vilket det utarbetas ett läromedel även för medborgarskapsprovet.

Förutom att Utbildningsstyrelsen har en sådan pedagogisk sakkunskap som är till nytta med tanke på utarbetandet av medborgarskapsprovet, har den även erfarenhet av att förvalta olika tester. Såsom konstaterats i avsnitt 2.3.2.1 ansvarar Utbildningsstyrelsen för att förvalta, utveckla och övervaka systemet med allmänna språkexamina. Dessutom ansvarar Utbildningsstyrelsen för att genomföra sluttester av kunskaperna i finska och svenska enligt integrationslagen. Därmed har Utbildningsstyrelsen erfarenhet av och sakkunskap om förvaltning av testsystem och de praktiska åtgärder som förvaltningsansvaret medför. För att utarbeta och utveckla frågorna i medborgarskapsprovet krävs sakkunskap om olika nivåer av språkkunskaper, vilket skulle ha förordat att Utbildningsstyrelsen är en lämplig instans för att förvalta medborgarskapsprovet.

I fråga om undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde har man i beredningen dock särskilt beaktat att medborgarskapsprovet till sin natur eller till sitt användningsändamål inte hör till förvaltningsområdets kärnområde. Därmed har det bedömts att ansvaret för att förvalta medborgarskapsprovet som helhet inte lämpar sig för undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde. Sakkunskapen inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde kan dock utnyttjas i medborgarskapsprovet genom att även experter på vetenskap och utbildning ingår i den sakkunnigkommissionen som inrättas för medborgarskapsprovet. Detta är nödvändigt eftersom även aktörer inom vetenskap och utbildning enligt förslaget ska sörja för utarbetandet av medborgarskapsprovet och anordnandet av provtillfällena. Medlemmarnas åsikter i egenskap av sakkunniga kan utnyttjas bland annat för

att analysera hur provfrågorna fungerar samt för att samordna efterfrågan och utbudet på provtillfällen.

Även arbets- och näringsministeriet och de närings-, trafik- och miljöcentraler (NTM-centraler) som hör till dess förvaltningsområde var en alternativ aktör för att ansvara för förvaltningen av provet⁴⁸. Till arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde hör bland annat främjande av integrationen av invandrare och arbetsrelaterad invandring. Arbets- och näringsministeriet ansvarar för planeringen, utvecklingen och styrningen av integrationspolitiken, beredningen av integrationslagstiftningen samt uppföljningen och utvärderingen av integrationspolitiken. Ministeriet styr också de regionala NTM-centralerna. NTM-centralerna å sin sida sköter regionalt uppgifter i anslutning till främjande av integration, mottagande av flyktingar, arbetskraftsinvandring och goda befolkningsrelationer. NTM-centralerna stöder och samarbetar tväradministrativt med aktörer som arbetar med invandring och integration. NTM-centralerna ansvarar för den regionala koordinationen, utvecklingen och samordningen av integrationsfrämjandet.

Syftet med medborgarskapsprovet är att mäta personens integration i samhället och kunskaper om grundprinciper och regler i samhället. Detta kan för sin del anses förorda en lösning där den instans som ansvarar för förvaltningen har ansvar och sakkunskap även om integrationsfrämjande. Till denna del bör det dock beaktas att integrationen och åtgärderna i anslutning till den i Finland snarare infaller i det inledande skedet av boendet, medan samhällskunskapen i anslutning till förvärv av finskt medborgarskap eventuellt testas först flera år efter integrationsutbildningen. Alla som ansöker om medborgarskap deltar heller inte i integrationsutbildning, och dessutom förutsätts det för att avlägga medborgarskapsprovet i praktiken att personen sätter sig in i de saker som mäts i provet även efter en eventuell integrationsutbildning när det blir mer aktuellt att ansöka om medborgarskap. Således är det inte nödvändigt att samma aktör som ansvarar för integrationsåtgärderna även ansvarar för förvaltningen av medborgarskapsprovet.

Det är dock motiverat att utnyttja även sakkunskapen inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde i sakkunnigkommissionen för medborgarskapsprovet. I denna proposition föreslås att vice ordförande för sakkunnigkommissionen ska företräda sakkunskap inom integration. Sakkunskap som är central med tanke på medborgarskapsprovet innehas till exempel av sysselsättnings-, utvecklings- och förvaltningscentret, som ansvarar för att upprätthålla det läromedel för samhällsorientering som används som grund för läromedlet för medborgarskapsprovet.

Ett annat alternativ i arbetsgruppens utredning var kommunerna. Kommunerna har sakkunskap om undervisning och prov eftersom de bland annat ansvarar för den grundläggande utbildningen och den grundläggande utbildningen för vuxna. Dessutom ansvarar kommunerna för integrationsfrämjandet på lokal nivå. I detta ingår bland annat att kommunerna enligt integrationslagen ska ordna samhällsorientering för integrationskunder på deras modersmål eller på språk som de annars har goda kunskaper i. Det finns ett betydande antal kommuner i Finland och till exempel samhällsorientering har inte ordnats i alla kommuner medan kommunerna i vissa områden i form av projekt har pilottestat att ordna samhällsorientering genom samarbete. Med tanke på bland annat jämlikheten mellan dem som ansöker om medborgarskap skulle det vara mer ändamålsenligt att ansvaret för att förvalta

---

⁴⁸ På basis av NTM-centralerna har inrättats livskraftscentraler i samband med en reform som trädde i kraft i början av 2026.

medborgarskapsprovet centraliserades på riksnivå så att anordnandet av provet således inte är beroende av en enskild kommuns möjligheter och till exempel resurser.

I denna proposition beslöt man att föreslå att medborgarskapsprovet ska förvaltas av Migrationsverket. Uppgiften anknyter till det samhällskunskapsvillkor som bedöms i samband med ansökan om medborgarskap och resultatet av provet påverkar direkt individens möjlighet att förvärva finskt medborgarskap. Medborgarskapsprovet har således en central betydelse i medborgarskapsprocessen och därför är det naturligt att förvaltningen av provet ankommer på samma myndighet som redan ansvarar för hela processen. Migrationsverket behöver provresultatet vid behandlingen av medborgarskapsansökningar, så verket har direkt nytta av att provet genomförs på ett effektivt och smidigt sätt. Den administrativa helheten förblir tydlig och fungerande om ansvaret för förvaltningen av provet ankommer på den myndighet som på basis av sina övriga uppgifter behöver utnyttja provresultaten.

5.1.2 Medborgarskapsprovets innehåll och genomförandesätt

Utifrån inrikesministeriets utredning om medborgarskapsprovet har man vid beredningen av propositionen bedömt att det mest kostnadseffektiva och ändamålsenliga sättet att testa samhällskunskapen är ett elektroniskt flervalssprov som avläggs på finska eller svenska. Syftet med medborgarskapsprovet är att mäta integrationen, och som en del av integrationen kan också betraktas förmågan att fungera i ett samhälle där skriftlig kommunikation och digital ärendehantering är en central del av vardagen och myndighetstjänsterna. I och med digitaliseringen har allt fler samhällstjänster överförts till webben och för att fungera i det finländska samhället krävs digital kompetens på basnivå.

I arbetsgruppens utredning granskades också andra genomförandesätt i anslutning till språket i provet och valet av provform samt dessa faktorerers inverkan på provets funktion som ett instrument för att mäta kunskaperna om samhället. Eftersom kravet på språkkunskaper redan är ett villkor för naturalisation är syftet att genom medborgarskapsprovet uttryckligen bedöma samhällskunskapen och inte till exempel språkkunskaperna eller skrivfärdigheterna.

Språket i provet kan för sin del påverka hur väl personen förstår texten och provfrågorna i det läromedel som används för att förbereda sig för provet. I arbetsgruppens utredning granskades möjligheten att provet avläggs på deltagarens eget modersmål som ett alternativ. Möjligheten att använda sitt eget modersmål kan i vissa situationer förbättra deltagarens möjligheter att påvisa uttryckligen samhällskunskap, i synnerhet om personens kunskaper i finska eller svenska är begränsade. I praktiken skulle en sådan lösning dock kräva mycket ekonomiska resurser eftersom de utlänningar som bor i Finland har många olika modersmål.⁴⁹ Det skulle sannolikt inte vara möjligt att beakta alla språk, varvid man skulle vara tvungen att välja ett mer begränsat antal språk och därmed skulle alla inte ha möjlighet att avlägga provet på sitt eget modersmål.

När provformerna granskades var ett alternativ för genomförandet ett prov i pappersform eller ett digitalt prov med öppna frågor som avläggs skriftligen. Denna provform kunde i sig lämpa sig för att mäta de grundläggande kunskaperna om det finländska samhället. Öppna frågor förutsätter dock att den som deltar i provet har aktiva skriftliga språkkunskaper, vilket för sin del kan påverka möjligheterna för dem som deltar i provet att påvisa sina kunskaper.

---

⁴⁹ I Finland finns det sammanlagt 610 148 personer med ett främmande språk som modersmål. De tio största språkgrupperna är ryska, estniska, arabiska, ukrainska, engelska, somaliska, farsi, kinesiska, albanska, kurdiska. Finland i siffror 2025, Statistikcentralen, s. 8.

Bedömningen av de öppna skriftliga svaren skulle också förutsätta ett särskilt nätverk av bedömare, vilket skulle öka kostnaderna för att genomföra medborgarskapsprovet och göra att det tar längre tid att få resultaten av provprestationerna. Om ett sådant genomförandesätt används kan digitaliseringen inte utnyttjas på samma sätt vid bedömningen av provprestationerna som i flerval- och påståendefrågor.

Ett annat alternativ som granskades för medborgarskapsprovet var en muntlig intervju som skulle göra det möjligt att få en bild av provdeltagarens integration. En intervju kunde vara en lämplig provform särskilt för personer med svagare läs- och skrivfärdigheter. Om medborgarskapsprovet genomfördes genom muntliga intervjuer skulle det dock krävas bland annat intervjuare som utbildats för uppgiften och ett standardiserat bedömningsförfarande för att säkerställa att intervjuerna är enhetliga. Ett sådant genomförande skulle därför öka kostnaderna för medborgarskapsprovet avsevärt. I denna proposition beslutade man således att föreslå att medborgarskapsprovet avläggs skriftligen som ett elektroniskt prov, för vilket det vid behov kan beviljas specialarrangemang bland annat på grundval av en funktionsnedsättning.

5.1.3 Sätt att påvisa samhällskunskap

I denna proposition föreslås att ett krav på samhällskunskap fogas till villkoren för naturalisation. Uppfyllandet av kravet kan framför allt påvisas genom ett medborgarskapsprov. Syftet med samhällskunskapsvillkoret är att säkerställa att den som ansöker om medborgarskap framgångsrikt integrerats i det finländska samhället och kan fungera som finsk medborgare i landet. Med hjälp av medborgarskapsprovet kan man bedöma om examinanden känner till grundläggande strukturer och central lagstiftning i det finländska samhället, de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna samt Finlands historia och kultur.

Utifrån utredningen från inrikesministeriets arbetsgrupp granskades vid beredningen av propositionen olika alternativ för att ersätta medborgarskapsprovet med redan genomförd utbildning. I bakgrunden fanns tanken att den som är intresserad av att ansöka om medborgarskap inte behöver avlägga ett separat medborgarskapsprov om personen i fråga på annat sätt redan har visat att han eller hon har tillräcklig samhällskunskap. Genom att jämställa en viss utbildning med medborgarskapsprovet kan man undvika överlappande testning av samma kunskaper. Möjligheten att jämställa prov befriar en del av de blivande sökandena från det nya medborgarskapsprovet och minskar därmed också kostnaderna för att ansöka om medborgarskap.

En viss utbildning kan under vissa förutsättningar jämställas med medborgarskapsprovet. Innehållet i den utbildning som jämställs ska motsvara medborgarskapsprovet. Utbildningen borde i tillräckligt stor utsträckning inbegripa de ämnesområden som är centrala i medborgarskapsprovet. Den borde omfatta studier om samhället som behandlar ämnen såsom de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna, det finländska samhället, den centrala lagstiftningen samt Finlands historia och kultur. Innehållet i utbildningen ska grunda sig på den läroplan som följs i Finland.

I det finländska utbildningssystemet ingår samhällsrelaterade ämnen i undervisningen på det sätt som beskrivs i avsnitt 2.2.3.3. Såväl i den grundläggande utbildningen som i gymnasiet behandlas ämnen som ingår även i medborgarskapsprovet. Likaså inbegriper yrkesinriktade grundexamina obligatoriska examensdelar som anknyter till samhälls- och arbetslivskompetens. Även i den grundläggande utbildningen för vuxna behandlas strukturerna i det finländska samhället. Innehållet i de olika utbildningarna skiljer sig dock något från varandra.

I synnerhet innehållet i gymnasiets samhällslära kan anses vara jämförbart med ämnesområdena i medborgarskapsprovet. Syftet med gymnasiets samhällslära är att fördjupa den studerandes kunskaper om det omgivande samhället och ge den studerande förutsättningar att utvecklas till en aktiv och engagerad medborgare med intresse för samhällsfrågor. I gymnasiets samhällslära ska värdegrunden präglas av demokratiska principer, inklusive jämlikhet och respekt för de mänskliga rättigheterna. I denna proposition föreslås därför att en studentexamen som avläggs på finska eller svenska i slutet av gymnasieutbildningen ska kunna jämföras med en godkänd prestation i medborgarskapsprovet.

5.1.4 Samhällskunskapsvillkorets förhållande till språkkunskapsvillkoret

I denna proposition föreslås att det till villkoren för naturalisation fogas ett helt nytt villkor som inbegriper tillräcklig kunskap om samhället som påvisas på finska eller svenska. Samhällskunskapen påvisas i regel genom ett medborgarskapsprov som avlagts med godkänt resultat. Det här innebär att språkkunskapsvillkoret fortsättningsvis är ett separat villkor för naturalisation och att den sökande även i fortsättningen ska lägga fram en utredning om sina språkkunskaper utöver den föreslagna samhällskunskapen. Under beredningen har man också bedömt andra alternativ för hur bedömningen av samhällskunskapen skulle kunna genomföras i förhållande till språkkunskapsvillkoret.

I arbetsgruppens utredning om införandet av medborgarskapsprovet bedömdes som ett alternativ ett genomförandesätt där samhällskunskapsvillkoret skulle ha ersatt språkkunskapsvillkoret. Då skulle det gällande språkkunskapsvillkoret som ett villkor för naturalisation ha fallit bort. I detta alternativ skulle språkkunskaperna ha mätts endast genom att medborgarskapsprovet avläggs. Även i detta alternativ skulle medborgarskapsprovet ha avlagts antingen på finska eller svenska, så att det samtidigt skulle ha påvisat kunskaper i språket.

I det aktuella alternativet skulle den sökande inte ha behövt påvisa sina språkkunskaper separat i naturalisationsskedet eftersom han eller hon i vilket fall som helst skulle ha haft tillräckliga språkkunskaper för att avlägga medborgarskapsprovet med godkänt resultat. I integrationsutbildningen ingår slutttestning av språkkunskaperna, och dessutom ställs det olika krav på språkkunskaper för permanent uppehållstillstånd. Villkoren för naturalisation skulle inte ha ökat kvantitativt sett och de språkexamina som behöver avläggas för naturalisation skulle ha minskat. Detta kunde i viss mån ha medfört positiva konsekvenser även för myndigheternas verksamhet. Med tanke på detta kunde man till viss del anse att det inte längre är ändamålsenligt att påvisa språkkunskaperna separat i naturalisationsskedet.

Å andra sidan genomgår inte alla som ansöker om medborgarskap slutttestningen inom integrationsutbildningen, och en del av sökandena har till exempel beviljats permanent uppehållstillstånd utan villkor om språkkunskaper. Således skulle man i det ovan beskrivna alternativet inte nödvändigtvis ha kunnat anta att den sökande skulle ha haft en viss kunskapsnivå inom de olika delområdena av språket, som bedöms till exempel med en allmän språkexamen. I detta alternativ skulle deltagarens språkkunskaper inte ha bedömts särskilt omfattande eller noggrant eftersom ett skriftligt medborgarskapsprov som består av flervalsfrågor inte mäter till exempel förmågan att producera språket. Betydelsen av tal, skrivande och hörförståelse skulle ha minskat betydligt.

Dessutom skulle det ha varit utmanande att kombinera bedömningen av två mycket olika kunskapsområden, språkkunskap och samhällskunskap. Som grund för bedömningen av språkkunskaper har man till exempel utvecklat den gemensamma europeiska referensramen för språk, och de språkkunskaper som krävs för naturalisation beskrivs med hjälp av olika

kunskapsnivåer. Det har inte utvecklats någon motsvarande allmänt vedertagen bedömningsram för att mäta samhällskunskap. Således kan två olika kunskapsområden inte kombineras i samma bedömning så att resultatet blir en motiverad gemensam bedömning av både språkkunskaperna och behärskandet av samhällskunskap.

Även om det att språkkunskapsvillkoret ersätts med ett samhällskunskapsvillkor i sig skulle ha genomfört målet för det nya villkoret för naturalisation, skulle språkkunskapernas betydelse som ett villkor för naturalisation ha inskränkts på ett sätt som inte kan anses vara ändamålsenligt med tanke på den integration som förutsätts för medborgarskap. Därmed ansågs det att språkkunskapsvillkoret ersätts med samhällskunskapsvillkoret inte vara ett motiverat alternativ.

I ett annat alternativ som bedömdes skulle språkkunskapsvillkoret och samhällskunskapsvillkoret ha slagits ihop till ett nytt villkor för naturalisation. Då skulle det i lagen ha införts ett nytt villkor som skulle ha omfattat både språkkunskaper och samhällskunskaper. Språkkunskapsvillkoret skulle inte heller i detta alternativ ha bibehållits som ett separat villkor för naturalisation. Uppfyllandet av villkoret skulle ha påvisats med ett medborgarskapsprov i två delar som skulle ha innehållit delar som mäter både språkkunskaperna och samhällskunskaperna. Provet skulle ha avlagts antingen på finska eller svenska och nivån på språkkunskaperna skulle ha kunnat motsvara nivån på språkkunskaperna enligt gällande lag. För att uppfylla det nya villkoret skulle det ha krävts att båda delarna av provet avläggs med godkänt resultat.

Det nya kombinerade villkoret skulle ha motsvarat till exempel de ändringar som planeras i Sverige, vilka innebär att förvärv av medborgarskap i landet förutsätter avläggande av ett medborgarskapsprov avsett för att påvisa språkkunskaper och samhällskunskaper eller att den sökande har avlagt någon annan utbildning som kan jämföras med medborgarskapsprovet. Även i detta alternativ skulle antalet villkor för naturalisation ha bibehållits oförändrat eftersom det gällande språkkunskapsvillkoret skulle ha ersatts med ett kombinerat språkkunskaps- och samhällskunskapsvillkor. Situationen i Finland skiljer sig emellertid från situationen i Sverige genom att språkkunskapsvillkoret redan är ett villkor för att förvärva finskt medborgarskap. Uppfyllandet av villkoret påvisas av hävs bland annat genom en allmän språkexamen. Därför är det i Finland inte längre nödvändigt att utveckla ett nytt provsystem för att påvisa kunskaper i finska eller svenska.

Ett sådant medborgarskapsprov avsett för att påvisa samhällskunskap som föreslås i denna proposition medför i vilket fall som helst i betydande grad nya uppgifter för Migrationsverket och andra aktörer. Att inkludera delar avsedda för bedömning av språkkunskaperna i medborgarskapsprovet skulle göra det nya provsystemet betydligt tyngre än det föreslagna. Införandet av ett medborgarskapsprov som är avsett enbart för att testa samhällskunskap kan antas orsaka klart mindre kostnader. Förslagen i denna proposition om den samhällskunskap som krävs för medborgarskap och om det medborgarskapsprov som är avsett att påvisa kunskapen kan ur denna synvinkel anses vara motiverade.

5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet

Nedanstående sammanställning av medborgarskapsprov i andra länder grundar sig till stor del på arbetsgruppens utredning om införandet av medborgarskapsprovet (s. 30–43) och svaren på en enkät som genomfördes via det europeiska migrationsnätverket⁵⁰.

Ett medborgarskapsprov som avläggs på landets språk har också samband med vilken nivå av språkkunskaper som krävs för medborgarskap. I de länder som granskats nedan förutsätts i allmänhet språkkunskaper som ligger på nivå B1 på skalan i den gemensamma europeiska referensramen för språk (CEFR)⁵¹. B1-nivå på skalan innebär en självständig språkanvändare som med sina språkkunskaper kan klara av de flesta situationer i språkområdet.

5.2.1 Sverige

I Sverige finns det ännu inget krav på språkkunskaper eller medborgarskapsprov, men införandet av dessa har utretts.⁵² Den nivå av språkkunskaper som krävs för medborgarskap är B1 vad gäller att förstå språket och A2 vad gäller att producera språket. I fråga om att producera språket räcker det således med en lägre nivå på språkkunskaperna.⁵³ Språkförståelse omfattar att text- och hörförståelse medan språkproduktion inbegriper att skriva och tala.

Medborgarskapsprovet genomförs som ett digitalt prov i Sverige. Frågorna i medborgarskapsprovet gäller kunskaper om samhället och omfattar ämnen som demokrati, geografi, historia, traditioner, arbetsmarknad och mänskliga rättigheter. Enligt en nyare utredning⁵⁴ av villkoren för naturalisation borde medborgarskapsprovet utökas med ämnen som berör mediernas roll i samhället och barnets rättigheter som en del av de mänskliga rättigheterna.

I Sverige krävs ett medborgarskapsprov av 16–66-åringar. Utöver att avlägga provet kan uppfyllandet av villkoret också påvisas på andra sätt, till exempel med vissa skol- och kursintyg. Undantag från kravet kan göras bland annat på grundval av en funktionsnedsättning.

Det allmänna ansvaret för genomförandet av provet ankommer på Universitets- och högskolerådet (UHR).⁵⁵ Universitets- och högskolerådet ansvarar bland annat för att utveckla provet och för att fatta beslut som gäller resultaten. Skolverket ansvarar i sin tur för att ta fram en bok i samhällslära som fungerar som läromedel för provet och som frågorna i provet baserar sig på. Deltagaravgiften har tidigare planerats uppgå till 500 svenska kronor (45 euro).

---

⁵⁰ Ad-Hoc Query on 2024.5 Citizenship tests as part of naturalisation process (https://home-affairs.ec.europa.eu/document/download/5e80dc8e-541a-4514-a1ec-798d68ce185f_en).

⁵¹ I den gemensamma europeiska referensram för språkinläring, undervisning och bedömning som utvecklats av Europarådet har sex nivåer av språkkunskaper definierats och beskrivits på skalan A1–C2.

⁵² Krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för svenskt medborgarskap (SOU 2021:2, <https://www.regeringen.se/contentassets/b23619ff933047688f64b8f0051f0dfd/krav-pa-kunskaper-i-svenska-och-samhallskunskap-for-svenskt-medborgarskap-sou-20212/>).

⁵³ A2-nivå innebär en språkanvändare på basnivå vars språkkunskaper räcker till för socialt umgänge och att berätta saker i korthet.

⁵⁴ Skärpta krav för svenskt medborgarskap (SOU 2025:1, <https://www.regeringen.se/contentassets/98678c2a40d64ccd9f16e6017923bbce/sou-20251-skarpta-krav-for-svenskt-medborgarskap.pdf>).

⁵⁵ <https://www.regeringen.se/contentassets/6b27b23246334f04bd7c1a173fe5d071/uppdrag-att-genomfora-en-forstudie-i-fraga-om-medborgarskapsprov/>

5.2.2 Norge

För att förvärva medborgarskap i Norge krävs muntliga språkkunskaper på B1-nivå.

I Norge utgörs medborgarskapsprovet av ett digitalt flervalssprov. Frågorna i provet baserar sig på läroplanen för samhällslära för vuxna invandrare. Läromedel för att förbereda sig för provet finns på en webbplats⁵⁶ som behandlar bland annat Norges arbetsmarknad och historia. Minst 24 av de 32 frågorna i medborgarskapsprovet måste besvaras korrekt. En godkänd prestation förutsätter således att 75 procent av svaren är korrekta.

Det norska medborgarskapsprovet gäller 16–67-åringar. Medborgarskapsprovet kan ersättas med ett samhällstest på norska som bland annat förutsätts för att få permanent uppehållstillstånd. Nordiska medborgare som förstår norska eller samiska är befriade från språk- och medborgarskapsprovet.

I Norge förvaltas medborgarskapsprovet av utbildningsverket (Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse).⁵⁷ Medborgarskapsprovet avläggs vid ett provcenter i hemkommunen där deltagaren använder provcentrets dator. Kommunerna bestämmer deltagaravgiften för medborgarskapsprovet, som varierar mellan 300 och 1 800 norska kronor (28–170 euro). Ändring i provresultatet kan sökas på grund av ett tekniskt fel inom tre veckor efter att provet har avlagts.

5.2.3 Danmark

I Danmark krävs språkkunskaper på nivå B2 för danskt medborgarskap⁵⁸.

Frågorna i medborgarskapsprovet handlar om det danska samhället och Danmarks kultur och historia. Det finns en lärobok för att förbereda sig för provet⁵⁹. Provet består av flervalssfrågor samt frågor på vilka man svarar ja eller nej. Av de 45 frågorna i provet ska minst 36 besvaras rätt. För en godkänd prestation förutsätts således att 80 procent av svaren är korrekta. Fem av frågorna handlar om värderingar i samhället, och minst fyra av dessa frågor måste besvaras korrekt.

Barn under 12 år som ansöker om medborgarskap är befriade från medborgarskapsprovet. Svensk- och norskspråkiga sökande kan uppvisa ett intyg över att de gått i grundskola på svenska eller norska. Undantag från medborgarskapsprovet kan göras på grundval av sjukdom eller nedsatt funktionsförmåga, om personen inte skäligen kan förväntas klara provet.

Provet utarbetas av styrelsen för internationell rekrytering och integration (Styrelsen for International Integration og Rekruttering, SIRI).⁶⁰ Medborgarskapsprovet kan avläggas vid ett språkcenter.⁶¹ Avgiften för deltagande i provet är 874 danska kronor (129 euro).

---

⁵⁶ <https://samfunnskunnskap.no/en/index.html>

⁵⁷ <https://prove.hkdir.no/>

⁵⁸ Nivån är högre än B1. B2-nivå innebär en självständig språkanvändare som kan kommunicera oklanderligt med infödda språktalare.

⁵⁹ <https://danskogproever.dk/media/4vbfd0ac/laeremateriale-til-medborgerskabsproeven.pdf>

⁶⁰ <https://danskogproever.dk/borger/indfoedsretsproeve-statsborgerskab/forberedelse-til-indfoedsretsproeven/#accordion-tidligere-indfodsretsprover>

⁶¹ <https://danskogproever.dk/sprogcenter/sprogcentre/>

5.2.4 Island

För isländskt medborgarskap krävs språkkunskaper på A2-nivå.

Island har inget medborgarskapsprov.

5.2.5 Tyskland

För att förvärva tyskt medborgarskap krävs språkkunskaper på B1-nivå.⁶²

Frågorna i medborgarskapsprovet handlar om livet i en demokrati, historia och samhälle. Man kan förbereda sig för provet med hjälp av frågor på migrationsverkets webbplats. Det är fråga om ett flervalsprov som skrivs på papper. Av de 33 frågorna i provet ska 17 besvaras rätt. En godkänd prestation förutsätter således att 52 procent av svaren är korrekta.

Medborgarskapsprovet gäller inte personer under 16 år. Personer som har avlagt avgångsexamen vid en tysk skola behöver inte delta i provet. Undantag från kravet kan göras på grundval av fysisk eller psykisk sjukdom, funktionsnedsättning eller ålder.⁶³

Medborgarskapsprovet förvaltas av det federala migrationsverket. Institutionen för utveckling av utbildningens kvalitet, som verkar i anslutning till Humboldt-universitetet i Berlin, sörjer för den tekniska utvecklingen av urvalet av uppgifter i provet. Medborgarskapsprovet kan avläggas vid ett provcenter. Det kostar 25 euro att delta i provet. Deltagarnas identitet kontrolleras innan provtillfället inleds. Minst en övervakare finns på plats. Om en examinand handlar bedrägligt eller försöker fuska, bedöms inte personens prov.

5.2.6 Österrike

För att förvärva österrikiskt medborgarskap krävs språkkunskaper på B1-nivå.⁶⁴

Frågorna i medborgarskapsprovet handlar framför allt om samhälle och historia. Läromedel för att förbereda sig för provet finns avgiftsfritt på en webbplats.⁶⁵ Provet har genomförts i form av ett skriftligt flervalsprov. Minst nio av de 18 frågorna måste besvaras korrekt. För en godkänd prestation förutsätts således att 50 procent av svaren är korrekta.

Personer under 14 år behöver inte avlägga medborgarskapsprovet. I stället för medborgarskapsprovet kan man lägga fram en utredning över en avlagd kurs i historia och samhällsvetenskaper i årskurs 8. En sökande kan befrias från medborgarskapsprovet på grundval av hälsotillstånd eller funktionsnedsättning, om personen har visat upp ett läkarintyg över grunden för befrielsen.

Förbundsländerna svarar för anordnandet av provet. Allmänna frågor om till exempel hela landets historia utarbetas av centralkommittén. Provet förnyades för några år sedan i samarbete

---

⁶² <https://www.xn--einbrgerung-whb.de/fragebogen.php>

⁶³

<https://www.bamf.de/DE/Themen/Integration/ZugewanderteTeilnehmende/Einbuergierung/einbuergering-node.html>

⁶⁴ <https://www.staatsbuergerschaft.gv.at/index.php?id=5>

⁶⁵ <https://www.staatsbuergerschaft.gv.at/index.php?id=6>

med utbildningsavdelningen vid universitetet i Wien och andra sakkunniga.⁶⁶ Det tas inte ut någon avgift för att avlägga medborgarskapsprovet. I provet kan användas olika blanketter för att säkerställa att varje deltagare besvarar frågorna självständigt. Vid provtillfället övervakas också att deltagarna genomför provet utan utomstående hjälp eller förbjudna hjälpmedel. Användning av förbjudna metoder i provet leder till att prestationen underkänns.

5.2.7 Nederländerna

För att förvärva nederländskt medborgarskap krävs språkkunskaper på A2-nivå.⁶⁷

I medborgarskapsprovet testas kännedomen om samhället. Provet har genomförts som ett flervalssprov. Man kan förbereda sig för provet genom övningsprov eller genom att delta i avgiftsbelagd integrationsutbildning.

En sökande som har bott i Nederländerna i minst åtta år i 5–16 års ålder eller som har avlagt en examen i Nederländerna kan befrias från medborgarskapsprovet. Undantag från villkoret kan dessutom göras av medicinska skäl.⁶⁸

Medborgarskapsprovet förvaltas i Nederländerna av utbildningsverket. Institutionen för bedömning av kunskaperna ansvarar för att utarbeta frågorna i provet. Provet kan avläggas på sex olika orter. Deltagaravgiften för medborgarskapsprovet är 50 euro.⁶⁹ Om en examinand agerar bedrägligt vid provtillfället eller orsakar störningar, ogiltigförklaras personens provresultat och dessutom får personen inte delta i medborgarskapsprovet under följande år.

5.2.8 Frankrike

Tidigare har den språknivå som krävs för franskt medborgarskap varit B1, men i början av 2026 har nivån höjts till B2.⁷⁰

Dessutom har ett nytt medborgarskapsprov nyligen tagits i bruk i Frankrike. Provet innehåller 40 flervalssfrågor, på vilka man ska välja rätt svar bland fyra alternativ. Frågorna handlar om republikens principer och värderingar, institutioner och politiska system, rättigheter och skyldigheter, historia, geografi och kultur samt livet i det franska samhället. Provet avläggs elektroniskt inom 45 minuter. För en godkänd prestation förutsätts att 32 (80 %) av svaren är korrekta. Tidigare genomfördes medborgarskapsprovet i form av en intervju som genomfördes av polisen.

Man kan förbereda sig för medborgarskapsprovet genom att bekanta sig med den franska medborgarens rättigheter och skyldigheter samt med hjälp av en medborgarbok⁷¹ och övningsfrågor. Materialet finns allmänt tillgängligt på webbplatsen. Om medborgarskapsprovet

---

⁶⁶ Pathways to Citizenship for Foreigners in Austria, s. 44–46

(<https://publications.iom.int/books/pathways-citizenship-foreigners-austria>).

⁶⁷ <https://ind.nl/en/dutch-citizenship/becoming-a-dutch-national-through-naturalisation#requirements>

⁶⁸ <https://ind.nl/en/living-in-the-netherlands-with-a-residence-permit/civic-integration-for-more-secure-residence-permit-and-naturalisation>

⁶⁹ <https://inburgeren.nl/en/paying-for-integration/>

⁷⁰ <https://www.immigration.interieur.gouv.fr/Integration-et-Acces-a-la-nationalite/La-nationalite-francaise/Les-procedures-d-acces-a-la-nationalite-francaise>

⁷¹ <https://www.immigration.interieur.gouv.fr/Integration-et-Acces-a-la-nationalite/La-nationalite-francaise/Le-livret-du-citoyen>

inte kan avläggas på grund av en funktionsnedsättning eller hälsotillståndet, ska ett läkarintyg lämnas in. Om medborgarskapet har förvärvats genom bedrägligt förfarande, kan beslut om förlust av medborgarskap fattas inom två år från det att saken upptäcktes.

5.2.9 Förenade kungariket

För medborgarskap i Förenade kungariket krävs språkkunskaper på B1-nivå.⁷²

Ämnen i medborgarskapsprovet är bland annat samhälle, historia, offentlig förvaltning, grundlagen och värderingar. Det läromedel som används för provet är en handbok som också finns som ljudfil. Dessutom kan man förbereda sig för provet med hjälp av övningsfrågor på en webbplats. Provet har genomförts som ett flervalsprov, vars frågor väljs slumpmässigt i provsituationen. 18 av de 24 frågorna i provet ska besvaras korrekt. En godkänd prestation förutsätter således att 75 procent av svaren är korrekta.

Medborgarskapsprov krävs av personer i åldern 18–65 år. Provet behöver dock inte avläggas för att förvärva medborgarskap om en person redan har avlagt provet för att få permanent uppehållstillstånd. Undantag från villkoret kan göras på grund av nedsatt funktionsförmåga till följd av en långvarig fysisk eller psykisk sjukdom, om sökanden har lagt fram ett läkarintyg om grunden för undantaget.

Provet kan avläggas vid över 30 procent. Avgiften för deltagande i provet är 50 pund (58 euro).

5.2.10 Förenta staterna

För medborgarskap i Förenta staterna krävs muntliga och skriftliga kunskaper i engelska.⁷³

Frågorna i medborgarskapsprovet handlar om landets historia och förvaltning. Provet avläggs muntligt och man kan förbereda sig för provet med hjälp av en bok eller övningsfrågor på Medborgar- och Migrationsverkets webbplats. Materialet finns på olika språk. Provet innehåller 20 frågor, varav tolv måste besvaras korrekt.⁷⁴ En godkänd prestation förutsätter således att 60 procent av svaren är korrekta.

Undantag från kravet på att avlägga medborgarskapsprovet kan göras på basis av sökandens ålder, boende i landet eller nedsatt funktionsförmåga.

5.2.11 Kanada

För att förvärva kanadensiskt medborgarskap krävs muntliga kunskaper i engelska eller franska, vilket innebär att man kan tala och förstå vad som talas på det ena av dessa språk.

Frågorna i medborgarskapsprovet handlar om medborgarnas rättigheter och skyldigheter samt om landets historia, geografi, ekonomi, lagar och symboler. Man kan förbereda sig för provet med hjälp av en avgiftsfri bok. Provet består av flervalsfrågor och rätt/fel-frågor. Av de

---

⁷² <https://www.gov.uk/english-language>

⁷³ <https://www.uscis.gov/citizenship/learn-about-citizenship/the-naturalization-interview-and-test>

⁷⁴ <https://www.uscis.gov/citizenship-resource-center/naturalization-test-and-study-resources/2025-civics-test>

sammanlagt 20 frågorna ska minst 15 besvaras rätt. En godkänd prestation förutsätter således att 75 procent av svaren är korrekta.

Medborgarskapsprov krävs av personer i åldern 18–54 år. För icke läs- och skrivkunniga används ett muntligt prov.

5.2.12 Sammanfattning av medborgarskapsproven i olika länder

Största delen av de jämförelseländer som behandlats ovan använder sig av ett medborgarskapsprov. Frågorna i medborgarskapsproven handlar i de olika länderna ofta inte endast om samhället, utan också om landets historia, geografi och kultur samt om medborgarnas rättigheter och skyldigheter. I de flesta länder har medborgarskapsprovet genomförts i form av ett flervalssprov. De läromedel som används för att förbereda sig för provet finns i många länder avgiftsfritt tillgängliga på webbplatsen för den aktör som söjer för medborgarskapsprovet. I en del länder finns det också övningsfrågor på webbplatsen. Antalet frågor i medborgarskapsprovet varierar i jämförelseländerna mellan 20 och 45. För en godkänd prestation krävs i de olika länderna att 50–80 procent av svaren är korrekta. Medeltalet för den nedre gränsen för en godkänd prestation är 68 procent i de länder som granskats.

I de flesta jämförelseländer är utgångspunkten att det för att förvärva medborgarskap krävs att vuxna sökande avlägger ett medborgarskapsprov. I vissa länder gäller förutsättningen även personer under 18 år. Å andra sidan krävs det inte nödvändigtvis att personer som uppnått en viss ålder avlägger ett medborgarskapsprov. Medborgarskapsprovet kan i de olika länderna också ersättas till exempel med ett annat prov, en examen eller utbildning, till exempel en avgångsexamen från en skola i landet i fråga eller en kurs i samhällsvetenskaper. Utöver ålder kan även sjukdom och funktionsnedsättning i flera länder utgöra en grund för att göra ett undantag från kravet.

Ansvar för att genomföra medborgarskapsprovet fördelas i de olika länderna i allmänhet mellan flera aktörer. Den allmänna förvaltningen av provet ankommer ofta på något ämbetsverk. Uppgifter i anslutning till själva provet och dess frågor kan dock skötas av olika aktörer, som eventuellt har sakkunskap om utbildning. Provtillfällena kan ordnas av helt andra aktörer. I flera länder kan medborgarskapsprovet avläggas vid ett provcenter. Deltagaravgiften för provet är oftast några tiotals euro, men i vissa länder överskrider den hundra euro. I vissa länder tas det inte ut någon separat avgift för deltagande i provet.

De olika länderna använder sig av flera metoder för att förebygga missbruk. Provdeltagarnas identitet kontrolleras innan provtillfället inleds. Provfrågorna kan ställas på olika sätt för att säkerställa att varje deltagare besvarar dem självständigt: vid provet används till exempel olika blanketter eller så väljs frågorna i det digitala provet slumpmässigt i provsituationen. Vid provtillfället finns en eller flera övervakare på plats för att se till att deltagarna genomför provet utan utomstående hjälp eller förbjudna hjälpmedel. Om en deltagare i provet agerar bedrägligt eller orsakar störningar, underkänns personens prestation och personen kan förbjudas att delta i ett nytt prov för en viss tid. Om det i efterhand upptäcks att medborgarskapet har förvärvats genom bedrägligt förfarande, kan det fattas beslut om att medborgarskapet förloras.

Tabell 8: Innehåll i medborgarskapsprovet i olika länder.

Land	Språkkunskapsnivå	Ämnesområden i medborgarskapsprovet	Läromedel	Provets form
Sverige	B1 och A2 (förslag)	Samhälle, demokrati, historia, mänskliga rättigheter (förslag)	Lärobok av Skolverket (förslag)	Digitalt prov (förslag)
Norge	B1	Samhällslära	Webbutbildning.	Digitalt flervalsprov
Danmark	B2	Samhälle, kultur, historia	Lärobok på webbplatsen	Flervalsprov, även ja/nej-frågor
Island	-	-	-	-
Tyskland	B1	Samhälle, historia	Frågor på ämbetsverkets webbplats	Flervalsprov på papper
Österrike	B1	Samhälle, historia	Avgiftsfritt läromedel på webbplatsen	Skriftligt flervalsprov
Nederländerna	A2	Kännedom om samhället	Övningsprov, integrationsutbildning	Flervalsprov
Frankrike	B2	Historia, samhälle, kultur, medborgarnas rättigheter och skyldigheter	Läromedel på webbplatsen, övningsfrågor	Flervalsprov (tidigare intervju)
Förenade kungariket	B1	Samhälle, historia, förvaltning, grundlagen, värderingar	Handbok (även som ljudfil), övningsfrågor	Flervalsprov

Land	Språkkunskapsnivå	Ämnesområden i medborgarskapsprovet	Läromedel	Provet form
Förenta staterna	Grundnivå	Landets historia och förvaltning	Bok och övningsfrågor på webbplatsen	Muntligt prov
Kanada	Muntliga färdigheter	Medborgarnas rättigheter och skyldigheter, landets historia, geografi, ekonomi, lagar, symboler	Avgiftsfri bok	Flervalsprov, även rätt/fel-frågor (muntligt prov för icke läskunniga)

6 Remissvar

6.1 Remissbehandling

Sammanlagt inkom utlåtanden från 43 aktörer om utkastet till proposition. Ett utlåtande gavs av justitieministeriet, finansministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, arbets- och näringsministeriet, justitiekanslern i statsrådet, riksdagens justitieombudsman, diskrimineringsombudsmannens byrå, barnombudsmannens byrå, dataombudsmannens byrå, Ålands landskapsregering, Migrationsverket, Utbildningsstyrelsen, Polisstyrelsen, Livskraftscentralen i Nyland, sysselsättnings-, utvecklings- och förvaltningscentret, Helsingfors förvaltningsdomstol, Helsingfors, Esbo, Vanda och Åbo stad, Rektorsrådet för yrkeshögskolorna Arene rf, Helsingfors universitet, Jyväskylä universitet, forskningsinstitutet för utbildning vid Jyväskylä universitet, Åbo universitet, Studentexamensnämnden, Finlands Näringsliv EK, Familia ry, Finlands Dövas förbund rf, Moniheli ry, Synskadades förbund rf, Flyktingrådgivningen rf, Finlands Advokatförbund, Suomi-Seura ry, UNHCR Northern Europe, Handikappforum rf, Flyktingrådgivningen rf, Finlands Advokater, Kyrkostyrelsen, Centralhandelskammaren, Suomen Paluumuuttajajyhdistys ry, Fritänkarnas Förbund rf samt en privatperson.

Högsta förvaltningsdomstolen meddelade att den inte ger något utlåtande i ärendet. Social- och hälsovårdsministeriet och Domstolsverket meddelade att de inte har något att uttala sig om.

En del av remissinstanserna understödde det nya samhällskunskapsvillkoret och medborgarskapsprovet (bl.a. Polisstyrelsen, Vanda stad). Andra ansåg däremot att ändringarna inte var nödvändiga, utan ansåg att de villkor för naturalisation som redan nu finns i lagen är tillräckliga (bl.a. Livskraftscentralen i Nyland, Finlands Advokater, UNHCR). Migrationsverket ansågs vara en lämplig instans för att förvalta det nya medborgarskapsprovet (bl.a. Polisstyrelsen, Åbo stad). Samtidigt ansågs det vara viktigt att trygga tillräcklig finansiering för verket (bl.a. arbets- och näringsministeriet, Helsingfors stad). Den eftersträlvade tidtabellen för införandet av medborgarskapsprovet ansågs vara stram (bl.a. justitieministeriet, Utbildningsstyrelsen, Migrationsverket).

Innehållet i samhällsorienteringen ansågs allmänt vara lämpligt även för medborgarskapsprovet (bl.a. undervisnings- och kulturministeriet, barnombudsmannen, Helsingfors universitet). Det uppstod dock frågor om huruvida läromedlet för samhällsorientering lämpar sig för självstudier (bl.a. undervisnings- och kulturministeriet, sysselsättnings-, utvecklings- och förvaltningscentret, Migrationsverket). Det ansågs vara viktigt att läromedlet är allmänt tillgängligt, varaktigt och avgiftsfritt (bl.a. justitieministeriet, Livskraftscentralen i Nyland). Det bedömdes att ett universitet är en lämplig instans för att utarbeta frågorna i medborgarskapsprovet (undervisnings- och kulturministeriet, Finlands Advokater). Det ansågs vara nödvändigt att testa provet innan det införs (bl.a. justitieministeriet, Livskraftscentralen i Nyland, Flyktingrådgivningen rf). Det ansågs också viktigt att säkerställa att det ordnas tillräckligt med provtillfällen (bl.a. justitieministeriet, Livskraftscentralen i Nyland, Helsingfors universitet). I utlåtandena togs dessutom ställning till sökande av ändring gällande provresultatet samt till påföljderna av missbruk i samband med provet (bl.a. justitieministeriet, justitiekanslersämbetet, riksdagens justitieombudsman, Finlands Advokater).

I utlåtandena betonades betydelsen av tillräckligt omfattande specialarrangemang (bl.a. justitieministeriet, Handikappforum rf). I en del av utlåtandena lyfte man fram frågan om hur personer som inte är läs- och skrivkunniga beaktas i genomförandet av medborgarskapsprovet (bl.a. arbets- och näringsministeriet, justitiekanslersämbetet, Migrationsverket, Finlands Advokater). Vissa remissinstanser ansåg att samhällskunskap också kan påvisas genom en högskoleexamen (bl.a. undervisnings- och kulturministeriet, Migrationsverket, Helsingfors universitet) och yrkesutbildning (bl.a. Utbildningsstyrelsen, Polisstyrelsen, Esbo stad). I remissvaren behandlades dessutom bland annat dataskydd (bl.a. justitieministeriet, dataombudsmannen) och betydelsen av tjänster i samband med integrationen (bl.a. diskrimineringsombudsmannen, Åbo stad).

Propositionen bearbetades utifrån remissvaren så att bestämmelserna om innehållet i medborgarskapsprovet, de olika aktörer som deltar i genomförandet av provet och deras uppgifter samt sätt att ersätta medborgarskapsprovet kompletterades. Läromedlet för medborgarskapsprovet samt bestämmelserna om sakkunnigkommissionen och ändringssökandet preciserades. Tidsfristerna för påföljder ändrades. Motiveringarna till undantag från samhällskunskapsvillkoret och specialarrangemang i samband med medborgarskapsprovet preciserades. Även de uppskattade konsekvenserna av förslaget och propositionens förhållande till grundlagen kompletterades. Dessutom gjordes vissa andra preciseringar i propositionen.

6.2 Rådet för bedömning av lagstiftningen

Rådet för bedömning av lagstiftningen gav den 26 mars 2026 ett utlåtande om utkastet till proposition. Rådet för bedömning ansåg att utkastet till proposition väl uppfyllde kraven i anvisningen om konsekvensbedömning vid lagberedning. Enligt rådet för bedömning var utkastet till propositionen om medborgarskapsprovet tydligt till sin struktur och gav en bra uppfattning om ärendets bakgrund, mål och centrala förslag. I propositionsutkastet hade olika typer av konsekvenser identifierats på ett mångsidigt sätt och konsekvenserna granskades också med tanke på väsentliga målgrupper. I konsekvensbedömningen bör man noggrannare behandla centrala osäkerhetsfaktorer och antaganden i de bedömningar som presenterats, till exempel i fråga om kostnader, omtagande av provet, deltagaravgifter och ansökningsbeteende. I propositionen bör dessutom noggrannare bedömas de praktiska konsekvenserna för sökandena, till exempel kostnader, tidsanvändning, krav på förberedelser och eventuell belastning på grund av att provet måste tas om.

På basis av utlåtandet från rådet för bedömning har man i allmänhet strävat efter att noggrannare beakta osäkerheten i konsekvensbedömningen. Bedömningarna av konsekvenserna för hushåll kompletterades med observationer om provavgifter, omtagande av prov och tidsanvändningen i anslutning till provet. Även bedömningarna av hur jämställdheten mellan könen samt de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses preciserades och åskådliggjordes. I avsnittet om verkställande och uppföljning (10) kompletterades dessutom vilka statistiska uppgifter och andra uppgifter som särskilt ska följas upp efter att lagen trätt i kraft.

7 Specialmotivering

7.1 Medborgarskapslagen

3 §. Migrationsverkets uppgifter. I paragrafen föreskrivs det om Migrationsverkets uppgifter i anslutning till medborgarskapslagen. Dessa är enligt 1 mom. beslutande om förvärv, behållande och förlust av finskt medborgarskap samt om bestämmande av medborgarskapsstatus. Dessutom ska verket enligt 2 mom. fastställa formulären för de blanketter som behövs för en medborgarskapsansökan eller en medborgarskapsanmälan.

Det föreslås att det till paragrafen fogas ett nytt 3 mom. där det föreskrivs om Migrationsverkets nya uppgifter i anslutning till medborgarskapsprovet. Enligt förslaget är dessa allmän förvaltning, kommunikation, utveckling och tillsyn vad gäller medborgarskapsprovet samt ansvar för helheten av informationssystem, och att ingå avtal som hänför sig till utarbetande och anordnande av medborgarskapsprovet. Enligt förslaget ska Migrationsverket i egenskap av myndighet sköta den allmänna förvaltningen, kommunikationen och helheten av informationssystem när det gäller det nya systemet med medborgarskapsprov och den allmänna tillsynen och utvecklingen av det. Verket ska ingå avtal om utarbetande av medborgarskapsprovet och anordnande av provtillfällen med sådana aktörer som uppfyller de föreslagna villkoren.

Migrationsverkets myndighetsuppgifter omfattar enligt förslaget allmän kommunikation om medborgarskapsprovet, skötsel av betalningsrörelsen i samband med provet, skötsel av behövliga informationssystem och beslut om eventuella specialarrangemang. Verket ska på sin webbplats informera om det läromedel som används för att förbereda sig för provet, hur man anmäler sig till provet samt hur man styrker sin identitet i samband med provtillfället.

I samband med anmälan tar Migrationsverket ut en avgift för deltagande i provet och beslutar om eventuell återbetalning av avgiften. Bestämmelser om avgiften för deltagande i provet och villkoren för återbetalning av den föreslås i den nya 25 i §.

Migrationsverket svarar för den helhet av informationssystem som behövs för provet. Verket ska se till att det i systemet för medborgarskapsprovet finns funktioner för anmälan till medborgarskapsprovet och för betalning av avgiften för deltagande i provet samt funktioner för att avlägga det elektroniska flervalssprovet som utarbetats utifrån läromedlet och för granskning av provprestationerna. Verket ska svara för registreringen av provprestationerna och för utnyttjandet av uppgifterna om provprestationen i samband med behandlingen av medborgarskapsansökningar. Verket ska också se till att de olika skedena i samband med deltagandet i provet genomförs på ett sätt som är tillgängligt för den som avlägger provet.

Migrationsverket behandlar begäranden om specialarrangemang som behövs vid ett provtillfälle och beslutar om beviljande av eventuella specialarrangemang. Bestämmelser om specialarrangemang föreslås i den nya 25 g §.

Som en av Migrationsverkets uppgifter i anslutning till medborgarskapsprovet nämns i lagen tillsyn. Verket ska centraliserat ge dem som anordnar medborgarskapsprovet anvisningar om fastställandet av provdeltagarnas identitet och övervakningen av provtillfället. Om störande eller svikligt förfarande upptäcks under provtillfället ska Migrationsverket utreda fallet och hörandet i anslutning till det. Verket beslutar om eventuellt underkännande av provprestationen. Det beslutar också om ett tillfälligt förbud att delta i provet och ser till att förbudet verkställs genom att till exempel anteckna detta i det informationssystem som används vid anmälan. Bestämmelser om påföljder för brott mot ordningen och svikligt förfarande föreslås i den nya 25 h §.

Migrationsverket ansvarar också för utvecklandet av medborgarskapsprovet. Verket har i egenskap av den myndighet som ansvarar för den allmänna förvaltningen av provet och helheten av informationssystem i anslutning till detta tillgång till olika statistiska uppgifter och andra uppgifter som kan utnyttjas vid utvecklandet av provet. För det allmänna utvecklandet av provet ska det enligt förslaget också finnas en sakkunnigkommission, vars ordförande är från Migrationsverket. Bestämmelser om sakkunnigkommissionen föreslås i den nya 25 h §.

I lagen nämns också som Migrationsverkets uppgift att avtala om anordnande och utarbetande av medborgarskapsprovet. Enligt förslaget genomförs systemet med medborgarskapsprov delvis genom köpta tjänster som verket skaffar. Utarbetandet av medborgarskapsprovet och anordnandet av provtillfällen avviker till sin natur från andra uppgifter som Migrationsverket har. Därför är det ändamålsenligt att anförtro dessa uppgifter till sådana aktörer som har den sakkunskap som behövs för detta samt lämpliga lokaler och förhållanden.

Verket avtalar om utarbetandet av medborgarskapsprovet och anordnandet av provtillfällen med aktörer som uppfyller vissa villkor. I den köpta tjänst som omfattar utarbetandet av medborgarskapsprovet ingår ett brett urval av provfrågor jämte svarsalternativ samt utarbetandet av läromedlet. De som anordnar provtillfällen ska igen erbjuda lokaler, förhållanden och övervakning som lämpar sig för det elektroniska medborgarskapsprovet. Bestämmelser om utarbetande av medborgarskapsprovet föreslås i den nya 25 b § och bestämmelser om uppgifter för den som utarbetar medborgarskapsprovet i den nya 25 c §. Bestämmelser om anordnande av medborgarskapsprovet föreslås i den nya 25 d § och bestämmelser om uppgifter för den som anordnar provtillfällen i den nya 25 e §.

I denna proposition föreslås det också att lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen ändras så att dess bestämmelser omfattar Migrationsverkets uppgifter i anslutning till det medborgarskapsprov som föreslås och som inbegriper behandling av personuppgifter.

13 §. Allmänna villkor för naturalisation. I paragrafen föreskrivs om villkoren för att en utlänning ska beviljas finskt medborgarskap på ansökan. Enligt den gällande lagen ingår i de allmänna villkoren för naturalisation bland annat boendetidsvillkoret, oförvitlighetsvillkoret och språkkunskapsvillkoret.

Det föreslås att det till 1 mom. fogas en ny 7 punkt där det föreskrivs om ett nytt samhällskunskapsvillkor. Momentets 5 och 6 punkter ändras samtidigt tekniskt så att ordet ”och” stryks i 5 punkten och punkten i slutet av 6 punkten ersätts med ett kommatecken varefter ordet ”och” läggs till.

Enligt artikel 6.3 i medborgarskapskonventionen ska varje konventionsstat i sin nationella lagstiftning medge möjlighet till naturalisation för personer som har legalt och varaktigt hemvist inom dess territorium. Vid uppställandet av villkor för naturalisation ska konventionsstaten inte

fastställa längre tid än tio år för hemvist som ska ha förflutit innan ansökan kan göras. Enligt motiveringspromemorian till konventionen (s. 9) kan konventionsstaten utöver boendetiden förutsätta till exempel integration för naturalisation. I flera andra länder krävs det att man avlägger ett medborgarskapsprov eller på annat sätt visar motsvarande kunskaper till exempel genom genomförd utbildning för att förvärva medborgarskap. Medborgarskapsproven innehåller i allmänhet olika frågor om samhället. Enligt förslaget läggs samhällskunskapsvillkoret till också som ett villkor för beviljande av finskt medborgarskap på ansökan.

I och med det föreslagna villkoret krävs det att kunskap om samhället visas för att förvärva medborgarskap. För att finskt medborgarskap ska kunna beviljas på ansökan behöver den sökande visa att denne har förvärvat grundläggande kunskaper om hur det finländska samhället fungerar och om individens rättigheter och skyldigheter. Det nya villkoret kompletterar villkoren för naturalisation i den gällande lagen och ger uttryck för tanken att man ska känna till landets centrala förhållanden innan man förvärvar medborgarskap.

Det nya villkoret omfattar kunskap om det finländska samhället och bestämmelser om påvisande av denna kunskap föreslås i den nya 17 b §. Att samhällskunskapsvillkoret uppfylls kan visas bland annat genom att avlägga medborgarskapsprovet med godkänt resultat. Bestämmelser om detta föreslås i det nya 3 a kap. Frågorna i medborgarskapsprovet ska basera sig på det allmänt tillgängliga läromedlet och i provet testas att man behärskar den centrala information som ingår i läromedlet. Villkoret kan således uppfyllas efter att man förberett sig till provet genom att studera medborgarskapsprovets läromedel. Den som är intresserad av att ansöka om medborgarskap kan genom att jämföra sina egna kunskaper med läromedlet också själv bedöma och förutse huruvida villkoret kan uppfyllas.

Den nivå som krävs är enligt förslaget tillräckliga kunskaper. Med detta avses central och grundläggande kunskap om det finländska samhället och om individens rättigheter och skyldigheter. Det är inte fråga om mycket detaljerad kunskap, utan för medborgarskapet är det motiverat att snarare förutsätta sådan kunskap som kan anses behövlig för en kommande finsk medborgare. Såväl läromaterialet för medborgarskapsprovet som de provfrågor som utarbetas på basis av det är av central betydelse med tanke på en lämplig kravnivå.

I villkoret ingår att kunskapen om det finländska samhället ska påvisas på sådan finska eller svenska som förutsätts för att förvärva medborgarskap. I villkoren för naturalisation ingår redan att man ska ha nöjaktig förmåga i finska eller svenska. Kravet är således förenligt med språkkunskapsvillkoret. Det föreslagna medborgarskapsprovet kan avläggas på finska eller svenska. I påvisande av samhällskunskap på annat sätt ingår också ett krav om att det språk som använts i samband med påvisandet är finska eller svenska.

Villkoret ska uppfyllas i enlighet med ordalydelsen i gällande 13 § 1 mom. när ansökan avgörs. I praktiken ska en person som är intresserad av att förvärva medborgarskap först avlägga medborgarskapsprovet, om personen inte redan har avlagt någon annan sådan examen genom vilken man kan visa att samhällskunskapsvillkoret uppfylls. Den som avlagt medborgarskapsprovet med godkänt resultat uppfyller det nya villkoret och är således till denna del redo att ansöka om medborgarskap. Utgångspunkten är densamma som för det språkkunskapsvillkor och de andra villkoren för naturalisation som ingår i den gällande lagen, det vill säga att den sökande ska lämna en ansökan om medborgarskap när villkoren för naturalisation uppfylls. Med tanke på uppfyllandet av samhällskunskapsvillkoret har det i sig ingen betydelse efter hur lång tid från det att medborgarskapsprovet eller student- eller högskoleexamen har avlagts som personen ansöker om medborgarskap.

17 b §. *Påvisande av samhällskunskap och undantag från samhällskunskapsvillkoret.* Till medborgarskapslagen fogas enligt förslaget en ny 17 b § där det föreskrivs om hur man kan påvisa att det föreslagna samhällskunskapsvillkoret uppfylls, vem som omfattas av samhällskunskapsvillkoret och på vilka grunder man kan avvika från villkoret.

I 1 mom. ingår bestämmelser om de sätt på vilka den samhällskunskap som förutsätts för nationalisering kan visas. I 1 mom. 1 punkten föreskrivs det att man kan visa att samhällskunskapsvillkoret uppfylls genom att avlägga ett medborgarskapsprov med godkänt resultat. Bestämmelser om medborgarskapsprovet föreslås i det nya 3 a kap. Bestämmelser om innehållet i medborgarskapsprovet föreslås i den nya 25 a §.

I 1 mom. 2 punkten föreskrivs det att den kunskap som krävs också kan visas genom en finsk- eller svenskspråkig studentexamen. Studentexamen avläggs ofta som avslutning på en cirka treårig gymnasieutbildning. I gymnasieutbildningen ingår både obligatoriska och valfria studier i samhällslära. Syftet med samhällslära i gymnasiet är att fördjupa den studerandes uppfattning om det omgivande samhället och ge den studerande färdigheter att växa till en aktiv och deltagande medborgare som är intresserad av samhällsfrågor. I värdegrunden för gymnasiets samhällslära betonas de grundläggande utgångspunkterna för demokratin, inklusive jämställdhet och respekt för de mänskliga rättigheterna. Den som avlagt en finsk- eller svenskspråkig studentexamen uppfyller det nya samhällskunskapsvillkoret som föreslås för nationalisering. Samhällskunskapen kan påvisas genom studentexamen avlagd på finska eller svenska också då rätten att avlägga studentexamen grundat sig på 5 § i lagen om studentexamen. Den finsk- eller svenskspråkiga studentexamen ska ha avlagts i Finland.

Enligt 3 punkten kan uppfyllandet av villkoret dessutom visas genom en finsk- eller svenskspråkig högskoleexamen, det vill säga en universitets- eller yrkeshögskoleexamen. Av den som avlagt lägre eller högre högskoleexamen på finska eller svenska krävs således inte separat avläggande av medborgarskapsprov. Detta kan för sin del öka Finlands hållkraft när det gäller dem som avlagt högskoleexamen. Att villkoret uppfylls kan ändå inte påvisas genom en högskoleexamen som avlagts på engelska eftersom utgångspunkten för samhällskunskapsvillkoret är att de tillräckliga kunskaperna om samhället ska visas på finska eller svenska. Vid bedömningen är det viktigt huruvida det är fråga om en examen som avlagts inom ett utbildningsprogram på ett nationalspråk där examensspråket är finska eller svenska. I 10 § i universitetslagen och i 13 a § i yrkeshögskolelagen (932/2014) föreskrivs det om avgifter som tas ut för utbildning på främmande språk som leder till examen. Man kan inte visa att det föreslagna samhällskunskapsvillkoret uppfylls genom sådana examina på främmande språk som omfattas av tillämpningsområdet för skyldigheten att betala läsårsavgift.

När en sökande påvisar den samhällskunskap som krävs genom medborgarskapsprovet, får Migrationsverket information om att provet har avlagts genom sitt eget informationssystem. Uppgifter om student- och högskoleexamen får verket i sin tur via Utbildningsstyrelsens nationella integrationstjänst för studierätter och prestationer (Koski) och den tjänst för utlämnande av studie- och examensuppgifter som fungerar i anslutning till denna. Uppgifter om avlagda studentamina förvaras i enlighet med 3 kap. i lagen om nationella studie-, utbildnings- och examensregister (884/2017) permanent i studentexamensregistret. I högskolornas riksomfattande datalager som avses i 5 kap. i den lagen lagras igen permanent bland annat uppgifter om examina som avlagts vid högskolorna. Med tanke på uppfyllandet av samhällskunskapsvillkoret har det ingen betydelse efter hur lång tid från det att medborgarskapsprovet eller student- eller högskoleexamen har avlagts som personen ansöker om medborgarskap.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om vem samhällskunskapsvillkoret inte gäller. Samhällskunskap förutsätts inte av personer under 18 år. Barn är oftast medsökande i föräldrarnas ansökningar. Dessutom är barn som har sin vanliga vistelseort i Finland läropliktiga tills de fyller 18 år. Således är det inte ändamålsenligt att kräva att personer under 18 år separat ska visa sina samhällskunskaper. Om en medsökande fyller 18 år innan ansökan har avgjorts och kompletterar ansökan så att den gäller honom eller henne själv i enlighet med 25 § i lagen, förutsätts ändå inte visande av samhällskunskaper. Det föreslås att 25 § preciseras till denna del.

Samhällskunskap förutsätts inte heller av sökande som är 65 år eller äldre. Personer som har fyllt 65 år kan få ålderspension 2026. Även om en person som fyllt 65 år fortfarande kan arbeta eller studera, förutsätts det inte att en sökande i denna ålder kan uppvisa samhällskunskap för att förvärva medborgarskap. Denna gränsdragning är förenlig till exempel med bestämmelserna i medborgarskapslagen om försörjningsvillkoret.

I 3 mom. föreskrivs om de grunder på vilka avvikelser från samhällskunskapsvillkoret kan göras. Syftet med avvikelserna är att göra det möjligt att bevilja medborgarskap i situationer där det inte skäligen kan krävas att den sökande uppfyller samhällskunskapsvillkoret på grund av sitt hälsotillstånd, en funktionsnedsättning eller något annat synnerligen vägande skäl. Genom möjligheten till avvikelse säkerställs det att även sådana sökande som inte har någon faktisk möjlighet att uppfylla det nya samhällskunskapsvillkoret som föreslås i propositionen kan beviljas medborgarskap.

En avvikelse från samhällskunskapsvillkoret kan komma i fråga om avläggandet av medborgarskapsprov till exempel på grund av en funktionsnedsättning inte skäligen kan förutsättas ens med hjälp av specialarrangemang. Bestämmelser om specialarrangemang i samband med provet föreslås i den nya 25 g §. Syftet med specialarrangemangen är att sådana saker som sjukdom, funktionsnedsättning eller särskilda läs- och skrivsvårigheter inte ska utgöra ett hinder för avläggande av provet. Genom specialarrangemangen tryggas lika och rimliga möjligheter att avlägga medborgarskapsprovet för dem som är intresserade av att ansöka om medborgarskap. Utgångspunkten är att den samhällskunskap som krävs ska visas, vid behov med hjälp av specialarrangemang. Medborgarskapsprovet jämte behövliga specialarrangemang är ett skede som föregår ansökan om medborgarskap, medan en avvikelse från samhällskunskapsvillkoret kan begäras i samband med medborgarskapsansökan.

Förekomsten av eventuella grunder för avvikelse bedöms i situationer där den sökande inte visat att samhällskunskapsvillkoret uppfylls i enlighet med 1 mom. och den sökande inte är en sådan person som avses i 2 mom. Om den sökande i sin ansökan begär om avvikelse från samhällskunskapsvillkoret, ska man bedöma om det i den sökandes fall finns någon sådan grund för avvikelse som avses i 3 mom.

Avvikelse från samhällskunskapsvillkoret kan göras om det föreligger en sådan grund för avvikelse som hänför sig till den sökandes hälsotillstånd eller funktionsnedsättning och som gör att personen inte kan påvisa att villkoret uppfylls på det sätt som avses i det föreslagna 1 mom. Det är således fråga om sådana grunder på vilka man enligt 18 b § 1 mom. 3 punkten kan avvika från språkkunskapsvillkoret. Syftet är att i omfattande utsträckning täcka alla sådana situationer där den sökandes fysiska eller psykiska funktionsförmåga är så pass allvarligt och under en lång tid nedsatt av medicinska skäl att personen inte skäligen kan förväntas uppfylla samhällskunskapsvillkoret. I praktiken är det i synnerhet fråga om att bedöma om den sökande kan avlägga medborgarskapsprovet ens på lång sikt och om den sökandes hälsotillstånd eller funktionsnedsättning är sådan att det även i framtiden är mycket svårt och osannolikt för den sökande att uppfylla villkoret. I vissa situationer kan man utifrån en sådan bedömning komma

fram till att det inte är skäligt att kräva att medborgarskapsprovet avläggs, varvid det finns skäl att avvika från samhällskunskapsvillkoret.

Orsaker som hänför sig till hälsotillståndet kan till exempel vara en psykisk eller fysisk kronisk sjukdom, intellektuell funktionsnedsättning, neuropsykiatrisk störning, CP-skada eller långvarig skada orsakad av en yttre faktor. Om den sökande i sin ansökan begär om avvikelse från samhällskunskapsvillkoret på grund av orsaker som hänför sig till hälsotillstånd eller en funktionsnedsättning, ska den sökande som stöd för sin begäran lägga fram en utredning om den sjukdom, funktionsnedsättning eller annan omständighet som hänför sig till hälsotillståndet och som åberopas. I praktiken handlar det om ett utlåtande av den läkare som behandlat sökanden och utlåtandet gäller den sökandes hälsotillstånd eller funktionsnedsättning. Av läkarintyget ska framgå om sökandens sjukdom eller funktionsnedsättning är av sådan karaktär att den under en lång tid hindrar sökanden från att avlägga medborgarskapsprovet. Av intyget ska också framgå på vilket sätt sjukdomen eller funktionsnedsättningen hindrar avläggandet av medborgarskapsprovet. Samma intyg kan innehålla en utredning om grunderna för att avvika från både språkkunskaps- och samhällskunskapsvillkoret.

Migrationsverket bedömer utifrån en medicinsk och eventuell annan utredning om det föreligger en sådan grund att avvika från samhällskunskapsvillkoret som föreskrivs i lagen. Migrationsverket fattar i sista hand beslut om huruvida det i den sökandes fall utifrån alla utredningar som finns tillgängliga är fråga om en sådan i lagen avsedd situation där sökanden på grund av sitt hälsotillstånd eller sin funktionsnedsättning de facto inte kan anses förmå uppfylla samhällskunskapsvillkoret. Om den sökande också åberopar en sådan grund för avvikelse som avses i 18 b § 1 mom. 3 punkten, ska en avvikelse från språkkunskaps- och samhällskunskapsvillkoret i regel bedömas tillsammans.

Utöver orsaker som hänför sig till sökandens hälsotillstånd eller funktionsnedsättning kan avvikelse från samhällskunskapsvillkoret göras om det annars finns synnerligen vägande skäl för detta. Grunden är avsedd att tillämpas i sådana exceptionella situationer där det annars skulle bli oskäligt att påvisa samhällskunskaper av andra orsaker som inte beror på sökanden. Syftet med grunden för undantag är att förhindra oskäliga situationer till exempel när det i den sökandes fall utifrån en helhetsbedömning av flera olika omständigheter finns grunder för att avvika från villkoret. Avvikelse på grund av annat synnerligen vägande skäl förutsätter alltid en helhetsprövning som beaktar sökandens särskilda situation. I praktiken kan det finnas synnerligen vägande skäl till avvikelse till exempel i en situation där omständigheter som hänför sig till sökandens hälsotillstånd eller funktionsnedsättning inte som sådana räcker som grund för avvikelse och personen trots flera försök inte har kunnat avlägga medborgarskapsprovet med godkänt resultat.

25 §. *Ansökan som är anhängig när den sökande blir myndig.* Paragrafen innehåller bestämmelser för situationer där en person blir myndig medan medborgarskapsansökan är anhängig. En sådan person kan inom skälig tid komplettera ansökan så att den gäller honom eller henne själv, om personen har varit medsökande, eller bekräfta ansökan, om den har gjorts på hans eller hennes vägnar. På en sådan person tillämpas till vissa delar bestämmelserna om barn.

Det föreslås att 3 mom. ändras så att det till det fogas en precisering om tillämpandet av bestämmelserna om samhällskunskapsvillkoret. Om en person på det sätt som avses i paragrafen har kompletterat ansökan så att den gäller honom eller henne själv eller bekräftat den, förutsätts inte att personen påvisar samhällskunskaper för att förvärva medborgarskap. Samhällskunskapsvillkoret gäller således inte personen.

3 a kap. Medborgarskapsprov

Enligt förslaget fogas ett nytt 3 a kap. till lagen. I kapitlet föreskrivs det om det nya medborgarskapsprovet och dess genomförande, såsom innehållet i medborgarskapsprovet, utarbetandet och anordnandet av det samt om uppgifterna för den som utarbetar och anordnar provet.

25 a §. *Medborgarskapsprovets innehåll.* Enligt förslaget fogas en ny 25 a § till medborgarskapslagen. I den föreskrivs om medborgarskapsprovets innehåll. Att avlägga medborgarskapsprov skulle enligt förslaget vara ett av sätten att visa att man uppfyller det nya samhällskunskapsvillkoret som föreslås för naturalisation. Provet ska avläggas för ansökan om medborgarskap innan medborgarskapsansökan lämnas.

I medborgarskapsprovet efterfrågas grundläggande kunskaper om hur det finländska samhället fungerar samt om individens rättigheter och skyldigheter. Frågorna gäller central och grundläggande kunskap om dessa ämnen. I provet testas inte hur man behärskar mycket detaljerad kunskap, utan med tanke på medborgarskapet är det motiverat att förutsätta sådan allmän kunskap som kan anses behövlig för en kommande finsk medborgare. Enligt förslaget ska frågorna behandla sådana teman som central lagstiftning i Finland, grundläggande och mänskliga rättigheter, jämlikhet, jämställdhet mellan könen samt Finlands historia och kultur.

Medborgarskapsprovet ska basera sig på läromedlet för medborgarskapsprovet. Läromedlet ska vara utarbetat utifrån det nationella läromedel som används vid den samhällsorientering som ordnas av kommunerna och det ska till innehåll och omfattning motsvara detta läromedel. Med stöd av 25 § i lagen om främjande av integration ska kommunen ordna samhällsorientering för integrationskunderna. I samhällsorienteringen ska ingå information om bland annat hur det finländska samhället fungerar och om individens rättigheter och skyldigheter. Enligt 56 § i lagen om främjande av integration hör upprätthållandet av läromedlet i samhällsorientering till Sysselsättnings-, utvecklings- och förvaltningscentrets uppgifter. Närmare bestämmelser om innehållet i samhällsorienteringen har utfärdats genom förordning av statsrådet.

Läromedlet för medborgarskapsprovet ska vara allmänt tillgängligt för förberedelse inför medborgarskapsprovet. Läromedlet ska vara offentligt, kostnadsfritt och tillgängligt. Frågorna i medborgarskapsprovet behandlar central information som ingår i det. Provet kan avläggas efter att man förberett sig genom att studera läromedlet. Då provet testar den kunskap som grundar sig på läromedlet, är det möjligt för den som är intresserad av att ansöka om medborgarskap att också själv bedöma och förutse sina möjligheter att avlägga provet. Genom ett kunskapsbaserat prov särbehandlas ingen till exempel på grund av övertygelse eller åsikt.

Enligt 2 mom. kan medborgarskapsprovet avläggas på finska eller svenska. För att avlägga provet behövs samma nivå av språkkunskaper som för att förvärva medborgarskap, det vill säga nöjaktiga kunskaper i finska eller svenska, som motsvarar språkkunskapsnivån B1 på skalan för den europeiska referensramen för språkkunskaper. Den som deltar i medborgarskapsprovet ska välja språk för provet i samband med anmälan till provet. Personer med funktionsnedsättning som använder sig av teckenspråk kan avlägga medborgarskapsprovet med hjälp av sådana specialarrangemang som det föreslås bestämmelser om i den nya 25 g §.

Medborgarskapsprovet avläggs vid ett provtillfälle som övervakas av den som anordnar medborgarskapsprov och i regel avläggs det elektroniskt. Även granskningen av provresultatet görs elektroniskt. Provresultatet delges deltagaren som ett elektroniskt meddelande i enlighet med lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003). I

undantagsfall kan testet också genomföras på annat sätt än elektroniskt. En sådan situation kan ha att göra med någon teknisk störning som förhindrar att provet genomförs elektroniskt.

Enligt förslaget är medborgarskapsprovet ett flervalssprov som innehåller frågor och svarsalternativ som utarbetats utifrån läromedlet. Den som deltar i provet ska välja rätt svar bland alternativen. För en godkänd prestation krävs det att majoriteten av svaren är rätt. Alla svar behöver således inte vara rätt för att provprestationen ska vara godkänd. En godkänd prestation i medborgarskapsprovet förutsätter i olika länder att 50–80 procent av svaren är rätt. Enligt förslaget kan närmare bestämmelser om gränsen för en godkänd provprestation utfärdas genom förordning av statsrådet.

I 3 mom. ingår ett bemyndigande att utfärda förordning. Närmare bestämmelser om innehållet i och en godkänd prestation av medborgarskapsprovet får utfärdas genom förordning av statsrådet.

25 b §. Utarbetande av medborgarskapsprovet. Till medborgarskapslagen fogas enligt förslaget en ny 25 b § där det föreskrivs med vilket slag av aktör Migrationsverket kan ingå avtal om utarbetande av medborgarskapsprovet med. Utarbetandet av provet genomförs som en köpt tjänst som Migrationsverket skaffar. Det är motiverat att anförtro utarbetandet av medborgarskapsprovet och dess läromedel till en annan aktör än Migrationsverket. Detta för att säkerställa förutom tillräcklig sakkunskap även kraven på objektivitet och neutralitet.

I paragrafen föreslås bestämmelser om att avtal om att utarbeta medborgarskapsprovet kan ingås med ett universitet eller någon annan aktör på universitetsnivå som har tillräcklig sakkunskap för att utarbeta frågor, svarsalternativ och läromedel. Medborgarskapsprovet blir ett centralt sätt att visa att den som ansöker om medborgarskap uppfyller det föreslagna nya samhällskunskapsvillkoret. Avläggandet av medborgarskapsprovet är således i fortsättningen av betydelse med tanke på förvärvandet av finskt medborgarskap. Därför förutsätts det att den som utarbetar medborgarskapsprovet har tillräckligt hög sakkunskap.

Genom provet ska det vara möjligt att tillförlitlig testa deltagarens kunskaper om det finländska samhället samt om individens rättigheter och skyldigheter. De frågor jämte rätta svar som utarbetats utifrån det läromedel som används ska vara tillräckligt entydiga. Frågorna och svaren ska utarbetas så att de rätta svaren tydligt framgår i det läromedel som används för att förbereda sig inför provet. Samtidigt bör provet vara förutsägbart för den som förbereder sig inför det, och den kunskap som behövs för att besvara frågorna bör återspegla det centrala innehållet i läromedlet. Provfrågorna ska också utarbetas så att den finska eller svenska som används i dem till sin svårighetsgrad motsvarar det språkkunskapsvillkor som anges i lagen. Den språkkunskapsnivå som krävs för finskt medborgarskap är B1 på skalan för den europeiska referensramen för språkkunskaper.

Utarbetandet av medborgarskapsprovet förutsätter således mångsidig sakkunskap inte bara inom provets ämnesområde utan också om formuleringen av frågor och svar som baserar sig på informationen i läromedlet och om hur språket i provet och läromedlet anpassas till rätt nivå. Till utarbetandet av provet hör att testa provfrågorna innan provet tas i bruk. För detta behöver den som utarbetar provet se till att en representativ testgrupp samlas. Av den aktör som ansvarar för utarbetandet av provet krävs dessutom sådan statistisk kompetens som behövs för att utveckla provfrågorna.

Migrationsverket kan avtala om utarbetandet av provet och dess läromedel förutom med ett universitet även med en annan aktör på universitetsnivå som uppfyller villkoren. Provet kan således också utarbetas av till exempel ett högskolekonsortium som består av flera olika

universitet eller av universitet och yrkeshögskolor. Det väsentliga är att det i utarbetandet av provet deltar ett universitet som kan samarbeta också med något annat universitet eller någon annan högskola för att utarbeta provet.

Bestämmelser om uppgifter för den som utarbetar medborgarskapsprovet föreslås i den nya 25 c §.

25 c §. Uppgifter för den som utarbetar medborgarskapsprovet. Till medborgarskapslagen fogas enligt förslaget en ny 25 c § där det föreskrivs om uppgifter för den som utarbetar medborgarskapsprovet. Utarbetandet av medborgarskapsprovet omfattar beredningen av provfrågorna och svaren på dem samt beredningen av läromedlet för medborgarskapsprovet utifrån läromedlet i samhällsorientering. Provet utarbetas utifrån läromedlet för medborgarskapsprovet så att det i provet testas hur man behärskar den centrala informationen som ingår i läromedlet.

Till uppgifterna för den som utarbetar medborgarskapsprovet hör för det första att utarbeta läromedlet för medborgarskapsprovet. Innehållet i läromedlet för medborgarskapsprovet ska grunda sig på läromedlet i den samhällsorientering som avses i integrationslagen. Den som utarbetar provet ska för medborgarskapsprovet utgående från läromedlet i samhällsorientering utarbeta ett läromedel som lämpar sig för självstudier. Även svårighetsgraden på det språk som används i läromedlet för provet ska samordnas med den språkkunskapsnivå som krävs för medborgarskap. Läromedlet för medborgarskapsprovet ska till sin omfattning motsvara läromedlet i samhällsorientering.

För det andra ska den som utarbetar medborgarskapsprovet bereda ett tillräckligt brett urval av provfrågor så att samma frågor inte upprepas i stor utsträckning vid provtillfällena som hålls vid olika tidpunkter. Avsikten är att man genom provet tillförlitligt ska kunna testa deltagarens kunskaper om det finländska samhället och om individens rättigheter och skyldigheter. För varje provfråga ska flera svarsalternativ beredas, varav endast ett är rätt. Vid utarbetandet av svarsalternativen bör uppmärksamhet fästas vid att valet av rätt svar ska vara tillräckligt entydigt.

Medborgarskapsprovet kan avläggas både på finska och svenska. Därför ska frågorna och svarsalternativen i provet samt läromedlet utarbetas med samma innehåll både på finska och svenska. Dessutom ska svårighetsgraden på språket i provet och läromedlet motsvara den språkkunskapsnivå som krävs för naturalisation, det vill säga B1 på skalan för den europeiska referensramen för språkkunskaper.

För det tredje ska den som utarbetar medborgarskapsprovet sköta testandet, uppdaterande och utvecklandet av provfrågorna, svarsalternativen och läromedlet. Det förutsätts utveckling och testning av provfrågorna och svarsalternativen redan innan medborgarskapsprovet tas i bruk, för att provet ska vara färdigt att avläggas. Därefter ska medborgarskapsprovet fortsättningsvis utvecklas kontinuerligt bland annat på basis av den frågespecifika statistiken och den inkomna responsen om provet.

De frågor och svarsalternativ som används vid provtillfällena ska motsvara informationen i det läromaterial som före tidpunkten för provtillfället finns allmänt tillgängligt för förberedelse inför provet. I och med eventuella uppdateringar av läromedlet behöver också frågorna och svarsalternativen i medborgarskapsprovet uppdateras och förenhetligas. Nya frågor och svarsalternativ behövs dessutom för att säkerställa att de frågor som redan använts inte upprepas i stor utsträckning vid olika provtillfällena.

För det fjärde ska den som utarbetar medborgarskapsprovet delta i sakkunnigkommissionen för medborgarskapsprovet som det föreslås bestämmelser om i 25 f §. Det finns behov att delta i sakkunnigkommissionen med tanke på utvecklandet av läromedlet och provfrågorna. Sakkunskapen hos den som utarbetar provet behövs också för att bedöma vissa begäranden om omprövning.

Medborgarskapsprovet avläggs elektroniskt genom att besvara flervalsfrågor. Även granskningen av provprestationen görs elektroniskt. Granskningen av resultaten av medborgarskapsprovet förutsätter således ingen separat bedömningsuppgift. Enligt det 3 mom. som enligt förslaget fogas till 3 § svarar Migrationsverket för bland annat helheten av informationssystem, inklusive att den elektroniska granskningen av provprestationerna fungerar tekniskt. Den som utarbetar provet svarar för sin del för att frågorna och svarsalternativen i provet är tydliga och att de rätta svaren är entydiga. Till uppgifterna för den som utarbetar provet hör inte att godkänna eller underkänna provprestationerna. Den som utarbetat provet ska dock i sakkunnigkommissionen framföra sin egen åsikt om enskilda flervalsfrågor, om den som deltagit i provet i sin begäran om omprövning har åberopat att de lämnar rum för tolkning. Sakkunnigkommissionen ska i en sådan situation ge Migrationsverket ett utlåtande om begäran om omprövning.

I 2 mom. föreslås en hänvisning till bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar. På personer som är anställda hos den som utarbetar provet tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när de utför uppgifter som avses i 1 mom.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning. Närmare bestämmelser om uppgifter för den som utarbetar medborgarskapsprovet och innehållet i avtalen får utfärdas genom förordning av statsrådet.

25 d §. Anordnande av medborgarskapsprov. Till medborgarskapslagen fogas enligt förslaget en ny 25 d § där det föreskrivs med vilket slag av aktörer Migrationsverket kan ingå avtal om anordnande av medborgarskapsprov. Anordnandet av provtillfällen genomförs som köpta tjänster som Migrationsverket skaffar.

Migrationsverket kan avtala om anordnande av medborgarskapsprov med sådana aktörer som har tillräcklig sakkunskap och förutsättningar att ordna provtillfällen. De som ordnar provtillfällena kan vara offentliga samfund eller andra sammanslutningar som uppfyller kraven. I praktiken kan provtillfällena för medborgarskapsprovet genomföras av ett nätverk som bildas av flera olika aktörer. Den som anordnar medborgarskapsprov ska ha lokaler och andra förhållanden som lämpar sig för provtillfällena samt den personal som behövs för övervakningen. De utrymmen som är avsedda för ordnande av provtillfällena ska vara tillgängliga. Verket kan avtala om ordnande av provtillfällen till exempel med utbildningsanordnare eller huvudmän för läroanstalter. Bestämmelser om uppgifter för dem som anordnar medborgarskapsprov och om rätten att få uppgifter föreslås i 25 e §.

När avtalen ingås ska det beaktas att provtillfällen erbjuds i en omfattning som är tillräcklig med beaktande av de regionala behoven samt tillräckligt ofta. Medborgarskapsprovet ska ordnas på olika orter. Vid bedömningen av hurdan regional täckning som är tillräcklig beaktas också efterfrågan på att avlägga medborgarskapsprovet och eventuella regionala skillnader i den. För avläggande av medborgarskapsprovet kan det av deltagaren förutsättas sådant resande som kan anses skäligt.

Medborgarskapsprovet ska dessutom ordnas tillräckligt ofta så att till exempel någon vars prestation i provet har underkänts kan delta i provet på nytt inom en rimlig tid. Det är också

viktigt att man kan anmäla sig till provet utan betydande dröjsmål, om efterfrågan på medborgarskapsprov plötsligt ökar och det därför uppstår tillfällig kö till provtillfällena. Medborgarskapsprovet ska ordnas flera gånger per år.

25 e §. *Uppgifter för den som anordnar medborgarskapsprov.* Till medborgarskapslagen fogas enligt förslaget en ny 25 e § där det föreskrivs om uppgifter för den som anordnar medborgarskapsprov. Till dessa hör för det första att ordna provtillfällena i enlighet med villkoren i avtalet med Migrationsverket. Den som ordnar provet ska erbjuda tillgängliga lokaler och andra förhållanden som behövs för att avlägga medborgarskapsprovet och meddela om lediga platser för anmälan till provet.

För det andra ska anordnaren sörja för övervakningen av provet. Detta innebär både kontroll av provdeltagarnas identitet och kontroll av deltagarnas egen utrustning innan provet avläggs. Den som anordnar provet ska också övervaka att deltagarna börjar avlägga provet i det system som är avsett för ändamålet. Den som anordnar provet ska även sköta övervakningen under provtillfället.

För det tredje ska den som anordnar provet genomföra de specialarrangemang som Migrationsverket till exempel på grund av en funktionsnedsättning beviljat en person som deltar i provet. Bestämmelser om specialarrangemang föreslås i den nya 25 g §.

För det fjärde ska den som anordnar provet utan dröjsmål underrätta Migrationsverket om situationer på basis av vilka Migrationsverket bestämmer om påföljder för någon som deltagit i provet. Det kan vara fråga om en situation där någon som deltar i provet under provtillfället gör sig skyldig till brott mot ordningen och trots uppmaning av övervakaren inte upphör med det störande beteendet. Den som anordnar provet ska också underrätta Migrationsverket om svikligt förfarande som upptäckts vid provtillfället. Bestämmelser om påföljder för brott mot ordningen och svikligt förfarande föreslås i den nya 25 h §.

Uppgifterna för den som anordnar medborgarskapsprov omfattar inte bedömning av provprestationerna. Granskningen av det flervalssprov som avläggs elektroniskt genomförs elektroniskt. Även då provet avläggs med specialarrangemang är det ett flervalssprov och en godkänd prestation förutsätter att ett tillräckligt antal av svaren på frågorna i provet är rätt.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om rätten för den som anordnar medborgarskapsprovet att få uppgifter. De som anordnar provtillfällena behöver uppgifter om dem som anmält sig till provet för att kunna kontrollera provdeltagarnas identitet och på detta sätt säkerställa att ingen utomstående person avlägger provet för någon som anmält sig till provet. Uppgifter om de personer som anmält sig till provtillfället är nödvändiga med tanke på ordnandet av provtillfället. Den som anordnar provtillfället ska ha rätt att få dessa uppgifter ur det informationssystem som Migrationsverket upprätthåller.

När Migrationsverket beviljar specialarrangemang till exempel på grund av en funktionsnedsättning för någon som deltar i provet, ska den som anordnar medborgarskapsprovet se till att dessa specialarrangemang genomförs. Det är således nödvändigt för den som anordnar medborgarskapsprovet att få uppgifter om till exempel omständigheter i anslutning till hälsotillståndet eller funktionsnedsättningen på basis av vilka den som anmält sig till provet behöver specialarrangemang.

Momentet innehåller också en uttrycklig bestämmelse om att det på den som anordnar medborgarskapsprov tillämpas sekretessplikten enligt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet när den sköter de uppgifter som nämns ovan.

Dessutom innehåller momentet enligt förslaget en hänvisning till bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar. På personer som är anställda hos den som anordnar medborgarskapsprov tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när de utför uppgifter som avses i 1 mom.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning. Närmare bestämmelser om uppgifter för den som anordnar medborgarskapsprov och innehållet i avtalen får utfärdas genom förordning av statsrådet.

25 f §. Sakkunnigkommission. Till medborgarskapslagen fogas enligt förslaget en ny 25 f § där det föreskrivs om den sakkunnigkommission som inrättas för medborgarskapsprovet. Detta nya sakkunnigorgan ska verka i anslutning till och tillsättas av Migrationsverket och dess ordförande ska vara från Migrationsverket. Ansvar för den allmänna förvaltningen, kommunikationen, helheten av informationssystem, utvecklandet och tillsynen i anslutning till medborgarskapsprovet ligger hos Migrationsverket på det sätt som föreslås i denna proposition. Med tanke på medborgarskapsprovets karaktär och uppgiftsfördelningen inom systemet med medborgarskapsprov finns det ändå behov att som stöd för Migrationsverket ha en sakkunnigkommission med medlemmar vars representation är förvaltningsövergripande.

Till vice ordförande för kommissionen väljs i möjligaste mån en sakkunnig inom integration. Det är önskvärt att vice ordföranden företräder arbets- och näringsministeriets ansvarsområde, till vilket bland annat integrationen av invandrare hör enligt reglementet för statsrådet (262/2003). Tanken med det nya samhällskunskapsvillkoret och medborgarskapsprovet i anslutning till det är i hög grad den, att integration kan förutsättas av den sökande för beviljande av medborgarskap. Därför är det ändamålsenligt att vice ordföranden för den kommission som behandlar medborgarskapsprovet företräder sakkunskap inom integration. Således kunde vice ordföranden vara från arbets- och näringsministeriet. Utöver ministeriet har till exempel Sysselsättnings-, utvecklings- och förvaltningscentret sådan sakkunskap inom förvaltningsområdet som är viktig med tanke på medborgarskapsprovet och kommissionens uppgifter och syfte. Centret ansvarar med stöd av 56 § i lagen om främjande av integration om upprätthållandet av läromedlet i samhällsorientering.

Sakkunnigmedlemmarna ska också företräda sakkunskap inom utbildning. Finskt medborgarskap och villkoren för det hör till inrikesministeriets ansvarsområde, och även det nya medborgarskapsprovet som föreslås är en uppgift inom inrikesministeriets förvaltningsområde. Det är dock befogat att sakkunnigmedlemmarna företräder undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde, till vilket bland annat vetenskap och utbildning hör. Detta är motiverat med tanke på systemet med medborgarskapsprov som helhet, i synnerhet eftersom såväl utarbetandet av medborgarskapsprovet som ordnandet av provtillfällen enligt förslaget ska skötas av aktörer inom vetenskap och utbildning på basis av ett avtal med Migrationsverket. Det skulle vara nyttigt att företrädare för de aktörer som sköter dessa två uppgifter deltar i sakkunnigkommissionen. Således kunde till exempel företrädare för undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen ingå bland sakkunnigmedlemmarna utöver företrädare för den som utarbetar provet och den som anordnar provet.

Eventuella andra sakkunnigmedlemmar kan företräda till exempel några av de ovannämnda förvaltningsområdena.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om sakkunnigkommissionens uppgifter. Syftet är att sakkunnigkommissionen ska stödja Migrationsverket i den allmänna utvecklingen av systemet med medborgarskapsprovet, något som i denna proposition föreslås höra till verkets

ansvarsområde. Kommissionen kan behandla till exempel sådant som samordnande av efterfrågan och utbud när det gäller provtillfällen, behov av allmän kommunikation om medborgarskapsprovet som uppdragats samt information om hur läromedlet i samhällsorientering har utvecklats. Migrationsverket kan i egenskap av den myndighet som svarar för den allmänna förvaltningen av medborgarskapsprovet i sin egen verksamhet utnyttja kommissionens sakkunniga.

Sakkunnigkommissionen ger dessutom på begäran av Migrationsverket ett utlåtande om en begäran om omprövning som gäller medborgarskapsprovet. I propositionen föreslås det att det till 41 § fogas bestämmelser om begäran om omprövning av en underkänd provprestation. Migrationsverket ska av sakkunnigkommissionen begära ett utlåtande om begäran om omprövning, om någon begärt omprövning av resultatet i medborgarskapsprovets på grund av att provfrågorna lämnat rum för tolkning. Omprövningsförfarandet och begäran om utlåtande av sakkunnigkommissionen beskrivs närmare i specialmotiveringen till ändringen av 41 § i propositionen.

I 3 mom. ingår ett bemyndigande att utfärda förordning. Närmare bestämmelser om kommissionens sammansättning, behandling av ärenden och uppgifter får utfärdas genom förordning av statsrådet.

25 g §. *Specialarrangemang som gäller avläggande av prov.* Till medborgarskapslagen fogas enligt förslaget en ny 25 g § där det föreskrivs om specialarrangemang som används vid medborgarskapsprovet. Man kan begära specialarrangemang på grund av sjukdom, funktionsnedsättning, särskilda läs- och skrivsvårigheter eller någon annan därmed jämfällbar orsak. Syftet med bestämmelserna är att för dem som avlägger medborgarskapsprovet trygga rimliga och lika möjligheter att avlägga provet.

Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning ålägger bland annat att säkerställa att personer med funktionsnedsättning har rätt att förvärva och ändra medborgarskap och att inte fråntas detta godtyckligt eller på grund av funktionsnedsättning. Konventionen ålägger också att vidta alla ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa att skälig anpassning tillhandahålls. Skälig anpassning betyder nödvändiga och ändamålsenliga ändringar och anpassningar, som inte innebär en oproportionerlig eller omotiverad börda när så behövs i ett enskilt fall för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra kan åtnjuta eller utöva alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter. Bestämmelser om rimliga anpassningar finns också i 15 § i diskrimineringslagen (1325/2014). Enligt den ska myndigheter, utbildningsanordnare, arbetsgivare och de som tillhandahåller varor eller tjänster göra sådana ändamålsenliga och rimliga anpassningar som behövs i det enskilda fallet för att göra det möjligt för personer med funktionsnedsättning att på lika villkor som andra använda myndigheters tjänster samt att få utbildning och arbete samt varor och tjänster som tillhandahålls allmänheten och att klara av sina arbetsuppgifter och avancera i arbetet.

Enligt förslaget ska en person kunna avlägga medborgarskapsprovet med specialarrangemang i det fall att den som avlägger medborgarskapsprovet på grund av någon sådan orsak som nämns i bestämmelsen är förhindrad att avlägga medborgarskapsprovet på samma sätt som övriga som avlägger provet. En förutsättning är således att en sådan orsak annars skulle utgöra hinder för att avlägga medborgarskapsprovet eller allvarligt försvåra avläggandet av provet. Innehållet i de specialarrangemang som behövs påverkas både av karaktären på de orsaker som nämns i bestämmelsen och av graden av svårigheter som en sådan orsak medför den som avlägger provet. Det finsk- eller svenskspråkiga medborgarskapsprovet kan till exempel tolkas till teckenspråk, om den som avlägger provet är en person med funktionsnedsättning som använder teckenspråk. Man kan dock inte få specialarrangemang för medborgarskapsprovet enbart på

grund av att den som anmält sig till provet inte har behövliga kunskaper i finska eller svenska, så provet kan inte avläggas tolkat till ett främmande språk.

I 2 mom. föreskrivs det enligt förslaget om möjligheten för sådana personer under 65 år som avses i 18 b § 2 och 3 mom. i medborgarskapslagen att avlägga medborgarskapsprovet muntligen. Trots språkkunskapsvillkoret i medborgarskapslagen förutsätts det inte att en person som inte är läs- och skrivkunnig ska visa muntliga och skriftliga språkkunskaper. En person som konstaterats sakna läs- och skrivkunnighet ska visa ett intyg över nivån på tal och förståelse i finska eller svenska eller att personen regelbundet har deltagit i undervisning i finska eller svenska. Syftet med bestämmelsen om avläggande av provet muntligen är att det i vissa begränsade fall räcker med muntliga kunskaper i språket för att avlägga provet.

Det nya samhällskunskapsvillkoret som föreslås i propositionen är separat från språkkunskapsvillkoret, vilket innebär att man måste visa att det uppfylls utöver språkkunskaperna. Bestämmelserna om visande av språkkunskap enligt medborgarskapslagen eller avvikande från språkkunskapsvillkoret ändras dock inte. En person som inte är läs- och skrivkunnig kan även i fortsättningen visa sina språkkunskaper i enlighet med 18 b § 2 och 3 mom. Således förblir den nämnda regleringen fortfarande betydelsefull med tanke på språkkunskapsvillkoret och visande av språkkunskap.

Medborgarskapsprovet avläggs muntligen på finska eller svenska. Genom att ordna ett muntligt prov beaktas möjligheten för en sådan person som saknar läs- och skrivkunnighet som avses i 18 b § 2 och 3 mom. att avlägga provet. Provpresentationen förutsätter inte att provfrågorna och svarsalternativen läses själv. Vid ett muntligt prov som ordnas individuellt läses provfrågorna och svarsalternativen för den som avlägger provet och den som avlägger provet meddelar muntligen rätt svarsalternativ. På så sätt förutsätter provpresentationen till exempel inte skrivande, vilket inte heller i enlighet med gällande bestämmelser krävs av en person som avses i 18 b § 2 och 3 mom. Det prov som läses för den som avlägger provet anpassas till sådan finska eller svenska att det till exempel till sin struktur och sitt innehåll är mer begripligt än allmänspråket. Lättläst är tillgängligare än allmänspråket, och då provet genomförs muntligen på detta sätt beaktas de särskilda språkliga behov som den som avlägger provet har.

Medborgarskapsprovet som avläggs muntligen motsvarar i övrigt det prov som avläggs i elektronisk form. Således behandlar till exempel frågorna samma ämnen som i medborgarskapsprovet i övrigt, och de grundar sig på läromedlet för medborgarskapsprovet. Läromedlet för medborgarskapsprovet ska också finnas tillgängligt som inspelning som går att lyssna på för förberedelse inför provet. Med läromedel som är tillgängligt för en person som saknar läs- och skrivkunnighet, det vill säga som går att lyssna på, ser man till att också en sådan person har möjlighet att avlägga medborgarskapsprovet utan skriftliga kunskaper i finska eller svenska, en kunskap som inte heller förutsätts av dem för att uppfylla språkkunskapsvillkoret.

Med tanke på förberedelserna inför medborgarskapsprovet har det också betydelse att ämnena i provet behandlas i den samhällsorientering som avses i 25 § i integrationslagen. Ätminstone en del av de som inte är läs- och skrivkunniga som avses i 18 b § 2 och 3 mom. i medborgarskapslagen ska ha genomfört den samhällsorientering som avses i 25 § i integrationslagen eller deltagit i annan sådan utbildning där det finländska samhället har behandlats. Enligt 25 § i integrationslagen ska en kommun ordna samhällsorientering för integrationskunden, i den mån det är möjligt på hans eller hennes modersmål eller på ett språk som han eller hon annars har goda kunskaper i. Under en boendetid på åtta år är det dessutom möjligt att avlägga även andra utbildningar vars syfte är att öka samhällskunskapen, läs- och skrivkunnigheten och språkkunskapen. Ett av målen med reformen av integrationstjänsterna är att tydligare i fortsättningen lära sig bland annat finska eller svenska. Detta främjar möjligheten

att avlägga provet som endast förutsätter muntliga språkkunskaper. När det gäller förslaget bör det noteras att det i 18 b § 2 och 3 mom. i medborgarskapslagen inte är fråga om en situation där en person på grund av sitt hälsotillstånd eller en funktionsnedsättning inte kan lära sig språket. I propositionen föreslås det att man kan begära om avvikelser från samhällskunskapsvillkoret i sådana situationer där villkoret inte kan uppfyllas på grund av hälsotillstånd eller funktionsnedsättning.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om beslut som gäller specialarrangemang. Beslut om beviljande av eventuella specialarrangemang fattas av Migrationsverket. Ett beslut om beviljande av specialarrangemang ska inte vara begränsat till endast ett visst provtillfälle. Specialarrangemang som kan beviljas är till exempel mera tid för att avlägga provet eller möjlighet att avlägga provet i en separat och tillgänglig provlokal. Arrangemangen kan också gälla delar som särskilt anknyter till det elektroniska provet och till exempel innehålla en möjlighet att använda större skärm eller större teckenstorlek. Specialarrangemang för personer med funktionsnedsättning kan dessutom omfatta olika hjälpmedel, möjlighet att använda egen dator eller motsvarande anordning tillsammans med de hjälpmedel som redan finns i den samt sådan personlig assistans som avses i lagen om funktionshinder. I enlighet med den föreslagna 25 e § 1 mom. 3 punkten ska de som anordnar provtillfällena genomföra de specialarrangemang som Migrationsverket beviljat. Bestämmelser om rätten för dem som anordnar provtillfällena att få uppgifter finns i 25 e § 2 mom.

Begäran om specialarrangemang ska lämnas in till Migrationsverket innan provet avläggs. Begäran ska motiveras och åtföljas av en utredning som gäller behovet av specialarrangemang. Utredningen kan vara till exempel ett läkarintyg eller något annat utlåtande av en sakkunnig som gäller tillståndet för den som anmäler sig till provet. Av utredningen ska framgå på vilket sätt den sjukdom, funktionsnedsättning, särskilda läs- och skrivsvårighet eller därmed jämfällbara orsaker som den som anmäler sig till provet har inverkar på avläggandet av medborgarskapsprovet. Även Folkpensionsanstaltens beslut om rätt till FPA:s tolktjänst som beviljats en teckenspråkig kan fungera som utredning. Medborgarskapsprovet kan på grund av avsaknad av läs- och skrivkunskaper avläggas muntligt endast om man på det sätt som avses i 18 b § 3 mom. i medborgarskapslagen visat att man inte är läs- och skrivkundig.

Medborgarskapsprovet med eventuella specialarrangemang är ett skede som föregår ansökan om medborgarskap. Om medborgarskapsprovet inte rimligen kan avläggas ens med hjälp av specialarrangemang, kan man i samband med ansökan om medborgarskap med stöd av 17 b § begära avvikelser från samhällskunskapsvillkoret på grund av hälsotillstånd eller funktionsnedsättning.

25 h §. Påföljder för brott mot ordning och svikligt förfarande. Till medborgarskapslagen fogas enligt förslaget en ny 25 h § där det föreskrivs om vilka påföljder en deltagare i medborgarskapsprovet kan påföras på grund av brott mot ordningen eller svikligt förfarande.

Bestämmelserna i 1 mom. gäller situationer där den som avlägger medborgarskapsprovet gör sig skyldig till brott mot ordningen vid provtillfället. Brott mot ordningen är ett sådant beteende som stör provtillfället eller de andra som avlägger provet. Om den som betar sig på detta sätt trots uppmaning av övervakaren av provtillfället inte upphör med att bryta mot ordningen, är påföljden den att personens provprestation betraktas som underkänd.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om påföljder som ska påföras på grund av svikligt förfarande. Provprestationen betraktas som underkänd om den som avlägger provet gör sig skyldig till svikligt förfarande, deltagande i sådant förfarande eller försök till det. Dessutom förlorar personen rätten att delta i ett provtillfälle för sex månader från provtillfället i fråga.

Som svikligt förfarande betraktas en oärlig gärning eller underlåtelse som har som syfte att ge en felaktig bild av de egna kunskaperna eller en annan persons kunskaper. Med det avses användning av förbjudna metoder eller hjälpmedel vid provet. Till svikligt förfarande hör bland annat luntande, samtal, anlitan av annan än på förhand godkänd eventuell hjälp av utomstående, avläggande av prov för någon annans räkning samt kopiering och inspelning av provet. Med svikligt förfarande jämställs deltagande i sådant förfarande eller försök till svikligt förfarande. Tidsfristen räknas från den provdag då det svikliga förfarandet, deltagandet i det eller försöket till det har ägt rum.

I vissa situationer kan det beslutas att den som avlägger provet förlorar sin rätt att delta i provtillfället för 12 månader från provtillfället i fråga. Detta kan göras när den som avlägger provet har upprepat det svikliga förfarandet eller det annars kan anses vara synnerligen grovt och skadligt. Det är fråga om synnerligen grovt och skadligt förfarande till exempel då någon annan de facto avlägger provet än den som anmält sig till provet.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om beslut som gäller påföljder. Beslut om att påföra påföljder både på grund av brott mot ordning och på grund av svikligt förfarande fattas av Migrationsverket. Verket får kännedom om sådana situationer som avses i 1 och 2 mom. av dem som ordnar provtillfällen. Dessa meddelar verket i enlighet med den föreslagna 25 e § 1 mom. 4 punkten. Verket ska i egenskap av myndighet se till att det som skett vid provtillfället utreds i enlighet med 31 § 1 mom. i förvaltningslagen. Som en del av utredningen och behandlingen av ärendet ska verket också se till att den part som deltagit i provet hörs i enlighet med 34 § 1 mom. Därefter ska verket fatta beslut om eventuellt underkännande av provprestationen.

Om det är fråga om att den som deltagit i provet har gjort sig skyldig till svikligt förfarande, deltagande i sådant förfarande eller försök till det vid provtillfället, ska verket också besluta att personen i fråga förlorar rätten att delta i provet för en viss tid. Verket bedömer om det enligt bestämmelserna föreligger grunder för en tidsfrist på 12 månader. Efter att ha fattat beslutet ska verket se till att det tillfälliga förbudet att delta i provet verkställs till exempel genom att anteckna det för parten i fråga i anmälningssystemet för provet.

Migrationsverket kan också återkalla en anmälan till medborgarskapsprovet, om den som gjort sig skyldig till svikligt förfarande redan hunnit anmäla sig på nytt för att avlägga provet. I praktiken är det möjligt att den som deltagit i provet hinner anmäla sig till ett nytt prov medan ärendet utreds. Migrationsverket ska kunna återkalla anmälan i en sådan situation.

Beslutet om påföljder verkställs även om besvär har anförts, om inte förvaltningsdomstolen förbjuder verkställigheten. Detta gäller både då en provprestation betraktas som underkänd och då ett tillfälligt förbud att delta antecknas i informationssystemet.

25 i §. Proavgift. Till medborgarskapslagen fogas enligt förslaget en ny 25 i § där det föreskrivs om provavgiften för medborgarskapsprovet. Avgiften ska betalas i samband med att man anmäler sig till medborgarskapsprovet. Migrationsverket tar ut avgiften. Migrationsverket svarar för skötseln av betalningsrörelsen i samband med medborgarskapsprovet som en del av den allmänna förvaltningen av systemet med medborgarskapsprov.

Avgiften för medborgarskapsprovet grundar sig på självkostnadsprincipen. Utgångspunkten enligt 6 § 1 mom. i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) är att storleken på den avgift som staten tar ut för en offentligrättslig prestation ska motsvara beloppet av statens totalkostnader för prestationen. Med provavgifterna för medborgarskapsprovet täcks kostnaderna för systemet med medborgarskapsprov. Bestämmelser om provavgiftens belopp

utfärdas genom inrikesministeriets förordning som gäller Migrationsverkets avgiftsbelagda prestationer.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om återbetalning av provavgiften. Provavgiften återbetalas enligt förslaget till den som anmält sig till provet, om han eller hon är förhindrad att delta i provet på grund av egen sjukdom. En förutsättning är att Migrationsverket har informerats om förhindret före provtillfället. Det skulle till exempel kunna finnas en funktion för meddelande om förhinder i det system som används för anmälan till provet. Begäran om återbetalning ska göras hos Migrationsverket inom 14 dagar från tidpunkten för provtillfället. Sjukdom ska påvisas med ett läkarintyg som fogas till begäran. Den som är förhindrad på grund av sjukdom kan anmäla sig till ett nytt provtillfälle på samma sätt som vanligt, till exempel till en ledig provplats som framgår av det system som används för anmälan eller till kön.

41 §. Sökande av ändring. Paragrafens 1 mom. innehåller en informativ hänvisning till lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

Det föreslås att ett nytt 2 mom. med bestämmelser om begäran om omprövning av en underkänd provprestation ska fogas till paragrafen. Avläggandet av medborgarskapsprovet är en fas som föregår medborgarskapsansökan. Godkännande eller underkännande av en provprestation har inte direkt inverkan på någons rätt, skyldighet eller fördel. Ett beslut som gäller en provprestation utgör således inte ett sådant förvaltningsbeslut i vilket det ska vara möjligt att söka ändring genom besvär. I fråga om Migrationsverkets beslut om en underkänd provprestation får omprövning ändå begäras. Bestämmelser om omprövningsförfarandet finns i 7 a kap. i förvaltningslagen.

En godkänd prestation i medborgarskapsprovet förutsätter att den som deltar i provet väljer ett tillräckligt antal rätta svarsalternativ på frågorna i provet. Medborgarskapsprovet är enligt förslaget ett flervalsprov som avläggs elektroniskt och också granskningen görs elektroniskt. Den som deltagit i provet får information om antalet rätta och felaktiga svar och om huruvida prestationen har godkänts eller underkänts. Dessutom får personen information om hur de rätta och felaktiga svaren fördelas enligt ämnesområde. Utgångspunkten är att resultatet av provet och fördelningen av svaren ska delges deltagaren som ett elektroniskt meddelande i enlighet med lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet.

I provet ingår till exempel inga sådana delar där svar som provdeltagaren själv skrivit ska bedömas utifrån särskilda bedömningskriterier. Huruvida provresultatet är godkänt beror således inte på en individuell bedömning av varje prestation, och därför är också provdeltagarens behov av rättsskydd relativt litet. Omprövningsförfarandet behövs framför allt för att utreda om till exempel någon teknisk störning har förhindrat att provet avlagts med godkänt resultat.

Omprövning kan dessutom begäras på basis av ämnesvis specificerade flervalsfrågor som lämnar rum för tolkning. För att begäran om omprövning ska kunna framställas och motiveras behöver den som deltagit i provet i synnerhet information om vilka ämnens frågor som besvarats felaktigt. På så sätt kan den som avlägger provet bedöma om en oklar formulering av frågorna och svarsalternativen kan vara orsaken till fel svar, och då kan personen överväga att begära omprövning. Frågorna och svarsalternativen i provet ställs dock icke som sådana till förfogande för dem som deltagit i provet eftersom det är ändamålsenligt att förhindra att frågorna sprids utanför provtillfällena. På detta sätt tryggas både provets tillförlitlighet och likabehandlingen av dem som deltar i provet.

Migrationsverket ska i enlighet med 49 e § i förvaltningslagen behandla en begäran om omprövning skyndsamt. Ärenden som gäller omprövning av medborgarskapsprov är i princip relativt enkla också ur myndighetens synvinkel. Kravet på skyndsamhet enligt förvaltningslagen är således förenligt med den utredning som ärendet förutsätter.

Till paragrafen föreslås också ett nytt 3 mom. som innehåller en bestämmelse om utlåtandeförfarandet i anslutning till omprövningsbegäran, en hänvisning till förvaltningslagen samt besvärsförbud i fråga om beslut som fattats med anledning av begäran om omprövning.

Migrationsverket kan begära ett utlåtande om en begäran om omprövning av den sakkunnigkommission som avses i den föreslagna 25 f §. Förfarandet är avsett för situationer där begäran om omprövning har framställts på grund av att flervalfrågorna lämnat rum för tolkning. Då förutsätter behandlingen av begäran om omprövning också en annan slags utredning än bara till exempel ett konstaterande om att en teknisk störning förekommit. Genom att begära ett utlåtande beaktar man att Migrationsverket inte har den sakkunskap som behövs för att bedöma innehållet i frågorna och svarsalternativen. Syftet med förfarandet är således att trygga den sakkunskap som behövs för bedömningen av provets innehåll och flertydighet.

När någon som deltagit i provet kräver att Migrationsverket rättar provresultatet på grund av att personens felaktiga svar skulle ha berott på att flervalfrågorna lämnade rum för tolkning, begär Migrationsverket ett utlåtande om begäran om omprövning av sakkunnigkommissionen. Utlåtande begärs om huruvida den fråga som specificeras enligt ämne i begäran om omprövning lämnar rum för tolkning och om motiveringarna som framförs i begäran om omprövning. Medlemmarna i sakkunnigkommissionen ger för utlåtandet sin syn på huruvida flervalfrågan lämnar rum för tolkning. Bedömningen av huruvida frågan och dess svarsalternativ är ändamålsenliga görs också med hänsyn till informationen i läromedlet för medborgarskapsprovet. Om en flervalfråga som specificeras i begäran om omprövning enligt kommissionens sakkunnigutlåtande ska anses ge rum för tolkning, ska Migrationsverket rätta beslutet om provresultatet.

Momentet innehåller också en hänvisning till förvaltningslagen. Syftet med hänvisningen är att förtydliga att förvaltningslagen ska tillämpas vid omprövningsförfarandet, med undantag för begäran om utlåtande av sakkunnigkommissionen.

Momentet innehåller dessutom en bestämmelse om besvärsförbud. I ett sådant beslut som fattats med anledning av en begäran om omprövning som avses i det föreslagna 2 mom. får ändring inte sökas genom besvär. Möjligheten att begära omprövning av provresultatet innebär ett särskilt rättsmedel för en sådan person som senare vill ansöka om medborgarskap. Migrationsverkets beslut om begäran om omprövning får inte överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen.

Besvärsförbudet ska begränsas till att gälla endast sådana beslut i anslutning till medborgarskapsprovet som Migrationsverket har meddelat med anledning av begäran om omprövning av ett beslut som gäller en underkänd provprestation i medborgarskapsprovet. Sådana beslut av Migrationsverket som gäller specialarrangemang enligt den föreslagna 25 g §, påföljder enligt 25 h § och återbetalning av avgifter enligt 25 i § får överklagas hos förvaltningsdomstolen i enlighet med lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

42 §. Behandlingsavgift för begäran om omprövning. Till medborgarskapslagen fogas enligt förslaget en ny 42 § med bestämmelser om behandlingsavgift för begäran om omprövning som gäller ett medborgarskapsprov. Enligt 1 mom. är behandlingen av en begäran om omprövning avgiftsbelagd. Om beloppet av behandlingsavgiften för begäran om omprövning föreskrivs i

inrikesministeriets förordning om Migrationsverkets avgiftsbelagda prestationer. Den utfärdas årligen med stöd av lagen om grunderna för avgifter till staten.

Enligt 2 mom. förutsätter en fortsatt behandling av en begäran som blivit anhängig att behandlingsavgiften för begäran om omprövning har betalats. Behandlingsavgiften ska betalas inom 30 dagar från det att begäran om omprövning blev anhängig. Om behandlingsavgiften inte betalas inom denna tid kan begäran om omprövning avvisas utan prövning.

Enligt 3 mom. återbetalas avgiften för behandlingen av en begäran om omprövning till den berörda parten, om Migrationsverket ändrar det beslut som ändrings sökandet gäller så att prestationen i medborgarskapsprovet i stället för underkänd är godkänd. I en sådan situation är det motiverat att återbetala avgiften, eftersom begäran om omprövning visat sig motiverad.

44 §. Anhängiggörande av ansökan och anmälan. I 3 och 4 mom. föreslås tekniska ändringar genom att stryka författningsnumren för lagen om grunderna för avgifter till staten och förvaltningslagen. Det hänvisas första gången till lagen om grunderna för avgifter till staten i det föreslagna 25 i § 1 mom. och till förvaltningslagen i det föreslagna 41 § 3 mom. Samtidigt uppdateras i 3 mom. ”sisäsiainministeriö” till ”sisäministeriö” i den finska språkdräkten.

45 §. Bilagor till ansökan. I paragrafen föreskrivs det om fogande av en utredning om språkkunskaper och en redogörelse för försörjning samt eventuella utredningar som gäller grunder för avvikelse till medborgarskapsansökan.

Det föreslås att 1 mom. ändras så att det till momentet fogas ett omnämnande om en sådan utredning som påvisar samhällskunskaper som avses i 17 b §. Enligt den föreslagna 17 b § kan uppfyllandet av det nya samhällskunskapsvillkoret visas genom att avlägga ett medborgarskapsprov med godkänt resultat eller genom en finsk- eller svenskspråkig student- eller högskoleexamen. Till medborgarskapsansökan ska således fogas en utredning om att medborgarskapsprovet avlagts med godkänt resultat eller om en godkänd student- eller högskoleexamen. En utredning om påvisande av samhällskunskap behövs för att säkerställa att Migrationsverket för behandlingen av en medborgarskapsansökan får uppgift om att samhällskunskapsvillkoret uppfylls. Åtminstone på längre sikt kommer verket sannolikt att få uppgift om att villkoret uppfylls också direkt via ett informationssystem och då behöver utredningen i praktiken inte längre bifogas till ansökan.

7.2 Lagen om Migrationsverket

2 §. Uppgifter. I paragrafen föreskrivs det om Migrationsverkets olika uppgifter. I 1 mom. föreskrivs att Migrationsverket handlägger och avgör de ärenden i fråga om utlänningar och finskt medborgarskap som hör till verkets uppgifter enligt lag eller med stöd av lag. Enligt 2 mom. svarar Migrationsverket för styrningen, planeringen och övervakningen av den praktiska verksamheten vid mottagande av personer som söker internationellt skydd och mottagande av personer som får tillfälligt skydd samt styrningen och övervakningen av försvarsenheternas praktiska verksamhet. Verket svarar också för driften av de statliga förläggningarna och flyktinglussarna samt statens försvarsenheter. Dessutom ansvarar verket för styrningen av verkställigheten av hjälp till offer för människohandel. Enligt 3 mom. ansvarar Migrationsverket för förvaltningen och utvecklingen av ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden. Dessutom ska Migrationsverket tillhandahålla inrikesministeriet och övriga myndigheter samt internationella organisationer information som gäller frågor inom dess verksamhetsområde.

Det föreslås att det till 2 mom. fogas en ny 5 punkt där det föreskrivs om Migrationsverkets uppgifter i anslutning till medborgarskapsprovet. I punkten nämns allmän förvaltning, övervakning och utveckling av medborgarskapsprovet. Samtidigt görs i 4 punkten en teknisk ändring då punkten i slutet av punkten ersätts med ett kommatecken.

Enligt förslaget svarar Migrationsverket i egenskap av myndighet för den allmänna förvaltningen, övervakningen och utvecklingen av systemet med medborgarskapsprov. Medborgarskapslagen innehåller närmare bestämmelser om systemet med medborgarskapsprov och innehållet i Migrationsverkets uppgifter i anslutning till det. Enligt förslaget ska andra aktörer än Migrationsverket ansvara för utarbetandet och anordnandet av medborgarskapsprovet, och bestämmelser om dessa delar i systemet med medborgarskapsprov ingår också i medborgarskapslagen.

7.3 Lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen

1 §. Lagens tillämpningsområde och ändamålet med behandlingen av personuppgifter. I 1 § i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen föreskrivs om lagens tillämpningsområde och ändamålet med behandlingen av personuppgifter. I enlighet med 1 § 1 mom. tillämpas lagen på automatiserad behandling av personuppgifter och på annan behandling av personuppgifter, om personuppgifterna utgör eller är avsedda att utgöra ett personregister eller en del av ett sådant, och personuppgifterna behandlas bland annat för sådana ändamål i anknytning till finskt medborgarskap som avses i 2 punkten. Dessa är behandling av och beslut i ärenden som gäller förvärv, behållande och förlust av finskt medborgarskap samt bestämmande av medborgarskapsstatus. Den nämnda 2 punkten motsvarar till sitt innehåll det gällande 3 § 1 mom. i medborgarskapslagen enligt vilket Migrationsverket fattar beslut om förvärv, behållande och förlust av finskt medborgarskap samt om bestämmande av medborgarskapsstatus.

Det föreslås att 1 § 1 mom. 2 punkten i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen ändras så att det till den fogas ett omnämmande av sådana av Migrationsverkets uppgifter i anknytning till medborgarskapsprovet som inbegriper behandling av personuppgifter. Dessa är uppgifterna som gäller den allmänna förvaltningen och övervakningen av medborgarskapsprovet. Förslaget motsvarar till sitt innehåll den ändring som föreslås i 3 § i medborgarskapslagen till den del Migrationsverkets nya uppgifter i anslutning till medborgarskapsprovet inbegriper behandling av personuppgifter.

Migrationsverket behandlar personuppgifter för dem som deltar i medborgarskapsprovet när verket administrerar anmälningssystemet för provet, betalningsrörelsen och registreringen av provprestationerna samt då verket beslutar om eventuella påföljder på grund av brott mot ordningen eller svikligt förfarande. Migrationsverkets uppgifter omfattar också beslut om specialarrangemang som behövs vid provtillfällen. För detta är det nödvändigt för verket att behandla uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter i enlighet med 8 § i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen.

8 Reglering på lägre nivå än lag

I propositionen föreslås ett nytt medborgarskapsprov, som på det övergripande planet förvaltas av Migrationsverket. Migrationsverket utarbetar eller anordnar dock inte provet, utan kommer överens om skötseln av dessa uppgifter med andra aktörer. Det föreslås att det finns bestämmelser om genomförandet av medborgarskapsprovet i nya 3 a kap., som fogas till medborgarskapslagen. En del av de nya paragraferna omfattar dock ett bemyndigande att utfärda förordning.

Utfärdande av förordning förutsätter att behövliga grundläggande bestämmelser finns i lag och att det i lagen finns ett korrekt bemyndigande. Enligt grundlagen är det möjligt att genom förordning utfärda endast närmare bestämmelser om ärenden som omfattas av lagens tillämpningsområde. I avsnitt 11.7 bedöms bemyndigandet att utfärda författningar på lägre nivå och dess förhållande till 80 § i grundlagen.

I propositionen föreslås att det genom förordning av statsrådet är möjligt att utfärda närmare bestämmelser om innehållet i medborgarskapsprovet, uppgifterna för den som utarbetar och anordnar provet och innehållet i avtal om dessa samt om sammansättningen, behandlingen av ärenden och uppgifterna i fråga om den sakkunnigkommission som inrättas för medborgarskapsprovet. Bemyndigandena att utfärda förordning finns i samband med varje enskild grundläggande bestämmelse som föreslås till lagen. Innehållet i medborgarskapsprovet och det anknutna bemyndigandet att utfärda förordning föreskrivs i nya 25 a §. Uppgifterna för den som utarbetar medborgarskapsprovet och det anknutna bemyndigandet att utfärda förordning föreskrivs i nya 25 c §. Bestämmelserna om uppgifterna för dem som anordnar ett medborgarskapsprov och bemyndigandet att utfärda förordning finns i nya 25 e §. Det föreslås att nya 25 f § innehåller bestämmelser om den sakkunnigkommission som verkar i anslutning till Migrationsverket. Paragrafen innehåller även ett bemyndigande att utfärda förordning som gäller kommissionen.

Ett utkast till den föreslagna förordningen finns som bilaga till propositionen.

Det föreslås även att bestämmelser om en avgift för att delta i medborgarskapsprovet fogas till nya 25 i § i medborgarskapslagen. I enlighet med utgångspunkten i lagen om grunderna för avgifter till staten baserar sig avgiften enligt förslaget på självkostnadsprincipen och med den täcks de kostnader som orsakas av det nya provsystemet. Beloppet av provavgiften föreskrivs genom förordning av inrikesministeriet, vilken även omfattar avgiftsbelägningen för Migrationsverkets prestationer.⁷⁵

I propositionen föreslås därtill att det är möjligt att framföra en begäran om omprövning av ett beslut om en underkänd provprestation i medborgarskapsprovet till Migrationsverket. Inrikesministeriets förordning om Migrationsverkets avgiftsbelagda prestationer innehåller även bestämmelser om behandlingsavgiften för begäran om omprövning.

9 Ikraftträdande

Lagen avses träda i kraft i början av år 2027. Avsikten är att Migrationsverket börjar bereda införandet av medborgarskapsprovet under år 2026. De behövliga åtgärderna gäller bland annat avtal om utarbetande och anordnande av medborgarskapsprovet och konkurrensutsättning av sådana köpta tjänster. Migrationsverket ska även i övrigt förbereda sig på olika uppgifter, som enligt förslaget hör till det i egenskap av myndighet med ansvar för att allmänt förvalta, övervaka och utveckla medborgarskapsprovet. Ämbetsverkets uppgifter omfattar till exempel att sköta den informationssystemhelhet som anknyter till medborgarskapsprovet och informationen samt betalningsrörelsen för provet.

Det föreslås att lagen innehåller övergångsbestämmelser. I denna proposition föreslås ett nytt samhällskunskapsvillkor för att förvärva medborgarskap. Det tillämpas dock inte ännu på sådana ansökningar som görs inom två månader från lagens ikraftträdande. Till övriga delar

---

⁷⁵ Förordningen om Migrationsverkets avgiftsbelagda prestationer utfärdas årligen. Inrikesministeriets senaste förordning (1336/2025) gäller avgiftsbelägningen för prestationerna år 2026.

tillämpas regleringen direkt då lagen trätt i kraft, inklusive Migrationsverkets och andra aktörers uppgifter. Med tanke på de verkställighetsuppgifter som hör till Migrationsverket är en tillräcklig tid mellan lagens ikraftträdande och tillämpningen av det nya samhällskunskapsvillkoret motiverad. Genom övergångstiden möjliggörs dessutom bland annat att det är möjligt att börja förbereda sig på provet och anmäla sig till det innan det krävs att provet avläggs för att få medborgarskap. Målet med graderingen av tillämpningen av lagen är att hindra att det uppstår en sådan situation där det de facto inte är möjligt att påvisa att det nya villkor som fogats för naturalisation är uppfyllt, på grund av att medborgarskapsprovet inte ännu införts. Utgångspunkten för regleringen är att medborgarskapsprovet avläggs före medborgarskapsansökan. Genom övergångstiden på två månader främjas för egen del att medborgarskap även framöver, på det sätt som Migrationsverket rekommenderat, ansöks först då villkoren för naturalisation är uppfyllda.

Dessutom föreslås att övergångsbestämmelsen innehåller bestämmelser om att villkoren enligt den gällande lagen tillämpas på medborgarskapsansökan, om ärendet blivit anhängigt innan de föreslagna lagändringarnas ikraftträdande. Behandlingsavgifterna för ansökningar om medborgarskap baserar sig på självkostnadsprincipen. År 2026 är behandlingsavgiften för en ansökan 550 eller 650 euro. När de föreslagna ändringarna träder i kraft kommer ett avsevärt antal ärenden att vara anhängiga i vilka de sökande har bedömt att de uppfyller villkoren på basis av de gällande bestämmelserna i medborgarskapslagen och uppgifterna på Migrationsverkets webbplats.

10 Verkställighet och uppföljning

Verkställigheten av de föreslagna ändringarna, deras funktion och utfallet för konsekvenserna följs vid inrikesministeriets migrationsavdelning. De uppgifter som ska följas är till exempel statistiken över medborgarskapsansökningar och antalet beslut om dessa samt fördelningen av positiva och negativa beslut. De centrala uppgifterna omfattar likaså statistik över antalet deltagare i medborgarskapsprovet, procenttalen för de godkända resultaten och kösituationen.

I propositionen föreslås att en sakkunnigkommission med tväradministrativt kunnande verkar i anslutning till Migrationsverket och stödjer verket i den allmänna utvecklingen av systemet med medborgarskapsprov. Migrationsverket ansvarar för att utveckla medborgarskapsprovet, men verket kan i sin verksamhet utnyttja kommissionens sakkunniga synpunkter. I kommissionen är det möjligt att behandla till exempel omständigheter som gäller anordnande av prov och som det är centralt att följa med tanke på lagens funktion. I propositionen föreslås att det genom förordning av statsrådet är möjligt att bland annat ge närmare bestämmelser även om behandlingen av sakkunnigkommissionens uppgifter. Enligt det utkast till förordning som finns som bilaga till propositionen utarbetar kommissionen årligen en arbetsplan och verksamhetsberättelse och lämnar dem till inrikesministeriet. Således kan inrikesministeriet vid sidan om de andra ovan nämnda åtgärderna följa lagens funktion även i synnerhet genom den verksamhetsberättelse som lämnas till det. Dessutom är det möjligt att inrikesministeriet har en sakkunnigmedlem i kommissionen.

11 Förhållande till grundlagen och lagstiftningsordning

11.1 Bestämmelserna om medborgarskap i grundlagen

Det finns bestämmelser om finskt medborgarskap i 5 § i grundlagen. Enligt förarbetena till grundlagsreformen (RP 1/1998 rd, s. 78/I) har den statsförfattningsrättsliga betydelsen av finskt medborgarskap minskat väsentligt efter att bestämmelserna i grundlagen om de grundläggande

fri- och rättigheterna genom en reform år 1995 utsträcktes till att i regel omfatta alla personer inom Finlands jurisdiktion.

I förarbetena till grundlagen (s. 78/I) konstateras att det direkt till medborgarskap anknyts rösträtt i statliga val och folkomröstningar (14 § 1 mom.), valbarhet i riksdagsval (27 § 1 mom.) och i val av republikens president (54 § 1 mom.) samt medlemskap i statsrådet (60 § 1 mom.). Genom lag kan bestämmas att endast finska medborgare får utnämnas till bestämda offentliga tjänster eller uppdrag (125 § 1 mom.). Skyldigheten att försvara landet gäller enligt 127 § för finska medborgare. Enligt 9 § 3 mom. i grundlagen får finska medborgare inte hindras att resa in i landet, landsförvisas eller mot sin vilja utlämnas eller föras till ett annat land.

Enligt 14 § 1 mom. i grundlagen har varje finsk medborgare som har fyllt aderton år rätt att rösta i statliga val och folkomröstningar. Enligt 27 § 1 mom. i grundlagen är varje röstberättigad som inte är omyndig valbar i riksdagsval. Enligt 54 § 1 mom. i grundlagen utses republikens president genom direkt val för en ämbetsperiod av sex år. Presidenten ska vara infödd finsk medborgare. Enligt 60 § 1 mom. i grundlagen ska de ministrar som hör till statsrådet vara för redbarhet och skicklighet kända finska medborgare.

Förvärv av finskt medborgarskap på ansökan medför således flera rösträtter och behörigheter. Endast i presidentval är enbart infödda finska medborgare valbara. Skyldigheten att försvara landet enligt 127 § i grundlagen och skyddet mot landsförvisning enligt 9 § 3 mom. i grundlagen gäller för alla finska medborgare.

Grundlagsutskottet har bedömt att medborgarskapet ändå fortfarande kan sägas utgöra ett viktigt band mellan den enskilde och staten. Det är alltså både rättsligt och de facto en viktig institution för den enskilda människan (GrUB 8/2010 rd, s. 2/I).

11.1.1 Förvärv av medborgarskap

Enligt 5 § 1 mom. i grundlagen får barn finskt medborgarskap vid födelsen och genom föräldrarnas medborgarskap enligt vad som närmare bestäms genom lag. Utifrån de förutsättningar som föreskrivs i lag kan medborgarskap beviljas även utifrån en anmälan eller ansökan.

Enligt förarbetena till grundlagsreformen (s. 78/II) avgör lagstiftaren förutsättningarna för beviljande av medborgarskap. Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande (GrUU 16/2024 rd, s. 3) ansett att det står klart att grundlagen lämnar avsevärd prövningsrätt för lagstiftaren i fråga om på vilka villkor finskt medborgarskap beviljas på ansökan.

I sitt betänkande om medborgarskapslagen (GrUB 8/2002 rd, s. 4/II) har grundlagsutskottet fäst uppmärksamhet vid att det på grund av 5 § i grundlagen måste föreskrivas genom lag om villkoren för att få medborgarskap. För stort prövningsutrymme i regleringen står inte i samklang med detta, utan beslutsfattandet ska till alla delar vara bundet till bestämmelserna i lagen. Grundlagsutskottet har dessutom i sitt utlåtande (GrUU 16/2024 rd, s. 4) riktat uppmärksamhet på att statsrådet ska sträva efter att beskriva den helhet som bildas av ändringar som följer på varandra och förslagets eventuella sammantagna konsekvenser.

I denna proposition föreslås att ett nytt samhällskunskapsvillkor fogas till villkoren för att bevilja medborgarskap på ansökan. Det nya villkoret för naturalisation föreskrivs genom lag. För att finskt medborgarskap ska kunna beviljas på ansökan, ska sökanden påvisa att han eller hon inhämtat grundläggande kunskaper om hur det finländska samhället fungerar och om individens rättigheter och skyldigheter. Fogandet av ett sådant villkor omfattas av lagstiftarens

prövningsrätt. Samhällskunskapsvillkoret kompletterar de villkor som föreskrivs för naturalisation i den gällande lagen och bidrar till att ge uttryck för tanken om kunskaper om de centrala förhållandena i landet innan medborgarskap förvärvs.

Syftet är att beslutsfattandet om beviljande av medborgarskap även framöver till alla delar är bundet till bestämmelserna i lagen på det sätt som avses i 5 § i grundlagen. Det föreslås att lagen innehåller bestämmelser om de möjliga sätten för att påvisa att det nya samhällskunskapsvillkoret är uppfyllt, om tillämpningsområdet för villkoret och om sådana grunder utifrån vilka det är möjligt att avvika från villkoret. Beslut om att bevilja medborgarskap fattas utifrån dessa bestämmelser.

De föreslagna ändringarna anknuter till de ändringar av villkoren för boendetiden vilka trätt i kraft den 1 oktober 2024 och de andra ändringarna av villkoren för naturalisation vilka trädde i kraft den 17 december 2025 (bland annat oförvitlighet och försörjning). Dessa ändringar som redan gjorts och det nya föreslagna samhällskunskapsvillkoret är en del av samma helhet som påverkar personer som ansöker om medborgarskap. I bedömningen av propositionens konsekvenser ovan har man strävat efter att beskriva de sammantagna konsekvenserna av de ändringar som föreslås i denna proposition och de tidigare ändringarna.

11.2 Bestämmelserna om jämlikhet i grundlagen

Enligt förarbetena till grundlagsreformen (s. 78/II) är det klart att det inte får uppställas sådana villkor för erhållande av medborgarskap som strider mot de grundläggande fri- och rättigheterna eller de mänskliga rättigheterna eller som på något annat sätt är godtyckliga. För beviljande av medborgarskap får således inte uppställas till exempel sådana förutsättningar som enligt 6 § 2 mom. utgör förbjuden diskriminering.

Enligt 6 § 1 mom. i grundlagen är alla lika inför lagen. Enligt paragrafens 2 mom. får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. Barn ska enligt 3 mom. bemötas som jämlika individer och de ska ha rätt till medinflytande enligt sin utvecklingsnivå i frågor som gäller dem själva.

I den allmänna jämlikhetsklausulen i 6 § 1 mom. i grundlagen ingår ett förbud mot godtycke och ett krav på enahanda bemötande i likadana fall (RP 309/1993 rd, s. 46). Genom klausulen förutsätts inte att alla människor behandlas på likadant sätt i alla förhållanden, såvida inte de förhållande som påverkar ärendet inte är likadana. Särbehandlingen får inte vara godtycklig och skillnaderna får inte bli oskäligen (se till exempel GrUU 68/2022 rd, s. 3, GrUB 11/2009 rd, s. 2). De måste också kunna motiveras på ett sätt som är godtagbart med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna (bland annat RP 309/1993 rd, s. 25, GrUU 54/2022 rd, s. 3).

Ur hela komplexet av grundläggande fri- och rättigheter och rättigheternas karaktär av grundlagsfästa rättigheter har grundlagsutskottet härlett vissa allmänna krav på inskränkning av dem (GrUB 25/1994 rd, s. 5). Dessa är krav på att inskränkningar bör bygga på lagar, att inskränkningar ska vara noga avgränsade och tillräckligt exakt definierade samt acceptabla, förenliga med kravet på proportionalitet, bevara kärnan i en grundläggande fri- och rättighet samt på att inskränkningar kräver ett adekvat rättsskydd och inte står i strid med förpliktelseerna vad gäller de mänskliga rättigheterna.

I denna proposition föreslås ett nytt samhällskunskapsvillkor för naturalisation och att ett anknutet nytt medborgarskapsprov införs. Ett villkor om grundläggande kunskaper om det

finländska samhället för att medborgarskap ska beviljas är inte godtyckligt, utan ett sådant villkor för att förvärva medborgarskap kan i princip anses vara godtagbart och rimligt. Även i andra länder är det ett relativt allmänt krav att kunna påvisa uppgifter om samhället genom ett medborgarskapsprov. Genom medborgarskapsprovet testas enligt förslaget grundläggande kunskaper om hur det finländska samhället fungerar samt om individens rättigheter och skyldigheter. Provetns frågor gäller sådana ämnen som den centrala finländska lagstiftningen, grundläggande fri- och rättigheter, mänskliga rättigheter, jämlikheten mellan könen samt Finlands historia och kultur.

I och med samhällskunskapsvillkoret fogas ett nytt integrationsanknutet villkor för naturalisation. I ljuset av den europeiska konventionen om medborgarskap är det utöver boendetiden möjligt att ställa även ett villkor av denna typ, vars bakomliggande tanke utgörs av integration i bosättningslandet.⁷⁶ Kravet på att påvisa centrala kunskaper som gäller samhället har en koppling till integrationen. Ur denna synvinkel handlar det om ett godtagbart villkor för att förvärva medborgarskap.

Det är möjligt att uppfylla det föreslagna nya samhällskunskapsvillkoret genom student- eller högskoleexamen eller det föreslagna nya medborgarskapsprovet, som testar grundläggande kunskaper om hur det finländska samhället fungerar samt om individens rättigheter och skyldigheter. Sådana ämnen ingår även i samhällsorientering enligt lagen om främjande av integration och det läromedel⁷⁷ som utarbetats för denna orientering utnyttjas i medborgarskapsprovet. Frågorna i provet baserar sig på de centrala uppgifterna i det läromedel som utarbetats utifrån läromedlet för samhällsorientering. Läromedlet för medborgarskapsprovet är allmänt tillgängligt, varvid det står till förfogande för att förbereda sig för medborgarskapsprovet.

Medborgarskapsprovet är således ett kunskapsbaserat prov, som kan avläggas efter att man studerat de centrala uppgifterna i det allmänt tillgängliga läromedlet. Frågorna i provet handlar inte om särskilt detaljerade uppgifter, utan genom provet testas enligt förslaget ämnen som gäller samhällets funktion och som behandlas i läromedlet. Även den nivå i finska eller svenska som används i provet och i läromedlet motsvarar den nivå av språkkunskaper som krävs för att få medborgarskap, vilken är B1 på nivåskalan i den europeiska referensramen för språk.

Provfrågorna blir inte godtyckliga inom den föreslagna ramen. I genomförandet av provet beaktas den språkkunskapsnivå som förutsätts för medborgarskap. Utifrån det kunskapsbaserade provet särbehandlas inte någon på grund av någon i 6 § 2 mom. i grundlagen avsedd orsak som gäller personen, såsom en övertygelse eller åsikt. För att förvärva medborgarskap krävs framöver att man påvisar en viss kunskapsnivå på en viss nivå i finska eller svenska, men kravet blir inte orimligt inom den föreslagna ramen.

I propositionen har man även beaktat inverkan av hälsotillståndet och en funktionsnedsättning då provet avläggs. På begäran av den som anmält sig till ett prov kan Migrationsverket bevilja specialarrangemang för provtillfället, med vilka till exempel personer med funktionsnedsättning kan avlägga medborgarskapsprovet på jämlikt sätt med andra. Medborgarskapsprovet avläggs innan medborgarskap ansöks. Det är således en fas som föregår medborgarskapsansökan. Dessutom beaktas hälsotillståndet och funktionsnedsättning i samband med en medborgarskapsansökan på så sätt att det är möjligt att avvika från samhällskunskapsvillkoret om sökandens hälsotillstånd eller funktionsnedsättning långvarigt hindrar honom eller henne

---

⁷⁶ Explanatory Report to the European Convention on Nationality, s. 6.

⁷⁷ <https://yhteiskuntaorientaatio.fi/sv/laromedel>

från att uppfylla villkoret. Avvikelse från samhällskunskapsvillkoret kan bli aktuellt då man till exempel på grund av en funktionsnedsättning inte skäligen kan kräva att medborgarskapsprovet avläggs ens med specialarrangemang.

Medborgarskapslagen innehåller bestämmelser om såväl ett lägre språkkunskapsvillkor för personer som inte är skriv- och läskunniga (18 b § 2 mom.) som om hur man visar avsaknad av läs- och skrivkunnighet (18 b § 3 mom.). Medborgarskapslagen förutsätter att personer som inte har läs- och skrivkunnighet har elementära färdigheter att förstå och tala finska eller svenska eller regelbundet har deltagit i undervisning i finska eller svenska. Således krävs inte en tillfredsställande nivå i finska eller svenska av en person som visats vara en person som inte är läs- och skrivkunnig vilken motsvarar den nivå i finska eller svenska som används i provet och läromedlet. På grund av detta är en central fråga hur det språkkunskapskrav som gäller för personer som inte är skriv- och läskunniga kan samordnas med det nya samhällskunskapsvillkoret och hur man ska göra för att beakta jämlika möjligheter för personer som inte är skriv- och läskunniga att visa att det nya villkoret är uppfyllt.

Sådana personer som inte är läs- och skrivkunniga på det sätt som avses i 18 b § 2 och 3 mom. i medborgarskapslagen kan avlägga medborgarskapsprovet muntligt genom specialarrangemang. På så sätt beaktas att det i vissa avgränsade situationer är tillräckligt med en färdighet att förstå tal för att avlägga provet. Även det finska eller svenska språk som används i provet anpassas till en begripligare form än allmänspråket. Genom sådana specialarrangemang beaktas det lägre språkkunskapskrav som föreskrivits för personer som inte är läs- och skrivkunniga i medborgarskapslagen och att det inte förutsätts att de har skriftliga kunskaper i finska eller svenska för att visa språkkunskapen. På grund av tillgängligheten är läromedlet för medborgarskapsprovet tillgängligt även i ljudform. På så sätt krävs inte skriftliga språkkunskaper av en person som visats sakna läs- och skrivkunnighet för att förbereda sig på medborgarskapsprovet.

Trots vad som lagts fram ovan är den språkkunskapsnivå som krävs för att avlägga provet dock något högre än den nivå på muntliga färdigheter som med tanke på språkkunskapsvillkoret förutsätts av en person som visats sakna läs- och skrivkunnighet för att förvärva medborgarskap. Ett medborgarskapsprov som kräver tillfredsställande språkkunskaper kan i praktiken inte avläggas med enbart elementära färdigheter att förstå tal. För att kunna avlägga provet krävs i verkligheten således en högre nivå på muntliga språkfärdigheter än vad som med tanke på språkkunskapsvillkoret krävs i medborgarskapslagen av personer som saknar läs- och skrivkunnighet. De personer som kommit till Finland utan att kunna läsa och skriva kan omfatta även sådana personer vars muntliga språkfärdigheter i praktiken ligger på tillräcklig nivå för att avlägga medborgarskapsprovet muntligen. I ett sådant fall överskrider de muntliga språkfärdigheterna hos en person som inte är läs- och skrivkunnig den språkkunskapsnivå som enligt lagen krävs av honom eller henne för att förvärva medborgarskap och i verkligheten har han eller hon övergått till nivån för en avancerad språkanvändare.

Det nya villkor som gäller samhällskunskaper och som föreslås i propositionen är separat i förhållande till språkkunskapsvillkoret, varvid det förutsätts att detta villkor är uppfyllt utöver språkkunskapen. Å andra sidan ändras inte regleringen kring påvisande av språkkunskaper eller avvikelse från språkkunskapsvillkoret i medborgarskapslagen. En person som inte är läs- och skrivkunnig kan även framöver visa sina språkkunskaper i enlighet med vad som föreskrivs i 18 b § 2 och 3 mom. i lagen. Således förblir den nämnda regleringen fortfarande betydelsefull för att visa språkkunskapsvillkoret och språkkunskaperna, även om uppfyllandet av det nya språkkunskapsvillkoret i praktiken förutsätter en något högre nivå av muntliga språkfärdigheter.

I bedömningen av skäligheten för de högre muntliga språkfärdigheter som förutsätts i praktiken för att avlägga medborgarskapsprovet ska man för det första rikta uppmärksamhet på att det under en boendetid på åtta år är möjligt att avlägga sådana utbildningar vars syfte är att förvärva samhällskunskaper, läs- och skrivkunnighet och språkkunskaper. Till exempel skulle åtminstone en del av de i 18 b § 2 och 3 mom. i medborgarskapslagen avsedda personer som inte är skriv- och läskunniga ha avlagt samhällsorientering enligt 25 § i lagen om främjande av integration eller deltagit i en annan sådan utbildning som behandlar det finländska samhället, såsom en integrations- eller skrivkunnighetsutbildning eller grundläggande utbildning för vuxna.

I och med reformen av integrationstjänsterna (TEM099:00/2024) blir ett ännu tydligare mål att bland annat att lära sig finska eller svenska. De planerade ändringarna för att revidera integrationstjänsterna och de integrationsfrämjande åtgärder som används redan i nuläget kan förmodas bidra till att främja att invandrare som inte är läs- och skrivkunniga har möjlighet att avlägga ett sådant prov som förutsätter endast muntliga språkfärdigheter. De planerade ändringarna kan även för egen del minska det antal personer som fortfarande inte är läskunniga då de ansöker om medborgarskap. Reformen av integrationstjänsterna avses träda i kraft i början av år 2027.

Så som ovan konstaterats förutsätts inte heller framöver skriftliga språkfärdigheter av en person som inte är läs- och skrivkunnig, vilket är av betydelse för skälighetsbedömningen av förslaget. Språkkunskapernas olika delområden utvecklas i allmänhet i olika takt för samma person och till exempel skrivkunnighet uppnås i allmänhet sist (se RP 62/2025 rd, s. 54–55). I propositionen beaktas därtill även sådana situationer där uppfyllande av samhällskunskapsvillkoret inte är möjligt på grund av en orsak som gäller hälsotillståndet eller en funktionsnedsättning hos sökanden. Samhällskunskapsvillkoret gäller överhuvudtaget inte för personer i en viss ålder, eftersom det inte krävs att personer under 18 år och personer som fyllt 65 år avlägger medborgarskapsprovet.

Möjligheten att avlägga provet muntligt utifrån avsaknad av läs- och skrivkunnighet föreskrivs entydigt i lagen (25 g § 2 mom.). Vem som omfattas av en sådan möjlighet till ett muntligt prov framgår på ett noggrant avgränsat och exakt sätt av bestämmelsen. Möjligheten att avlägga provet muntligen på grund av avsaknad av läs- och skrivkunnighet har avgränsats till sådana personer under 65 år som avses i 18 b § 2 och 3 mom. i medborgarskapslagen.

Syftet med samhällskunskapsvillkoret är att främja att en person som är intresserad av att få medborgarskap sätter sig in i de grundläggande principerna och reglering i samhället samt individens rättigheter och skyldigheter. En approach som betonar integration kan anses vara godtagbar bland annat med tanke på föreskrifterna i den europeiska konventionen om medborgarskap. Även medborgarskapslagens syfte (1 §) är att utöver den enskildes intresse även beakta statens intresse, vilket kan anses ha ett samband med att personen har tillräckliga samhällskunskaper. Integration och kännedom om samhället bildar ett sådant godtagbart mål, på grund av vilket färdigheter att förstå tal vilka överskrider en elementär nivå i praktiken kan förutsättas för att även av personer som visats sakna läs- och skrivkunnighet ska kunna avlägga provet muntligen.

De mål som är förknippade med medborgarskapsprovet kan inte uppnås med mindre inskränkande metoder, eftersom medborgarskapsprovet och det läromedel som används för att förbereda sig på det inte kan genomföras genom att anpassa det till en nivå av elementära språkkunskaper. Med ett prov som anpassats till en sådan nivå är det i verkligheten inte möjligt att mäta de grundläggande kunskaperna om hur det finländska samhället fungerar och om individens rättigheter och skyldigheter. Även efter tillägget av det nya

samhällskunskapsvillkoret omfattas medborgarskapsansökan av likadana rättsskyddsarrangemang som för närvarande. Det är möjligt att överklaga ett negativt beslut om en medborgarskapsansökan till förvaltningsdomstolen och den som ansökt om medborgarskap kan även framöver hänskjuta ett eget ärende till domstolsbehandling.

I förslaget om medborgarskapsprovet beaktas även de olika boningsorterna för dem som deltar i det framtida provet. När avtal om anordnande av medborgarskapsprovet ingås ska man enligt förslaget beakta att provtillfällen erbjuds i en omfattning som är tillräcklig med beaktande av de regionala behoven. För att avlägga medborgarskapsprovet är det möjligt att förutsätta att deltagaren gör sådana resor som kan anses vara rimliga.

I denna proposition föreslås inga ändringar som gäller hörande av barn. Bestämmelserna om hörande av barn och vårdnadshavare i 5 § i medborgarskapslagen förblir oförändrade.

Utifrån vad som lagts fram ovan genomförs det nya samhällskunskapsvillkoret med beaktande av jämlikheten, diskrimineringsförbudet och förutsättningarna för att begränsa de grundläggande fri- och rättigheterna. Den föreslagna ändringen bedöms inte bli oskälig.

11.3 Bestämmelserna om skyddet för privatliv och personuppgifter i grundlagen

Grundlagens 10 § innehåller bestämmelser om skyddet för privatlivet. Enligt 1 mom. i paragrafen är vars och ens privatliv, heder och hemfrid tryggade. Skyddet för personuppgifter föreskrivs närmare genom lag. Skyddet för personuppgifter är således en del av det skydd för privatlivet vilket tryggats genom 10 § 1 mom. i grundlagen, varför det ska föreskrivas genom lag.

Enligt grundlagsutskottet (bland annat GrUU 14/2018 rd, s. 4–5, GrUU 11/2024 rd, s. 2, GrUU 34/2024 rd, s. 2) bildar den detaljerade regleringen i EU:s allmänna dataskyddsförordning (EU) 2016/679 i allmänhet en tillräcklig författningsgrund även med tanke på det skydd för privatlivet och personuppgifter som tryggas i 10 § i grundlagen. Skyddet för personuppgifter bör i första hand tillgodoses med stöd av dataskyddsförordningen och den nationella allmänna lagstiftningen. Behövligheten av speciallagstiftning ska bedömas enligt det riskbaserade angreppssätt som tillägnats i dataskyddsförordningen. Ju större risk fysiska personers rättigheter och friheter utsätts för på grund av behandlingen av personuppgifter, desto mer motiverat är det med mer detaljerade bestämmelser. Denna omständighet är av särskild betydelse när det gäller behandling av känsliga uppgifter. Personuppgifter som anses vara känsliga omfattar till exempel uppgifter om en persons hälsotillstånd eller funktionsnedsättning (GrUU 11/2024 rd, s. 2, GrUU 15/2018 rd, s. 35).

Grundlagsutskottet har riktat uppmärksamhet bland annat på hur rätten att få uppgifter binds till uppgifternas nödvändighet (GrUU 15/2018 rd, GrUU 11/2024 rd, s. 4, GrUU 34/2024 rd, s. 3). Enligt grundlagsutskottet (GrUU 15/2018 rd, s. 39, GrUU 17/2016 rd, s. 5–6) kan myndigheternas rätt att få och möjlighet att lämna ut uppgifter ha gällt "behövliga uppgifter" för ett visst syfte, om lagen ger en uttömmande förteckning över innehållet i uppgifterna. Om innehållet i uppgifterna däremot inte anges i form av en förteckning på detta sätt, ska det i regleringen ha ingått ett krav på att "uppgifterna är nödvändiga" för ett visst ändamål.

EU:s allmänna dataskyddsförordning är direkt tillämplig rätt, men till vissa delar innehåller den nationellt handlingsutrymme. Genom en nationell lag är det möjligt att precisera den rättsliga grunden för behandling av personuppgifter och innehållet i behandlingen samt till exempel om vissa förutsättningar är uppfyllda avvika från den registrerades rättigheter. Lagenligheten i behandlingen av personuppgifter föreskrivs närmare i artikel 6. Med stöd av artikel 9 i

förordningen är det möjligt att utfärda närmare bestämmelser även om behandling av personuppgifter som hör till de särskilda kategorierna av personuppgifter. Dataskyddsförordningen och dataskyddslagen innehåller detaljerade bestämmelser bland annat om de allmänna principerna för behandling av personuppgifter, den personuppgiftsansvariges skyldigheter och den registrerades rättigheter, datasäkerhet, tillsyn av behandlingen av personuppgifter samt om påföljderna för lagstridig behandling av personuppgifter. Det nationella handlingsutrymmet i dataskyddsförordningen har utövats bland annat i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen, i vilken man enligt förvaltningsutskottets syn på lämpligt sätt beaktat de krav som följer av EU-rätten.⁷⁸

Enligt artikel 4 i den allmänna dataskyddsförordningen avses med personuppgifter varje upplysning som avser en identifierad eller direkt eller indirekt identifierbar fysisk person. Även Europeiska människorättsdomstolen och EU-domstolen har i sin rättspraxis om artikel 8 i Europakonventionen och artiklarna 7 och 8 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna ansett att respekt för privatlivet i behandlingen av personuppgifter gäller alla former av uppgifter om en identifierad eller identifierbar fysisk person.

Enligt artikel 4 i den allmänna dataskyddsförordningen avses med behandling av personuppgifter alla åtgärder beträffande personuppgifter, oberoende av om de utförs automatiserat eller ej. Med register avses varje strukturerad samling av personuppgifter utifrån vilket uppgifter är tillgängliga utifrån vissa grunder. Med personuppgiftsansvarig avses en fysisk eller juridisk person, offentlig myndighet, institution eller ett annat organ som ensamt eller tillsammans med andra bestämmer ändamålen och medlen för behandlingen av personuppgifter. Med personuppgiftsbiträde avses å sin sida bland annat en juridisk person, en myndighet, ett ämbetsverk eller ett annat organ som behandlar personuppgifter för en personuppgiftsansvarigs räkning. Enligt artikel 5 omfattar principerna för behandling av personuppgifter bland annat ändamålsbegränsning, uppgiftsminimering, korrekthet, lagringsminimering samt integritet och konfidentialitet.

Enligt artikel 6 i den allmänna dataskyddsförordningen är behandling av personuppgifter laglig endast under vissa förutsättningar. Led c i punkt 1 i artikeln gäller en sådan situation där behandlingen behövs för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige. Led e i stycket gäller å sin sidan en situation där behandling är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning.

I artikel 9 i den allmänna dataskyddsförordningen finns det bestämmelser om behandling av särskilda kategorier av personuppgifter. Sådana är till exempel uppgifter om hälsan. Det är tillåtet att behandla sådana personuppgifter endast i vissa situationer, varav en del förutsätter även nationell lagstiftning. Enligt led g i punkt 2 i artikeln behövs preciserande reglering då behandlingen är nödvändig av hänsyn till ett viktigt allmänt intresse, på grundval av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt. Reglering som möjliggör behandling ska stå i proportion till det eftersträfvade syftet och vara förenligt med det väsentliga innehållet i rätten till dataskydd. I detta sammanhang ska bestämmelser även utfärdas om åtgärder för att säkerställa den registrerades grundläggande rättigheter och intressen.

I denna proposition föreslås ett nytt samhällskunskapsvillkor för att förvärva medborgarskap. För att medborgarskap ska kunna beviljas på ansökan, ska sökanden framöver påvisa att detta villkor är uppfyllt antingen genom att avlägga det föreslagna nya medborgarskapsprovet eller

---

⁷⁸ FvUB 10/2020 rd, s. 3–5.

alternativt genom att avlägga student- eller högskoleexamen. Det handlar om ett villkor för naturalisation som kompletterar de villkor som redan föreskrivs i den gällande medborgarskapslagen.

Det finns kompletterande reglering om behandling av personuppgifter i anknytning till ärenden som gäller förvärv av medborgarskap i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen. I enlighet med 1 § 1 mom. i lagen tillämpas lagen på helt eller delvis automatiserad behandling av personuppgifter och på annan behandling av personuppgifter, om personuppgifterna utgör eller är avsedda att utgöra ett personregister eller en del av ett sådant, och personuppgifterna behandlas bland annat för syften som gäller finskt medborgarskap enligt 2 punkten. Dessa omfattar bland annat behandling av ärenden som gäller förvärv av finskt medborgarskap och beslutfattande i sådana ärenden. I behandlingen av personuppgifter tillämpas således lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen på behandlingen av medborgarskapsansökningar, vilken i och med de föreslagna ändringarna framöver även innehåller en bedömning av om samhällskunskapsvillkoret är uppfyllt och utnyttjande av uppgifter om avläggandet av medborgarskapsprovet i behandlingen av medborgarskapsansökningar.

Utöver det ovan nämnda nya villkoret för naturalisation föreslås i denna proposition att medborgarskapslagen innehåller bestämmelser om ett nytt medborgarskapsprov och om uppgifter för de myndigheter och övriga aktörer som hänför sig till systemet med medborgarskapsprov. Det föreslås att den allmänna förvaltningen av systemet med medborgarskapsprov föreskrivs som en uppgift för Migrationsverket. Migrationsverket ansvarar för informationssystemhelheten för medborgarskapsprovet och informationen samt för den allmänna tillsynen över och utvecklingen av provsystemet. Verket kommer överens om utarbetande av medborgarskapsprovet och anordnande av provtillfällen med aktörer som uppfyller villkoren.

I samband med det föreslagna medborgarskapsprovet finns det ett behov av att behandla personuppgifter så att en person som deltar i ett prov kan dra nytta av sin provprestation för att påvisa att han eller hon uppfyller det nya samhällskunskapsvillkoret för naturalisation. Syftet är att medborgarskapsprovet avläggs före ansökan om medborgarskap, om inte sökanden redan avlagt studentexamen eller högskoleexamen, med vilken det även är möjligt att påvisa att villkoret är uppfyllt. De personuppgifter som samlas in om deltagarna i ett medborgarskapsprov utgör ett register eller en del av ett register. Personuppgifter samlas in endast för avläggandet av medborgarskapsprovet. I behandlingen av personuppgifter tillämpas principerna enligt artikel 5 i dataskyddsförordningen, inklusive principen om ändamålsbegränsning och uppgiftsminimering. Migrationsverket har en behandlingsgrund enligt artikel 6.1 c i dataskyddsförordningen att behandla personuppgifter. För dem som anordnar provtillfällen är det å sin sida behövligt att behandla personuppgifter för att fullgöra en uppgift av allmänt intresse och behandlingen baserar sig på artikel 6.1 e.

Enligt förslaget kompletteras regleringen i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen på så sätt att man till 1 § 1 mom. 2 punkten i lagen fogar ett omnämmande om Migrationsverkets uppgifter i anknytning till medborgarskapsprovet, vilka omfattar behandling av personuppgifter. Utifrån 3 § 2 mom. 1 punkten får Migrationsverket behandla de uppgifter som det lagrat för att fullgöra sina lagstadgade uppgifter. Detta gäller även för personuppgifter i anknytning till medborgarskapsprovet. Utifrån 3 § 3 mom. är Migrationsverket personuppgiftsansvarig för ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden i fråga om de uppgifter som det lagrat. Verket fungerar även som personuppgiftsansvarig i samband med medborgarskapsprovet. Enligt 3 § 4 mom. ansvarar Migrationsverket därtill för administreringen av ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden i enlighet med lagen om

informationshantering inom den offentliga förvaltningen. Migrationsverket ansvarar även för ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden i fråga om samhällskunskapsvillkoret och medborgarskapsprovet.

Utifrån 7 § 1 mom. i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen får Migrationsverket behandla bland annat uppgifter som identifierar en person och uppgifter som beskriver kunnandet. Migrationsverket behandlar personuppgifter om deltagare i medborgarskapsprovet då det administrerar anmälningssystemet för provet, betalningsrörelsen och registreringen av provprestationer samt då det beslutar om eventuella påföljder som ska utfärdas på grund av brott mot ordningen eller svikligt förfarande.

Utifrån 8 § får Migrationsverket behandla uppgifter som hör till de särskilda kategorierna av personuppgifter endast om behandlingen är nödvändig för användningsändamålet. En person som anmäler sig till medborgarskapsprovet kan till Migrationsverket framföra en begäran om specialarrangemang för att avlägga provet. Specialarrangemang kan bli aktuella på grund av sjukdom, funktionsnedsättning, särskilda läs- och skrivsvårigheter eller någon annan därmed jämförelsebar orsak hos en person som deltar i ett prov. Migrationsverket fattar beslut om beviljande av specialarrangemang. Eftersom Migrationsverkets uppgifter även omfattar beslut om de specialarrangemang som behövs för provtillfällena, är det nödvändigt för verket att behandla uppgifter som hör till de särskilda kategorierna av personuppgifter i enlighet med 8 § i lagen om behandlingen av personuppgifter i migrationsförvaltningen.

Det finns bestämmelser om radering av uppgifter i 15 § i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen. Bland annat sådana personuppgifter som kundnummer, namn, födelsetid, personbeteckning och medborgarskap raderas tio år efter att personen har avlidit eller fått finskt medborgarskap eller uppgifterna om ärenden i anknytning till personen har raderats (1 punkten). Andra personuppgifter än de som avses i 1 punkten och uppgifter om ärenden som anknyter till en person ska raderas senast fem år efter att uppehållsrätten upphörde eller den sista uppgiften antecknades i det sista anhängiga ärendet (2 punkten). Detta gäller även uppgifter om avläggande av medborgarskapsprovet. Uppgifter om medborgarskapsprovet för en person som avlagt medborgarskapsprovet med godkänt resultat och sedermera även fått medborgarskap på ansökan raderas således fem år efter att medborgarskapet förvärvats. Personuppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter ska å sin sida raderas genast när de inte längre behövs (3 punkten). Uppgifter om specialarrangemang i medborgarskapsprovet raderas således direkt då de inte längre är behövliga efter att provet avlagts.

I samband med medborgarskapsprovet fungerar Migrationsverket som personuppgiftsansvarig. De som anordnar provtillfällena har å sin sida en roll som personuppgiftsbiträden. Dessa aktörer som ingått ett avtal med Migrationsverket behandlar personuppgifter i samband med anmälningen till medborgarskapsprovet och tillsynen över provtillfällena. Enligt förslaget innehåller 25 e § 2 mom. i medborgarskapslagen bestämmelser om rätten att få uppgifter för dem som anordnar provtillfällena.⁷⁹ De som anordnar provtillfällena har rätt att avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få uppgifter som är nödvändiga för att anordna provtillfällena från Migrationsverket. De som anordnar provtillfällena behöver uppgifter om personer som anmält sig till ett prov så att de kan styrka identiteten på provdeltagarna. Uppgifterna om dem som anmält sig till ett provtillfälle är nödvändiga för att anordna provtillfallet. Den som anordnar ett provtillfälle har rätt att få dessa uppgifter från det informationssystem som Migrationsverket

---

⁷⁹ Bestämmelserna inkluderas inte i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen, eftersom de som anordnar provtillfällena inte är migrationsförvaltningsmyndigheter.

administrerar. Å andra sidan tillämpas de sekretessplikter som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet på dem som fungerar som anordnare av provtillfällen.

I samband med förberedelserna för provtillfällen är det i vissa situationer nödvändigt att behandla även uppgifter som hör till de särskilda kategorierna av personuppgifter, såsom uppgifter om en sådan funktionsnedsättning hos en deltagare i provet vilken innebär att han eller hon behöver specialarrangemang vid provtillfället för att kunna avlägga provet. Specialarrangemang kan bli aktuella på grund av sjukdom, funktionsnedsättning, särskilda läs- och skrivsvårigheter eller någon annan därmed jämförbar orsak hos en person som deltar i ett prov. De som anordnar provtillfällen sörjer för genomförandet av specialarrangemang som beviljats av Migrationsverket. Det är därför nödvändigt för den som anordnar ett provtillfälle att få uppgifter även om sådana omständigheter som gäller till exempel hälsotillstånd och funktionsnedsättning, utifrån vilka en person som deltar i ett provtillfälle behöver specialarrangemang. Till denna del omfattar den föreslagna rätten att få uppgifter för den som anordnar ett provtillfälle uppgifter som hör till de särskilda kategorierna av personuppgifter, vilka är nödvändiga för att genomföra specialarrangemang.

Således förutsätter de uppgifter som anknyter till medborgarskapsprovet att såväl Migrationsverket som de som anordnar provtillfällen i vissa situationer behandlar även uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter. Det är nödvändigt att behandla dessa uppgifter för specialarrangemangen för att avlägga medborgarskapsprovet och de skäliga anpassningar som behövs för personer som deltar i medborgarskapsprovet. Till denna del handlar det om en fas som föregår medborgarskapsansökan. Därtill behandlas uppgifter som hör till de särskilda kategorierna av personuppgifter i bedömningen av om den som gjort en medborgarskapsansökan hade grunder för avvikelse från det nya samhällskunskapsvillkoret. Det är nödvändigt att behandla uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter i samband med en medborgarskapsansökan då en person som ansöker om medborgarskap framför en begäran om avvikelse från det nya samhällskunskapsvillkoret utifrån sitt hälsotillstånd eller en funktionsnedsättning. Till den del handlar det om likadan prövning om avvikelse i anknytning till behandlingen av en medborgarskapsansökan som till exempel i samband med det nuvarande språkkunskapsvillkoret.

Syftet med behandling av uppgifter som hör till de särskilda kategorierna av personuppgifter är att trygga skäliga möjligheter för utlänningar som bor i Finland att såväl delta i medborgarskapsprovet som att få medborgarskap. Således är behandlingen av uppgifter som hör till de särskilda kategorierna av personuppgifter proportionerlig sett till det eftersträvade målet på det sätt som förutsätts i artikel 9 i dataskyddsförordningen. Regleringshelheten omfattar även flera sådana skyddsåtgärder som förutsätts i artikel 9. Dessa omfattar bland annat bestämmelser om begränsning till vad som är nödvändigt, radering av uppgifter som blivit onödiga och sekretessplikter i anknytning till uppgifterna. De skyddsåtgärder som föreskrivs i 6 § 2 mom. i dataskyddslagen är likaså en del av helheten, inbegripet att sörja för personalens kunskande och genomföra olika tillsynsmetoder samt att garantera systemens tekniska funktion. I egenskap av myndighet beslutar Migrationsverket om beviljande av de specialarrangemang som behövs för provet. Genomförandet av specialarrangemang innehåller anordnande av provtillfällen, vilket är en offentlig förvaltningsuppgift som kan anförtros endast aktörer som uppfyller de föreslagna förutsättningarna.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att man i det system med medborgarskapsprov som föreslås i denna proposition beaktar de krav som följer av det skydd för personuppgifter som ingår i skyddet för privatlivet. Skyddet för personuppgifter tillgodoses genom de ändringar som enligt förslaget görs såväl i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen som i medborgarskapslagen. Lagen om behandling av personuppgifter i

migrationsförvaltningen kompletteras på så sätt att dess reglering täcker även Migrationsverkets uppgifter i anknytning till det föreslagna medborgarskapsprovet. Till medborgarskapslagen fogas å sin sida bestämmelser om rätten att få uppgifter för dem som anordnar provtillfällen och om tystnadsplikten. Sådana känsliga personuppgifter såsom uppgifter om en persons hälsotillstånd eller funktionsnedsättning får behandlas endast då det är nödvändigt för att sköta de lagstadgade uppgifter som anknyter till medborgarskapsprovet.

11.4 Bestämmelserna om rättsskyddet i grundlagen

Enligt 21 § i grundlagen har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan. Handläggningens offentlighet, rätten att bli hörd, rätten att få ett motiverat beslut, rätten att söka ändring och likaså de andra garantierna för en rättvis rättegång och god förvaltning tryggas genom lag.

Enligt grundlagsutskottet är rättelseförfarandet ett sådant rättssäkerhetsmedel som är av konstitutionell betydelse i och med att det ger garantier för god förvaltning i enlighet med 21 § 2 mom. grundlagen och därför ska dess grunder föreskrivas genom lag (GrUU 43/2000 rd, s. 2).

Genom att överklaga är det möjligt att utifrån 6 § 1 mom. i lagen om rättegång i förvaltningsärendet söka ändring i ett beslut med vilket en myndighet avgjort ett förvaltningsärende eller avvisat det. Vid bedömningen av om ett förvaltningsbeslut är överklagbart eller inte ska i synnerhet beaktas huruvida beslutet innehåller ett avgörande som direkt påverkar någons rätt, skyldighet eller juridiskt definierad fördel (RP 29/2018 rd, s. 74).

Avläggande av medborgarskapsprovet handlar om en fas som föregår medborgarskapsansökan. Ett prov som avlagts med godkänd eller underkänd prestation har inte någon direkt konsekvens för någon persons rätt, skyldighet eller rättsligt fastställda intresse. Ett beslut om en provprestation bildar således inte ett sådant förvaltningsbeslut som det är möjligt att söka ändring i genom att överklaga. Enligt förslaget är det dock möjligt att söka ändring i det genom en begäran om omprövning. Sökandet av ändring avseende medborgarskapsprovet ordnas till denna del på samma sätt som i fråga om de allmänna språkexamina, som ett stort antal personer som ansökt om medborgarskap likaså avlagt innan medborgarskapsansökan.

I enlighet med ordalydelsen i 13 § 1 mom. i medborgarskapslagen är utgångspunkten att villkoren för naturalisation ska vara uppfyllda då en ansökan avgörs. Detta innebär att medborgarskapsprovet ska avläggas före medborgarskapsansökan på samma sätt som i fråga om den allmänna språkexamen, som är ett av sätten att påvisa att språkkunskapsvillkoret är uppfyllt. I praktiken ska sökande avlägga medborgarskapsprovet innan medborgarskapsansökan görs, för att det genom prestationen i medborgarskapsprovet ska vara möjligt att påvisa att samhällskunskapsvillkoret är uppfyllt. På samma sätt som i fråga om den allmänna språkexamen är det möjligt att avlägga medborgarskapsprovet redan innan övriga villkor för naturalisation, såsom boendetiden, är uppfyllda.

Så som redan konstaterats, ska sökande i praktiken avlägga språkexamen innan medborgarskapsansökan lämnas in, om sökande avser påvisa att språkkunskapsvillkoret är uppfyllt genom den allmänna språkexamen. Således jämföras avläggandet av medborgarskapsprovet med det nuvarande språkprovet på så sätt att det på samma sätt som i fråga om språkprovet handlar om en fas som föregår medborgarskapsansökan. Granskningen av prestationen i medborgarskapsprovet påminner till denna del om hur ett intyg som getts om

den allmänna språkexamen granskas för närvarande i samband med en medborgarskapsansökan.

Prestationen i den allmänna språkexamen bedöms inte i ett beslut som gäller en medborgarskapsansökan och inte heller i ändringssökande som gäller ett medborgarskapsbeslut. Avgörandet av en medborgarskapsansökan omfattar att konstatera om den som ansöker om medborgarskap uppfyller de villkor för naturalisation som avses i 13 § 1 mom. i medborgarskapslagen. Det är möjligt att påvisa att språkkunskapsvillkoret är uppfyllt på något av de sätt som avses i 17 § i medborgarskapslagen, såsom genom prestationen i den allmänna språkexamen. Om sökanden inte kan påvisa att villkoren är uppfyllda på något av de sätt som nämns i medborgarskapslagen, övergår man i behandlingen av medborgarskapsansökan till att granska om det i personens fall finns grunder för att avvika från villkoret. I samband med sökande av ändring i en medborgarskapsansökan eller i ett beslut om den är det inte möjligt att överklaga bedömningen av prestationen i den allmänna språkexamen eller ett underkännande av den.

Sett till det som nämnts ovan bedöms inte prestationen i medborgarskapsprovet i ett beslut som gäller en medborgarskapsansökan och inte heller i ändringssökande som gäller ett medborgarskapsbeslut. Med tanke på det nya samhällskunskapsvillkoret utgörs det avgörande av informationen om huruvida sökande avlagt något av de prov eller examina som nämns i lagen, med vilka det är möjligt att påvisa att villkoret är uppfyllt, eller om det i ärendet finns skäl att bedöma grunderna för avvikelser från samhällskunskapsvillkoret. Det är möjligt att överklaga ett negativt beslut om en medborgarskapsansökan till förvaltningsdomstolen. Vid sökande av ändring i ett negativt beslut om en medborgarskapsansökan är det däremot inte möjligt att överklaga en underkänd prestation i medborgarskapsprovet. Således är det vid sökande av ändring i ett beslut om en medborgarskapsansökan inte möjligt att överklaga slutresultatet av bägge faser före medborgarskapsansökan, det vill säga en underkänd prestation i den allmänna språkexamen eller medborgarskapsprovet.

Den som deltagit i den allmänna språkexamen kan söka ändring i ett beslut som gäller bedömningen av prestationen i enlighet med 13 § i lagen om allmänna språkexamina. Motsvarande bestämmelser om sökande av ändring i medborgarskapsprovet utfärdas i medborgarskapslagen. I den allmänna språkexamen kan bedömarens arbete bidra till att påverka slutresultatet, medan medborgarskapsprovet är ett flervalsprov som granskas elektroniskt. Denna skillnad mellan den allmänna språkexamen och medborgarskapsprovet kan i viss mån påverka behovet av att söka ändring i anknytning till medborgarskapsprovet på så sätt att behovet blir ännu mindre än i den allmänna språkexamen, där bedömningen av prestationen kan ändras utifrån en ny bedömning.

Enligt 13 § 3 mom. i lagen om allmänna språkexamina får omprövning i fråga om ett beslut som gäller bedömningen av prestationen i examen eller i ett delprov i examen begäras hos kommissionen för allmänna språkexamina. Begäran om omprövning ska lämnas till kommissionen inom 14 dagar från det att den som avlagt examen eller ett delprov i examen har haft möjlighet att få kännedom om bedömningsresultaten och tillämpningen av bedömningsgrunderna i sitt eget fall. På förfarandet vid begäran om omprövning tillämpas i övrigt förvaltningslagen. Ett beslut om bedömningen av prestationen vilket fattats med anledning av en begäran om omprövning får inte överklagas genom besvär.

I denna proposition föreslås att det är möjligt att framföra en begäran om omprövning av resultatet i medborgarskapsprovet till Migrationsverket, som i egenskap av myndighet med ansvar för den allmänna förvaltningen av medborgarskapsprovet behandlar begäranden om omprövning på centraliserat sätt. I enlighet med vad som beskrivs nedan kan Migrationsverket

begära ett utlåtande av den sakkunnigkommission som avses i 25 f § i fråga om en begäran om omprövning som gäller utrymme för tolkning i innehållet i provet.

Förfarandet med begäran om omprövning behövs framför allt för att utreda om till exempel någon teknisk störningssituation utgjort ett hinder för att avlägga provet med godkänt resultat. Medborgarskapsprovet avläggs enligt förslaget som ett flervalssprov som baserar sig på ett läromedel, i vilket deltagaren väljer rätt svar på frågorna utifrån svarsalternativen. Det förutsätts att den som utarbetar medborgarskapsprovet har tillräcklig sakkunskap för att utarbeta läromedlet, frågorna och svarsalternativen för medborgarskapsprovet. I utarbetandet av svarsalternativen ska uppmärksamhet riktas på att valet av rätt svar är tillräckligt entydigt. Avläggande av det föreslagna medborgarskapsprovet med godkänt resultat förutsätter att den som deltar i provet väljer ett tillräckligt antal rätt svar på provfrågorna. Således är sättet att genomföra provet relativt enkelt och granskningen av provresultaten genomförs elektroniskt på samma sätt som till exempel i det teorigivet som hör till den föreaxamen som ska avläggas för att få körkort.

Avläggandet av medborgarskapsprovet är inte förknippat med till exempel produktion av svar på egen hand eller att en person som fungerar som bedömare bedömer prestationen utifrån kriterier som är avsedda för detta ändamål. Således är ett godkänt resultat i medborgarskapsprovet inte förknippat med sådant utrymme för tolkning som till exempel i de delprov som gäller tal och skrift i den allmänna språkexamen, där en person som fungerar som bedömare bedömer provprestationen utifrån de bedömningskriterier som är avsedda för detta ändamål. Utifrån detta blir även behovet av rättsskydd för en person som deltagit i medborgarskapsprovet i viss mån mindre än för en person som avlagt den allmänna språkexamen. För medborgarskapsprovet behövs inte någon likadan granskningsbedömning som i den allmänna språkexamen. I förfarandet med begäran om omprövning för medborgarskapsprovet handlar det inte om att en annan bedömare gör en ny bedömning av prestationen av en provdeltagare utifrån bedömningskriterierna. Vid behandlingen av en begäran om omprövning som gäller ett medborgarskapsprov konstateras de rätt och fel valda svaren på frågorna och om antalet rätta svar är tillräckligt för en godkänd prestation i medborgarskapsprovet.

Trots ovan framlagda observationer kan det i vissa situationer uppkomma ett behov av en begäran om omprövning även på grund av att flervalssfrågorna är förknippade med utrymme för tolkning. På grund av sådana situationer ska man i den föreslagna regleringen beakta att Migrationsverket inte har den sakkunskap som behövs för att bedöma innehållet i frågorna och svarsalternativen. Avsikten är att ge en annan aktör än Migrationsverket till uppgift att utarbeta frågorna, svarsalternativen och läromedlet för medborgarskapsprovet uttryckligen därför att en sådan uppgift avviker från verkets nuvarande uppgifter och förutsätter sådan sakkunskap som i högre grad innehas av till exempel ett universitet. Med tanke på en sådan situation behövs därför ett förfarande med vilket man säkerställer tillräcklig sakkunskap för bedömningen av flervalssfrågorna och svarsalternativen och utrymmet för tolkning i dessa.

För bedömningen av utrymmet för tolkning i provfrågorna föreslås ett förfarande där Migrationsverket begär ett utlåtande om en begäran om omprövning från sakkunnigkommissionen. I ett sådant fall framskrider behandlingen av en begäran om omprövning enligt följande. Provdeltagaren kan framföra en begäran om omprövning av provresultatet till Migrationsverket utifrån den grunden att han eller hon gett fel svar på grund av att en flervalssfråga lämnat utrymme för tolkning, varvid deltagaren i motiveringarna till sin begäran om omprövning ska specificera vilken ämnesfråga som enligt honom eller henne lämnar utrymme för tolkning och varför. Om begäran om omprövning gäller ett sådant ärende som gäller innehållet i medborgarskapsprovet, begär verket ett utlåtande av

sakkunnigkommissionen i fråga om tolkningsutrymmet i den fråga till vilken det hänvisats och om de grunder som anförts i begäran om omprövning. På så sätt säkerställs den behövliga sakkunskapen till stöd för behandlingen av en begäran om omprövning som gäller innehållet. Medlemmarna i sakkunnigkommissionen framför sin syn om utrymmet för tolkning i flervalsfrågan med tanke på utlåtandet. Frågans och svarsalternativens ändamålsenlighet bedöms även i ljuset av de uppgifter som framgår av läromedlet för medborgarskapsprovet. Om en flervalsfråga som specificerats i en begäran om omprövning enligt kommissionens sakkunnigutlåtande ska anses lämna utrymme för tolkning, rättar Migrationsverket beslutet om provresultatet.

För att en deltagare i medborgarskapsprovet ska kunna framföra en begäran om omprövning av ett beslut om ett provresultat på grundval av tolkningsutrymme i vissa frågor i flervalsprovet, behöver han eller hon tillräckligt precis information om sin provprestation. Deltagaren ska få information om antalet rätt och fel svar och därtill även om hur de fördelat sig enligt frågornas ämnen. För att kunna göra och motivera en begäran om omprövning behöver en provdeltagare information i synnerhet om på vilka ämnesfrågor han eller hon valt fel svar. På så sätt kan den som avlagt provet överväga om bakgrunden till valet av fel svar utgjorts av att frågorna och svarsalternativen varit ottydligt formulerade. Själva frågorna och svarsalternativen i provet ställs dock inte till provdeltagarens förfogande. Ett sådant förfarande är även enhetligt med de allmänna språkexamina och det teoriprov som ingår i förarexamen och dess syfte är att trygga att provet är tillförlitligt och även att provdeltagarna behandlas jämlikt, då man strävar efter att förhindra att provfrågorna sprids utanför provtillfällena.

Så som konstaterats ovan handlar en underkänd provprestation inte om ett överklagbart beslut, men i samband med medborgarskapsprovet används förfarandet med begäran om omprövning. Möjligheten att begära omprövning av ett provresultat utifrån informationen om provsvarens fördelning enligt område innebär ett särskilt rättsskyddsmedel för sådana personer som senare vill ansöka om medborgarskap. Även om väldigt detaljerade uppgifter inte är tillgängliga om provprestationen, är det dock utifrån fördelningen av rätt och fel svar enligt område möjligt att bedöma om flervalsprovet är behörigt. Det är möjligt att dra nytta av informationen även då man förbereder sig på ett nytt prov. Såväl information om provprestationen som det befintliga förfarandet med begäran om omprövning har en konsekvens som förbättrar ställningen för den som avlägger provet.

Enligt 24 § 1 mom. 22 punkten i offentlighetslagen omfattar de sekretessbelagda myndighetshandlingarna handlingar som innehåller uppgifter om inträdesprov eller andra prov eller test, om utlämnandet av uppgifter ur dem skulle äventyra provens eller testens syfte eller en användning av testen i framtiden. Utlämnande av exakta uppgifter om flervalsfrågorna i medborgarskapsprovet skulle äventyra fullgörandet av syftet med provet och användningen av det i framtiden. Genom sekretessbeläggningen av provfrågorna tryggas ett synnerligen viktigt allmänt intresse, varför den som deltagit i ett prov inte ens själv får exakta uppgifter om sin egen provprestation. Begränsningen av rätten till information för en part är förenlig med 11 § 2 mom. 1 punkten i offentlighetslagen.

Det föreslås även att bestämmelser om avgiftsbeläggningen för en begäran om omprövning och återbetalning av behandlingsavgiften fogas till medborgarskapslagen. Biträdande justitiekanslern har i ett beslut (OKV/430/70/2024) behandlat avgiftsbeläggningen av en begäran om omprövning hos olika myndigheter. I beslutet konstateras bland annat att alla ärenden där avgiftsbeläggningen av behandling av en begäran om omprövning hade reglerats dock inte omfattades av föreskrifter om återbetalning av avgiften i en situation där en begäran om omprövning leder till ett positivt slutresultat för den som framfört begäran.

I ett betänkande (FvUB 26/2018 rd, s. 2) har förvaltningsutskottet i fråga om behandlingsavgiften för omprövningsbegäranden som gäller ansökan om visering konstaterat att man genom den strävar efter att säkerställa effektiv och snabb rättsvård och att dämpa antalet uppenbart ogrundade omprövningsbegäranden. Utskottet har dock betonat att avgiften inte oskäligt får höja tröskeln för att begära omprövning så att den de facto försvagar rättssäkerheten. I detta hänseende har utskottet ansett att det är relevant att avgiften återbetalas till den viseringspliktige i det fall att omprövningsbegäran leder till ett resultat som är till dennes fördel.

I de föreslagna bestämmelserna om avgiftsbeläggningen för en begäran om omprövning beaktas ovan nämnda omständigheter som gäller återbetalning av avgiften. Om provresultatet i förfarandet med begäran om omprövning ändras på så sätt att antalet rätta svar räcker för en godkänd prestation, återbetalas behandlingsavgiften för begäran om omprövning till den som framfört begäran om omprövning.

Enligt förslaget är det inte möjligt att söka ändring i Migrationsverkets beslut om en begäran om omprövning genom att överklaga till förvaltningsdomstolen. Således omfattar sökandet av ändring i medborgarskapsprovet ett liknande besvärshöjningsförbud som i ändringssökande som gäller den allmänna språkexamen.

Grundlagsutskottet har i sin utlåtandep Praxis bedömt förbud mot att söka ändring i olika ärenden (bland annat GrUU 15/2009 rd, GrUU 2/2009 rd). Det har tagit ställning till exempel till förbudet att söka ändring i bedömningen av en provprestation i studentexamen och ansett att rättssäkerhetsmekanismen inte är problematisk med tanke på bestämmelsen i 21 § i grundlagen (GrUU 18/2005 rd, s. 2). Med tanke på rättsskyddet har utskottet ansett att det är viktigt att det är möjligt att anhålla om en kontrollbedömning av ett beslut om bedömningen av en provprestation i studentexamen. Likaså har det bland annat varit av betydelse att ett omprov är möjligt vid en underkänd provprestation.

Även universitetslagen innehåller bestämmelser om förfarandet för begäran om omprövning och besvärshöjningsförbudet i anknytning till examensprestationer. Det finns bestämmelser om besvärshöjningsförbudet i 84 § 2 mom. i universitetslagen, enligt vilket ett beslut inte får överklagas genom besvär, om det gäller bedömning av studieprestation eller tillgodoräknande. I sitt utlåtande om reformen av universitetslagstiftningen (RP 7/2009 rd) tog grundlagsutskottet ställning även till besvärshöjningsförbuden (GrUU 11/2009 rd, s. 8). Utskottet hade inte något att anmärka om de besvärshöjningsförbud som föreslogs i propositionen med tanke på 21 § i grundlagen.

Så som konstaterats ovan har avläggande av prov med en godkänd eller underkänd prestation inte någon direkt konsekvens för en persons rätt, skyldighet eller rättsligt fastställda intresse och ett beslut om en provprestation bildar således inte något sådant förvaltningsbeslut i vilket det är möjligt att söka ändring genom att överklaga. Inte heller ett beslut av Migrationsverket om rättelse av resultatet av medborgarskapsprovet hänför sig direkt till rättigheterna eller skyldigheterna för en provdeltagare. Medborgarskapsprovet är av betydelse för förvärvet av medborgarskap på så sätt att det genom ett godkänt provresultat är möjligt att påvisa att det nya villkor som föreslås för naturalisation är uppfyllt på samma sätt som det genom prestationen i den allmänna språkexamen är möjligt att påvisa att det gällande språkkunskapsvillkoret är uppfyllt.

Ett beslut om en underkänd prestation i medborgarskapsprovet förblir inte slutligt när det gäller konsekvenserna, utan den som deltagit i ett prov kan såväl framföra en begäran om omprövning av ett beslut som gäller en underkänd provprestation som anmäla sig och på nytt delta i medborgarskapsprovet. I fråga om anordnandet av medborgarskapsprovet konstateras i propositionen att medborgarskapsprov ska anordnas tillräckligt ofta så att till exempel en person

som inte avlagt provet med godkänd prestation inom en skälig tid kan delta i provet på nytt. En begäran om omprövning som gäller prestationen i ett medborgarskapsprov bedöms vid behov även av sakkunnigkommissionen som har flera medlemmar. Migrationsverket begär ett utlåtande avseende begäranden om omprövning som gäller innehållet i provet av sakkunnigkommissionen, i vilken de centrala aktörerna i systemet med medborgarskapsprov är representerade. Kommissionen har bred och omfattande sakkunskap för att bedöma eventuellt utrymme för tolkning i provfrågorna.

Besvärstillsättningen är avgränsad till att gälla endast ett sådant beslut som gäller medborgarskapsprovet och som Migrationsverket gett beträffande en begäran om omprövning som gäller ett beslut som gäller en underkänd prestation i medborgarskapsprovet. I övrigt är det möjligt att överklaga Migrationsverkets beslut i anknytning till förslagen i denna proposition till förvaltningsdomstolen i enlighet med lagen om rättegång i förvaltningsärenden. Det är möjligt att söka ändring hos förvaltningsdomstolen till exempel i Migrationsverkets beslut om återbetalning av provavgifter och om de påföljder som utfärdats för svikligt förfarande. En förutsättning för att överklaga ett beslut av förvaltningsdomstolen är att högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. Besvärstillsättningen enligt förslaget påverkar inte överhuvudtaget överklagan av beslut som fattats om medborgarskapsansökningar, utan även framöver finns det en möjlighet att överklaga negativa beslut om medborgarskapsansökningar till förvaltningsdomstolarna.

En provavgift tas ut för avläggande av det medborgarskapsprov som föreslås i denna proposition. Enligt förslaget kan avgiften återbetalas till en person som anmält sig till ett prov, om han eller hon haft hinder att delta på grund av sjukdom och meddelat Migrationsverket om hindret före provtillfället. Ansökan om återbetalning av provavgiften görs hos Migrationsverket, som fattar beslut om eventuell återbetalning. Det är möjligt att överklaga ett beslut om återbetalning av Migrationsverket hos förvaltningsdomstolen.

Migrationsverket fattar beslut även om eventuella påföljder, om en deltagare i ett prov gör sig skyldig till brott mot ordningen vid provtillfället eller förfar svikligt i det. I en sådan situation ansvarar Migrationsverket för att utreda situationen i efterskott och för att höra parten i enlighet med förvaltningslagen. Utifrån ett brott mot ordningen kan ett avlagt prov underkännas. Likaså är det möjligt att anse att en provprestation är underkänd på grund av svikligt förfarande, deltagande i sådant förfarande eller försök till det och därtill kan parten förlora sin rätt att delta i medborgarskapsprovet i sex eller 12 månader från provdagen. Det är möjligt att överklaga ett beslut om påföljder av Migrationsverket hos förvaltningsdomstolen. Enligt förslaget kan beslutet dock verkställas även om besvär har anförts, om inte besvärsmyndigheten förbjuder verkställigheten. Den föreslagna regleringen motsvarar vad som föreskrivs i 6 § i lagen om allmänna språkexamina.

Ovan behandlas ändringssökande i anknytning till medborgarskapsprovet. Det föreslås inte att några ändringar görs i fråga om sökande av ändring i själva beslutet om en medborgarskapsansökan. Om sökanden i sin medborgarskapsansökan framför en begäran om undantag från det nya samhällskunskapsvillkoret genom att åberopa till exempel sitt hälsotillstånd och Migrationsverket bedömer att grunder för att avvika från villkoret inte föreligger, är det även framöver möjligt att söka ändring i det negativa beslutet av Migrationsverket genom att överklaga till förvaltningsdomstolen. Det är å sin sida möjligt att överklaga förvaltningsdomstolens beslut till högsta förvaltningsdomstolen, om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

11.5 Tilldelande av en offentlig förvaltningsuppgift till någon annan än en myndighet

Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Det är dock möjligt att anförtro uppgifter som omfattar avsevärd utövning av allmän makt endast till en myndighet.

Enligt motiveringarna till paragrafen (RP 1/1998 rd, s. 178–180) är syftet med bestämmelsen att begränsa att offentliga förvaltningsuppgifter anförtros till parter utanför det egentliga myndighetsmaskineriet. En offentlig förvaltningsuppgift kan anförtros någon annan än en myndighet endast genom lag och med stöd av lag endast om de villkor som avses i bestämmelsen är uppfyllda. Med ordalydelsen i bestämmelsen hänvisar man till att skötseln av offentliga förvaltningsuppgifter i regel ska ankomma på myndigheter och att sådana uppgifter kan tilldelas andra än myndigheter endast i begränsad utsträckning. Begreppet offentliga förvaltningsuppgifter hänvisar till en relativt vidsträckt helhet av administrativa uppgifter. Det omfattar uppgifter som hänför sig till bland annat verkställigheten av lagar samt beslut om enskilda personers och sammanslutningars rättigheter, skyldigheter och förmåner. Paragrafen täcker överföring av såväl uppgifter som för närvarande hör till myndigheterna som tilldelande av nya uppgifter som jämföras med förvaltningsuppgifter till andra än myndigheter. Utgångspunkten är att offentliga förvaltningsuppgifter endast genom lag kan anförtros andra än myndigheter.

Det ska vara behövligt att anförtro uppgiften med tanke på en ändamålsenlig skötsel av uppgiften. Enligt förarbetena till grundlagen (RP 1/1998, s. 179) ska vid bedömningen av ändamålsenligheten särskilt uppmärksammas dels förvaltningens effektivitet och övriga interna behov, dels enskilda personers och sammanslutningars behov. Dessutom ska hänsyn tas till förvaltningsuppgiftens särdrag. Kravet på ändamålsenlighet kan således när det är fråga om uppgifter i samband med serviceproduktion uppfyllas lättare än till exempel i fråga om beslutsfattande som gäller en enskild persons eller sammanslutnings centrala rättigheter. Kravet på ändamålsenlighet är ett rättsligt villkor och det bedöms från fall till fall om det är uppfyllt. Enligt grundlagsutskottet ska ändamålsenligheten bedömas från fall till fall varje gång då en offentlig förvaltningsuppgift föreslås bli anförtrodd någon utanför myndighetsorganisationen (GrUU 53/2010 rd, s. 2/II, GrUU 23/2013 rd, s. 3/I).

Om offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter ska det inte äventyra de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Enligt förarbetena till grundlagen (RP 1/1998 rd, s. 179/II) understryker bestämmelsen betydelsen av att de som sköter offentliga förvaltningsuppgifter ska vara utbildade för ändamålet och sakkunniga samt att de ska stå under tillräcklig offentlig tillsyn. Kraven på rättsskydd och god förvaltning berör framför allt beslutsfattandet i anknytning till en offentlig förvaltningsuppgift.

Enligt sista meningen i 124 § i grundlagen får uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt ges endast myndigheter. Grundlagsutskottet (GrUU 14/2013, s. 2) har ansett att till exempel utfärdande av en administrativ påföljd omfattar utövning av betydande offentlig makt.

I denna proposition föreslås ett nytt villkor för att få medborgarskap. Det är möjligt att påvisa att villkoret är uppfyllt genom att avlägga det föreslagna nya medborgarskapsprovet. Medborgarskapsprovet har en offentlig karaktär, eftersom avläggandet av det hänför sig till förvärv av finskt medborgarskap och de anknutna rättigheterna och skyldigheterna. Således är uppgifterna i anknytning till genomförandet av medborgarskapsprovet offentliga och därför ska

bestämmelserna i 124 § i grundlagen beaktas i regleringen. Enligt förslaget administrerar Migrationsverket systemet med medborgarskapsprov, som delvis genomförs genom köpta tjänster som verket upphandlar. Migrationsverket ingår avtal om såväl utarbetande av medborgarskapsprov som anordnande av provtillfällen. Den köpta tjänst som gäller utarbetande av medborgarskapsprovet innehåller ett brett urval av provfrågor med svarsalternativ och ett läromedel som lämpar sig för självstudier. De som anordnar provtillfällen ska å sin sida tillhandahålla utrymmen, yttre ramar och övervakning som lämpar sig för det elektroniska medborgarskapsprovet.

Enligt förslaget hör den allmänna förvaltningen och övervakningen av systemet med medborgarskapsprov till Migrationsverket, det vill säga till en myndighet. Migrationsverkets uppgifter omfattar den allmänna kommunikationen om medborgarskapsprovet till deltagare i provet och handledning av dem som anordnar provtillfällen i fråga om granskningen av provdeltagarnas identitet. Begäranden om specialarrangemang som behövs för ett provtillfälle handläggs av Migrationsverket, som fattar beslut om beviljande av eventuella specialarrangemang. Om man vid ett provtillfälle observerar störande eller svikligt förfarande, sköter Migrationsverket utredningen av fallet och det anknutna hörandet och verket ansvarar även för att fatta beslut om eventuella påföljder.

Enligt förslaget genomförs utarbetandet av själva medborgarskapsprovet och läromedlet för det och anordnandet av provtillfällen på så sätt att dessa enskilda uppgifter i anknytning till genomförandet av medborgarskapsprovet tilldelas andra aktörer än en myndighet och Migrationsverket i egenskap av myndighetsorganisation ingår avtal om upphandling av sådana tjänster med aktörer som uppfyller de föreslagna villkoren i lagen. Till denna del påminner genomförandet av medborgarskapsprovet genomförandet av den allmänna språkexamen, där den myndighet som administrerar examenssystemet likaså ingår avtal om såväl utarbetande av prov och anordnande av examenstillfällen. Lagen innehåller specificerade bestämmelser om att uppgifter som gäller utarbetande av medborgarskapsprovet och anordnande av provtillfällen anförtros någon annan än en myndighet. I lagen införs bestämmelser om villkoren för att utarbeta medborgarskapsprovet och anordna provtillfällen, liksom även om vilka uppgifter som krävs av de aktörer som sköter dessa.

I denna proposition föreslås att det framtida medborgarskapsprovet utarbetas utifrån det läromedel som används vid samhällsorientering enligt lagen om främjande av integration. Bakgrunden till medborgarskapsprovet utgörs av det läromedel som är avsett för utbildarna i samhällsorientering, vilket administreras av UF-centret, det vill säga av en myndighet. Utifrån läromedlet för samhällsorientering redigerar den som utarbetar medborgarskapsprovet ett självstudiematerial för medborgarskapsprovet, vars språk motsvarar den nivå som krävs för finskt medborgarskap (B1 på nivåskalan i den europeiska referensramen för språk). Det läromedel för medborgarskapsprovet vilket redigeras utifrån läromedlet för samhällsorientering ingår i den köpta tjänst som Migrationsverket i egenskap av myndighet upphandlar från den som utarbetar medborgarskapsprovet. Medborgarskapsprovet genomförs som ett kunskapsbaserat prov, vars flervalsfrågor baserar sig på uppgifter i ett allmänt tillgängligt läromedel. I motsats till vad fallet är för den allmänna språkexamen, har den som utarbetar provet därför även till uppgift att utarbeta ett läromedel som lämpar sig för självstudier för att förbereda sig på provet. Det faktum att läromedlet för medborgarskapsprovet baserar sig på det redan existerande läromedlet för samhällsorientering bidrar för egen del till att begränsa uppgiften att utarbeta ett läromedel.

Så som konstaterats ovan ska man enligt förarbetena till grundlagen rikta särskild uppmärksamhet på behoven hos de enskilda personerna då ändamålsenligheten bedöms. Ur denna synvinkel är i synnerhet den sakkunskap som behövs för uppgifterna av betydelse, då det

finns andra aktörer som har djupare kunskap än Migrationsverket för dessa uppgifter. Även kraven på neutralitet och objektivitet talar för att uppgifterna i anknytning till provet tilldelas någon annan aktör än Migrationsverket, som är den myndighet som beslutar om beviljande av medborgarskap. Med tanke på kravet på ändamålsenlighet är det därtill relevant att de uppgifter som tilldelas andra aktörer handlar om tillhandahållande av tjänster, inte om beslutsfattande som gäller en individs eller sammanslutnings centrala rättigheter. Utarbetandet och anordnandet av medborgarskapsprovet genomförs som tjänster som upphandlas av Migrationsverket, det vill säga av en myndighet. Dessa uppgifter är inte förknippade med beslutsfattande som gäller en individs eller en sammanslutnings centrala rättigheter.

Det är ändamålsenligt att ge en aktör med behövlig sakkunskap till uppgift att utarbeta frågorna och svarsalternativen samt läromedlet för medborgarskapsprovet. För att avläggandet av medborgarskapsprovet ska kunna övervakas behövs å sin sida utrymmen och yttre ramar som lämpar sig för provtillfällena samt den behövliga sakkunskapen och personalen för att anordna provtillfällena. Det är ändamålsenligt att ge aktörer som uppfyller dessa villkor till uppgift att anordna provtillfällena. De uppgifter som gäller utarbetande och anordnande av medborgarskapsprovet avviker i fråga om karaktär från Migrationsverkets övriga uppgifter. Därför föreslås att utarbetandet av medborgarskapsprovet och anordnandet av provtillfällena genomförs som tjänster som produceras av en annan aktör än en myndighet. Däremot delegeras inte rätt att fatta beslut om en individs rättigheter, utan Migrationsverket fattar i egenskap av myndighet beslut om beviljande av specialarrangemang som behövs i ett provtillfälle och påföljder som ska utfärdas vid svikligt förfarande som framkommit vid ett provtillfälle.

Genom att tilldela uppgiften att utarbeta och anordna medborgarskapsprovet till någon annan än en myndighet äventyras inte de grundläggande fri- och rättigheterna, rättsskyddet eller andra krav på god förvaltning. På det sätt som konstaterats ovan gäller kraven på rättssäkerhet och god förvaltning enligt förarbetena till grundlagen framför allt för beslutsfattandet i anknytning till en offentlig förvaltningsuppgift. En myndighet, det vill säga Migrationsverket, har till uppgift att fatta förvaltningsbeslut som gäller medborgarskapsprov. Andra än myndighetsaktörer fattar däremot inte beslut, utan de tillhandahåller tjänster som gäller utarbetande och anordnande av medborgarskapsprovet i form av köpta tjänster som upphandlas av en myndighet.

Lämpligheten och behörigheten för dem som sköter offentliga förvaltningsuppgifter regleras på samma sätt som i fråga om den allmänna språkexamen. Bestämmelserna om den sakkunskap som krävs av den som utarbetar och anordnar ett medborgarskapsprov samt om myndighetstillsynen av dessa aktörer är likadana som i lagen om allmänna språkexamina. Tillräcklig sakkunskap för utarbetande av språkexamina förutsätts av dem som utarbetar allmänna språkexamina (2 § i lagen om allmänna språkexamina). Utgångspunkten i regleringen är att en högskola är den aktör som utarbetar språkexamina. På samma förutsätts att den som utarbetar medborgarskapsprovet har tillräcklig sakkunskap för att utarbeta frågorna, svarsalternativen och läromedlet för medborgarskapsprovet. Utgångspunkten är att ett universitet utarbetar provet och dess läromedel. De som anordnar allmänna språkexamina ska å sin sida ha tillräcklig sakkunskap och förutsättningar för att anordna examina (4 § i lagen om allmänna språkexamina). Tillräcklig sakkunskap och förutsättningar att anordna provtillfällena förutsätts av dem som anordnar medborgarskapsprovet.

Utbildningsstyrelsen ansvarar för myndighetstillsynen i fråga om den allmänna språkexamen, medan Migrationsverket på motsvarande sätt ansvarar för myndighetstillsynen i fråga om medborgarskapsprovet. I 2 § i lagen om allmänna språkexamina finns det bestämmelser om examensförvaltning. Enligt bestämmelsen svarar Utbildningsstyrelsen för systemet med allmänna språkexamina, systemets utveckling och tillsynen över det. Liknande allmänna

bestämmelser om Migrationsverkets uppgifter i anknytning till medborgarskapsprovet fogas till 3 § i medborgarskapslagen. I bestämmelsen nämns förvaltning, utveckling och övervakning över medborgarskapsprovet samt ingående av avtal i anknytning till medborgarskapsprovet.

De uppgifter som tilldelas den som utarbetar och anordnar ett medborgarskapsprov motsvarar i fråga om natur uppgifterna för den som utarbetar och anordnar allmänna språkexamina. Uppgifternas liknande karaktär är av betydelse även i bedömningen av ansvaret i anknytning till dessa. Grundlagsutskottet har i sina utlåtanden behandlat ansvarsbestämmelser i anknytning till olika uppgifter. Enligt grundlagsutskottets vedertagna praxis förutsätter säkerställandet av att kraven på rättskydd och god förvaltning tillgodoses bland annat att de personer som behandlar ärenden verkar under straffrättsligt tjänsteansvar (GrUU 17/2021 rd, s. 20, GrUU 26/2017 rd, s. 49). Bestämmelser om straffrättsligt ansvar har ansetts vara behövliga bland annat i samband med att bestämmelser utfärdades om kandidatuppställningen i fråga om domare med uppgiften som bisyssla vid försäkringsdomstolen (GrUU 53/2014 rd, s. 4–5) och om en observationsremiss som utarbetas av en annan läkare än en läkare i tjänsteförhållande, då den kan leda till vård oberoende av patientens vilja (GrUU 5/2014 rd, s. 2–4). Utskottet har ansett att en uppgift utgör utövning av offentligt makt och förutsatt fullt tjänsteansvar till exempel i en situation som handlade om att chefen för en frivillig sjöräddningsförening var ledare på en olycksplats (GrUU 24/2001 rd, s. 4).

I 7 § i lagen om allmänna språkexamina finns det bestämmelser om det straffrättsliga tjänsteansvaret för en bedömare av den allmänna språkexamen. Däremot finns det inte sådana bestämmelser om ansvaret för den som utarbetar och anordnar den allmänna språkexamen. Enligt förslaget genomförs medborgarskapsprovet som ett flervalssprov, varvid ingen uppgift som särskild bedömare behövs, utan granskningen av provprestationen genomförs elektroniskt. Enligt 3 mom. som enligt förslaget fogas till 3 § ansvarar Migrationsverket bland annat för informationssystemhelheten för medborgarskapsprovet, inklusive den tekniska funktionen för den elektroniska granskningen av provprestationer. Den som utarbetar provet ansvarar å sin sida för att provfrågorna och svarsalternativen är tydliga och att de rätta svaren är entydiga. Den som anordnar ett prov sköter övervakningen av provtillfällena och genomförandet av specialarrangemang. Även då medborgarskapsprovet avläggs med specialarrangemang är det ett flervalssprov, som kräver att ett tillräckligt antal rätta svar på provfrågorna valts för att det ska vara avlagt med godkänd prestation.

Således behövs inte reglering kring det straffrättsliga tjänsteansvaret för bedömaren. Avläggande av medborgarskapsprovet har dock liknande konsekvenser för förvärvet av medborgarskap som avläggande av den allmänna språkexamen. Detta talar för att regleringen kring ansvarsfrågor kring medborgarskapsprovet ska vara likadant som i lagen om allmänna språkexamina. Därför föreslås i propositionen att de paragrafer som gäller såväl den som utarbetar medborgarskapsprovet som den som anordnar ett prov innehåller hänvisningar till bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar.

De allmänna lagarna för förvaltningen tillämpas bland annat utifrån bestämmelserna om tillämpningsområdet för dessa även på privata personer då de sköter offentliga förvaltningsuppgifter. I medborgarskapslagen är det till denna del motiverat att tillägna en liknande regleringslösning som i lagen om allmänna språkexamina. På detta gäller även tillämpningen av lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet på den som anordnar ett prov. Enligt 5 § i lagen om allmänna språkexamina tillämpas lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet när examensanordnaren behandlar testmaterialet för allmänna språkexamina. Hänvisningar till den övriga allmänna lagstiftningen behövs inte heller i fråga om medborgarskapsprovet.

I propositionen föreslås att en sakkunnigkommission verkar i anslutning till Migrationsverket och att dess medlemmar ska vara företrädare för sakkunskap inom integration och utbildning samt den som utarbetar och anordnar medborgarskapsprovet. Sakkunnigkommissionen kan ha företrädare från inrikesministeriet, arbets- och näringsministeriet samt undervisnings- och kulturministeriet och därtill kan kommissionen ha representanter för dessa ministeriers förvaltningsområden, såsom UF-centret och Utbildningsstyrelsen. Kommissionen har till uppgift att stödja Migrationsverket i den allmänna utvecklingen och förvaltningen av medborgarskapsprovet. Den skulle även ge sakkunnigutlåtanden om begäranden om omprövning till Migrationsverket. Kommissionens medlemmar företräder i hög grad och på ett omfattande sätt den sakkunskap som behövs i systemet med medborgarskapsprov.

Sakkunnigkommissionen följer att antalet provtillfällen är tillräckligt och även feedbacken på medborgarskapsprovet och statistiken över provprestationerna. Eftersom det läromedel för samhällsorientering som administreras av UF-centret utgör bakgrunden till medborgarskapsprovet och ett läromedel som lämpar sig för självstudier för medborgarskapsprovet utarbetas utifrån det, följer kommissionen även utvecklingen för läromedlet för samhällsorientering. Kommissionen kan ta initiativ till utveckling av systemet med medborgarskapsprov och överlämna dem till Migrationsverket, vars uppgifter omfattar den allmänna förvaltningen och utvecklingen av medborgarskapsprovet. Sakkunskapen hos medlemmarna i kommissionen behövs även i behandlingen av sådana begäranden om omprövning som gäller utrymme för tolkning i flervalsfrågorna. I sådana ärenden har kommissionens sakkunnigutlåtande en central betydelse med tanke på tillgodoseendet av rättsskyddet för deltagaren i provet.

På grundval av den breda sakkunskapen hos medlemmarna i kommissionen är det ändamålsenligt att tilldela de offentliga förvaltningsuppgifterna i anknytning till medborgarskapsprovet till den. Överföringen av de beskrivna uppgifterna till sakkunnigkommissionen äventyrar inte de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Beslutsfattandet om medborgarskapsprovet hör till en myndighet, det vill säga Migrationsverket, inbegripet en sådan uppgift som innehåller avsevärd utövning av offentligt makt som beslut om de påföljder som ska utfärdas utifrån brott mot ordningen eller svikligt förfarande.

Utifrån ovan framlagda grunder uppfyller förslaget till reglering kring utarbetande och anordnande av medborgarskapsprovet och sakkunnigkommissionen kraven i grundlagen, vilka gäller anförtroende av en offentlig förvaltningsuppgift till någon annan än en myndighet.

11.6 Utfärdande av bestämmelser om statsförvaltningens organ

Enligt 119 § 2 mom. i grundlagen ska de allmänna grunderna för statsförvaltningens organ regleras genom lag, om deras uppgifter omfattar utövning av offentlig makt. Med allmänna grunder hänvisar man närmast till enhetens namn, bransch och huvudsakliga uppgifter samt behörighet (RP 1/1998 rd, s. 174/II). Även på grund av ett organs faktiska betydelse har det ansetts vara ändamålsenligt att utfärda bestämmelser genom lag, trots att det kan förmodas att organets uppgifter inte omfattar utövning av offentlig makt i den mening som 119 § 2 mom. i grundlagen avser (GrUU 41/2005 rd, s. 2).

I propositionen föreslås att en sakkunnigkommissionen inrättas för medborgarskapsprovet (25 f §). Det handlar om ett nytt sakkunnigorgan som har inrättats av Migrationsverket och som verkar i anslutning till det och vars ordförande är från verket. Utöver Migrationsverket har organet en tväradministrativ representation.

Utöver bestämmelserna om sakkunnigkommissionens sammansättning och mandatperiod innehåller lagen även bestämmelser om kommissionens uppgifter, vilka med tanke på medborgarskapsprovets karaktär och uppgiftsfördelningen i systemet med medborgarskapsprov kan anses vara av reell betydelse. Sakkunnigkommissionen har till uppgift att stödja Migrationsverket i den allmänna utvecklingen och förvaltningen av medborgarskapsprovet. Därtill kan kommissionen ge Migrationsverket ett utlåtande till stöd för behandlingen av en begäran om omprövning som gäller en underkänd provprestation. Utöver de allmänna motiveringar som framgår av lagen innehåller förslaget även ett bemyndigande att utfärda förordning, enligt vilket närmare bestämmelser om sakkunnigkommissionens sammansättning, behandlingen av dess ärenden och om dess uppgifter kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

11.7 Bemyndiganden att utfärda förordning

Grundlagens 80 § innehåller bestämmelser om utfärdande av förordningar och delegering av lagstiftningsbehörigheten. Republikens president, statsrådet och ministerierna kan utfärda förordningar med stöd av ett bemyndigande i grundlagen eller i någon annan lag. Genom lag ska bestämmelser dock utfärdas om grunden för en individs rättigheter och skyldigheter samt om ärenden som enligt grundlagen i övrigt omfattas av lagens område.

Enligt förarbetena till grundlagen (RP 1/1998 rd, s. 131–132) kan den som utfärdar en förordning bemyndigas att utfärda närmare bestämmelser om smärre detaljer som gäller en enskild persons rättigheter och skyldigheter. En bemyndigande lag ska uppfylla de krav på exakthet och noggrann avgränsning vilka förutsätts i grundlagsutskottets utlåtandep Praxis. Dessutom ska även ärenden som omfattas av lagens tillämpningsområde föreskrivas genom lag. Hänvisningen täcker alla ärenden som enligt någon bestämmelse i grundlagen ska föreskrivas genom lag.

Samhällskunskapsvillkoret enligt förslaget i denna proposition kan uppfyllas bland annat genom att avlägga medborgarskapsprovet. Det föreslås att det finns bestämmelser om det nya medborgarskapsprovet i nya 3 a kap. som fogas till medborgarskapslagen. En del av de nya paragraferna om medborgarskapsprovet omfattar dock även ett bemyndigande att utfärda förordning. Enligt förslaget är det genom förordning av statsrådet möjligt att utfärda närmare bestämmelser om innehållet i medborgarskapsprovet, uppgifterna för den som utarbetar och anordnar provet och uppgifterna för den sakkunnigkommission som inrättas för medborgarskapsprovet. Bemyndigandena att utfärda förordning finns i samband med varje enskild grundläggande bestämmelse som föreslås till lagen.

Innehållet i medborgarskapsprovet och det anknutna bemyndigandet att utfärda förordning föreskrivs i nya 25 a §. Enligt de bestämmelser som föreslås till lagen testas genom medborgarskapsprovet grundläggande kunskaper om hur det finländska samhället fungerar och om individens rättigheter och skyldigheter. Frågorna i flervalsprovet baserar sig på ett allmänt tillgängligt läromedel för medborgarskapsprovet, vilket har utarbetats utifrån läromedlet för samhällsorientering enligt 25 § i lagen om främjande av integration. Frågorna i provet gäller Finlands centrala lagstiftning, de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna, jämlikheten mellan könen, Finlands historia och kultur samt andra centrala uppgifter som ingår i läromedlet för medborgarskapsprovet. Medborgarskapsprovet avläggs på finska eller svenska. Provet avläggs elektroniskt, såvida det inte finns hinder för elektroniskt genomförande. En godkänd prestation i medborgarskapsprovet förutsätter att största delen av svaren har valts rätt i flervalsprovet. Det är möjligt att utfärda närmare bestämmelser om provets innehåll genom förordning av statsrådet.

Uppgifterna för den som utarbetar medborgarskapsprovet och det anknutna bemyndigandet att utfärda förordning föreskrivs i nya 25 c §. Det föreslås att lagen innehåller bestämmelser om att den som utarbetar provet har till uppgift att utarbeta ett läromedel för medborgarskapsprovet utifrån läromedlet för samhällsorientering, bereda ett brett urval av frågor inklusive svarsalternativ på finska och svenska för medborgarskapsprovet, sköta testningen, förvaltningen och utvecklingen av läromedlet, frågorna och svarsalternativen för provet samt delta i sakkunnigkommissionens verksamhet. Närmare bestämmelser om uppgifterna för dem som utarbetar provet och innehållet i avtalen om dessa kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

Bestämmelserna om uppgifterna för dem som anordnar ett medborgarskapsprov och bemyndigandet att utfärda förordning finns i nya 25 e §. Enligt de bestämmelser som föreslås för lagen har den som anordnar ett prov till uppgift att anordna provtillfällena enligt avtalsvillkoren, sköta övervakningen av provtillfällen, genomföra specialarrangemang och underrätta Migrationsverket om situationer med brott mot ordningen och svikliga förfaranden, så att verket kan fatta beslut om eventuella påföljder. Närmare bestämmelser om uppgifterna för dem som anordnar ett prov och innehållet i avtalen om dessa kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

Det föreslås att nya 25 f § innehåller bestämmelser om den sakkunnigkommission som verkar i anslutning till Migrationsverket. Paragrafen innehåller även ett bemyndigande att utfärda förordning som gäller kommissionen. Dessutom utfärdas bestämmelser om att en företrädare för Migrationsverket är ordförande för kommissionen, att en företrädare för sakkunskap inom integration i möjligaste mån är vice ordförande och att sakkunnigmedlemmarna dessutom företräder sakkunskap åtminstone inom utbildning samt om den som utarbetar och anordnar medborgarskapsprovet. Lagen innehåller även bestämmelser om att kommissionen har till uppgift att stödja Migrationsverket i den allmänna utvecklingen och förvaltningen av medborgarskapsprovet. Dessutom innehåller lagen bestämmelser om att kommissionen på begäran av Migrationsverket ger ett utlåtande beträffande en begäran om omprövning som gäller medborgarskapsprovet. Det är möjligt att utfärda närmare bestämmelser om kommissionens sammansättning, dess behandling av ärenden och dess uppgifter genom förordning av statsrådet.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att bemyndigandena att utfärda förordning om innehållet i medborgarskapsprovet, uppgifterna för den som utarbetar och anordnar provet samt sakkunnigkommissionen för provet är förenliga med kraven i grundlagen. Grunderna för en individs rättigheter och skyldigheter och villkoren för att bevilja medborgarskap föreskrivs genom lag. Genom förordning av statsrådet är det möjligt att utfärda närmare bestämmelser om vissa detaljer som gäller genomförandet av medborgarskapsprovet.

Propositionen innehåller även ett förslag om en provavgift (nya 25 i §). I enlighet med principen i lagen om grunderna för avgifter till staten baserar sig avgiften på självkostnadsprincipen och med den täcks de kostnader som orsakas av systemet med medborgarskapsprov. Beloppet av provavgiften föreskrivs genom förordning av inrikesministeriet, vilken även omfattar avgiftsbeläggningen för Migrationsverkets prestationer.⁸⁰

I propositionen föreslås därtill att det är möjligt att framföra en begäran om omprövning av ett beslut om en underkänd provprestation i medborgarskapsprovet till Migrationsverket (nya 42

---

⁸⁰ Även avgiftsbeläggningen för avgifterna för till exempel år 2026 föreskrivs genom förordning av inrikesministeriet.

§). Inrikesministeriets förordning om Migrationsverkets avgiftsbelagda prestationer innehåller även bestämmelser om behandlingsavgiften för begäran om omprövning.

11.8 Internationella konventioner

Enligt artikel 15 i den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna (1948) har var och en rätt till en nationalitet. Enligt andra stycket i artikeln får ingen godtyckligt fråntas sin nationalitet eller nekas rätten att ändra nationalitet. Rätten till medborgarskap ingår även i flera internationella konventioner som binder Finland. Till exempel enligt artikel 24.3 i den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (FördrS 7 och 8/1976) har varje barn rätt att förvärva ett medborgarskap.

I denna proposition föreslås att ett nytt samhällskunskapsvillkor fogas till villkoren för att bevilja medborgarskap. Detta villkor kan påvisas genom att avlägga det nya medborgarskapsprovet eller student- eller högskoleexamen. Nedan behandlas mer ingående föreskrifterna i olika internationella fördrag i synnerhet med tanke på beviljande av medborgarskap.

11.8.1 Konventionen om barnets rättigheter

I artikel 1 i konventionen om barnets rättigheter avses med barn varje människa under 18 år, om inte myndighet uppnås tidigare enligt den lag som gäller för barnet. Enligt första stycket i artikel 2 i konventionen skall konventionsstaterna respektera och tillförsäkra varje barn inom deras jurisdiktion de rättigheter som anges i denna konvention, utan åtskillnad av något slag och oavsett barnets eller dess föräldrars eller vårdnadshavares ras, hudfärg, kön, språk, religion, politisk eller annan åskådning nationella, etniska eller sociala ursprung, egendom, handikapp, börd eller ställning i övrigt. Enligt andra stycket skall konventionsstaterna vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att barnet skyddas mot alla former av diskriminering eller bestraffning på grund av föräldrars, vårdnadshavares eller familjemedlemmars ställning, verksamhet, uttryckta åsikter eller tro.

Enligt första stycket i artikel 3 i konventionen skall barnets bästa komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ. Kommittén för barnets rättigheter har behandlat det främsta rummet för barnets bästa i sin allmänna kommentar nr 14 från år 2013 (CRC/C/GC/14). Kommittén har i punkt 30 i sin allmänna kommentar betonat att beslut som fattas av administrativa myndigheter på alla nivåer spänner över ett mycket stort område och bland annat gäller tillgång till medborgarskap. Förvaltningsmyndigheterna ska i de enskilda beslut som de fattar bedöma barnets bästa, som besluten ska styra.

Enligt första stycket i artikel 7 skall barnet registreras omedelbart efter födseln och skall från födseln ha rätt till ett namn, rätt att få ett medborgarskap och, så långt det är möjligt, rätt att få vetskap om sina föräldrar och bli omvårdad av dem. Konventionsstaterna skall säkerställa genomförandet av dessa rättigheter i enlighet med sin nationella lagstiftning och sina skyldigheter enligt tillämpliga internationella instrument på detta område, särskilt i de fall då barnet annars skulle vara statslös. Enligt första stycket i artikel 8 åtar sig konventionsstaterna att respektera barnets rätt att behålla sin identitet, innefattande medborgarskap, namn och släktförhållanden såsom dessa erkänns i lag, utan olagligt ingripande.

Enligt artikel 12 skall konventionsstaterna tillförsäkra det barn som är i stånd att bilda egna åsikter rätten att fritt uttrycka dessa i alla frågor som rör barnet. Barnets åsikter skall tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad. För detta ändamål ska barnet särskilt

beredas möjlighet att höras i rättsliga eller administrativa åtgärder som gäller honom eller henne, antingen direkt eller genom en företrädare eller ett lämpligt organ och på ett sätt som är förenligt med procedurreglerna enligt den nationella lagstiftningen.

Kommittén för barnets rättigheter har behandlat barnets rätt att bli hörd i sin allmänna kommentar nr 12 från år 2009 (CRC/C/GC/12). Enligt punkt 20 i den allmänna kommentaren ska konventionsstaterna förutsätta att barnet är i stånd att bilda sina egna åsikter och erkänna att barnet har rätt att uttrycka dessa. För att barnets rätt att fritt uttrycka sina åsikter ska förverkligas måste enligt 25 punkten de som är ansvariga för att höra barnet, samt barnets föräldrar eller vårdnadshavare, informera barnet om de frågor det gäller, vilka valmöjligheter som finns och vilka beslut som kan komma att fattas, och vad de kan få för följder. Den rätt till information är väldigt betydelsefull, eftersom den är en grundläggande förutsättning för att barnet ska fatta tydliga beslut.

I denna proposition föreslås ett nytt samhällskunskapsvillkor för att förvärva medborgarskap och införande av ett medborgarskapsprov. Ändringarna gäller endast medborgarskap som beviljas på ansökan. I propositionen föreslås däremot inte ändringar om grunderna för barn att få finskt medborgarskap, till exempel direkt på grundval av födelse (2 kap. i medborgarskapslagen). Även de olika anmälningarna om medborgarskap förblir oförändrade (4 kap. i medborgarskapslagen). De föreslagna ändringarna påverkar således inte till exempel bestämmelserna för att hindra att barn som föds i Finland blir statslösa och inte heller medborgarskapsanmälningar som gäller barn.

I samband med naturalisation kan det anses vara förenligt med barnets bästa att få medborgarskap i bosättningslandet, eftersom barnet då inte är utlänning i landet och till exempel inte behöver uppehållstillstånd. Också familjens gemensamma medborgarskap kan anses vara barnets intresse. Ett barn har även rätt till att behålla sitt medborgarskap och det ursprungliga medborgarskapet är en del av barnets identitet. Med tanke på tillgodoseendet av barnets rättigheter är det väsentligt att barnet i enlighet med 5 § i medborgarskapslagen hörs med anledning av en ansökan och anmälan som gäller barnet. Ett barn hörs om en ansökan eller ett meddelande om medborgarskap och då medborgarskap ansöks för honom eller henne som medsökande tillsammans med sin vårdnadshavare samt då ansökan eller meddelandet gjorts enkom för barnets räkning. I denna proposition föreslås inte ändringar av bestämmelserna om hörande av barn.

Enligt 43 § i medborgarskapslagen kan ett barn beviljas medborgarskap tillsammans med sin vårdnadshavare, och till denna del föreslås inga ändringar i denna proposition. Medborgarskapslagen möjliggör således även framöver att hela familjen kan beviljas medborgarskap samtidigt. Även framöver är en förutsättning för att få medborgarskap som medsökande att även en vårdnadshavare som är sökande på samma gång kan beviljas medborgarskap. Dessutom kan ett barn även i fortsättningen naturaliseras ensam under de förutsättningar som anges i 24 § i medborgarskapslagen. Även framöver kan en vårdnadshavare eller intressebevakare göra en ansökan för ett barns räkning.

Det nya samhällskunskapsvillkoret och det anknutna medborgarskapsprovet gäller inte för personer under 18 år. I samband med en medborgarskapsansökan av en förälder förutsätts inte att ett barn som är medsökande påvisar samhällskunskaper. Ett barn som är sökande (24 §) omfattas inte heller av det villkor som gäller samhällskunskaper. Samhällskunskapsvillkoret gäller däremot en förälder till en medsökande. Enligt förslaget är det möjligt att påvisa att villkoret är uppfyllt genom att avlägga medborgarskapsprovet eller student- eller högskoleexamen. Utgångspunkten är fortfarande att sökanden ska uppfylla villkoren för naturalisation för att sökanden och sökandens eventuella medsökanden ska få medborgarskap.

Samma princip gäller till exempel även för språkkunskapsvillkoret, oförvitlighetsvillkoret och försörjningsvillkoret.

Enligt punkt 12 i barnrättskommitténs allmänna kommentar nr 5 (CRC/GC/2003/5) förutsätts det att varje lagstiftnings-, förvaltnings- och rättsorgan eller -institution systematiskt tillämpar principen om barnets bästa när de överväger hur deras beslut och åtgärder påverkar eller kommer att påverka barnens rättigheter och intressen, till exempel föreslagna eller nuvarande lagar eller politik, administrativa åtgärder eller domstolsbeslut, inklusive även de som inte direkt berör barnen utan påverkar dem indirekt.

Barnets bästa har beaktats i det föreslagna samhällskunskapsvillkoret på så sätt att villkoret inte gäller personer under 18 år. Barn som bor stadigvarande i Finland har läroplikt fram till att de fyller 18 år. Således går barn, det vill säga personer under 18 år, ännu i skolan, varför det inte är behövligt att kräva att de avlägger ett separat medborgarskapsprov. Å andra sidan kan det även anses att det är förenligt med barnets bästa att hans eller hennes förälder har grundläggande kunskaper om hur det finländska samhället fungerar och en individs rättigheter och skyldigheter. I och med de föreslagna ändringarna förutsätts att dessa kunskaper påvisas i princip av alla vuxna i den arbetsföra åldern för att medborgarskap ska kunna beviljas på ansökan. Även föräldrar som ansöker om medborgarskap åt sig själva och sina barn ska således påvisa att de inhämtat centrala kunskaper om det finländska samhället genom medborgarskapsprovet eller student- eller högskoleexamen.

Genom förslagen beaktas dock även rimliga möjligheter att uppfylla villkoret för föräldrar. Enligt förslaget kan Migrationsverket bevilja en förälder sådana specialarrangemang för att avlägga medborgarskapsprovet vilka han eller hon behöver på grund av bland annat en funktionsnedsättning. Enligt förslaget är det därtill möjligt att avvika från samhällskunskapsvillkoret bland annat utifrån en funktionsnedsättning som långvarigt hindrar en förälder som är sökande från att uppfylla detta villkor. Samhällskunskapsvillkoret och medborgarskapsprovet bildar således inte något hinder för att barn ska få medborgarskap då en förälder har en funktionsnedsättning.

11.8.2 Konventionen angående flyktingars rättsliga ställning

Enligt artikel 34 i konventionen angående flyktingars rättsliga ställning (FördrS 77/1968) ska de fördragsslutande staterna så mycket som möjligt underlätta flyktingars införlivande med samhället och deras naturalisation. Särskilt ska fördragsslutande stat bemöda sig om att påskynda naturalisationsförfarandet och att så mycket som möjligt minska avgifterna och kostnaderna för detta.

Det samhällskunskapsvillkor som föreslås i denna proposition gäller i princip även för flyktingar. Inga ändringar som gäller särskilt för flyktingar föreslås till medborgarskapslagen. De föreslagna ändringarna gäller inte sådana bestämmelser i medborgarskapslagen vars syfte är att underlätta naturalisation av personer som fått flyktingstatus. Medborgarskapsansökningar av personer som beviljats internationellt skydd ska även framöver i enlighet med 20 a § behandlas skyndsamt och senast inom ett år.

11.8.3 Konventionen angående statslösa personers rättsliga ställning

Enligt artikel 32 i konventionen angående statslösa personers rättsliga ställning (FördrS 80/1968) ska de fördragsslutande staterna så mycket som möjligt underlätta statslösa personers införlivande med samhället och deras naturalisation. Särskilt ska fördragsslutande stat bemöda

sig om att påskynda naturalisationsförfarandet och att så mycket som möjligt minska avgifterna och kostnaderna för detta.

Det samhällskunskapsvillkor som föreslås i denna proposition gäller i princip även sökanden som är statslösa, det vill säga sådana som saknar medborgarskap. Inga ändringar som gäller särskilt för statslösa föreslås till medborgarskapslagen. De föreslagna ändringarna gäller inte sådana bestämmelser i medborgarskapslagen vars syfte är att underlätta naturalisation av statslösa. Den boendetid som krävs för statslösa förblir även framöver kortare än i allmänhet (20 § i medborgarskapslagen). Dessutom ska medborgarskapsansökningar som gäller statslösa personer i enlighet med 20 a § behandlas skyndsamt och senast inom ett år.

11.8.4 Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Enligt artikel 1 i konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (FördrS 26 och 27/2016) innefattar personer med funktionsnedsättning bland annat personer med varaktiga fysiska, psykiska, intellektuella eller sensoriska funktionsnedsättningar, vilka i samspel med olika hinder kan motverka deras fulla och verkliga deltagande i samhället på samma villkor som andra. Enligt artikel 18 i konventionen erkänner konventionsstaterna att personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra har rätt att förvärva och ändra medborgarskap och att inte fråntas detta godtyckligt eller på grund av funktionsnedsättning.

Artikel 5 i konventionen gäller jämlikhet och icke-diskriminering. Konventionsstaterna erkänner att alla personer är lika inför och enligt lagen och utan någon diskriminering berättigade till lika skydd och lika förmåner enligt lagen. Konventionsstaterna förbjuder all diskriminering på grund av funktionsnedsättning och garanterar personer med funktionsnedsättning lika och effektivt rättsligt skydd mot diskriminering på alla grunder. För att främja jämlikhet och avskaffa diskriminering vidtar konventionsstaterna alla ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa att skälig anpassning tillhandahålls. Särskilda åtgärder som är nödvändiga för att påskynda eller uppnå faktisk jämlikhet för personer med funktionsnedsättning ska inte betraktas som diskriminering enligt konventionen. Enligt artikel 2 i konventionen avser ”skälig anpassning” nödvändiga och ändamålsenliga ändringar och anpassningar, som inte innebär en oproportionerlig eller omotiverad börda när så behövs i ett enskilt fall för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning på samma villkor som andra kan åtnjuta eller utöva alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter.

Artikel 9 i konventionen gäller tillgänglighet. För att göra det möjligt för personer med funktionsnedsättning att leva oberoende och att fullt ut delta på alla livets områden, vidtar konventionsstaterna ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning får tillgång på samma villkor som andra till den fysiska miljön, till transporter, till information och kommunikation, innefattande informations- och kommunikationsteknik och system samt till andra anläggningar och tjänster som är tillgängliga för eller erbjuds allmänheten både i städerna och på landsbygden. Dessa åtgärder, som ska innefatta identifiering och undanröjande av hinder och barriärer mot tillgänglighet, ska bland annat a) gälla byggnader, vägar, transportmedel och andra inom- och utomhusanläggningar, däribland skolor, bostäder, vårdinrättningar och arbetsplatser, samt b) information, kommunikation och annan service, däribland elektronisk service och service i nödsituationer.

I denna proposition föreslås ett nytt samhällskunskapsvillkor för att få medborgarskap. Detta villkor kan påvisas genom att avlägga medborgarskapsprovet eller student- eller högskoleexamen. Vid genomförandet av medborgarskapsprovet ser man till att den elektroniska och fysiska provmiljön är tillgänglig och nåbar och att man gör de skäliga anpassningar som behövs av personer med funktionsnedsättning. Migrationsverket kan för medborgarskapsprovet

bevilja sådana specialarrangemang som den som deltar i provet på grund av sin funktionsnedsättning behöver för att kunna avlägga provet. De aktörer med vilka verket ingått ett avtal om anordnande av provtillfällen ansvarar för att genomföra de specialarrangemang som beviljats av Migrationsverket. Medborgarskapsprovet med behövliga specialarrangemang är en fas som föregår ansökan om medborgarskap. I propositionen föreslås dessutom att det är möjligt att avvika från samhällskunskapsvillkoret i samband med en medborgarskapsansökan, om en funktionsnedsättning hos sökanden långvarigt hindrar honom eller henne från att uppfylla villkoret. Avsikten är att på detta sätt säkerställa att även personer med funktionsnedsättning har en jämlik rätt till medborgarskap och att förvärva sådant.

11.8.5 Internationella konventionen om avskaffande av alla former av rasdiskriminering

Enligt artikel 5 i den internationella konventionen om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering (FördrS 37/1970) förbinder sig konventionsstaterna att tillförsäkra rätten för var och en, utan åtskillnad på grund av ras, hudfärg, nationalitet eller etniskt ursprung, till likhet inför lagen, särskilt när det gäller åtnjutande av de rättigheter som nämns i konventionen, i vilka ingår även rätten till en nationalitet. Enligt artikel 1.3 i konventionen får inget i konventionen tolkas så att det på något sätt inverkar på konventionsstaternas rättsregler rörande nationalitet, medborgarskap eller naturalisering, under förutsättning att dessa regler icke diskriminerar mot någon särskild nationalitet.

Konventionen förutsätter således att lagstiftningen om naturalisation inte diskriminerar någon särskild nationalitet. I denna proposition föreslås inga sådana ändringar som särskilt gäller företrädare för en viss nationalitet.

11.8.6 Den europeiska konventionen om medborgarskap

Enligt artikel 2 i den europeiska konventionen om medborgarskap avses med medborgarskap det rättsliga förhållandet mellan en person och en stat och termen har inte avseende på en persons etniska ursprung. Enligt artikel 6.3 i konventionen ska varje konventionsstat i sin nationella lagstiftning medge möjlighet till naturalisation för personer som har legalt och varaktigt hemvist inom dess territorium. Vid uppställandet av villkor för naturalisation ska konventionsstaten inte fastställa längre tid än tio år för hemvist som ska ha förflutit innan ansökan kan göras. Stater kan enligt motiveringspromemorian till konventionen (s. 9) föreskriva andra villkor för att få medborgarskap utöver boendetiden, särskilt i anslutning till integration.

Enligt artikel 6.4 i konventionen ska varje konventionsstat i sin nationella lagstiftning underlätta förvärv av medborgarskap i staten för vissa personer. Dessa är a) äkta makar till medborgare i staten, b) barn till någon medborgare i staten som avses i undantaget i artikel 6.1 a, c) barn till föräldrar av vilka den ene förvärvat eller har förvärvat medborgarskap i staten, d) barn som adopterats av någon medborgare i staten, e) personer födda inom statens territorium som har legalt och varaktigt hemvist där, f) personer som har legalt och varaktigt hemvist inom statens territorium under en tidsperiod som börjat före artonårsdagen; tidsperiodens längd ska bestämmas i den berörda konventionsstatens nationella lagstiftning och g) statslösa personer och personer som är erkända som flyktingar som har legalt och varaktigt hemvist inom statens territorium.

Artiklarna 10–13 i konventionen om medborgarskap innehåller bestämmelser om förfaranden angående medborgarskap. Ansökningar om förvärv, bibehållande, förlust, återvinning och bekräftelse av medborgarskap ska behandlas inom skäligen tid. Besluten ska innehålla en skriftlig motivering. Besluten ska kunna underkastas omprövning i enlighet med statens nationella

lagstiftning och avgifterna ska vara skäligen. Avgifterna för administrativ eller judiciell omprövning får inte vara ett hinder för de sökande.

Enligt motiveringspromemorian till konventionen (s. 14–15) ska beslut om förvärv och förlust av medborgarskap motiveras skriftligen och det ska vara möjligt att söka ändring i dem. I beslutet ska åtminstone anges de rättsliga och faktiska grunderna för beslutet. Skriftliga motiveringar behövs dock inte om det endast är fråga om registrering av att en person har förvärvat eller förlorat sitt medborgarskap direkt med stöd av lag. Om besluten har anknytning till den nationella säkerheten räcker det med ett minimiantal uppgifter. När det gäller ändringsökande är det viktigt att beslut som gäller medborgarskap kan överklagas. Konventionsstaterna får i sin interna lagstiftning besluta om detaljerna i förfarandet.

I denna proposition föreslås att ett nytt samhällskunskapsvillkor fogas för naturalisation och därtill att ett medborgarskapsprov införs i Finland. Bakgrunden till såväl det nya villkoret som medborgarskapsprovet är en tanke om att integration kan förutsättas av personer som bor i Finland för att de ska få medborgarskap, vilket står i samklang med konventionen om medborgarskap. Det är möjligt att uppfylla samhällskunskapsvillkoret genom studentexamen eller högskoleexamen eller det föreslagna nya medborgarskapsprovet, som testar grundläggande kunskaper om hur det finländska samhället fungerar samt om individens rättigheter och skyldigheter. Centrala kunskaper om dessa ämnen kan anses vara ett sådant krav som anknyter till integration, vilket i ljuset av motiveringspromemorian till konventionen om medborgarskap kan ställas vid sidan om boendetid av en viss tid.

För vissa personer underlättas förvärvet av medborgarskap även framöver med en kortare boendetid, en maximihandläggningstid eller ett förenklat förfarande och till dessa delar föreslås i denna proposition inte ändringar i medborgarskapslagen. I denna proposition föreslås inte heller ändringar som gäller förfarandet för att ansöka om medborgarskap eller sökande av ändring i beslut om medborgarskap.

11.8.7 Konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna

Konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (FördrS 18 och 19/1990; sådan den lyder senare ändrad i FördrS 71 och 72/1994, FördrS 85 och 86/1998, FördrS 8 och 9/2005, FördrS 6 och 7/2005 samt FördrS 50 och 51/2010; *Europeiska människorättskonventionen*) med tilläggsprotokoll innehåller inte någon sådan föreskrift som gäller rätten till medborgarskap. Europeiska människorättsdomstolen (Europadomstolen) har dock ansett att godtycklig vägran av medborgarskap kan bedömas med tanke på skyddet för privatlivet enligt artikel 8 i konventionen (bland annat Karassev mot Finland, 31414/96, 12.1.1999). Europadomstolen har bedömt förvärv av medborgarskap även med tanke på förbudet mot diskriminering enligt artikel 14 i konventionen (bland annat Genovese mot Malta, 53124/09, 11.10.2011). Europadomstolen har likaså konstaterat att en viss boendetid eller att äktenskapet varat en viss tid är allmänt i lagstiftningen om beviljande av medborgarskap (Savoia och Bounegru mot Italien, 8407/05, 16.2.2006). Utöver medborgarskap har Europadomstolen även i flera mål bedömt fräntagande av medborgarskap (bland annat Ramadan mot Malta, 76136/12, 21.6.2016; K2 mot Förenade kungariket, 42387/13, 9.3.2017).

Enligt artikel 8 i Europakonventionen har var och en rätt till skydd för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens. Myndigheterna får inte inskränka åtnjutande av denna rättighet annat än med stöd av lag och om det i ett demokratiskt samhälle är nödvändigt med hänsyn till statens säkerhet, den allmänna säkerheten, landets ekonomiska välbefinnande eller till förebyggande

av oordning eller brott till skydd för hälsa eller moral eller för andra personers fri- och rättigheter.

Enligt artikel 14 i Europakonventionen ska åtnjutandet av de fri- och rättigheter som anges i denna konvention säkerställas utan diskriminering på någon grund såsom kön, ras, hudfärg, språk, religion, politisk eller annan åsikt, nationellt eller socialt ursprung, tillhörighet till nationell minoritet, förmögenhet, börd eller ställning i övrigt. Konventionen har kompletterats med ett protokoll som förbjuder all slags diskriminering och som innehåller ett generellt förbud mot diskriminering (FördrS 8–9/2005). Enligt första stycket i artikel 1 i protokollet ska åtnjutandet av varje rättighet som anges i lag säkerställas utan diskriminering på någon grund såsom kön, ras, hudfärg, språk, religion, politisk eller annan åsikt, nationellt eller socialt ursprung, tillhörighet till nationell minoritet, förmögenhet, börd eller ställning i övrigt. Enligt artikel 2 ska ingen bli diskriminerad av en offentlig myndighet på någon grund såsom dem som nämnts under punkt 1.

I denna proposition föreslås ett nytt samhällskunskapsvillkor för att få medborgarskap och att ett medborgarskapsprov införs i Finland. I flera andra länder används redan ett medborgarskapsprov (läs om medborgarskapsprov i andra länder ovan i 5.2). I flera länder krävs att man påvisar kunskaper om samhället antingen genom ett medborgarskapsprov eller på något annat sätt. I det föreslagna medborgarskapsprovet testas centrala kunskaper om det finländska samhället vilka baserar sig på det allmänt tillgängliga läromedlet. Specialarrangemang för att avlägga provet kan beviljas bland annat utifrån en funktionsnedsättning. Dessutom är det möjligt att avvika från samhällskunskapsvillkoret bland annat utifrån den grunden att en funktionsnedsättning hos sökanden långvarigt hindrar honom eller henne från att uppfylla villkoret.

På grund av dessa orsaker kan det bedömas att samhällskunskapsvillkoret och medborgarskapsprovet inte kränker skyddet för privatlivet enligt artikel 8 i Europakonventionen och inte heller diskrimineringsskyddet enligt artikel 14. I propositionen föreslås inga ändringar i bestämmelserna om förlust av medborgarskap.

11.9 Unionsrätten

Enligt artikel 9 i fördraget om Europeiska unionen (FEU) och artikel 20.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF) ska varje person som är medborgare i en medlemsstat vara unionsmedborgare. Enligt artikel 45 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna har varje unionsmedborgare rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier. Enligt artikel 39 i stadgan om de grundläggande rättigheterna ska unionsmedborgare i den medlemsstat där de är bosatta ha rösträtt och vara valbara vid val till Europaparlamentet och enligt artikel 40 i stadgan på motsvarande sätt i kommunala val.

En finsk medborgare är på samma gång även unionsmedborgare. För tredjelandsmedborgare innebär förvärv av finskt medborgarskap således unionsmedborgarskap och därmed tillhörande rättigheter. I denna proposition föreslås ett nytt samhällskunskapsvillkor för att få medborgarskap. Detta villkor kan påvisas genom att avlägga det nya medborgarskapsprovet eller student- eller högskoleexamen. De föreslagna ändringarna påverkar hur en person som bor i Finland kan få finskt medborgarskap på ansökan. I fråga om medborgare i tredjeländer påverkar de föreslagna ändringarna även möjligheten att få unionsmedborgarskap och de anknutna rättigheterna. Ett medborgarskapsprov används även i flera andra medlemsstater i Europeiska unionen.

Enligt Europeiska unionens domstol (EU-domstolen) utgör artikel 20 i FEUF-fördraget ett hinder för nationella åtgärder som leder till att unionsmedborgarna i själva verket inte kan utöva de rättigheter som de har på grund av sin ställning som unionsmedborgare (Ruiz Zambrano mot Office national de l'emploi, dom av den 8 november 2011 C-34/09). De ändringar som föreslås i denna proposition påverkar inte unionsmedborgarnas möjligheter att i Finland utöva sina rättigheter som unionsmedborgare. De föreslagna ändringarna hänför sig inte exempelvis till den fria rörligheten för unionsmedborgare.

Europeiska unionens domstol (EU-domstolen) har behandlat förlust av medborgarskap i sina avgörande (bland annat Rottmann mot Freistaat Bayern, dom 2.3.2010 C-135/08; Tjebbes m.fl. mot Nederländerna, dom 12.3.2019 C-221/17). Bestämmelserna om förvärv och förlust av medborgarskap omfattas av medlemsstaternas behörighet, men förlust av unionsmedborgarskap och de anknutna rättigheterna omfattas av unionsrättens tillämpningsområde. Vid bedömningen av förlust av medborgarskap ska uppmärksamhet fästas vid konsekvenserna av förlust av unionsmedborgares rättigheter för personen själv och eventuellt för hans eller hennes familjemedlemmar. Enligt EU-domstolen hindrar unionsrätten inte medlemsstaterna från att under vissa förutsättningar utfärda bestämmelser om förlust av medborgarskap. I fallen ska det dock bedömas om förlusten av ställning som medborgare i en medlemsstat och unionsmedborgare är förenlig med proportionalitetsprincipen.

I denna proposition föreslås inga ändringar i bestämmelserna om förlust av medborgarskap. De föreslagna ändringarna påverkar således inte förlusten av unionsmedborgarskap och inte ställningen som unionsmedborgare.

Propositionens förhållande till EU:s allmänna dataskyddsförordning har bedömts ovan i samband med bestämmelserna i grundlagen om skyddet för privatlivet och personuppgifter (11.3).

11.10 Till slut

Utifrån ovan nämnda grunder kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av medborgarskapslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i medborgarskapslagen (359/2003) 13 § 1 mom. 5 och 6 punkten, 25 § 3 mom., 44 § 3 och 4 mom. samt 45 § 1 mom.,
sådana de lyder, 13 § 1 mom. 5 punkten och 25 § 3 mom. i lag 929/2025, 13 § 1 mom. 6 punkten och 45 § 1 mom. i lag 579/2011 och 44 § 3 och 4 mom. i lag 974/2007, och
fogas till 3 §, sådan den lyder i lag 974/2007, ett nytt 3 mom., till 13 § 1 mom., sådant det lyder i lagarna 579/2011, 474/2024 och 929/2025, en ny 7 punkt, till lagen en ny 17 b § och ett nytt 3 a kap., till 41 §, sådan den lyder i lag 929/2025, nya 2 och 3 mom. samt till lagen en ny 42 §, i stället för den 42 § som upphävts genom lag 929/2025, som följer:

3 §

Migrationsverkets uppgifter

Migrationsverket ska vad gäller medborgarskapsprovet svara för den allmänna förvaltningen, kommunikationen, helheten av informationssystem, utvecklandet och tillsynen samt ingå avtal som hänför sig till anordnande och utarbetande av medborgarskapsprovet.

13 §

Allmänna villkor för naturalisation

En utlänning beviljas på ansökan finskt medborgarskap, om han eller hon när ansökan avgörs

-
- 5) har tryggad försörjning (*försörjningsvillkor*),
  - 6) har nöjaktig förmåga att i tal och skrift använda finska eller svenska eller i stället har motsvarande kunskaper i finskt eller finlandssvenskt teckenspråk (*språkkunskapsvillkor*), och
  - 7) har tillräcklig kunskap om det finländska samhället och har kunnat påvisa detta på sådan finska eller svenska som avses i 6 punkten (*samhällskunskapsvillkor*).
-

17 b §

Påvisande av samhällskunskap och undantag från samhällskunskapsvillkoret

Att samhällskunskapsvillkoret uppfylls kan visas genom avläggande av

- 1) ett medborgarskapsprov med godkänt resultat,
- 2) en finsk- eller svenskspråkig studentexamen i Finland, eller
- 3) en finsk- eller svenskspråkig högskoleexamen i Finland.

Samhällskunskapsvillkoret gäller inte personer under 18 år eller personer som har fyllt 65 år. Den sökande kan beviljas finskt medborgarskap trots att samhällskunskapsvillkoret inte uppfylls, om hans eller hennes hälsotillstånd eller en funktionsnedsättning långvarigt hindrar

honom eller henne från att uppfylla villkoret eller det finns något annat synnerligen vägande skäl för att avvika från samhällskunskapsvillkoret.

25 §

Ansökan som är anhängig när den sökande blir myndig

Migrationsverket ska förelägga de personer som avses i 1 och 2 mom. en skälig tid under vilken ansökan ska kompletteras eller bekräftas. På en sökande som har kompletterat eller bekräftat en medborgarskapsansökan tillämpas villkoren enligt 23 § 2 mom. och 24 § 3 mom., om de har uppfyllts innan den sökande fyllde 18 år. Försörjningsvillkoret och samhällskunskapsvillkoret gäller inte personer som fyllt 18 år medan ansökan varit anhängig.

3 a kap.

Medborgarskapsprov

25 a §

Medborgarskapsprovets innehåll

Medborgarskapsprovet testar grundläggande kunskaper om hur det finländska samhället fungerar samt om individens rättigheter och skyldigheter. Frågorna i flervalsprovet ska basera sig på det allmänt tillgängliga läromedlet för medborgarskapsprovet som är utarbetat utifrån läromedlet i den samhällsorientering som avses i 25 § i lagen om främjande av integration (681/2023). Frågorna i provet ska gälla central lagstiftning i Finland, grundläggande och mänskliga rättigheter, jämlikhet, jämställdhet mellan könen, Finlands historia och kultur samt annan central kunskap som ingår i läromedlet för medborgarskapsprovet.

Medborgarskapsprovet ska avläggas på sådan finska eller svenska som avses i 13 § 1 mom. 6 punkten. Provet avläggs elektroniskt, om det inte finns hinder för att genomföra det elektroniskt. En godkänd prestation i medborgarskapsprovet förutsätter att majoriteten av svaren i flervalsprovet är rätt.

Närmare bestämmelser om innehållet i och en godkänd prestation av medborgarskapsprovet får utfärdas genom förordning av statsrådet.

25 b §

Utarbetande av medborgarskapsprovet

Migrationsverket ingår ett avtal om skaffande av frågor, svarsalternativ och läromedel för medborgarskapsprovet med ett universitet eller någon annan aktör på universitetsnivå som har tillräcklig sakkunskap för att utarbeta frågor, svarsalternativ och läromedel.

25 c §

Uppgifter för den som utarbetar medborgarskapsprovet

Den som utarbetar medborgarskapsprovet har till uppgift att

1) utarbeta på finska och svenska det i 25 a § avsedda läromedlet för medborgarskapsprovet som baserar sig på läromedlet i samhällsorientering,

2) bereda ett brett urval frågor för medborgarskapsprovet jämte svarsalternativ på finska och svenska,

3) se till att provets läromedel, frågor och svarsalternativ testas, uppdateras och utvecklas, samt

4) delta i den sakkunnigkommission som avses i 25 f §.

På personer som är anställda hos den som utarbetar medborgarskapsprovet tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när de utför uppgifter som avses i 1 mom.

Närmare bestämmelser om uppgifter för den som utarbetar medborgarskapsprovet och innehållet i avtalen om dessa får utfärdas genom förordning av statsrådet.

25 d §

Anordnande av medborgarskapsprov

Migrationsverket avtalar om anordnande av medborgarskapsprov med sådana aktörer som har tillräcklig sakkunskap och förutsättningar att ordna provtillfällen. När avtalen ingås ska det beaktas att provtillfällen erbjuds i en omfattning som är tillräcklig med beaktande av de regionala behoven samt tillräckligt ofta.

25 e §

Uppgifter för den som anordnar medborgarskapsprov

Den som anordnar medborgarskapsprov har till uppgift att

1) ordna provtillfällen i enlighet med avtalsvillkoren,

2) sörja för övervakningen av provtillfällena,

3) genomföra de specialarrangemang som avses i 25 g §, samt

4) utan dröjsmål underrätta Migrationsverket om sådana situationer som avses i 25 h § i syfte att bestämma om påföljder.

Den som anordnar medborgarskapsprov har rätt att av Migrationsverket avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelser få de uppgifter som är nödvändiga för att sköta de uppgifter som avses i 1 mom. På den som anordnar prov tillämpas sekretessplikten enligt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) när den sköter de uppgifter som avses i 1 mom. På personer som är anställda hos den som anordnar medborgarskapsprov tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när de utför uppgifter som avses i 1 mom.

Närmare bestämmelser om uppgifter för dem som anordnar medborgarskapsprov och innehållet i avtalen om dessa får utfärdas genom förordning av statsrådet.

25 f §

Sakkunnigkommission

I anslutning till Migrationsverket finns en sakkunnigkommission som Migrationsverket tillsätter för högst tre år åt gången. Ordförande för sakkunnigkommissionen är en företrädare för Migrationsverket. Vice ordförande är i möjligaste mån en företrädare för sakkunskap inom integration. Sakkunnigmedlemmarna ska dessutom företräda åtminstone sakkunskap inom utbildning samt den som utarbetar och anordnar medborgarskapsprovet.

Sakkunnigkommissionen har till uppgift att stödja Migrationsverket i den allmänna utvecklingen och förvaltningen av medborgarskapsprovet. Kommissionen ger på begäran av Migrationsverket ett utlåtande om en begäran om omprövning som gäller medborgarskapsprovet.

Närmare bestämmelser om sakkunnigkommissionens sammansättning, behandling av ärenden och uppgifter får utfärdas genom förordning av statsrådet.

25 g §

Specialarrangemang som gäller avläggande av prov

En person som på grund av sjukdom, funktionsnedsättning, särskilda läs- och skrivsvårigheter eller någon annan därmed jämförbar orsak inte kan avlägga medborgarskapsprovet på samma sätt som övriga som avlägger provet, kan avlägga provet med specialarrangemang.

En sådan person under 65 år som avses i 18 b § 2 och 3 mom. kan avlägga provet muntligen.

Migrationsverket beslutar om användningen av specialarrangemang. En separat begäran om specialarrangemang ska lämnas in till verket.

25 h §

Påföljder för brott mot ordning och svikligt förfarande

Provpresentationen för en person som avlägger medborgarskapsprovet anses underkänd, om han eller hon gör sig skyldig till brott mot ordningen vid provtillfället och inte upphör med förfarandet trots uppmaning av övervakaren av provtillfället.

Om den som avlägger provet gör sig skyldig till svikligt förfarande, deltagande i sådant förfarande eller försök till det under provtillfället, anses provpresentationen underkänd och han eller hon förlorar rätten att delta i ett provtillfälle för sex månader från provtillfället i fråga. Om förfarandet upprepas eller annars är synnerligen grovt och skadligt, betraktas provpresentationen för den som avlägger provet som underkänd och han eller hon förlorar rätten att delta i ett provtillfälle för 12 månader räknat från provtillfället i fråga. Om den som avlägger provet har hunnit anmäla sig till ett nytt provtillfälle, kan Migrationsverket annullera deltagandet.

Beslut i ett ärende enligt 1 eller 2 mom. fattas av Migrationsverket. Beslutet verkställs även om besvär har anförts, om inte besvärsmyndigheten förbjuder verkställigheten.

25 i §

Provavgift

Migrationsverket tar ut en provavgift av dem som anmält sig till provet. Bestämmelser om provavgiftens belopp utfärdas genom inrikesministeriets förordning om Migrationsverkets avgiftsbelagda prestationer med iakttagande av vad som föreskrivs om avgifter för offentligrättsliga prestationer i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

Provavgiften återbetalas till den som anmält sig till provet, om han eller hon är förhindrad att delta i provet på grund av egen sjukdom. Avgiften återbetalas inte om Migrationsverket inte informerats om förhindret före examenstillfället. Begäran om återbetalning ska göras hos Migrationsverket inom 14 dagar från dagen för provtillfället.

41 §

Sökande av ändring

I fråga om ett beslut som gäller en underkänd provpresentation i medborgarskapsprovet får omprövning begäras hos Migrationsverket.

Migrationsverket kan begära ett utlåtande om den begäran om omprövning som avses i 2 mom. av den sakkunnigkommission som avses i 25 f §. På omprövningsförfarandet tillämpas i övrigt vad som föreskrivs i förvaltningslagen (434/2003). Ett i 2 mom. avsett beslut som fattats med anledning av en begäran om omprövning får inte överklagas genom besvär.

42 §

Behandlingsavgift för begäran om omprövning

Behandlingen av en begäran om omprövning som gäller ett medborgarskapsprov som avses i 41 § 2 mom. är avgiftsbelagd. Bestämmelser om behandlingsavgiftens belopp utfärdas genom inrikesministeriets förordning om Migrationsverkets avgiftsbelagda prestationer med iakttagande av vad som föreskrivs om avgifter för offentligrättsliga prestationer i lagen om grunderna för avgifter till staten.

Fortsatt behandling av en begäran om omprövning efter att begäran blivit anhängig förutsätter att den avgift som tas ut för behandlingen är betald inom 30 dagar från det att begäran blivit anhängig. En begäran om omprövning kan avvisas utan prövning, om avgiften för behandlingen av begäran inte har betalats inom den nämnda tidsfristen.

Avgiften för behandlingen av en begäran om omprövning återbetalas till den berörda parten, om Migrationsverket ändrar det beslut som ändringssökandet gäller till ändringssökandens fördel så att prestationen i medborgarskapsprovet är godkänd.

44 §

Anhängiggörande av ansökan och anmälan

Ett villkor för fortsatt behandling av ansökan och anmälan efter kontroll enligt 2 mom. är att Migrationsverkets behandlingsavgift betalas. Avgiften bestäms enligt lagen om grunderna för avgifter till staten. Närmare bestämmelser om avgiften utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

På behandlingen av ärenden enligt denna lag vid honorärkonsulat tillämpas förvaltningslagen.

---

45 §

Bilagor till ansökan

Den sökande ska till sin medborgarskapsansökan foga en sådan utredning om sina kunskaper i finska eller svenska som avses i 17 §, en sådan utredning som påvisar samhällskunskaper som avses i 17 b § och en sådan redogörelse för sin försörjning i Finland som avses i 13 § 1 mom. 5 punkten. En utredning om språkkunskaper behövs dock inte om den sökande är ett barn som inte har fyllt 15 år. Om en medsökande som fyllt 15 år omfattas av ansökan, ska den sökande också foga en utredning om den medsökandes kunskaper i finska eller svenska till ansökan. Om barnet fyller 15 år efter det att ansökan har lämnats in men innan den har avgjorts, ska en utredning om barnets språkkunskaper fogas till ansökan.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Vad som i 13 § 1 mom. 7 punkten föreskrivs tillämpas inte på sådana ansökningar som har gjorts inom två månader från ikraftträdandet av denna lag.

På en medborgarskapsansökan som var anhängig vid ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

2.

Lag

om ändring av 2 § i lagen om Migrationsverket

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Migrationsverket (156/1995) 2 § 2 mom. 4 punkten, sådan den lyder i lag
621/2020,
fogas till 2 § 2 mom., sådant det lyder i lag 621/2020, en ny 5 punkt som följer:

2 §

Uppgifter

Migrationsverket svarar för

- 4) styrningen av verkställigheten av hjälp till offer för människohandel,
  - 5) allmänna förvaltningen, övervakningen och utvecklingen av medborgarskapsprovet.
-

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

3.

Lag

om ändring av 1 § i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen (615/2020) 1 § 1 mom. 2 punkten, sådan den lyder i lag 683/2023, som följer:

1 §

Lagens tillämpningsområde och ändamålet med behandlingen av personuppgifter

Denna lag tillämpas, om inte annat föreskrivs någon annanstans i lag, på helt eller delvis automatiserad behandling av personuppgifter och på annan behandling av personuppgifter, om personuppgifterna utgör eller är avsedda att utgöra ett personregister eller en del av ett sådant, och personuppgifterna behandlas för följande ändamål:

2) behandling av och beslut i ärenden som gäller förvärv, behållande och förlust av finskt medborgarskap och befrielse från medborgarskap samt bestämmande av medborgarskapsstatus samt allmän förvaltning och övervakning av medborgarskapsprov,

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 16 april 2026

Statsminister

Petteri Orpo

Inrikesminister Mari Rantanen

1.

Lag

om ändring av medborgarskapslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i medborgarskapslagen (359/2003) 13 § 1 mom. 5 och 6 punkten, 25 § 3 mom., 44 § 3 och 4 mom. samt 45 § 1 mom.,
sådana de lyder, 13 § 1 mom. 5 punkten och 25 § 3 mom. i lag 929/2025, 13 § 1 mom. 6 punkten och 45 § 1 mom. i lag 579/2011 och 44 § 3 och 4 mom. i lag 974/2007, och
fogas till 3 §, sådan den lyder i lag 974/2007, ett nytt 3 mom., till 13 § 1 mom., sådant det lyder i lagarna 579/2011, 474/2024 och 929/2025, en ny 7 punkt, till lagen en ny 17 b § och ett nytt 3 a kap., till 41 §, sådan den lyder i lag 929/2025, nya 2 och 3 mom. samt till lagen en ny 42 §, i stället för den 42 § som upphävts genom lag 929/2025, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

3 §

Migrationsverkets uppgifter

Migrationsverkets uppgifter

(ny 3 mom.)

Migrationsverket ska vad gäller medborgarskapsprovet svara för den allmänna förvaltningen, kommunikationen, helheten av informationssystem, utvecklandet och tillsynen samt ingå avtal som hänför sig till anordnande och utarbetande av medborgarskapsprovet.

13 §

13 §

Allmänna villkor för naturalisation

Allmänna villkor för naturalisation

En utlänning beviljas på ansökan finskt medborgarskap, om han eller hon när ansökan avgörs

En utlänning beviljas på ansökan finskt medborgarskap, om han eller hon när ansökan avgörs

-----
5) har tryggad försörjning
(försörjningsvillkor), och

-----
5) har tryggad försörjning
(försörjningsvillkor),

6) har nöjaktig förmåga att i tal och skrift använda finska eller svenska eller i stället har motsvarande kunskaper i finskt eller

6) har nöjaktig förmåga att i tal och skrift använda finska eller svenska eller i stället har motsvarande kunskaper i finskt eller

Gällande lydelse

finlandssvenskt teckenspråk
(*språkkunskapsvillkor*).

(ny)

25 §

Ansökan som är anhängig när den sökande blir myndig

Migrationsverket ska förelägga de personer som avses i 1 och 2 mom. en skälig tid under vilken ansökan ska kompletteras eller bekräftas. På en sökande som har kompletterat eller bekräftat en medborgarskapsansökan tillämpas villkoren enligt 23 § 2 mom. och 24 § 3 mom., om de har uppfyllts innan den sökande fyllde 18 år. *På en i 1 och 2 mom. avsedd sökande tillämpas i fråga om*

Föreslagen lydelse

finlandssvenskt teckenspråk
(*språkkunskapsvillkor*), och
7) *har tillräcklig kunskap om det finländska samhället och har kunnat påvisa detta på sådan finska eller svenska som avses i 6 punkten (**samhällskunskapsvillkor**)*.

17 b §

Påvisande av samhällskunskap och undantag från samhällskunskapsvillkoret

Att samhällskunskapsvillkoret uppfylls kan visas genom avläggande av

1) *ett medborgarskapsprov med godkänt resultat,*

2) *en finsk- eller svenskspråkig studentexamen i Finland, eller*

3) *en finsk- eller svenskspråkig högskoleexamen i Finland.*

Samhällskunskapsvillkoret gäller inte personer under 18 år eller personer som har fyllt 65 år.

Den sökande kan beviljas finskt medborgarskap trots att samhällskunskapsvillkoret inte uppfylls, om hans eller hennes hälsotillstånd eller en funktionsnedsättning långvarigt hindrar honom eller henne från att uppfylla villkoret eller det finns något annat synnerligen vägande skäl för att avvika från samhällskunskapsvillkoret.

25 §

Ansökan som är anhängig när den sökande blir myndig

Migrationsverket ska förelägga de personer som avses i 1 och 2 mom. en skälig tid under vilken ansökan ska kompletteras eller bekräftas. På en sökande som har kompletterat eller bekräftat en medborgarskapsansökan tillämpas villkoren enligt 23 § 2 mom. och 24 § 3 mom., om de har uppfyllts innan den sökande fyllde 18 år. *Försörjningsvillkoret och samhällskunskapsvillkoret gäller inte*

Gällande lydelse

försörjningsvillkoret vad som i 17 a § 2 mom. föreskrivs om personer under 18 år.

(ny)

Föreslagen lydelse

personer som fyllt 18 år medan ansökan varit anhängig.

3 a kap.

Medborgarskapsprov

25 a §

Medborgarskapsprovets innehåll

Medborgarskapsprovet testar grundläggande kunskaper om hur det finländska samhället fungerar samt om individens rättigheter och skyldigheter. Frågorna i flervalssprovet ska basera sig på det allmänt tillgängliga läromedlet för medborgarskapsprovet som är utarbetat utifrån läromedlet i den samhällsorientering som avses i 25 § i lagen om främjande av integration (681/2023). Frågorna i provet ska gälla central lagstiftning i Finland, grundläggande och mänskliga rättigheter, jämlikhet, jämställdhet mellan könen, Finlands historia och kultur samt annan central kunskap som ingår i läromedlet för medborgarskapsprovet.

Medborgarskapsprovet ska avläggas på sådan finska eller svenska som avses i 13 § 1 mom. 6 punkten. Provet avläggs elektroniskt, om det inte finns hinder för att genomföra det elektroniskt. En godkänd prestation i medborgarskapsprovet förutsätter att majoriteten av svaren i flervalssprovet är rätt.

Närmare bestämmelser om innehållet i och en godkänd prestation av medborgarskapsprovet får utfärdas genom förordning av statsrådet.

25 b §

Utarbetande av medborgarskapsprovet

Migrationsverket ingår ett avtal om skaffande av frågor, svarsalternativ och läromedel för medborgarskapsprovet med ett universitet eller någon annan aktör på

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

universitetsnivå som har tillräcklig sakkunskap för att utarbeta frågor, svarsalternativ och läromedel.

25 c §

Uppgifter för den som utarbetar medborgarskapsprovet

Den som utarbetar medborgarskapsprovet har till uppgift att

- 1) utarbeta på finska och svenska det i 25 a § avsedda läromedlet för medborgarskapsprovet som baserar sig på läromedlet i samhällsorientering,
- 2) bereda ett brett urval frågor för medborgarskapsprovet jämte svarsalternativ på finska och svenska,
- 3) se till att provets läromedel, frågor och svarsalternativ testas, uppdateras och utvecklas, samt
- 4) delta i den sakkunnigkommission som avses i 25 f §.

På personer som är anställda hos den som utarbetar medborgarskapsprovet tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när de utför uppgifter som avses i 1 mom.

Närmare bestämmelser om uppgifter för den som utarbetar medborgarskapsprovet och innehållet i avtalen om dessa får utfärdas genom förordning av statsrådet.

25 d §

Anordnande av medborgarskapsprov

Migrationsverket avtalar om anordnande av medborgarskapsprov med sådana aktörer som har tillräcklig sakkunskap och förutsättningar att ordna provtillfällen. När avtalen ingås ska det beaktas att provtillfällen erbjuds i en omfattning som är tillräcklig med beaktande av de regionala behoven samt tillräckligt ofta.

25 e §

**Uppgifter för den som anordnar
medborgarskapsprov**

Den som anordnar medborgarskapsprov har till uppgift att

- 1) ordna provtillfällen i enlighet med avtalsvillkoren,
- 2) sörja för övervakningen av provtillfällen,
- 3) genomföra de specialarrangemang som avses i 25 g §, samt
- 4) utan dröjsmål underrätta Migrationsverket om sådana situationer som avses i 25 h § i syfte att bestämma om påföljder.

Den som anordnar medborgarskapsprov har rätt att av Migrationsverket avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelser få de uppgifter som är nödvändiga för att sköta de uppgifter som avses i 1 mom. På den som anordnar prov tillämpas sekretessplikten enligt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) när den sköter de uppgifter som avses i 1 mom. På personer som är anställda hos den som anordnar medborgarskapsprov tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när de utför uppgifter som avses i 1 mom.

Närmare bestämmelser om uppgifter för dem som anordnar medborgarskapsprov och innehållet i avtalen om dessa får utfärdas genom förordning av statsrådet.

25 f §

Sakkunnigkommission

I anslutning till Migrationsverket finns en sakkunnigkommission som Migrationsverket tillsätter för högst tre år åt gången. Ordförande för sakkunnigkommissionen är en företrädare för Migrationsverket. Vice ordförande är i möjligaste mån en företrädare för sakkunskap inom integration. Sakkunnigmedlemmarna ska dessutom företräda åtminstone sakkunskap inom

utbildning samt den som utarbetar och anordnar medborgarskapsprovet.

Sakkunnigkommissionen har till uppgift att stödja Migrationsverket i den allmänna utvecklingen och förvaltningen av medborgarskapsprovet. Kommissionen ger på begäran av Migrationsverket ett utlåtande om en begäran om omprövning som gäller medborgarskapsprovet.

Närmare bestämmelser om sakkunnigkommissionens sammansättning, behandling av ärenden och uppgifter får utfärdas genom förordning av statsrådet.

25 g §

Specialarrangemang som gäller avläggande av prov

En person som på grund av sjukdom, funktionsnedsättning, särskilda läs- och skrivsvårigheter eller någon annan därmed jämförbar orsak inte kan avlägga medborgarskapsprovet på samma sätt som övriga som avlägger provet, kan avlägga provet med specialarrangemang.

En sådan person under 65 år som avses i 18 b § 2 och 3 mom. kan avlägga provet muntligen.

Migrationsverket beslutar om användningen av specialarrangemang. En separat begäran om specialarrangemang ska lämnas in till verket.

25 h §

Påföljder för brott mot ordning och svikligt förfarande

Provpresentationen för en person som avlägger medborgarskapsprovet anses underkänd, om han eller hon gör sig skyldig till brott mot ordningen vid provtillfället och inte upphör med förfarandet trots uppmaning av övervakaren av provtillfället.

Om den som avlägger provet gör sig skyldig till svikligt förfarande, deltagande i sådant förfarande eller försök till det under provtillfället, anses provpresentationen

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

underkänd och han eller hon förlorar rätten att delta i ett provtillfälle för sex månader från provtillfället i fråga. Om förfarandet upprepas eller annars är synnerligen grovt och skadligt, betraktas provprestationen för den som avlägger provet som underkänd och han eller hon förlorar rätten att delta i ett provtillfälle för 12 månader räknat från provtillfället i fråga. Om den som avlägger provet har hunnit anmäla sig till ett nytt provtillfälle, kan Migrationsverket annullera deltagandet.

Beslut i ett ärende enligt 1 eller 2 mom. fattas av Migrationsverket. Beslutet verkställs även om besvär har anförts, om inte besvärsmyndigheten förbjuder verkställigheten.

25 i §

Provavgift

Migrationsverket tar ut en provavgift av dem som anmält sig till provet. Bestämmelser om provavgiftens belopp utfärdas genom inrikesministeriets förordning om Migrationsverkets avgiftsbelagda prestationer med iakttagande av vad som föreskrivs om avgifter för offentligrättsliga prestationer i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

Provavgiften återbetalas till den som anmält sig till provet, om han eller hon är förhindrad att delta i provet på grund av egen sjukdom. Avgiften återbetalas inte om Migrationsverket inte informerats om förhindret före examenstillfället. Begäran om återbetalning ska göras hos Migrationsverket inom 14 dagar från dagen för provtillfället.

41 §

Sökande av ändring i **Migrationsverkets beslut**

(ny 2 och 3 mom.)

41 §

Sökande av ändring

I fråga om ett beslut som gäller en underkänd provprestation i medborgarskapsprovet får omprövning begäras hos Migrationsverket.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Migrationsverket kan begära ett utlåtande om den begäran om omprövning som avses i 2 mom. av den sakkunnigkommission som avses i 25 f §. På omprövningsförfarandet tillämpas i övrigt vad som föreskrivs i förvaltningslagen (434/2003). Ett i 2 mom. avsett beslut som fattats med anledning av en begäran om omprövning får inte överklagas genom besvär.

(ny)

42 §

Behandlingsavgift för begäran om omprövning

Behandlingen av en begäran om omprövning som gäller ett medborgarskapsprov som avses i 41 § 2 mom. är avgiftsbelagd. Bestämmelser om behandlingsavgiftens belopp utfärdas genom inrikesministeriets förordning om Migrationsverkets avgiftsbelagda prestationer med iakttagande av vad som föreskrivs om avgifter för offentlighetsrättsliga prestationer i lagen om grunderna för avgifter till staten.

Fortsatt behandling av en begäran om omprövning efter att begäran blivit anhängig förutsätter att den avgift som tas ut för behandlingen är betald inom 30 dagar från det att begäran blivit anhängig. En begäran om omprövning kan avvisas utan prövning, om avgiften för behandlingen av begäran inte har betalats inom den nämnda tidsfristen.

Avgiften för behandlingen av en begäran om omprövning återbetalas till den berörda parten, om Migrationsverket ändrar det beslut som ändringssökandet gäller till ändringssökandens fördel så att prestationen i medborgarskapsprovet är godkänd.

44 §

44 §

Anhängiggörande av ansökan och anmälan

Anhängiggörande av ansökan och anmälan

Ett villkor för fortsatt behandling av ansökan och anmälan efter kontroll enligt 2 mom. är att Migrationsverkets

---

Ett villkor för fortsatt behandling av ansökan och anmälan efter kontroll enligt 2 mom. är att Migrationsverkets

Gällande lydelse

behandlingsavgift betalas. Avgiften bestäms enligt lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Närmare bestämmelser om avgiften utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

På behandlingen av ärenden enligt denna lag vid honorärkonsulat tillämpas förvaltningslagen (434/2003).

45 §

Bilagor till ansökan

Den sökande ska till sin medborgarskapsansökan foga en sådan utredning om sina kunskaper i finska eller svenska som avses i 17 § och en sådan redogörelse för sin försörjning i Finland som avses i 13 § 1 mom. 5 punkten. En utredning om språkkunskaper behövs dock inte om den sökande är ett barn som inte har fyllt 15 år. Om en medsökande som fyllt 15 år omfattas av ansökan, ska den sökande också foga en utredning om den medsökandes kunskaper i finska eller svenska till ansökan. Om barnet fyller 15 år efter det att ansökan har lämnats in men innan den har avgjorts, ska en utredning om barnets språkkunskaper fogas till ansökan.

Föreslagen lydelse

behandlingsavgift betalas. Avgiften bestäms enligt lagen om grunderna för avgifter till staten. Närmare bestämmelser om avgiften utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

På behandlingen av ärenden enligt denna lag vid honorärkonsulat tillämpas förvaltningslagen.

45 §

Bilagor till ansökan

Den sökande ska till sin medborgarskapsansökan foga en sådan utredning om sina kunskaper i finska eller svenska som avses i 17 §, *en sådan utredning som påvisar samhällskunskaper som avses i 17 b §* och en sådan redogörelse för sin försörjning i Finland som avses i 13 § 1 mom. 5 punkten. En utredning om språkkunskaper behövs dock inte om den sökande är ett barn som inte har fyllt 15 år. Om en medsökande som fyllt 15 år omfattas av ansökan, ska den sökande också foga en utredning om den medsökandes kunskaper i finska eller svenska till ansökan. Om barnet fyller 15 år efter det att ansökan har lämnats in men innan den har avgjorts, ska en utredning om barnets språkkunskaper fogas till ansökan.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Vad som i 13 § 1 mom. 7 punkten föreskrivs tillämpas inte på sådana ansökningar som har gjorts inom två månader från ikraftträdandet av denna lag.

På en medborgarskapsansökan som var anhängig vid ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

2.

Lag

om ändring av 2 § i lagen om Migrationsverket

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Migrationsverket (156/1995) 2 § 2 mom. 4 punkten, sådan den lyder i lag 621/2020,
fogas till 2 § 2 mom., sådant det lyder i lag 621/2020, en ny 5 punkt som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

2 §

Uppgifter

Uppgifter

Migrationsverket svarar för

Migrationsverket svarar för

-----
4) styrningen av verkställigheten av hjälp
till offer för människohandel.

-----
4) styrningen av verkställigheten av hjälp
till offer för människohandel,
5) *allmänna förvaltningen, övervakningen
och utvecklingen av medborgarskapsprovet.*

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 1 § i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen (615/2020) 1 § 1 mom. 2 punkten, sådan den lyder i lag 683/2023, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

1 §

*Lagens tillämpningsområde och ändamålet
med behandlingen av personuppgifter*

*Lagens tillämpningsområde och ändamålet
med behandlingen av personuppgifter*

Denna lag tillämpas, om inte annat föreskrivs någon annanstans i lag, på helt eller delvis automatiserad behandling av personuppgifter och på annan behandling av personuppgifter, om personuppgifterna utgör eller är avsedda att utgöra ett personregister eller en del av ett sådant, och personuppgifterna behandlas för följande ändamål:

Denna lag tillämpas, om inte annat föreskrivs någon annanstans i lag, på helt eller delvis automatiserad behandling av personuppgifter och på annan behandling av personuppgifter, om personuppgifterna utgör eller är avsedda att utgöra ett personregister eller en del av ett sådant, och personuppgifterna behandlas för följande ändamål:

2) behandling av och beslut i ärenden som gäller förvärv, behållande och förlust av finskt medborgarskap och befrielse från medborgarskap samt bestämmande av medborgarskapsstatus,

2) behandling av och beslut i ärenden som gäller förvärv, behållande och förlust av finskt medborgarskap och befrielse från medborgarskap samt bestämmande av medborgarskapsstatus *samt allmän förvaltning och övervakning av medborgarskapsprov,*

Denna lag träder i kraft den 20 .

Statsrådets förordning

om medborgarskapsprov

I enlighet med statsrådets beslut föreskrivs med stöd av 25 a § i medborgarskapslagen (359/2003), sådan paragrafen lyder i lag xx/xxxx:

1 §

Medborgarskapsprovets innehåll

I medborgarskapsprovet ska ingå minst 20 och högst 40 frågor. En godkänd provprestation förutsätter att minst 70 procent av svaren är rätt.

2 §

Innehållet i ett avtal med den som anordnar medborgarskapsprov

Ur ett avtal som gäller anordnande av medborgarskapsprov ska framgå åtminstone följande om de uppgifter som den som anordnar medborgarskapsprovet har enligt 25 e § i medborgarskapslagen:

- 1) ordnande av provtillfällen under de allmänna dagarna för avläggande av medborgarskapsprov,
- 2) de orter som provet ordnas på,
- 3) hur informationen om lediga provplatser meddelas för anmälan till provet,
- 4) hur hanteringen av provmaterialet sköts,
- 5) hur övervakningen av provtillfällena sköts med hjälp av tekniska medel och övervakare,
- 6) hur specialarrangemang som Migrationsverket beviljat en person som avlägger provet på grund av personens sjukdom, funktionsnedsättning, särskilda läs- och skrivsvårigheter eller någon annan därmed jämförbar orsak genomförs,
- 7) lämnande av uppgifter till Migrationsverket för utredning av ett ärende som gäller brott mot ordning eller svikligt förfarande.

3 §

Sakkunnigkommissionens sammansättning

Den sakkunnigkommission som avses i 25 f § medborgarskapslagen har utöver ordföranden och vice ordföranden minst tre sakkunnigmedlemmar, som var och en har en personlig suppleant. Kommissionen kan vid behov även höra andra sakkunniga.

4 §

Sakkunnigkommissionens uppgifter

Till sakkunnigkommissionens uppgifter enligt 25 f § 2 mom. i medborgarskapslagen hör att

- 1) följa och utvärdera statistik över deltagandet i provet och om huruvida antalet provtillfällen är tillräckligt,

- 2) följa den respons som gäller medborgarskapsprovet och statistiken över provprestationerna,
- 3) följa utvecklingen av det läromedel som används i den samhällsorientering som avses i 25 § i lagen om främjande av integration (981/2023),
- 4) ta initiativ för att utveckla systemet med medborgarskapsprov,
- 5) ge Migrationsverket utlåtanden om begäranden om omprövning som gäller innehållet i medborgarskapsprovet.

5 §

Behandling av sakkunnigkommissionens ärenden

Sakkunnigkommissionen sammanträder på kallelse av ordföranden eller av vice ordföranden om ordföranden är förhindrad, eller om två medlemmar kräver det.

Sakkunnigkommissionen gör årligen upp en arbetsplan och avfattar en verksamhetsberättelse och lämnar dem till Migrationsverket och inrikesministeriet.

Sakkunnigkommissionens administrativa uppgifter sköts som tjänsteuppdrag vid Migrationsverket.

Denna förordning träder i kraft den 20 .